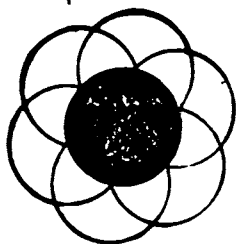

ବହୁଳର ମହକ

ସୌରାକହୁ କର—

ବଉଳର ମହୁକ

ସୌରୀବଧୂ କର

ଭଦ୍ରା ଲେଖକ ସମବାୟ ସମିତି ଲିଃ
ଭୁବନେଶ୍ୱର

ବଉଳର ମହକ

(କ୍ଷୁଦ୍ରଗଳ୍ପ)

ଲେଖକ : ସୌରୀବନ୍ଧୁ କର

ପ୍ରକାଶକ : ଓଡ଼ିଶା ଲେଖକ ସମବାୟ ସମିତି ଲିଃ.

କାର୍ଟର ନଂ ୨୯୪, ଟାଇପ୍-ଆଇ.ଭି.ଆର୍.

ୟୁନିଟ୍-୨, ଅଶୋକ ନଗର, ଭୁବନେଶ୍ୱର-୭୫୧୦୦୯

ପ୍ରକାଶ କାଳ : ୧୯୯୫

ମୁଦ୍ରଣ : ପୁଷ୍ପଗିରି ପ୍ରେସ୍, କଟକ

ମୂଲ୍ୟ : ଟ ୪୦-୦୦

I.S.B.N 81-86524-00-2

BAULARA MAHAKA

(Shortstories)

Author : Souribandhu Kar

Publisher : The Orissa Writers' Co-op. Society Ltd.

Qrs. No. 29/4, Type-IVR

Unit-II, Ashok Nagar, Bhubaneswar

Year of Edition : 1995 ,

Printed at : Puspagiri Press, Cuttack

Price : Rs. 40-00

I.S.B.N. 81-86524-00-2

‘ସକାଳର ମୁହଁ’ ଭିତରେ ନିଜକୁ ହଜାଇଦେଇଥିବା
ସତୀର୍ଥ ଗାଳ୍ପିକ ଗଣେଶ୍ୱର ମିଶ୍ରଙ୍କୁ ଶ୍ରଦ୍ଧା ଓ
ସମ୍ମାନର ସହ ।

ସୌରୀଷଧୁ କର

ନିଜକଥା

ଗପବହୁଟିଏ ପ୍ରକାଶ ପାଇବା ପାଇଁ ଲେଖକ ଭୂମିକାଟିଏ ଲେଖିବା ଆବଶ୍ୟକ କି ? ଏହି ପ୍ରଶ୍ନ ମୋତେ ମୋର ଅବଚେତନ ମନ ପଚାରିବାକୁ ଲାଗିଲା । ମୋର ଏଯାବତ୍ ସେତେବେଳିଏ ଗଳ୍ପପୁସ୍ତକ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଛି, ସବୁଥରେ ମୁଁ ମୋ ଗପ ବିଷୟରେ ଏକ କହିତ ଆଶ୍ରୟ ଦେଇଛି । ତାର କାରଣ ଲେଖକର ନିଜସ୍ବ ଅଭିମତକୁ ପଢ଼ି ପାଠକ ଗଲ୍ଲ ସମ୍ପର୍କରେ ନିଜର ବିଷୟ ସ୍ଥିର କରିପାରିବେ । ଏହି ବିଷୟ ପାଠକଙ୍କୁ ବହୁଟିକୁ ପଢ଼ିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବ । ଏଣୁ ଏକ ଭୂମିକା ନ କହି “ନିଜକଥା” ଲେଖୁଛି ।

ଏ ବହୁଟି ଗପରେ ସମୃଦ୍ଧ । ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ସମୟରେ ବିଭିନ୍ନ ପରିସ୍ଥିତିରେ ପ୍ରକାଶ ପାଇଛି । ପାଠକଙ୍କୁ ମତାମତ ବା ଆଲୋଚନାମାନଙ୍କର ଆଲୋଚନା ବା ସମାଲୋଚନା ପର୍ୟନ୍ତ ଏହା ଆସିଛି କି ନାହିଁ, ତାହା ମୁଁ ଜାଣେନା । କିନ୍ତୁ ମୁଁ କେତେକ ନିଜର ଘଟଣାକୁ ମୋ ଡଙ୍ଗାରେ ଉପସ୍ଥାପିତ କରିଛି । ହୁଏତ ଜଣେ କବିତ୍ବକର୍ମୀ ପିତୃହସ୍ତ କୁଶଳୀ ଶିଳ୍ପୀର କଳାନୈପୁଣ୍ୟ ମୋ ଲେଖାରେ ଦେଖିବାକୁ ମିଳି ନ ପାରେ । କେହି କଳାକାର ବା ଶିଳ୍ପୀ ନିଜ କଳାଟି ସଂବୋଧିତ୍ବ ବୋଲି କହିପାରିବକି ? ମୁଁ ତେଣୁ ମୋ ଗପ ବିଷୟରେ କ’ଣ କହିବି ?

ସମାଜ ଭିତରେ ବହୁ ରହିଥିବା ଯୋଗୁଁ ବହୁ ଲୋକଙ୍କର ସାମ୍ବିଧି ଓ ସହଯୋଗ ପାଇବାବେଳେ, କେତେକଙ୍କ ନିକଟରେ ଈର୍ଷ୍ୟା ଓ ଅସୁସ୍ବାର ପାତ୍ର ହୋଇଛି । ଯଦି ମଣିଷ ଜୀବନରେ ହସକାନ୍ଦ, ସୁଖ ଦୁଃଖ ନ ଥାନ୍ତା, ତେବେ ମଣିଷ ସମାଜରେ ରହି ସମାଜକୁ ନିଜ ଗୁଣରେ ପୁଷ୍ଟ କରିପାରନ୍ତା ନାହିଁ । ସମାଜ ଭିତରେ ରହିବାକୁ ହେଲେ ଯାହା ସବୁ ଦେଖୁ, ତାକୁ ନିଜକଥା ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ହେବ । କାରଣ ଘଟଣା ଯେତେ ଭିନ୍ନ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ତାହା ନିଜ ସହିତ ସମ୍ପର୍କ ରଖେ ଓ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ସେହି ଘଟଣା ସହିତ ଜଡ଼ିତ ହୋଇଯାଏ । ସେହି ଜଡ଼ିତ ହୋଇପଡ଼ିବା ଏବଂ ତତ୍ତ୍ବଜ୍ଞତା ଚେତନ ଓ ଅବଚେତନ ମନର ପ୍ରତିଫଳିତ ହିଁ ମୋର ଗପ । ତାହା ହିଁ ମୋ “ବିଭିନ୍ନର ମହକ” ଗଲ୍ଲ ସକଳନ ।

ରଜସଂହାସ

ସୌଗନ୍ଦ୍ୟ କର

ତା ୧୫ । ୬ । ୧୫ ଗଣ

ଏଇ ଲେଖକଙ୍କର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ରଚନା

- * ପ୍ରଥମା (ଗଳ୍ପ ସଂକଳନ)
- * କଷ୍ଟର ଏକଲବ୍ୟ (ଗଳ୍ପ ସଂକଳନ)
- * ନବେତମ ଷଡ଼ଙ୍ଗୀର ଡାଏରୀ (ଗଳ୍ପ ସଂକଳନ)
- * ପରମହଂସ ଶ୍ରୀରାମକୃଷ୍ଣ (ଜୀବନୀ)
- * ଦେଶପ୍ରେମୀ ସ୍ୱାମୀ ବିବେକାନନ୍ଦ (ଶିଶୁ ସାହିତ୍ୟ)
- * ବାବାସାହେବ ଆନେଦକର (ଶିଶୁ ସାହିତ୍ୟ)
- * ବସୁ ନିର୍ମାତା ନେହେରୁ (ଜୀବନୀ ପ୍ରବନ୍ଧ)
- * ବେଦାନ୍ତର ସ୍ୱର (ମୌଳିକ ପ୍ରବନ୍ଧ)
- * ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦୀ (ଅନୁବାଦ ଉପନ୍ୟାସ)
- * ଇଚ୍ଛାର ନାମ ପୂତ୍ର (ଅନୁବାଦ ଉପନ୍ୟାସ)
- * ସ୍ୱଭାବ (ଉପନ୍ୟାସ) (ଯନ୍ତ୍ରସ୍ତ୍ର)

ସୂଚୀପତ୍ର

କ୍ର. ନଂ.	ବିଷୟ	ପୃଷ୍ଠା
୧ ।	ବୃତ୍ତିମା	୧
୨ ।	ପଞ୍ଜି ଗ	୭
୩ ।	ସେଇ ମୁହୂର୍ତ୍ତ	୧୮
୪ ।	ବଉଳର ମହକ	୩୦
୫ ।	ବାଷ୍ପାତ	୩୮
୬ ।	ଗଣ୍ଡୁ ଛାଉଣି	୪୭
୭ ।	ରାଜା ଗୋକୁଣ୍ଡବା ମଣିଷ	୫୫
୮ ।	ସମରେଶର ସ୍ବପ୍ନ	୬୧
୯ ।	ନନ୍ଦର ଦୁଇପାଖ	୭୮
୧୦ ।	ସବୁ ସେଇ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଲୀଳା	୭୪
୧୧ ।	ପ୍ରତିରୂପ	୮୭
୧୨ ।	ଆଡ଼େଇ	୯୩
୧୩ ।	ଡକ୍ଟର ଜଗନ୍ନାଥ ସ୍ବପ୍ନ	୯୯
୧୪ ।	ସୁଷ୍ମାଭିଷେକ	୧୦୫
୧୫ ।	କୋରବା	୧୧୧
୧୬ ।	ନଜକୁ ଏଫ୍. ଏଲ୍. ଏ. ମନେକରି ଆତ୍ମକାହାଣୀ	୧୧୭
୧୭ ।	ପୁରୁଷା	୧୨୪
୧୮ ।	ମହାଯଜ୍ଞ	୧୩୦
୧୯ ।	ପରିବର୍ତ୍ତନ	୧୩୫
୨୦ ।	ଲେଲିକା	୧୪୧

ବୁଢ଼ୀମା

ହଠାତ୍ କାହାର ସୁକୋମଳ ମଧୁର ସ୍ଵର ଶୁଣି ମୁଁ ଚମକିପଡ଼ି ପଛକୁ ଚାହିଁଲି । ଏପରି ସ୍ଵରରେ ମୋତେ ବୁଢ଼ୀମା ଡାକେ । ଏ ସମୟରେ ଏଠି ପୁଣି ମୋ ବୁଢ଼ୀମା ! ନାଁ, ମୁଁ ମୋ କାନକୁ ପ୍ରଥମେ ବିଶ୍ଵାସ କରି ପାରିଲି ନାହିଁ ।

ମୋ ବୁଢ଼ୀମା ମରବା ଆଜକୁ ଦଶବର୍ଷ ହେଲାଣି । ମୁଁ ତାକୁ ‘ମା’ ବୋଲି ଡାକେ । ମଲ୍ଲବେଳକୁ ତାର ବୟସ ପ୍ରାୟ ସତ୍ତର ପାଖାପାଖି ହୋଇଥିଲା । ଠିକ୍ ଜନ୍ମତାରଖି ଆମେ କେହି ଜାଣିନଥିଲୁ । ଜାତକ ତା ପାଖରେ ନଥିଲା । ସେ ଯେଉଁ ଦିନ ଆମକୁ ଗୁଡ଼ି ସେ ପୁରକୁ ଚାଲିଗଲା, ସେ ଦିନ ମୁଁ ତା ପାଖରେ ନ ଥିଲି । ସେ ମୋତେ ବହୁତ ଖୋଜିଲା । ବଛଣୀରେ କତରା ହୋଇ ପଡ଼ି ରହିଥିଲେ ବି ତାର ଡବ ଡବ ଆଖି ଆମ ଘର ଆଗରେ ଥିବା ଗୁଡ଼ା ଉପରକୁ ଲମ୍ଫି ଆସିଥିଲା । ବାରମ୍ବାର ଚାହିଁଥିଲା ଗୁଡ଼ାଧାରରେ ଲମ୍ଫା ହୋଇ ଠିଆ ହୋଇଥିବା ତାଲ ଗଛଟିକୁ । ସେ ଗଛଟା ସେ ନଜେ ତା ପିଲାଦିନେ ଆମଘରକୁ ଆସିବା ବେଳେ ଲାଗିଥିଲା । ପିଲାଦିନେ ତାର କଳା-ମର ମର ବାହୁ ଦୁଇଟା ମୋର ଅଙ୍ଗକୁ ବେଢ଼ି ମୋତେ ଏକ ରକମର ବନ୍ଦୀ କରି ରଖୁଥିଲା । ମୋର ଦୁଇହାତକୁ ମାଡ଼ିଧରି ହଲଦୀ ତେଲ ଗିନାରୁ ତା ହାତରେ ପୋଷେ ପୋଷେ ନେଇ ମୋର ଦହସାରା ଲେପି ଦେଉଥିଲା । ମାଡ଼ି ବସୁଥିଲା ଦି ହାତରେ । ତା ଗୋଡ଼ ଦୁଇଟିକୁ ଲମ୍ଫାଇ ଦେଇ ହଲଦୀ ତେଲକୁ ପିଠି, ଗୁଡ଼ି ଓ ପେଟରେ ଘଷିବାରେ ଲାଗୁଥିଲା । ମୋତେ କୁଡ଼ୁକୁଡ଼ୁ କରୁଥିଲା । ମୋ ଗାଲଟାକୁ ଚାପି ଦେଉଥିଲା । ମୋ ଗୋଡ଼ର କୁନିକୁନି ଆଙ୍ଗୁଳିକୁ ଧୀରେ ଧୀରେ ଖାଣି ଖାଣି ଦେଉଥିଲା । ତା ହାତର ରୁକ୍ଷତା ମୋତେ ଶୀତଳ ଉଷ୍ଣ ସ୍ପର୍ଶର ଅନୁଭବ ଦେଉଥିଲା ।

ମୁଁ ଦୂରରେ ବସି ପାଠ ପଢ଼ି ବା ବେଳେ ସେ ମୋତେ ଡବ ଡବ କରି ଚାହିଁ । ତା ଆଖିରେ ଥାଏ ବାହୁଲ୍ୟ ମମତାର ପଲ୍ଲବ ଯେମିତି ଆସେ ଆସେ ମାଡ଼ି ଆସି ମୋତେ ଉସାଇ ନେବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଥାଏ ।

ତା ହାତ ପାହୁନ୍ଧାର ଥିଲେ, ସେ ମୋତେ ଭିଡ଼ିଧର ଗୋଳ
କରେ । ମୋତେ ଗୁଡ଼ିପିଟି ଲାଗେ । ମୁଁ ଆଦୌ ଧସି ଦିଏନା । ମୋତେ
ଗରାଧର ଡାକେ ସେ । ସ୍କୁଲ ଗର୍ଲ୍‌ସ୍କୁଲେ ମୋ ବନ୍ଧି ବସ୍ତାନିକୁ ଧରି
କାଶେଇ ନେଇ ଗୁଡ଼ିଧର ଆସିବ ବୋଲି କହି ମୋତେ ତା ଆଡ଼କୁ
ଟାଣିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରେ । ଦିନେ ଦିନେ ମୁଁ ବଳି ହୁଏ ତା କଥାରେ । ତା
ପିଠିରେ ଲଢ଼ ହୋଇ, ତା କାଶରେ ବସି ଯାଏ ସ୍କୁଲକୁ । ସେଇ ବୁଢ଼ୀମା
ମୋର । ମରବା ଆଜକୁ ଦଶବର୍ଷ ହେଲାଣି ।

ତା ମରବା ବର୍ଷ ଆମ ଘର ଆଗ ଡାଳଗଛରେ ଆଦୌ ତାଳ
ନେଲାନି । ମୋ ବୋଉ (ମା'କୁ ବୋଉ କହୁ) ସେ ଗଛଟାକୁ କାଟି ଦେବାକୁ
ଜିଦ କରିବାରୁ ମା' ତାକୁ ଟିକିଏ ଚଢ଼ାଗଳାରେ କହିଲେ, “ବୋହୁ ! ମୋ
ମଲ୍ ପୁଅରୁ ମୋତେ ମାର ଦେବାକୁ ବିଚାର କରୁଛୁ । ତୋତେ ଯଦି କଷ୍ଟ
ହେଉଛି, ମୋତେ ମାର ଦେଉନୁ ।” ମୋ ବୋଉ ଅନେକ ସମୟରେ ତା
ଉପରେ ଚିତ୍ତଚିତ୍ତ ହୁଏ । ତାର ଏଇ ସ୍ୱଭାବ ପିଲାଦିନରୁ । ମୋତେ କାଶେଇ
କୁଣ୍ଡେଇ ମଣିଷ କରୁଥିବା ମୋର ସେଇ ବୁଢ଼ୀମାରି ରାଗ ତମତମରେ କ'ଣ
କହିଦେଲେ, ତା ଆଖିରୁ ପାଣି ନିଗଡ଼ି ପଡ଼େ । ଘର ପଛପାଖ ବାରଣ୍ଡାରେ
ଧୂଳି ଉପରେ ପଣତ କାନିଟାକୁ ପାରିଦେଇ ଶୋଇପଡ଼େ ସେ ।

ମୋ ବୋଉର ରାଗ କମିଯାଏ କିଛି ଷଣ ପରେ । ମୋତେ ହରି
ଗ୍ରସ୍ତ ସେ । ବୁଢ଼ୀମା ପାଖକୁ ଯାଇ ତାକୁ ବୁଝାଇ ସୁନ୍ଦାର ଆଣିବାକୁ
ମୋତେ ଧମକାଏ । ମୁଁ ସେତେବେଳେ, “ମୋତେ ଭିଡ଼ିଧର ଗୋଳ କରିବ
ଓ ତାର ରୂଷ ହାତ ପାଧୁଲିରୁ ମୋର ମୁକୁଟବା କଷ୍ଟିବାଲି ମୁଁ ଖୁଲିଯାଇ”,
ତା ପାଖକୁ ଚାଲିଯାଏ । ଧୂଳିରେ ଲେଟୁଥିବା ତା ଲୁଗାକାନି କଡ଼ରେ ମୁଁ
ଚାପୁକନା ଶୋଇପଡ଼ି, ତାର ସେଇ ଧୂଳିରେ ଲେଟିପଡ଼ିଥିବା ବାଲକୁ
ହାତରେ ଆଉଁସି ଦିଏ । ସେ ତମକ ପଡ଼େନା । କିନ୍ତୁ ଆପଣା ଗ୍ରୀବ କଡ଼
ଝିଲିଝିଲି ମୋତେ ଭିଡ଼ିଧର ଗୋଳ କରେ । ଝାଡ଼ିହୁଡ଼ି ହୋଇ ଡଳି ।
ଲୁଗାକାନିରେ ମୋ ଦେହରେ ଲାଗିଥିବା ଧୂଳିକୁ ପୋଛି ଦେଇ ସଫା କରି
ଦିଏ । ମୁଁ ତା ପାଖରୁ ଗୁଡ଼ିପିଟି ହୋଇ ପଳାଇ ଆସେ । ମୋତେ ଲାଗେ
ସେ ମୋତେ ଚାହିଁରହି ମୋ ଗଳର ମହକରେ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥିବା ଶୂନ୍ୟତାକୁ
ହାତରେ ଢୁଙ୍କିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛି ସେପରି ମୁଁ ତା ପାଖେ ପାଖେ ଅଛି ।

ସେଇ ଥିଲା ମୋ ବୁଢ଼ୀମା । ତା ସାଙ୍ଗରେ ନଈକୁ ଗାଧୋଇବାକୁ ଗଲାବେଳେ ନଈ ପାଣିରେ ବଗ ପରି ଏତୁଠୁଠୁ ସେ ତୁଠ, ଡେଇଁ ଡେଇଁ ତାକୁ ଆଦୌ ଧର ଦିଏନା । ସେ ମୋତେ ଧରିବାକୁ ତାର ସାଧ୍ୟତା ଚେଷ୍ଟା କରେ । ଅନେକ ସମୟରେ ଡାକନ୍ତିତେ । ନେଉଳି ଛୁଉଳି ହୋଇ ତା ନିକଟକୁ ଫେରିବାକୁ ଡାକ ପକାଏ । ମୁଁ ତା ପାଖକୁ ଆସେ । ସେ ମୋତେ ଅଧାପାଣିରେ ଠିଆକରି ତା ଲୁଗାକାନିରେ ଦସି ମାଜିଦିଏ । ପୋଛି ପକାଏ । ମୁଁ ତା ମୁଣ୍ଡରେ ଜମିଥିବା ଧଳାବାଳକୁ ସଜାଡ଼ି, ବୁଢ଼ୀ ଅସୁରୁଣୀ ଗପର ପତ୍ର ଆ ଭିତରେ ଥିବା ସେହି ବଡ଼ବାଳଟିକୁ ଉପାଡ଼ିବାକୁ ଖୋଜି ରୁଲିଥାଏ ।

ସେଇଥିଲା ମୋ ବୁଢ଼ୀମା ଯେ ଅନେକ ଦିନ ଆଗେ ମୋ ବୁଢ଼ା-ବାପାର ହାତଧରି ଆମ ଘରଭିତରକୁ ଆସିଥିଲା । ସେ ଆସିଲାବେଳେ ମୁଁ ଦେଖିନି କାରଣ ମୋର ଅସ୍ଥିତ ଏବେ, ସେତେବେଳେ ମୁଁ ଥିଲି ତା ପାଇଁ ଭବିଷ୍ୟତ । ମୋ ବୁଢ଼ାପା ଡେକାନାଲରୁ ଧରି ଆଣିଥିବା ଏଇ ପରଲ-ବାଳିକାଟି ଏକା ଏକା ଏତେ କଷ୍ଟ ଶ୍ରେଣ କରୁବ, ଏହା ତାର କଳ୍ପନାକୁ ଛୁଇଁ ନଥିଲା ଏବଂ ଅପୂର୍ଣ୍ଣ ଆଶାର, ତାର ପତି ଓ ସୁପର ସମନ୍ୱିତ ମମତାଠାରୁ ଡେଇଁ ବେଶିକିଛି, ତାକୁ ମୋ ନିକଟରେ ଅଜାଡ଼ିଦେବ, ଏକଥା ସେ କେମିତି ଭାବିଥାଆନ୍ତା । କାରଣ ମୁଁ ଥିଲି ତା ପାଇଁ ମୋହ ।

ମୋ ବୁଢ଼ୀମା ଆମ ପରିବାରର ଥିଲା ସବୁଠାରୁ ସାନପିଲା, ସାଧାସିଧା କିନ୍ତୁ ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ତ ଏକ ଭଲ ଲୋକାର । ବୋଧହୁଏ, ସେଥିପାଇଁ ଅଧିକାର ଶୂନ୍ୟ ହୋଇ, ସବୁ ପ୍ରକାର କଟକ୍ତି ସତ୍ତ୍ୱେ, ସେ ସମସ୍ତ ପ୍ରକାର ପ୍ରତିକୂଳ ପରିସ୍ଥିତିକୁ ନିଜ ଭିତରେ ହଜାଇ ଦେଇ, ତାର ଲମ୍ବା ଜୀବନକୁ ବଞ୍ଚିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଥିଲା । ତା ମନରେ ପିଲାକିଆ ଭୟ ପାହାଡ଼ପରି ଜମାଟ ବାନ୍ଧିଥିଲା । ବୃଦ୍ଧାବସ୍ଥାରେ ତା ମନରେ ଦୋଷୀଭାବରେ ଅସ୍ଥିରତା, ଲଜ୍ଜା ଓ ବିନମ୍ର ପ୍ରତିଫଳନ ବେଶ୍ ଥିଲା ସୁସ୍ପଷ୍ଟ । ବୟସର ଗ୍ରସ୍ତ ତା ଶରୀରକୁ ଦିନକୁଦିନ ହିମଶେ ଶୁଷ୍କକରି ରୁଲିଥିଲା । ତାର ଆବଶ୍ୟକତା କାହାପାଇଁ ନ ଥିଲା । ଧୂଳିଗଦାଟିଏ ପରି ଘରର ଗୋଟିଏ କଣରେ ବସି ରହିଥିଲା ।

ମୋ ବୋଉର ବଡ଼ ପାଟିରେ ଗର୍ଜନ, ତାକୁ ବାରମ୍ବାର ଗାଳିଦେଇ ସବୁ ଖାଇଗଲା ବୋଲି ଦୋଷୀ ମାବ୍ୟସ୍ତ କରିବା ପ୍ରସଙ୍ଗ ମଧ୍ୟରେ, ସେ ଲୁଚିଛପି ହୁଏତ ସେ କିଛି ଖାଉ ନ ଥିଲା, ଏମିତିକି ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଖରେ ଖାଇବାକୁ ବସିପଡ଼ୁ ନ ଥିଲା ଏଇଆ ଯେଉଁଠି ଦିଅ ବୋଲି ଦାବି କରୁନଥିଲା । କେଉଁ ଏକ ଅଜଣା ଲୋକର ସୁଧା ତାକୁ ବିଚିତ୍ର କରିବାପରି, ସେ ନିଜ ହାତରେ ଆମ ଘର ଥିବା, ଏପାଖରୁ ସେ ପାଖ ଡେଇଁ ଆମ ଖଲା ବାଡ଼ିରେ ମେଲାହୋଇ ବସା ବାନ୍ଧିଥିବା ପୃଥୁଳକାୟ ମୁଷିକମାନଙ୍କୁ ଅବନତ ଖସିକରି ଧରିପକାଇ ଗର୍ଭସ୍ଥ କରୁଥିବା ସେହି କଳାରଙ୍ଗର ଦସ୍‌ଦସ୍ କରୁଥିବା ଶିକର ହଳଦିଆ ଆଖିର ବିରାଡ଼ିଟିକୁ ଖୁଆଉଥିଲା ନିଜ ହାତରେ । ଆଉଁଷ ଦେଉଥିଲା ତା ପିଠି ।

ମୋ ବୋଉ କେବଳ ତା ପ୍ରତି ଅସନ୍ନସ୍ଥ ନ ଥିଲା, ସେ ପଡ଼ୋଶୀ-ମାନଙ୍କ ନିକଟରେ ଲଜ୍ଜାରେ କେବେ କେବେ ମୁଣ୍ଡ ଉଠାଇ ପାରୁନଥିଲେ । କାରଣ ବୁଢ଼ୀମା ତାର ଅଭ୍ୟାସ ମୁତାବକ ବହୁ ଦିନରୁ ଅଧିଆ ଦଶସିଆ ମଇଲାଇଗାଟିକୁ ପିନ୍ଧୁଥିଲା । ତାର ଘନ କେଶ ଭିତରେ ବିରୁଡ଼ିବସା ବାନ୍ଧିବାପରି ଜଟାମାନ ଗଢ଼ି ଉଠିଥିଲା । ତଥାପି ସେ ଆମ ପରିବାରର ଥିଲା ବହୁ ଲୋକଙ୍କର ଆକର୍ଷଣର କେନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ । ଯାହାର ଯେତେବେଳେ ଦରକାର ପଡ଼ୁଥିଲା, ସେ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷରେ ତା ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିପାରୁଥିଲା ଓ ତାଠାରୁ ସେବା ପାଇବା ପାଇଁ ଦାବିକରି ବସୁଥିଲା । ପିଲାଦିନଠାରୁ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୁଁ ତାର ଏଇ ଦୁର୍ବଳତାରୁ ବେଶ୍‌ ଫାଇଦା ଉଠାଇଥିଲି । ସବୁ ଅଳ୍ପଅଳ୍ପ, ଦୁଷ୍ଟାମୀର ପ୍ରତିଫଳନ ତାର ପାଖରେ ହିଁ ଦେଖୁଥିଲି ସେ ନିର୍ବିରୋଧରେ ଗ୍ରହଣ କରିଯାଉଥିଲା ସବୁ ଏବଂ ତା କୋଳର ଉଷ୍ମ ଆଗ୍ରା ଭିତରେ, ଆମର ଅଳ୍ପଅଳ୍ପ ବାନ୍ଧିହୋଇ ରହିଯାଉଥିଲେ ।

ମୋ ବୁଢ଼ୀମାର ଶେଷଦିନ ପହଞ୍ଚି ଯାଇଥିଲା । ଜୀବନ ଓ ମରଣ ଭିତରେ କେବଳ ସୁତାଟାଏ ପରିବାରକି ଓହ୍ଲାଇଥିଲା । ସେ ପରିସ୍କାର ପରିଚ୍ଛନ୍ନ ଲୁଗାପିନ୍ଧି ସଫା ସୁନ୍ଦର ବଛଣାରେ ଉପରକୁ ଚାହିଁ ଚିତ୍ ହୋଇ ଶୋଇଥିଲା । ମୋ କୋଠରୀ ଭିତରେ ମୋ ଉପସ୍ଥିତିକୁ ଅନୁଭୂତ କରିବା ପାଇଁ ମୁଁ ତାକୁ ଡାକି ପକାଉଥିଲି, “ବୁଢ଼ୀମା ! ହେ ବୁଢ଼ୀମା” ହଠାତ୍

ବଜୁର ଆକାଶରେ ମାରି ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଚମକାଇ ଦେବାପରି ମୋ ଡାକ ତାକୁ ଚମକାଇ ଦେଉଥିଲା ସତ, ପର ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ସେ ତାର ସେହି ଡବ ଡବ ଆଖି ଦୁଇଟା ଉପରେ ପତା ନପକାଳ ଏକତ୍ର ସେକତ୍ର ବୁଲଇ ଦେଇଥିଲା । ମୁଁ ଅନୁଭବ କରୁଥିଲି ଅନେକ ଅକୃତ୍ତା କଥାମାନ ତା ଆଖିର ପ୍ରମିତ ଆଲୋକ ଦେଇ ମୋ ଗୁଡ଼ ଭିତରେ ପଶି ଆସୁଥିଲା ।

ମୁଁ ଖଟକୋଣରେ ତା ମୁଣ୍ଡ ପାଖରେ ବସିପଡ଼ି ଡାକଲି, “ବୁଢ଼ୀମା ।” ମୋ ମୋତେ ଚାହିଁବାବେଳେ ତା ଆଖିକୋଣରେ ଜମି ଆସିଥିବା ବନ୍ଦୁ ବନ୍ଦୁ ପାଣି ଖସି ପଡ଼ୁଥିଲା ଓ ଧୀର ଗଳାରେ କହୁଥିଲା, “ମୁଁ ଖୁବ୍ ଶୀଘ୍ର ମରିଯିବି ।” ପିଲାଦିନର ଅସୁନିଆ ଅବାଗିଆ ପ୍ରକୃତଗୁଡ଼ିକ ମୋ ଠାରୁ ଉଦରଇ ଯାଇଥିଲା; କାରଣ ମୁଁ ତା କାନିଭିତରେ ରହି ଶୁଣି ଶୋଇଯିବାର ଚେଷ୍ଟା କରୁନଥିଲି ।

ମୋ ବୁଢ଼ୀମା ଆଜକୁ ଦଶବର୍ଷ ହେବ ମୋତେ ଗୁଡ଼ି ଚାଲିଯାଇଥିଲା । ଧୀରେ ଧୀରେ ନିଜକୁ ସେ ଆତ୍ମଗୋପନ କଲବେଳେ ମୁଁ ତା ପାଖରେ ନଥିଲି । ମୁଁ ମୋ ଚେତନାକୁ ବ୍ୟାପ୍ତ କରିବାପାଇଁ, ମୋ ଜୀବନକୁ ରସସିକ୍ତ କରି ମଧୁମୟ କରି ଗଢ଼ିତୋଳିବା ପାଇଁ, ମୋ କାର୍ଯ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବ୍ୟସ୍ତଥିଲି ।

ମୋତେ ତାର ଶେଷ ଦର୍ଶନର ସୌଭାଗ୍ୟ ମିଳିନଥିଲା । ତାର ଶରୀର ସହିତ ନିଶିତ ଭାବରେ ବଳାହୋଇଥିବା ମୋର ଘେଲ ଦେହଟା ତାକୁ ବୋହୁ ନେଇ ଜୁଲିକାଠ ଉପରେ ଥୋଇଦେଇ ପାର୍ଶ୍ଵେ କରି ଦେବାପାଇଁ ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇ ପାରିନଥିଲା । ନକବଳ ପ୍ରଥମକରି ମୋ ବୋଉ ପହଞ୍ଚିବା ମାତ୍ରେ ସେ ଦିନ ମୋତେ କୁଣ୍ଡଳ ପଟୁଇ ଶ୍ଵେ ଶ୍ଵେ କାନ୍ଦି ଉଠିଥିଲା ।

ମୁଁ ତାଙ୍କ ଡାକରେ, ମୋ ବୁଢ଼ୀମା ଏଠାରେ ଜେମିତ ପହଞ୍ଚିଗଲା ନବାଳି ଭାବବା ବେଳେ ମୋ ମୋ ନିଜଟିକୁ ଚାଲି ଆସିଥିଲେ, ଏବଂ ତାଙ୍କର ସେହି ସଜ୍ଜିତ ଚେତନା ମୋତେ ନିଜକୁ ଟାଣି ନେଇଥିଲା । ମୁଁ ତାଙ୍କ ସୁଅର ବନ୍ଧୁଥିଲି ଏବଂ ତାଙ୍କ ନାଭୁଶୀର ବାହାଘରରେ ଯୋଗ ଦେବାକୁ ଆସିଥିଲି । ସେହି ବାହାଘରକୁ ଘୋଇଯାଇଥିଲା । ନାହିଁ ନାହିଁ ଆଖିରୁ ଅନବରତ ଲୁହ ବୁଝାଳ, ତାଙ୍କ ନାଭୁଶୀ ଯେତେବେଳେ ସ୍ତୋତ୍ରରେ ଥୁଆ-

ହୋଇଥିବା ଗାଡ଼ିର ବସିଲା, କବାଟ କୋଣରେ ଠିଆ ହୋଇ ବୁଢ଼ୀମା ତାକୁ ଡବ ଡବ ଆଖିରେ ଚାହିଁ ରହିଥିଲା । ମୁଁ ଅନୁଭବ କରୁଥିଲି ମୋ ବୁଢ଼ୀମା ତାର ସବୁ ସ୍ନେହ, ମମତାକୁ ନିଜ ଭିତରେ ସେଇମିତି ସାଇତକକରି, ମୋ ଅଳ୍ପ ଅର୍ଦ୍ଧକୁ ଗ୍ରହଣକରି, ତା କୋଳରେ ମୁଣ୍ଡଗୁଞ୍ଜି ମୋର ସବୁ ଦୁଃଖକୁ ଭୁଲିଯିବାକୁ, ସେ ସେପରି ଅନିପକ୍ଷାକରି ମୋର ବାଟ ଚାହିଁ ଛୁଡ଼ା ହୋଇଛି ଏବଂ ମୁଁ ମୋର ଅଭ୍ୟାସ ବଦଳାଇ ପରି ତାକୁ ଧରି ନଦେଇ ଘରର ଚାରିଆଡ଼େ ବୁଲିବାରେ ଲାଗିଛି ।

ପଞ୍ଜୁରୀ

ଗୁଡ଼ିପସ ଦେଇପାରି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଅନୁଭବ କରିଥିଲା ଭେଙ୍କଟରମଣ । ସ୍ତ୍ରୀ ମହାକଳା ସହିତ ଓର୍ବ ଛଅବର୍ଷ ରହିବା ପରେ ହଠାତ୍ ସେମାନେ ପରସ୍ପରକୁ ଗୁଡ଼ିପସ ଦେଇଥିଲେ । ସେ ଦିନ କିଛି କହିନଥିଲା ମହାକଳା । ମେମାନଙ୍କର ଛୁଆପିଲା ନ ଥିଲା । ସେହି ମହାକଳା ହଠାତ୍ ମରିଗଲା । ଭେଙ୍କଟରମଣର ଦୁଇ ବଖୁରୀଆ ଘରେ ଗୁଡ଼ିପସ ଦେଇ ସାରିବାପରେ ମଧ୍ୟ ଉଭୟ ରହିଥିଲେ । ମହାକଳାର ଘର ଥିଲା ଓଡ଼ିଶା । ସେ ମାୟାଜାତୀୟ କୌଣସି ଏକ ମହାବଦ୍ୟାଳୟରେ ଥିଲା ଅଧ୍ୟାପିକା ।

ଭେଙ୍କଟରମଣ ମାୟାଜୀର ଟିନାମ୍‌ପେଟ୍‌ଠାରେ ଅଟେ ଏକ ଲେଲାଣି ଫ୍ୟାମିଲିରେ ଏକ କୁଶଳୀ କାରିଗର । ଅଗୁନକ ଉଭୟ ଉଭୟଙ୍କୁ ଦେଖିଥିଲେ ଓ ରେଜେଷ୍ଟ୍ରୀ ମ୍ୟାରେଜ୍ କରିଥିଲେ । ମହାକଳାର ନନ୍ଦନହଳା ଦେବ, ତାର ମୁରୁମୁର ହମ ଓ ସାଣାସୁର ପରି ତାର ମଧୁର ସ୍ଵର ଭିତରେ ଭେଙ୍କଟରମଣ ନିଜକୁ ହଜାଇ ଦେବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲା । ତା ମନରେ ଗବ୍‌ଥିଲା ସେ ସେ ମହାକଳାପରି ଉଚ୍ଚ ଶିକ୍ଷିତା ଅଧ୍ୟାପିକାକୁ ବିବାହ କରିଛି ।

ହୁଷ୍ଟୁଧୁଷ୍ଟୁ କଲା ମର ମର ଭେଙ୍କଟରମଣ ଏକ ଷଷ୍ଠ ପରି ଦେଖାଯାଏ । ମହାକଳା ଓ ଭେଙ୍କଟରମଣର ଦାମ୍ପତ୍ୟଜୀବନ ସେତେ ଭଲ ଥିଲା ବୋଲି କୁହାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ଭେଙ୍କଟରମଣର ଚିତ୍ର ଗେଜେଟ୍‌ରେ ସହିତ, ତାର ବ୍ୟବହାର ଥିଲା ଅଶାଳୀନ ଏବଂ ଅନବରତ ଦେଖି ଓ ହେବେଳା ମଝରେ ମାତାଙ୍କୁ ହେବା ଥିଲା ତାର ସ୍ଵଭାବ । କେବେ ହେଲେ ତା ପାଟିରୁ ତା ଯା ପାଇଁ ସ୍ଵେଚ୍ଛାଶୀଳ କଥା ବାହାରେ ନାହିଁ । ମହାକଳାର କରୁଣା ଓ ଦୟାବ୍ରତ ହୃଦୟ, ଲଜ୍ଜାବନତ ଚାଲିଚଳନକୁ ଦୃଶ୍ୟ ଓ ହେୟ ଜନକର ଭେଙ୍କଟରମଣ ତାର ସ୍ଵପ୍ନ ଶିଖାକୁ ଚା' କର୍ ପିଙ୍ଗିବା ପରି ପିଙ୍ଗିଦେଇ କହିପକାଏ, “ଶାଳୀ, ତୁ ବଡ଼ ମର ସ୍ତ୍ରୀ ଲେକ । ମୋତେ ଛୁଟି ଲାଗିବା ପରି ମୁଁ ଗୋଟିଏ ଦାଦା ହୋଇ ପଡ଼ିଲି । କେତେ ସୋହାଗ ଦେଖାଉଛି । ବଜାତ୍ ମାକଳନା; ଆଉ କାହା ସହିତ ଲଟରପଟର ହେଉଛି

କି ? ଦେଖ ଶାଳୀ, ବେଧେଇ ଯଦି ଆଉ ବାହାକୁ ଦେଖି ଦେଇଥିବାର ଜାଣି, ମଣାକୁ ମାରବା ପରି ତୋତେ ଦି ହାତରେ ଚକଟି ଦେବି ।”

ନିଜକୁ ସମ୍ଭାଳି ନେଇ ଓ ନିଜର ଅସହସ୍ତୁ ଶ୍ରବଣକୁ ମନରେ ଚାପିରଖି ସେ ଦୁଇହାତରେ ମନ୍ଦାକିନୀକୁ ଟେକି ନେଇ ବନ୍ଧଣା ଉପରେ କରୁଡ଼ି ପକାଏ । ମନ୍ଦାକିନୀ ତାର ଏହି ଅସହ୍ୟ ଓ ରୁଷ ବ୍ୟବହାରରେ ବିରକ୍ତ ପ୍ରକାଶ କରେନି; କେବଳ ଅନୁନୟ ବନୟ କରି କହେ, “ମୋତେ ଟିକିଏ ନିଶ୍ୱାସ ନେବାକୁ ସମୟ ଦିଅ ।”

ସେ ତାର ପ୍ରଶ୍ନବାଣକୁ ଡରେ । ଦିନେ ଦିନେ ଭେଙ୍କଟ କଲେଜରେ ପହଞ୍ଚିଯାଇ, ଲଜବେଶ ଗୃହର ଏକଣା କୋଣରେ ଖଣ୍ଡେ ଖବରକାଗଜ ନେଇ ଚୁପ୍‌ଚାପ୍ ବସିଯାଏ ଏବଂ ଗାରଡ଼େଇ ଗାରଡ଼େଇ ମନ୍ଦାକିନୀ ଉପରେ ତାର ଡୋଳାକୁ ଘୁରାଇ ଆଣେ । ଯେଉଁ ପୁରୁଷମାନେ ସେଠାକୁ ଆସନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କୁ ସେ ନିରୀକ୍ଷଣ କରେ । ମନ୍ଦାକିନୀ ଲଜବେଶ ଦାୟିତ୍ୱରେ ଥିବା ଯୋରୁ ପ୍ରାୟ ବଡ଼ ଟଟା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, ତାକୁ କଲେଜରେ ରହିବାକୁ ହୋଇଥାଏ । ସେ ତାର ସ୍ୱାମୀ ମୁହଁରେ ଉଠୁଥିବା ଘଣ୍ଟା ଓ ତାହାଙ୍କର ଚେହେରାକୁ ଦେଖି ବିକ୍ରତ ବୋଧ କରେ ।

ଦୁହେଁ ଯାଇ ହୋଇ ଘରକୁ ଫେରନ୍ତି । ଘରେ ପହଞ୍ଚିବା ମାତ୍ରେ ନିଜ ଦୁଇ ଗୋଡ଼ା ମଧ୍ୟରେ ମନ୍ଦାକିନୀକୁ ଚାପି ଧରି ଭେଙ୍କଟର ଜେର ଆରମ୍ଭ ହୁଏ ।

“ମୋର କୁଳ ପ୍ରିୟ ସ୍ତ୍ରୀ ! ଏବେ ତୋର ସତ କହିବାର ସମୟ ଆସିଛି । ଯଦି ତୁ ଠିକ୍ ଶବ୍ଦରେ ସବୁ କଥା କହି ଦେଉ, ତେବେ ତୋ ଠାଇଁ ଭଲ ।”

“କେଉଁ କଥା ସ୍ୱୀକାର କରିବି ?”

“ଖାନିକା ମାଇକନା; ବେଶି ଭଲେଇ ହୋଇ କଥା କହନା । ସେ ଦାଢ଼ୀ ରଖିଥିବା ଟୋକାଟା କିଏ ? ସେ କାହିଁକି ତୋ ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁ ଛାଣିବ କଲ ?” “କି ଛାଣିବ ପ୍ରିୟେ ! ଟିକେ ଥଣ୍ଡା ହୁଅ ।”

“କିଏ ମୋ ? କହି ଦେ କହୁଛି ।”

ମହାକିମ୍ବା ତା ମନେମନେ କ'ଣ ଆସିଥିଲା ଭାବେ । ମନକୁ ଯାହା ଉତ୍ତର ଆସେ, ତାକୁ କହେ । କିନ୍ତୁ ଲୋକେଟି ସେଥିରେ ଆଦୌ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୁଏ ନାହିଁ । “ତୁ ମିଛ କହୁଛୁ । ମରୁ ବେତେଜ୍ଞାନୀନେ ମିଛ କହୁଛୁ । ଠିକ୍ ଅଛି । ମୁଁ ଆସନ୍ତାକାଳ ତାକୁ ଦେଖିନେବି । ସେ ଯେଉଁ ଲୋକଟା ହାତରେ ବ୍ରାହ୍ମଣେଶ୍ଵର ଆସିଥିଲା; ଯାହାକୁ ତୁ ହସି ହସି କହି ଟେବୁଲ୍ ଚକ୍ର ବଢ଼ାଇ ଦେଲୁ ସେ କ'ଣ ?” “ଓ, ସେ । ସେ ହେଉଛନ୍ତି ଆମ ଡିପାର୍ଟମେଣ୍ଟର ନେତୃ ପ୍ରଫେସର ।” “ମୁଁ ଥିବା ନେତୃ ତୁମ ଦୁର୍ଦ୍ଦିନର ରସଭଜା ଦେଖିଲୁ । ଠିକ୍ ଅଛି । ତାକୁ ମଧ୍ୟ ଦେଖି ନେବି । ଏବେ ତୁମ୍ଭାପୁ ଲୋକଟି କ'ଣ କହିବେ ।”

ମହାକିମ୍ବା ରୁପ୍ପରୁପ୍ ତା ଗୋଡ଼ ଭିତରେ ରୁପି ହୋଇ ରହିଥାଏ । କ୍ଲାନ୍ତ ତା ନେତୃକୁ ପୂର୍ବ ଜାବୋଡ଼ି ଧରିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେ ପଡ଼ିଯୋହାଗର ଜେରକୁ ଆନନ୍ଦରେ ଗ୍ରହଣ କରେ ।

ଜେର ଯାଉଥାଏ । ଲୋକଟିର ପଶୁପୁଲର ଆଦିମପିପାସା ତାକୁ ଟେକିନେଇ ବଛଣା ଉପରେ କରୁଥିବି । ଲୁଗା ଖୋଲିବାକୁ ସମୟ ପାଏନି ସେ । ତା ହାତରେ ତାର ବାଉଁଶ, ବ୍ରାକୁ ଟାଣିଓଟାଣି ଛୁଡ଼ାଇ ପକାଏ । ଉଁ ରୁଁ କିଛି କରେନା ମହାକିମ୍ବା । ତାର ଏହି ଆଦିମାନବର ରୂପର ଯୌନର୍ଯ୍ୟରେ ଅଭିଭୂତ ନେଇ ଉଠେ ମେ । ଲୋକଟି ପରି ଏକ ବର୍ଣ୍ଣପଶୁର ଆଖିରେ ହଠାତ୍ ଜେବେ ଲୁହ ବନ୍ଦୁ ଦେଖି ମହାକିମ୍ବା ମନ ବରଫ ପରି ଭରଳି ଯାଏ ।

ଦିନେଦିନେ ଲୋକଟି ବଜାରକୁ ଯାଇ ଭଲ କଥା ପରିବା ଓ ମାଂସ କଣି ଆଣେ । ଜନ୍ମର ଗୋଟି ବଟଲ ଆଣିଥାଏ ସାଙ୍ଗରେ । ମଟର୍ କବାଟ ଓ କଟ୍‌ଲେଟ୍ ତିଆରି କରି ଦୁହେଁ ଖାଇ ବସିବାବେଳେ, ସେ ତାକୁ ଗାରଡ଼େଇ ରୁହେଁ । ମହାକିମ୍ବା ଅଳ୍ପ ଅଳ୍ପ ଖାଇବା ଦେଖି, ସେ ପ୍ରଥମେ ପ୍ରଥମେ ତା'ଉପରେ ରାଗି ଉଠେ ଏବଂ ଅଧିକ ଉତ୍ତେଜିତ ହୋଇ କହେ, “ବେଧେଇ; ନଖାଇ କ'ଣ ଦେଖାଇବାକୁ ରୁହୁଁଛୁ ! ତୁ କ'ଣ ଭବୁଛୁ ମୁଁ ଗୋଟି ପଶୁ । ମୁଁ ପଶୁଭଳି ଗଳ୍ପରୁଲୁଛି; ଆଉ ତୁ ମହାରାଣୀ; ଧୀରେ ଧୀରେ ମାପିରୁପି ଖାଉଛୁ । ଉଠା ଖାଇବା ଜନସ । ଶାଳୀ, ତୋ ପ୍ରଫେସର ଏମିତି

ଭଦ୍ର ଶ୍ରାବଣର ଖାଇବାକୁ ବତାଇନ୍ତୁ ନ ? ଭୁ ଶାଳୀ ଯେତେ କହିଲେ ମଧ୍ୟ ସାଧାରଣ ଲୋକ ପରି ବ୍ୟବହାର କରିବୁନି । ମୁଁ ତୋତେ କହି ଦେଉଛି ସେଇ ମାଂସଖଣ୍ଡକୁ ଖାଇ ସଫା କରିଦେ ନଚେତ୍ ତୋତେ ଦେଖି ନେବି ।”

ମନ୍ଦାକିନୀ ତା ଉପରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆଗ୍ରହ ପକାଏ । ତା ତଣ୍ଡିରେ ଖାଦ୍ୟ ଲାଗେ । ଭେକଟ ତା ଉପରକୁ ଶୁଣି ଉଠି ପୁଣି ଚିତ୍କାର କରେ, “ଶାଳୀ, ମୋତେ ଖଟଇ ଦେଉଛୁ ? ଠିକ୍ ଅଛି; ବେଧେଇ ସହିତ ନରହିଲେ ଠିକ୍ ବାଟକୁ ଆସିଯିବ ।”

ରାଗରେ ଚମ୍ପକମ୍ ହୋଇ ଘରୁ ବାହାର ଚାଲିଯାଏ ଭେକଟ । ତା’ପଛରେ ଗୋଟେଇ ଚାଲେ ମନ୍ଦାକିନୀ । ତାର ହାତଗୋଡ଼ ଧରି କାକୁଡ଼-ମିନତି କରେ । କିନ୍ତୁ ତାକୁ ତାର ଗୋଇଠା ମାଡ଼ ସହି ନେଇ ଆସିବାକୁ ପଡ଼େ ।

ଦୁଇ ଚାରିଦିନ ପରେ ରାଗ ଶାନ୍ତକରି ଫେରି ଆସେ ଭେକଟ । ତା ଆଖିରେ ସେଇ ଆଦମ ମାନବର ତୃଷ୍ଣା । ସେଇ ବିରକ୍ତି ଓ ତାହାଲଗ୍ନତା । କେମିତି ଏତେଦିନ ଧରି ଦୁହେଁ ଏକାଠି ରହିପାରିବେ । ଭେକଟ ତାକୁ ଶୁଣିପକେ ଦେବାକୁ କହେ । ମନ୍ଦାକିନୀ ଓଠରୁ ‘ହଁ ବା ନାଁ’ କିଛି ବାହାରେ ନାହିଁ । ସେ ଖଣ୍ଡେ ପଥର ପାଲଟି ଯାଇଥାଏ । କୋର୍ଟରେ ଡାଇରୀ ମାମଲାର ପରିସମାପ୍ତି ଘଟେ । ଦୁହେଁ ଅଲଗା ହୋଇଯାନ୍ତି । ସେଇ ଘରେ ଦୁଇଟି ବର୍ଷରୁ ଧରି ପରସ୍ପରଠାରୁ ଅଲଗା ହୋଇ ରହନ୍ତି ।

ଭେକଟର ଚରିତ୍ରରେ, ତାର ଗୁଳିଚଳନରେ କିଛି ପରିବର୍ତ୍ତନ ଘଟେ ନାହିଁ । ତା ବିଚ୍ଛେଦରେ ଶୋଇ ତାର ଆଦମସ୍ତ୍ରଧାକୁ ମେଥାଇବାକୁ ସେ ମାଲକିନୀ ଦରକାରୀ କରେ । ପୁଣି କେଉଁଠି ଗୋଟେ ମାଲକିନୀକୁ ମିଶ୍ଟ୍ରସ୍ କରି ନେଇ ଆସେ । କଳା ମରମତ ସେଇ ମାଲକିନୀକୁ ଦେଖି ଶୀତେଇ ଉଠେ ମନ୍ଦାକିନୀ । ହାତରେ ରମ୍ ବଟଲକୁ ଉଠେଇ ଧରି ଉଡ଼ିଯିବୁ କରେ ସେଇ ମାଲକିନୀଟା ଘିଲି ଚାଲେ ଓ ତାର ଶେଷ ଦାନ ମାଂସ ଖଣ୍ଡକୁ କାଟି ଟିକିଟିକି କରି ଗର୍ଭସ୍ଥ କରୁଥାଏ । ଭେକଟ ଓ ସୁବର୍ଣ୍ଣର ମିଳନ

ହାସ୍ୟରୂପ ଓ ଚକ୍ରର ସହିତ ଖଟର ଧଡ଼ାସ ଧଡ଼ାସ ଶବ୍ଦରେ ପାଖ
ଦରରେ ଥିବା ମନ୍ଦାକମ୍ପାର ‘ହାଟ୍‌ହଟ୍‌’ ବର୍ତ୍ତୁରୁଲେ । ସେ ତଳକୁ
ଓହ୍ଲାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକରି ‘ହାଟ୍‌ଆଟାକ୍‌’ ହାସ୍ୟ ଆହ୍ୱାନ ଦେଇ ତଳେ ଗଡ଼ି
ପଡ଼ିଥାଏ । ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟଧାକୁ ପ୍ରଶମିତ କରି ଭେଙ୍କଟ ଯେତେବେଳେ ତଳକୁ
ଓହ୍ଲାଇ ଆସେ, ସେ ଦେଖି ମନ୍ଦାକମ୍ପାର ମୃତ ପ୍ରାୟ ଶବ୍ଦର । ତାର ଏହି
ନିଶ୍ଚୟ ସରଳ ନାଟ୍ୟ ପ୍ରତି ଦୟା ଆସେ । ସେ ତାକୁ ହଲଏ । ଖବର
ନଥିବା ପରି ଲାଗୁଥିବା ନାଟ୍ୟକୁ ସେହି ଅବସ୍ଥାରେ ସେ ହସ୍‌ପିଟାଲକୁ
ଅନୁଲୁପ୍ତ ଡାକ ନେଇଯାଏ ।

ଦୁଇଦିନ ପରେ ସୁସ୍ଥ ମନ୍ଦାକମ୍ପାକୁ ନେଇ ଘରକୁ ଫେରିବା
ବେଳେ ଭେଙ୍କଟ ଯାଇ ମାଇକନା ସୁବର୍ଣ୍ଣାକୁ ଆଣି ଲୁଲ କରିଛି ଏବଂ
ଦୁଇଦିନ ଭିତରେ ମନ୍ଦାକମ୍ପାର ଏ ଅବସ୍ଥା ହୋଇଛି ବୋଲି ନିଜକୁ ଦୋଷୀ
ଅନୁଭବ କରେ । “ସୁବର୍ଣ୍ଣାଟା ଗୋଟେ ରାସ୍‌ସୀ । ସେ ଡକ ଡକ କରି ରମ୍
ବୋତଲଟାକୁ ପିଇଦେଲା । କି ତରସ ଶାଳୀଟାର । ମୁଁ କ’ଣ କରିବି
ମନ୍ଦାକମ୍ପା । ମୁଁ ତ ଟୋକାଲେକ । ମାଇକନାଟେ ନହେଲେ ମୋତେ ଖଟରେ
ଆସିବି ନିଦ ହୁଏ ନାହିଁ ।” ଭଲେଇ ହୋଇ କହେ ଭେଙ୍କଟ ।

“ମୋର ତ ତୋ ଉପରେ ଆଦୌ ରାଗ ନାହିଁ ।” ଏତକ କହି
ମନ୍ଦାକମ୍ପା ରୁପ୍ ହୋଇଯାଏ । କିନ୍ତୁ ଭେଙ୍କଟ ତାର ଚେତରତ ପ୍ରଶ୍ନକୁ ସୁଣି
ଦୋହରୁଏ । ଜାଣିଶାଣି ମନ୍ଦାକମ୍ପାର ଦେହଟାକୁ ସେ କେହି ଭଲ ନପାଏ,
ଏହା ସେ ଭାବ ପାରେନା ।

“ମନ୍ଦାକମ୍ପା ! ସତରେ କ’ଣ ତୁ ବେମାର ?”

“ନାଁ ! ଡାକ୍ତର କହିଲେ ମୁଁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସୁସ୍ଥ ।”

ଭେଙ୍କଟ ମନ୍ଦାକମ୍ପାକୁ ଘର ସାହାଯ୍ୟ କଲେ । ଚା’କରି ତାକୁ
ପିଇବାକୁ ଦେଲା । ତା ବଛଣା ପାଖରେ ବସି ରହି ତା ମୁଣ୍ଡବାଳକୁ
ସାଉଁଟ ଦେଲା । ମନ୍ଦାକମ୍ପା ଶାନ୍ତରେ ନିଶ୍ୱାସ ନେଇ କହିଲା, “ଭେଙ୍କଟ !
ମୁଁ ଯଦି ମରିଯାଏ, ତୁ ତେବେ ଆଉ ବାହା ହୋଇ ପାରିବୁ ନାହିଁ ।”

‘ବର୍ତ୍ତମାନ ଠାରୁ ଏ ଚକ୍ରା କାହିଁକି ?’

“ନାଁ, ତୁ ଆଉ ବାହା ହୋଇପାରିବୁ ନାହିଁ ।”

“ହେ, ଏମିତ କଥା କାହିଁକି କହୁଛୁ । ତୁ ଆଦର୍ଶ ମରବୁ ନାହିଁ ।”
ସେ ତାକୁ କୁଣ୍ଡଳ ପକାଇ ତା ଓଠରେ ତା ଚବୁକୁ ମାଡ଼ି ଧରଲା ।

ମହାକାମା ବେଶିବିନ ବଞ୍ଚିଲା ନାହିଁ । ଭେଙ୍କଟ ତାକୁ ତା ଦେହ
ଶରୀର ଯେବା ଦିନଠାରୁ ଗୁଡ଼ି ଯାଇ ନଥାଏ । କିନ୍ତୁ ଦିନ ରାତି ମଦପିଇ
ଗଢ଼ୁଥାଏ । ପୁଣି ହାଟ୍‌ଆଟାକୁ ହୁଏ ମହାକାମାକୁ । ସବୁ ଶେଷ । ଅନ୍ଧାର
ଭିତରେ ପଡ଼ି ରହିଥାଏ ମହାକାମାର ନିର୍ଜୀବ ଶରୀର । ଭେଙ୍କଟ ମଦ ନିଶାରେ
ଦେଖ । ଅନ୍ଧାର ଭିତରେ ଶେଷ ଆଲୋକର ଶିଖା କେତେବେଳୁ
ନିର୍ବାପିତ ହୋଇଯାଇଛି, ତାକୁ ସେ ଅନୁଭବ କରି ପାରେନା ।

X - X X

ସମୟ ଗଢ଼ି ଚାଲିଲା । ନିଜ ପ୍ଲାଟଫର୍ମକୁ ରଙ୍ଗ ଦେଇ ନୂଆ ଚକ୍ ଚକ୍
କରେ । ବାହାହୋଇ ଘର ସମ୍ଭାର ପୁଣି ଥରେ ବସାଇବାର କଳ୍ପନା ତା
ମନକୁ ଆସେ । ଦୁଇଦିନବର୍ଷ କେତେଟା ଟୋକାକୁ ଧରି ଆଣି ତାଙ୍କ ସହିତ
ପୁଣି କରବାପରେ ବାହା ହୋଇ ଛୁଆଗୋଟି ଦିଆ କରି ଏକ ଉନ୍ନତ
ଜୀବନ ବିଚାରିବାକୁ ତାର ମନ ଚାହେଁ ।

କିନ୍ତୁ ଦିନପରେ ତାର ଅନେଇଲିଆନ୍ ଝିଅ ଏଲିସା ସହିତ
ସାକ୍ଷାତ ହୁଏ । ତାର ରୂପରେ, ତା ସ୍ଵରରେ ଭେଙ୍କଟର ଆଖି ଦପ୍‌ଦପ୍
କରି ଉଠେ । ତାର ଓଠ ଫୁଲିବାକୁ ଲାଗେ । ସେ ତାକୁ- ତାର ପ୍ଲାଟ୍,
ମାଡ଼ି ସହର ବୁଲାଇ ନେବାର ପ୍ରସ୍ତାବ କରେ । ଏଲିସାକୁ ଭଲ ଲାଗେ
ଭେଙ୍କଟର କଥା । ସେମାନେ ସିନେମା ଯାଆନ୍ତି, ରେଷ୍ଟୁରାଣ୍ଟରେ ଭିନର
କରନ୍ତି ଏବଂ ତାକୁ ସାଙ୍ଗରେ ଘରକୁ ନେଇ ଆସେ । ତା ସହିତ ବରୁଣକୁ
ନିଶ୍ଚିତ କରିବାକୁ ଭେଙ୍କଟ ଇଚ୍ଛା କରେ ।

ତାର ସେହି ଗୁଡ଼ି ପ୍ଲାଟ୍‌ଫର୍ମକୁ ବେଗ୍ ସୁନ୍ଦର କରି ସଜାଇ
ଦେଇଥାଏ ଭେଙ୍କଟ । ସତେ ଯେପରି ଗୋଟିଏ ବରଫ ଗୁମ୍ଫା । ତା ଘର
ଫ୍ରିଜ୍, ଦୀର୍ଘାମୋଫା ସେଟ୍, ଟେଲିଭିଜନ୍ । ଏଲିସା ମନ କୁଣ୍ଡେ ମୋଟ ।
ଗୋଇବା ଘରର ବଛଣା ଉପରେ ଏକ ସଦ୍ୟସ୍ଥାପନା ନାଶର ଉଲ୍‌ଗୁ ଚିହ୍ନ ।
ଏଲିସା ତାକୁ ଚାହିଁଦେବା ମାତ୍ରେକେ ତା ଦେହରେ ଜଡ଼ାଇ ହୋଇଉଠିଥିବା

ଗାଉଁନ୍ତି ଖସି ପଡ଼େ । ଭେଙ୍କଟ ତାକୁ କୁଣ୍ଡାଇ ଧରି ସେକ୍ଷେଇ ଘରକୁ
 ନେଇଯାଏ । ଫୁଲରୁ ରମ୍ ବୋତଲଟିକୁ ବାହାର କରି ଡକଡକ କରି
 ଗିଳି ଗ୍ରାସି । ଏଲିସା ଓଠରେ ରମ୍ । ଏଲିସା ମନେ ମନେ ଆନନ୍ଦ ପାଏ ।
 ଏଇମିତି ହସ୍ତପୁଷ୍ପ ଟୋକାଟା ଦେହରେ ଜଡ଼ାଇ ହୋଇ ନିଜକୁ ହଜାଇ
 ଦେବାକୁ ସେ କେତେଦିନଧରି କଳ୍ପନା କରି ଚାଲିଛି । ସେ ତାକୁ ଆଦୌ
 ପ୍ରତିରୋଧ କରିବ ନାହିଁ । ପ୍ରତିରୋଧ କରିବାର ଶକ୍ତି ତା ପାଖରେ ନାହିଁ ।
 ଭେଙ୍କଟର ଦେହଟା କେତେ ଟାଣ । ଝିଡ଼କୁ ଏଡ଼ାଇ ଯିବା କଷ୍ଟ । ତାକୁ
 ସାମନା କରିବାକୁ ହେବ । ତାକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ହେବ । ଭେଙ୍କଟର
 ହାତଟା ତା ଦେହ ଉପରେ, ତା ଗୁଡ଼ି ଉପରେ ଧୀରେ ଧୀରେ ଚାଲିଥାଏ ।
 ସେମାନେ ଏଣୁ ତେଣୁ ଗପି ଚାଲିଥାନ୍ତି । ଭେଙ୍କଟ ହାତର ପୁର୍ଣ୍ଣ ତା’
 ଦେହରେ ଶିହରଣ ସୃଷ୍ଟି କରି ଚାଲିଥାଏ ।

ରମ୍‌ରୁ ପେଟେ ପିଇ ଦେଇ ଦୁହେଁ ଯାକ କୁଣ୍ଡାକୁଣ୍ଡି ହୋଇ ବଜ୍ରଣା
 ଉପରକୁ ଆସି ଗଡ଼ିପଡ଼ିଲେ । ଆଲୁଅଟିକୁ ଲିପାଇ ଦେଲେ ଭେଙ୍କଟ । ଏଲିସା
 ନିରବରେ ଅପେକ୍ଷା କରିବାକୁ ଲାଗିଲା । ସେ ଗ୍ରେଟ ଠେକୁଆ ଝୁଆଟି ପରି
 ସିଂହ ନିକଟରେ ନିଜକୁ ସମର୍ପଣ କରି ଦେଇଥିଲା ।

ଭେଙ୍କଟର ଶରୀରଟା ମାଡ଼ିବସିଲା ଏଲିସାର ଦେହକୁ । କିନ୍ତୁ ତା’
 ଦେହଟା ହମଶା ଶିଥିଳ ହୋଇ ପଡ଼ୁଥିଲା । ଧୀର ଗଳାରେ କହିଲେ
 “ମନ୍ଦାକିନୀ ! ତୁ ମନ୍ଦାକିନୀତ !”

“କାହିଁକି ତୁମ୍ଭେ ହୋଇ ପଡ଼ିଛୁ ବଜ୍ରାତ୍ ବେଧେଇ । ତୋ ପାଟିରୁ
 କଥା ବାହାରୁନିକି ? ଉତ୍ତର ଦେ ।” ସେ ତାକୁ ଡିମାଡ଼ିମା ଆଖିରେ
 ଚାହିଁଥିଲା । ତା କପାଳରେ ସ୍ୱେଦ ବନ୍ଧୁ ବନ୍ଧୁ ହୋଇ ଜମା ହେବାହେ
 ଲାଗିଥିଲେ ।

ଏଲିସା ତୁପ୍‌ତୁପ୍ ହାତକୁ ମୁହଁ ଉପରେ ଢାକି ଦେଇଥିଲା
 ଭେଙ୍କଟ ଗର୍ଜି ଉଠୁଥିଲା । ସେହି ଆଦମ ମଣିଷର ଚକ୍ରାର । ଷଣ୍ଢ
 ବଳଟାଳ ଗଲ ।

“ବାହାରୁଆ ବେଧେଇ । ଶାଳୀ ଚକ୍ରଂଠିକାର ।”

ଏଲିସା ଚୁପ୍‌ଚୁପ୍ ନିଜର ଦେହଟାକୁ ହାର ବାଟଦେଇ ମୁଖ
ଗୁଲିଗଲି ପରି ନିଃଶବ୍ଦରେ ନେଇ ଗୁଲି ଯାଇଥିଲା ।

X

- X

X

ଭେଙ୍କଟକୁ ସବୁ କିଛି ପ୍ରସନ୍ନକରା ଲାଗୁଥିଲା । ସେଉଁ ବାହୁରେ
ଏତେ ଶକ୍ତି, ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦିନ ସେଉଁ ଦେହ ଗୋଟେ ଗୋଟେ ରମଣୀକୁ
ଆନନ୍ଦ ଦେଇପାରେ, ସେ କାହିଁକି ଏପରି ହୋଇ ଉଠୁଛି । ମନ୍ଦାକିନୀ ମର-
ଯାଇଛି ସେ ଜାଣେ । ମନ୍ଦାକିନୀ ଆଉ ଫେରିବ ନାହିଁ । ତଥାପି ସେ
ପ୍ରତ୍ୟେକ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକ ଭିତରେ ମନ୍ଦାକିନୀକୁ ଦେଖିବାକୁ କାହିଁକି ଇଚ୍ଛା କରୁଛି ।
ସେ ତ ମନ୍ଦାକିନୀକୁ ବେଶ୍ ଭଲ ପାଉଥିଲା । ତଥାପି କାହିଁକି ତା ମନ
ଭିତରେ ବାରମ୍ବାର ମନ୍ଦାକିନୀ । ତା ମନ ଭିତରେ ଏକ ଅଜଣା ଭୟ ମାଡ଼ି
ବସିଥିଲା । ତାକୁ ଲାଗୁଥିଲା ସବୁ କିଛି ମୂଲ୍ୟହୀନ । ଜୀବନର ସବୁ କିଛି ତାକୁ
ବିରକ୍ତିକର ବୋଧ ହେଉଥିଲା । ତାର ଭଲ ପାଉଥିବା ପାମାସ୍ ‘ରମ୍’ ସେ
ଆଦୌ ହୁଇଁବାକୁ ଆଗ୍ରହ ପ୍ରକାଶ କରୁ ନଥିଲା । ତାର ଏ ଅବସ୍ଥା ଦେଖି
ଦିନେ ଫ୍ୟାକ୍ଟରୀରେ ତାର ଫୋରମ୍ୟାନ୍ ମୁରୁଗାନ୍ କହିଲା, “ତୋର
କ’ଣ ହୋଇଛି ଭେଙ୍କଟ । ଏତେ ଉଦାସୀନ କାହିଁକି ? ତୋ ମନରେ ସେଉଁ
ଦୁଃଖ ଦେଖା ଦେଉଛି, ତାକୁ ନିଜ ହୃଦୟରେ ଭିତରେ ମାଡ଼ି କରି ରଖ ।”

କାନ୍ଦି ପକାଇଲା ଭେଙ୍କଟ ମୁରୁଗାନର କଥା ଶୁଣି । ତାର ହୃଦୟ
ଭିତରେ ବନ୍ଦା ହୋଇଥିବା ରୁଦ୍ଧହାରୀ ଉନ୍ମୁକ୍ତ ହୋଇଗଲା ।

“ସେଇ ଡାହାଣୀଟା ମୋତେ ବନ୍ଧିଛି ଦେବ ନାହିଁ । ମୁଁ ସେଉଁ-
ଆଡ଼େ ଯାଉଛି, ସେ ମୋତେ ଚାହିଁ ରହୁଛି ।” ଭେଙ୍କଟ କହିଲା ।

“ତୋର ମୃତ ସ୍ତ୍ରୀ ତୋତେ ଦେଖିବାକୁ ଆସୁନାହିଁ । ତୋର
ବିବେକ-ତୋତେ ଦଂଶନ କରୁଛି । ନିଜର ଯଦି କେହି ପ୍ରିୟତମ ବ୍ୟକ୍ତି ଏ
ସଂସାର ଗୁଡ଼ି ଗୁଲିଯାଏ, ତେବେ ବିବେକ ବାରମ୍ବାର ଦଂଶନ କରେ । ଏହା
ଦାନ୍ତ ବିନ୍ଧିବାପରି । ତୁ ଏହାକୁ ଦୂର କରିପାରବୁ ।” ମୁରୁଗାନ୍ ତାକୁ
ଆଶ୍ୱସନା ଦେଲା ।

କିନ୍ତୁ ତା ମନଭିତରେ ଉଠୁଥିବା ଝଡ଼ ପ୍ରଶମିତ ହେଲା ନାହିଁ ।
 ଦିନ ପରେ ଦିନ ସେ ଅନେକ ପ୍ରକାର ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖିବାକୁ ଲାଗିଲା । ସେ
 କେବେ କେବେ ରାତିରେ ଉଠି ପଡ଼ି ରୋଷେଇ ଘର ଭିତରେ ପଶି
 ଅଣ୍ଟାଲେ, ସିଗାରେଟ୍ ପିଇ ଧୂଆଁ ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତେ । ଝରକା ଖୋଲି ରଖି ଶରୀର ଶୁଷ୍କ
 କରନ୍ତେ ।

ହଠାତ୍ ଦିନେ ତାର ସେହି କଳା ମତମତ ମାଇକିନା ସୁବର୍ଣ୍ଣା
 କଥା ମନେ ପଡ଼ିଲା । ଚୁକ୍ତେଦିନ ହେଲା ସେ ତାହା ସହିତ ଶୋଇ ନାହିଁ ।
 ତାକୁ ତା'ଘରକୁ ଆସିବାକୁ କହିଲା । ସେତେବେଳେ ସୁବର୍ଣ୍ଣା ତା ଦୁଆର
 ମୁହଁରେ ପହଞ୍ଚିଲା, ସେ ଅନୁଭବ କଲା ମହାକଳା ଆସୁଛି । ସେ ଚିତ୍କାର କରି
 ଉଠିଲା, “ନାଁ, ନାଁ, ମହାକଳା; ତୁ ଏଠୁ ଚାଲିଯା । ମୁଁ ତୋ ପାଖକୁ ଯାଇ
 ପାରିବିନି ।”

X

X

X

ମୁରୁଗାନ୍ତର କଥା ଅନୁସାରେ ଭେକଟ ସେହି ଗୁଣିଆ ବୁଢ଼ୀ
 ନିକଟରେ ପହଞ୍ଚିଲା । ଟେବୁଲର ଗୋଟିଏ ପାଖରେ ବସି ରହି ସେ ଶୁଣୁଥିଲା
 ବୁଢ଼ୀ କଥା । ଦେଖ୍ ପୁଅ ! ତୋତେ କିଛିଦିନ ପାଇଁ ମଦ, ସିଗାରେଟ୍ ଓ
 ମାଇକିନା ଗ୍ରହଣକୁ ଦେବ । ସେ ଭେକଟର ହାତକୁ ଉଡ଼ିଥିବା ତାର
 ପାୟଲକୁ ଝାଡ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲା । ବାସ୍, ଆଉ ସେ ମନ ଭିତରକୁ ଆସିବ
 ନାହିଁ । ସବୁକଥା ଭୁଲିଯିବ । ଗୁଣିଆ ବୁଢ଼ୀ ତାକୁ ଆଶ୍ୱାସନା ଦେଉଥିଲା
 ଏବଂ ଧୈର୍ଯ୍ୟଧର ତାକୁ ମୁକାବିଲା ଦେବାକୁ କହିଲା । ତା ଗୁଣିରେ ଅନେକ
 ଭଲ ହୋଇଥିବାର ନଜର ଯେ ବହୁଆଗରୁ କହିଥିଲା ମୁରୁଗାନ୍ତ ।

ମୁରୁଗାନ୍ତ ତା ବନ୍ଧୁର ଝିଅ ରେଣୁକା ସହିତ ଭେକଟର ବିବାହ
 କରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଲା । ଦିନେ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ଭେକଟ ଓ ରେଣୁକା ଦାସ
 ପ୍ରକାଶ ରେଷ୍ଟୁରାଣ୍ଟରେ ଡିନର କଲେ ।

“ରେଣୁ ! ମୁଁ ତୁମକୁ ବିବାହ କରିବି । ଆସନ୍ତାକାଲି ଆମେ
 ରେଜେଣ୍ଡାମ୍ୟାରେନ୍ କରିବା ।”

ରେଣୁ ଆଖିରେ ଲୁହ । ନିଜ ରୁମାଲରେ ତାର ଲୁହ ପୋଛି ଦେଇ
ଭେଙ୍କଟ ତା ନିକଟକୁ ଲାଗି ଆସି କହିଲା, “ତୁମର କ’ଣ ଏଥିରେ ରାଜି
ନାହିଁ ?”

“ମୁଁ ରାଜି ! ମୋ ନିକଟକୁ ଲାଗି ଆସ ନାହିଁ ପୁଲ୍ଲ !”

“କାହିଁକି ?”

“ମୋତେ ଡର ଲାଗୁଛି ।”

“ଏଥିରେ ଡରବାର କ’ଣ ଅଛି । ଯାହା ଥିଲା ତାର ଶେଷ ସ୍ବାଭାବ-
ଯାଇଛି । ମୁଁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଏକ ଭଲ ମଣିଷ । ତୁମେ କ’ଣ ନିଜେ ଦେଖି
ପାରୁନା । ବୁଲି ଦୁହେଁ ରୁମ୍ବନ ଦେବା । ବରୁଣାବରେ, ପରସ୍ପରକୁ ରୁମ୍ବନ
ଦେବା ।”

ହୋଟେଲର ସେହି ଛିମିଡ ଆଲେକ ମଧ୍ୟରେ କାନ୍ଥକୁ ଆଘାତ
ପଡ଼ୁଥିଲା ରେଣୁକା । ତା ଡ଼଼ ଆଡ଼କୁ ମାଡ଼ି ଆସୁଥିଲା ଭେଙ୍କଟର ଡ଼଼ ।
ତାର ଲୁହାପରି ଶକ୍ତ ହାତ ଦୁଇଟା ରେଣୁକାର ପିଠି ସହିତ ଲାଗି
ଯାଇଥିଲା । ହଠାତ୍ ଭେଙ୍କଟର ଆଖି ଦୁଇଟି ଦସ୍‌ଦସ୍ ହୋଇ ଜନ ଉଠିଲା ।
ରେଣୁ ଦେହରେ ଜାକ ହୋଇଥିବା ଭେଙ୍କଟର ଦେହଟା ଯେମିତି ଜଡ଼ିଯଡ଼ି
ଓ ଥଣ୍ଡା ପାଲଟି ଯାଉଥିଲା ।

“ମହାକିମ୍ବା ! ମୋତେ କ୍ଷମାକର । କ୍ଷମାକର ତୁମର ମୃତ୍ୟୁ ପାଇଁ ।
ତୁମେ କ’ଣ ଯନ୍ତ୍ରଣା ପାଉଛ କି ?”

“ହଁ, ମୋତେ କଷ୍ଟ ଲାଗୁଛି ।”

ତାର ହାତ ସୁନାସୁନା ଜୋରରେ ରେଣୁକୁ ଉଡ଼ି ଧରିଲା ।

“ମହାକିମ୍ବା, ପ୍ରିୟତମା ମୋର ! ମୋତେ ତୁମ ସହିତ ନେଇ-
ବୁଲ ।”

“ମୋତେ ଗୁଡ଼ି, ଦୟାକରି ମୋତେ ଗୁଡ଼ି ଦିଅ ।”

ତୋକରି କାନ୍ଥରେ ବାଡ଼େଇ ହୋଇଗଲା ଭେଙ୍କଟ । ସେ ଚିତ୍କାର
କରି କହୁଥିଲା, “ତୁମେ କିଏ ? ଯଦି କ’ଣ ତୁମେ ଯନ୍ତ୍ରଣା ପାଉଛ ?

କେଉଁଠି ଭୂମି ? କହ ବେଶ୍ୟଇ, ତୁ କେଉଁଠି ? ଚପ୍ପୁଟ୍ କାହିଁକି ? ଠିକ୍ ଅଛି ।” କିନ୍ତୁ ସମସ୍ତ ନିରବତା । ହଠାତ୍ ଏକ ବକଟ ଘୁର ଶୁଣାଗଲା, “ମୁଁ ଉଣ୍ଡର ।” ଭେକଟ, ଯାହାସ୍ କର ଶୁଣିବ ଜୋରରେ ମୁଣ୍ଡଟାକୁ କାନ୍ଥ ଦେହରେ ପିଟି ଚାଲିଥିଲା । ମହାକାମା ନାହିଁ । ସେ ମହାକାମା ପାଖକୁ ଯିବା ତାର ଅଙ୍ଗାର ଓ ନବିଷ୍ୟତ ଠିଆ ହୋଇ ଜଳଜଳ କରି ତାକୁ ଚୁପ୍-ଥିଲା । ଶାଳୀ, ବେଶ୍ୟଇ, ରାଣୀର ବକଟ ଚକ୍ରାର ଭିତରେ ଭେକଟ ନିଜକୁ ଡଳାଇ ଦେଇଥିଲା ଭବିଷ୍ୟତର ଘନ ଅନ୍ଧକାର ମଧ୍ୟରେ । ବାହାରେ ବିଗୁଡ଼ି ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲା ଶୁଦ୍ଧାନ୍ ଅନ୍ଧାର ନିର୍ଜୀବ ଶବ୍ଦଟିଏ ପରି ।

ସେଇ ମୁହୂର୍ତ୍ତ

ସଞ୍ଜସ୍ବ ଏକା ନିଶ୍ଚାସରେ ତାର ପ୍ରଥମ ପ୍ରେମ କାହାଣୀକୁ କହି ଚାଲିଥିଲା । ତା ପ୍ରେୟସୀର ଓଠରେ ପ୍ରଥମ ରମ୍ୟ ଆକର୍ଷଣ ବେଳେ ସେ କେମିତି ନିଜକୁ ଭୁଲିଯାଇଥିଲା, ତାହା କହୁକହୁ କଥା ଭାଷିରେ ଲାଗିଗଲା । ସଞ୍ଜସ୍ବ ଗାଳ୍ପିକ । ସେ କିନ୍ତୁ ତାର ପ୍ରଥମ ବନ୍ଧୁ ବିଷୟରେ କିଛି କହୁନଥିଲା ।

ସଞ୍ଜସ୍ବର ଠିକ୍ ମନେଅଛି, ତାର ପ୍ରଥମ ବନ୍ଧୁ ପ୍ରକାଶିତ ହେବା-ବେଳେ ସେ ଖୁସିରେ ଯେମିତିଗୁଡ଼ାଏ ଆତ୍ମଗର୍ବକୁ ପିଇଦେଇଛି, ଅନୁଭବ କରିଥିଲା । ତା ଚାରିପଟର ପୃଥ୍ବୀ ତାକୁ ଛୋଟ ଓ ବର୍ଣ୍ଣାତ୍ମ୍ୟ ଦେଖାଯାଉଥିଲା । ତାକୁ ଘେରି ରହିଥିବା ଲୋକମାନେ ସପ୍ରାଣ ଆଖିରେ ଚାହିଁ ରହିଥିଲେ, ବିଶେଷକରି ତାର ପ୍ରେମିକା ତ୍ରିଅମାନେ । କେନ୍ଦବ ଗୀତ ଗାଇ ନଥିବା ସଞ୍ଜସ୍ବ ମନେ ମନେ ଗୁଣ୍ଡୁଗୁଣ୍ଡୁ ହୋଇ ଗୀତ ଗାଉଥିଲା । ଲାବନୀଟା କି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ! ସେ ଅନୁଭବ କରୁଥିଲା ସେହି ମୁହୂର୍ତ୍ତରୁ ପୃଥ୍ବୀଟା ସୁନ୍ଦର ହୋଇଯାଇଛି । ତା ଚାରିପଟରେ ପ୍ରାଣୀ ଓ ସମ୍ପାଦନ କୁଦସବୁ ଧୀରେ ଧୀରେ ପାହାଡ଼ ହେବାରେ ଲାଗିଛି । ପାହାଡ଼ଗୁଡ଼ାକ ଉଠାଇ ଦେବାର ଷମତା ସେ ଯେପରି ହାସଲ କରି ପକାଇଛି, ତାଠୁ ଆଉ ଯେପରି କେହି ଅଧିକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ, ଷମତାଶାଳୀ ଓ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟଶାଳୀ ନାହାନ୍ତି ।

ସଞ୍ଜସ୍ବ ଯୁବକ । ତା ଦେହରେ ଯୁବୟୁଲ୍ଲଭ ଉନ୍ମାଦନା, ତାର ପ୍ରଥମ ସଫଳତାର ଆକାଶକୁଆଁ ଅନୁଭବରେ ସେ ନାଚି ଉଠୁଥିଲା ବାରମ୍ବାର । ସେଇ ନାଚକୁଦ ଭିତରେ ହଠାତ୍ କିଏ ଯେପରି ତାକୁ ଧକ୍କାଟାଏ ପକାଇଲା । ହୁଏତ ତଳେ ମୁହଁମାଡ଼ ପଡ଼ିଯାଇଥାନ୍ତା । ନାକିଫାଟି ଧାରଧାର ରକ୍ତ ତାର କମିଟ୍‌କୁ ଭଜାଇ ଦେଇଥାନ୍ତା । ସେ ହଠାତ୍ ଆଖି ଖୋଲି ଚାହିଁଲା । ରସ୍ତାରେ ବହିଷ୍କୃତ ଧରି ଡେଇଁ ଡେଇଁ ଗଲବଳେ ସେ ତାର ବନ୍ଧୁକୁ ବାଟରେ ଭେଟି ହଠାତ୍ ଯେମିତି ବିଦ୍ୟୁତ୍ ଗର୍ଜ ଅନୁଭବ କରିଥିଲା ।

ତାର ପିଲାଦିନର ସାଙ୍ଗ କାଳନ୍ଦୀ । ମଞ୍ଚେଶ୍ୱର ଲୁହା କାରଖାନାରେ କାମ କରେ ସେ । କଳା ମତମତ ମୁଗୁନପଥର ଗଡ଼ଣରେ ତିଆରି ତାର ଦେହଟାକୁ ଦେଖିଲେ ସେ କେହି ତାକୁ କାଳିଆ ବୋଲି ଡାକିବ । ଅବଶ୍ୟ ସେ ଫ୍ୟାକ୍ଟରୀରେ ସେଇ ନାଁରେ ପରିଚିତ । ତା ଭଲ ନାଁଟି କାଳନ୍ଦୀ । ଆଇରନ୍ ଫ୍ୟାକ୍ଟରୀର ଲୁହା ଡଷ୍ଟଗୁଡ଼ା ତା ଦେହରେ ଜମା ହୋଇଯାଇ ତାର କଳା ଦେହଟାକୁ ବେଶି କଳା ମତମତ କରି ଦେଇଥିଲା । ତାର ଆବଶ୍ୟକ ଥିଲା ଡେଇଁରଜେନ୍ସ ସାବୁନ୍ରେ ଗୋଟେ ସାଓଁରବାଥ୍ । କାଳିଆର କେବଳ ରୂପ ନୁହେଁ, ତାର ଗୁଲି ଓ ଆଚରଣ ଆଦୌ ଭଦ୍ରୋଚିତ ମନେ ହେଉନଥିଲା । ତାର ଠୋ ଠୋ କଥା, ଲୁହା ଫ୍ୟାକ୍ଟରୀ ତତଲ ଲୁହା ଉପରେ ନିର୍ଦ୍ଦାତ କଷ୍ଟଥିବା ହାତୁଡ଼ିର ଶବ୍ଦ ସହିତ ଥିଲା ସମାନ । ଯେତେବେଳେ ତା ସହିତ ଦେଖାହୁଏ, ତା ମନକୁ ଯାହା ଆସେ, ସେ ଗଡ଼ ଗଡ଼ କରି କହିଗଲେ ରୁଷ ଓ କର୍କଶ ସ୍ତରରେ ।

ହଠାତ୍ ତାର ବଡ଼ପାଟିର ଡାକ ଯେମିତି ସଞ୍ଜିୟୁକୁ କିଏ ଧକ୍କାଟାଏ ମାରି ଠିଆ କରିଦେଲା । ଆରେ ହେ, ସଞ୍ଜିୟୁ ! ତାର କଳା ହାତଟିକୁ ବାହାରକରି ମୋ ହାତ ପାୟଳରେ ଜବରଦସ୍ତ ମାଡ଼ି ଦେଇଥିଲା । ଆବେ, ଏଆଡ଼େ କୁଆଡ଼େ ଯାଉଛୁ ? କେମିତି ଅଛୁ ? ସଞ୍ଜିୟୁର କାନ୍ଦଟି ଉପରେ ହାତଟି ପକାଇଦେଇ ଦଲେଇଦେଲା ଟିକିଏ । “ଭୁ ପେଉଁ ବହିଟା ଲେଖିଛୁ, ତାକୁ ମୁଁ ପଢ଼ି ସାରିଛୁ । କିନ୍ତୁ ମୋଟରୁ ଭଲ ଲାଗିଲା । ତୋର ସେ ବିଷୟବସ୍ତୁ ଉପରେ ଆଦୌ ଧାରଣା ନାହିଁ ।”

ସଞ୍ଜିୟୁ ରୁମ୍‌ଗୁମ୍ ଅବାକ୍ ହୋଇ ତା ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ ରହିଲା । ସେ ଅନୁଭବ କରୁଥିଲା ଯେ, ତା ମୁହଁକୁ କାଳିଆ ମେଞ୍ଚାଏ କାଦୁଅ ଧରି ଫିଙ୍ଗି ଦେଇଛି ଓ ତା ମୁହଁଟା ବଲ୍ ବଲ୍ ହୋଇଯାଇଛି କାଦୁଅରେ । ତାକୁ ବିରକ୍ତ ଲାଗିଲା । ମନରେ ପ୍ରଶ୍ନାସୀ ଓ ସନ୍ତାନର ତୋରଣ ଆକାଶଛୁଆଁ ବେଳେ କଳ୍ପନାରେ ଜୁଡୁବୁଡୁ ବେଳେ, କାଳିଆ କଥା ଯେମିତି ତାକୁ ଲାଗୁଥିଲା ଶସ୍ତ୍ରମାନେ ତାକୁ ଚାରିଆଡ଼ୁ ଦେଇ ପକାଇଛନ୍ତି ଓ କେଉଁ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଆଘାତ କରି ଶେଷ କରିଦେବେ । ସେ ତାର ହାତଟାକୁ ଛୁଆଡ଼ି ଦେଇ ତାକୁ ଏକ ଖର୍ଯ୍ୟକ ଦୃଷ୍ଟି ନିୟମ କରି ଚାଲିଯିବାକୁ ଉଦ୍ୟତ ହେବା

ମାସେ କାବିଆ ଭାର ଶକ୍ତ ହାତରେ ସଞ୍ଜୟର ଗଣ୍ଠିଟିକୁ ଜାଗବାଡ଼ି ଧରି ପକାଇଲା । ଲୁହା ବାନ୍ଧିଦେଇବା ହାତୁଡ଼ିର ଟାଆଁସିଆ ହାତଟା ଏମିତି ଭିଡ଼ି ଦେଲା ଯେ, ସଞ୍ଜୟ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ଛଟପଟ ହେବାକୁ ଲାଗିଲା । ତା ମନରେ ଉଠିଥିବା ରାଗ ସନ୍ଧ୍ୟାର ସ୍ପଷ୍ଟ ନେଲା । ସେ ନାଠାରୁ ମୁକ୍ତି ପାଇବାକୁ ଚିନ୍ତାକରି ପରୁଗିଲା, “କ’ଣ ମନେ କରୁଛୁ ତୁ ? ବନ୍ଧୁଟା ଭଲ ନୁହେଁ ? କେଉଁଥି ପାଇଁ ?”

ସଞ୍ଜୟ ଆଖିର ରାଗ ଦେଖି ସେ ହୃଦୟ ମନେ ମନେ ଅନୁତାପ କରୁଥିଲା । ନଠାକୁ ଚାର ହାତଟା ଖସିଗଲା । ସେ ନିଜକୁ ଦୋଷୀ ଅନୁଭବ କଲା । ତାର ପୁର ନରମ ହୋଇଗଲା । ସେ ଧୀର ଗଳରେ କହିଲା, “ନାଁ, ସେମିତି କିଛି ନୁହେଁ, ... ଏମିତି କହିଦେଲା — ମୋତେ ଭଲ ଲାଗିଲା ନାହିଁ । ତାକୁ ମୋତେ କେମିତି ବୁଝାଇବ ?”

“ତୁ ସେମିତିକା ପଡ଼ାଳି ନା ? ଗୁଡ଼ ?” ସଞ୍ଜୟ ଥଟ୍ଟାକରି କହିଲା ।

“ହଁ, ଭଲ କି ଖରପ ଜାଣିନି । ହେଲେ ତୋ ନାଁଟା ‘ସମ୍ବାଦ’ରେ ଦେଖି, ବନ୍ଧୁଟି ଉଦ୍‌ଘାଟନ ହୋଇଥିବା ପଡ଼ି, ଦୋକାନରୁ ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଯାଇ କିଣିଆଣିଲା । ବହୁ ବଞ୍ଚିଲେକ ତୋ ବନ୍ଧୁର ଉଦ୍‌ଘାଟନ ଉତ୍ସବରେ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ ଦେଖି ସେଇ ରାତିଟା ବନ୍ଧୁପଡ଼ାରେ କଟାଇଦେଲା ।”

ସଞ୍ଜୟ ଫାର୍ଦନଶ୍ୱାସ ମାରିଲା । ହାଃ, ଏକକ୍ଷିଣା କହୁଥିଲା କ’ଣ ନା ବନ୍ଧୁଟା ଭଲ ହୋଇନି ! କିନ୍ତୁ ରାତିଟାଗାରୁ ନ ଶୋଇ ଏ ମୁଣ୍ଡରୁ ଶେଷଯାଏ ପଡ଼ିଲା । ବନ୍ଧୁଟା ଭଲ ନ ହୋଇଥିଲେ ମୋ ପ୍ରକାଶକ କ’ଣ ତାକୁ ଗ୍ରହଣିଥାନ୍ତା ? ବଡ଼ ବଡ଼ ସମାଲୋଚକମାନେ କ’ଣ ଏତେ ପ୍ରଶଂସାକରି ମୋ ବନ୍ଧୁର ସମାଲୋଚନା କରି ଥାଆନ୍ତେ ?” ମନେ ମନେ ସେ କାଳିଆକୁ ପ୍ରଶ୍ନ କଲା “ତେବେ କାହିଁକି ତୋତେ ଭଲ ଲାଗିଲା ନାହିଁ କହୁନୁ ?” ସଞ୍ଜୟ ଟିକିଏ ନିଜର ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ପ୍ରକାଶ କରି କହିଲା ।

“ଶୁଣିବୁ ? କିଛି ଖରାପ ଭାବବୁଦ୍ଧି ନା ! ବନ୍ଧୁଟା ପଡ଼ିଲେ ଭଲ ଲାଗୁଛି । କି ସୁନ୍ଦର ଭାଷା, ବର୍ଣ୍ଣନା ବଡ଼ ଚମତ୍କାର । ଗୋଲପର ଶଯ୍ୟା ତ ଭାଷା । କିନ୍ତୁ ସେଉଁମାନଙ୍କ କଥା ଲେଖିବୁ, ସେଇ ଲୁହା ଫ୍ୟାକ୍ଟରର ଶ୍ରମିକ-

ସାନଙ୍କ କଥା, ସେମାନେ ସେପରି ନୁହଁନ୍ତି । ତୁ ସେମାନଙ୍କୁ ଆଦୌ ଜାଣିନାହୁଁ ।”

ସଞ୍ଜୟ ତା ମୁହଁକୁ ବଲ୍ ବଲ୍ କରି ଚାହିଁଲା । ତା ଓଠରେ ଆଦୌ ଶ୍ବାସ ନଥିଲା ।

“ସେତକ ମୋତେ ଜଣା, ଅନୁଧ୍ୟାନ କରି, ଅନୁଶୀଳନ କରି” ସଞ୍ଜୟ କହିଲା ।

“ହଁ, କିଛିଟା ହେଲେ ଲେଖିଥାନ୍ତୁ, ସେମାନଙ୍କର ଚରିତ୍ର, ବ୍ୟବହାର, ବିଶେଷ ଗୁଣ, ଅଭ୍ୟାସ । ତୁ ସେମାନଙ୍କୁ ଆଦୌ ଜାଣିନୁ । ସେ ଲୋକଗୁଡ଼ାକ ବଡ଼ ଅଜବ ।”

“ତୁ ସେମାନଙ୍କୁ ଜାଣିଛୁ ?”

“ହଁ, ଭଲଭାବେ ।”

“ଗେବେ ତୁ ଲେଖ । ବିରକ୍ତିରେ ସଞ୍ଜୟ କହିଲା ଲେଖିଲେ ନିଶ୍ଚୟ ଖରାପ ହେବନି । ଅନ୍ତତଃ ତୋ ଭଲ ନୁହେଁ ।” ତା ଓଠରେ ହସ ଉଠି ମାରି ଦେଖାଗଲା । ତା ଓଠର ହସ ସେମିତି କଳା ମତମତ ରାତିରେ ଚାନ୍ଦ ଦିହୁଦିହୁ କରେ, ସେମିତି ଦେଖାଗଲା । ସଞ୍ଜୟର ରାଗ ତାର ହସ ଦେଖି କମିଯାଇଥିଲା । ସେ କିଛି ନ କହି ରୁପୁରୁ ଶବ୍ଦବାକୁ ଲାଗିଲା । କାଳିଆ ତା କାଳି ଉପରେ ହାତ ରଖି ଆଗକୁ ମାଡ଼ି ଚାଲିଥିଲା । ସଞ୍ଜୟ ତା ପାଦ ସହିତ ପାଦ ମିଳାଉଥିଲା । ସେମାନେ ସେହି ରାସ୍ତାରେ ଆଗକୁ ମାଡ଼ି ଚାଲିଥିଲେ । ଆଗରେ ଗୁଁ ଗୋକାନ । ବଡ଼ ପାଟିରେ ଗୁଁ ଗୋକାନକୁ ଦୁଇ କପ୍ ଗୁଁ ପଠାଇବାକୁ ଲାହି ରାସ୍ତା କଡ଼ରେ ପଡ଼ିଥିବା ଲମ୍ବା ପଥରଟା ଉପରେ ନଥି କରି ବସିପଡ଼ିଲା ସେ । ସଞ୍ଜୟ ବସିରହି ଚିନ୍ତା କରିବାରେ ଲାଗିଲା ।

“ଲୁହା କାରଖାନାର ଶ୍ରମିକ, କୋଇଲା ଖଣିର ଶ୍ରମିକ...ବଡ଼ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଓ ଅଦ୍ଭୁତ ଲୋକ ସେମାନେ । ସେମାନଙ୍କର ଚରିତ୍ର-ସେମାନଙ୍କର ଗୁଣ । ବଡ଼ ମଜାଦାର ଲୋକ... ।”

କ’ଣ କହୁଛୁ ଏଇ...କାଳିଆଟା...

ସଞ୍ଜିୟୁ ଚାହିଁଲ ତାର ବନ୍ଧୁର ମୁହଁଟିକୁ । କଲା ମତମତ
କାବିଆକୁ । ମୁହଁରେ ଲୁହାଗୁଣ୍ଡ ଲାଗି ଅଧିକ କଲା କରପକାଇଛି, କିନ୍ତୁ
ସେ ମୁହଁରେ ସେ ଛଳନା ଦେଖୁ ନଥିଲା—ସେ ଦେଖୁଥିଲା ଲୁହାକାରଖାନା
ଶ୍ରମିକର ବିଶେଷତା, ତାର ଚରଣ ।

“ହଁ, ତେବେ ତୁ କ’ଣ ଚାହୁଁଛୁ ?” ସଞ୍ଜିୟୁ ତାକୁ ପଚାରିଲା ।
“ମୁଁ ଜାଣେନି । ହୁଏତ ତୁ ତାକୁ ଆଉଥରେ ଲେଖିପାରୁ ? ତେଣୁକରି ।
ଆମେ ତୋତେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବୁ ।”

“ନାଁ, ମୋର ତୁମର ସାହାଯ୍ୟ ଲୋଡ଼ାନାହିଁ । ମୁଁ ନିଜେ ଯାଇ
ସେହି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ସମ୍ପର୍କରେ ଅନୁଧ୍ୟାନ କରିବି ।” ନିଜର
ଅହଂକୁ ଆଘାତ ଲାଗିବା ଅନୁଭବ କରି ସଞ୍ଜିୟୁ କହିଲା ।

“ହା, କି ତମହାର କଥା । ତୁ ଯିବୁ ଓ ସେମାନଙ୍କର ଜୀବନ
ବିଷୟରେ ଅନୁଧ୍ୟାନ କରିବୁ । କିଛି ସେଥିରୁ ବାହାରିବନି । ତୋତେ
ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ବଞ୍ଚିବାକୁ ହେବ—ନିଜକୁ ସେମାନଙ୍କ ଭିତରୁ ଜଣେ
କରିବାକୁ ହେବ । “କାଳିଆର ଏ ପ୍ରକାର କଥାରେ ବିସ୍ମିତ ହୋଇ ଚାହିଁଲ
ସଞ୍ଜିୟୁ, “କ’ଣ କହିଲୁ ? ମୋତେ ଯାଇ ଲୁହା କାରଖାନାର ଶ୍ରମିକ
ହେବାକୁ ହେବ ? ଠିକ୍ ଅଛି—କିନ୍ତୁ କେମିତି ?”

“ତୁ କରିପାରିବୁ । ଆମ୍ଭେମାନେ ତୋତେ ଶିଖେଇଦେବୁ । ମୋ
ଦଳରେ ଯୋଗ ଦେଇଦେ । ମାସେ, ଦୁଇମାସ କାମ କଲ ପରେ ବଳେ
ବଳେ ଶିଖିଯିବୁ ।” ସଞ୍ଜିୟୁ ତା ଦଳରେ ଯୋଗ ଦେବାକୁ ସମ୍ମତ ଦେଲା ।
କାଳିଆ ହସି ହସି କହିଲା, “ମୋର ବଡ଼ ସୌଭାଗ୍ୟ ଯେ ତୋ ପରି ଜଣେ
ସମ୍ମାନାସ୍ପଦ ଲୋକର ଦଳାଧିପତି ଭାବରେ ମୋତେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ
ହେବ । କିଛିଦିନ କାମକରି ସାହା ଧାରଣା କରିବୁ, ସେଥିରେ ଲୁହା-
କାରଖାନା, କାମ କରୁଥିବା ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କ ବିଷୟରେ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷଜ୍ଞାନ ଲାଭ
କରି ଯେଉଁ ବହି ଲେଖିବୁ, ତାହା ନିଶ୍ଚିତ ଏକ ବିଶିଷ୍ଟ ପୁସ୍ତକ ହେବ ।”

ସଞ୍ଜିୟୁ ଚିନ୍ତା କରିବାକୁ ଲାଗିଲା । “ଲୁହା କାରଖାନାରେ ଯାଇ
ଶ୍ରମିକ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟକଲେ, ସତରେ କି’ଣ ସେମାନଙ୍କର ଜୀବନ ଜାଣି-
ହେବ ? ସେମାନେ ଯଦି ସଞ୍ଜିୟୁକୁ ଜଣେ ଲେଖକ ବୋଲି ଜାଣନ୍ତି ? କ’ଣ

ହେବ ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରତିନିଧି ?” ସେ ତା ମନରେ ଉଠୁଥିବା ସନ୍ଦେହକୁ କାଳିଆକୁ କହିବାରୁ କାଳିଆ ଉଠୁ ଉଠୁ କହିଲା, “ଭୁ ଆଗ ଆସ । ସେ କଥା ଦେଖାଯିବ । ମୁଁ ସବୁ ବୁଝିଦେବି ।”

କିଛିଦିନ ବ୍ୟବଧାନରେ ସଞ୍ଜସ୍ବ ମଞ୍ଜୁରରେ ଥିବା କାଳିଆର ସେହି ଲୁହା ଫ୍ୟାକ୍ଟରୀରେ ପହଞ୍ଚିଲା । ତା ଚେତେବେଳେ ଲେଖକାୟ ଆଭିଜାତ୍ୟ ନଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେ ସେହି ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କ ନିକଟରେ ଦେଖି ବାରିହୋଇ ପଡ଼ୁଥିଲା । କାଳିଆ କିନ୍ତୁ ତା ଯୋଜନାକୁ ଶତମତ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ରଖିଥିଲା । ତା ଦଳରେ ତାକୁ ନେଇ କାମ କରିବାକୁ ସେ ତାର ସାଥୀମାନଙ୍କୁ ବଡ଼ ପାଟିରେ ଚିତ୍କାର କରି କହିଲା, “ଭାଇମାନେ । ମୋ ଗାଁରୁ ଆସିଥିବା ଏହି ଟୋକାଟିକୁ ତୁମ ସାଇରେ ନେଇ କାମରେ ଲଗା । ତାକୁ କାମ ଶିଖାଇବାକୁ ହେବ । ଦୋକାନରେ ରହି କାମ କରୁଥିଲା ।” ସେଠାରେ କିଛିଲୋକ ଜମାହୋଇ ଉତ୍ସୁକତାର ସହ ତାକୁ ଦେଖିଲେ । କେହି ଜଣେ ଟିପ୍ପଣୀ କଲା, “କାଳିଭାଇ ! ଏ ଟୋକାଟାର ନାଁ କ’ଣ ? ଯା ଚେହେରା ଦେଖିଲେ ଲୁହା କାମ କରିବ ବୋଲି ମୋଠାରୁ ଜଣାପଡ଼ୁଛି । ଦେହ ଦ୍ବାର ତ ନରମ ।” କେହି ଜଣେ ମେନ୍ତେବେଳକୁ ତାର କଳାହାତକୁ ସଞ୍ଜସ୍ବ ଦେହ ଦ୍ବାରରେ ବୁଲାଇ ସାରିଥିଲା । “ତା ନାଁ ହରିଆ ।”

ଜଣକ ପରେ ଜଣେ ସଞ୍ଜସ୍ବ କହୁଥିବା ବୁଲିଯାଉଥିଲେ । ‘ହରିଆ’ ନାଁଟା କାଳିଆ କ’ଣ ଭାବ ରଖିଥିଲା ନା କ’ଣ ? ଚିନ୍ତାକଲ ସଞ୍ଜସ୍ବ । ଚଟାପଟ୍ ମୁହଁରୁ ବାହାରକରି ଦେଲା । କାଳିଆ ମୋହି ଲୋକମାନଙ୍କୁ ନେଇ ଯିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇ ତା ନାମରେ ବୁଲିଗଲା ।

ସଞ୍ଜସ୍ବ ତା ବାଟକୁ ଯିବା ଚାହିଁରହି ଭାବୁଥିଲା ବର୍ତ୍ତମାନ ସେ କରବ କ’ଣ ? ସେ କ’ଣ ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ନଯାଇ ଯୁଣି ତା ସ୍ଥାନକୁ ଫେରିଯିବ ? ନାଁ, ତାର ସ୍ଥାନ ମନୁ ଫାମର ପାଟିଯିବ । ତାକୁ ଯେମିତି ହେଉ କିଛିଦିନ ରହି ଏମାନଙ୍କ ବସୟରେ କାଣିବାକୁ ତ ପଡ଼ିବ । ସଞ୍ଜସ୍ବ ହରିଆହୋଇ ଯେଇ ଦଳରେ ଆଗକୁ ବୁଲିଲା, ସେହି ଚଢ଼ଲ ଲୁହାକୁ ଖୁବ୍ ଜୋରରେ ବଡ଼ ବଡ଼ ହାତୁଡ଼ିରେ ପିଟା ବୁଲିଥିଲା ।

ଲୁହା କାରଖାନାରେ କାମ କରୁଥିବା ଶ୍ରମିକମାନେ ଗୋଡ଼ରେ ବଡ଼ ବଡ଼ ବୁଟ୍ ଗଳାଇଦେଇ ହେଲ୍‌ମେଟ୍ ପିନ୍ଧି ଦେଇକି ଡିଜନର ବିଶାଳ

ହାତୁଡ଼ିକୁ ଧରି ଡୋ ଡୋ ପିଟିବାରେ ଲାଗିଥିଲେ । ତତଲ ଲୁହାର ରଡ଼ି
 ବୁଡ଼ାଜରୁ ଛୁଟିକି ଆସୁଥିଲା ନଆଁ ସେମାନଙ୍କର ଗୋଡ଼ ଅଡ଼କୁ । ସଞ୍ଜିୟୁ
 ସେମାନଙ୍କର ଗୋଷାକ, ସେମାନଙ୍କର ଡ଼ି ପଡ଼ୁଥିବା ମାଂସପେଣୀକୁ
 ଲକ୍ଷ୍ୟକରି ନିଜ ମନ ଭିତରେ ଲାୟୁ ପାଇ ଯାଇଥିଲା । ସେ ଲୁହା ରଡ଼ିକୁ
 ଚୁର୍ଚ୍ଚିବାବେଳକୁ ନେହୁ ଜଣେ ତା ମୁଣ୍ଡରେ ଟୋପିଟିଏ ଥୋଇଦେଇ ଜୋତା
 ଦୁଇଟିକୁ ଗୋଡ଼ରେ ଲଢ଼ି କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଲା । ହାତରେ ଲଦିଦେଲା
 ଓଜନିଆ ମେହ ଝଗାଳ ହାତୁଡ଼ିଟିକୁ । “ଡୋ, ଡୋ” କରି ହାତୁଡ଼ି ଲୁହା
 ରଡ଼ି ଉପରେ ମାଡ଼ ବଢ଼ାଇବାରେ ଲାଗିଲା । ନେହୁଟା ଥର ଥର କାଠ
 ପାଲଟି ଯାଇଥିଲା ସଞ୍ଜିୟୁର । ତାରି ଭିତରେ ସେ ଶୁଣୁଥିଲା ସେମାନଙ୍କର
 ଥକା ପରିହାସ, ଉଚ୍ଚବାଚ । ବିଭିନ୍ନ ମେସିନ୍ର ଘରଘର ଶବ୍ଦ । ଇଲେକ୍ଟ୍ରିକ୍
 ବ୍ଲାଷ୍ଟ ଫାନ୍ସିମରୁ ଉଡ଼ୁଥିବା ଲୁହାଶବ୍ଦକୁ ଉଠାଇ ଆଣି ଡୋ ଡୋ ପିଟିବା-
 ବେଳେ ହାତୁଡ଼ି କେଉଁଠି ପଡ଼ୁଥିଲା, ସେଥିପ୍ରତି ଜାହାର ନଜର ନଥିଲା ।
 ସଞ୍ଜିୟୁ ସହର ସମସ୍ତ ଦଳଟି ସେହିନର କାମ ଶେଷକରି ଘର ବାଜିବା
 ମାତେ ଫ୍ୟାକ୍ଟରୀ ଗେଟ୍ ଭିତରୁ ବାହାରିବା ବେଳେ ସେମାନଙ୍କ ଦେହରେ
 ଲୁହାଗୁଣି ଗୋଲାଇ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା । ଭୋକରେ ଆଉଟୁପାଉଟୁ ହୋଇ
 ଯାଉଥିଲା ସଞ୍ଜିୟୁ । ସେମାନେ ନିକଟରେ ଥିବା ମେସ୍ରେ ପହଞ୍ଚି ଯାଇଥିଲେ ।
 ଖପରଲ ଗ୍ରହଣୀ ଘରଟି ଥିଲା ଅନ୍ଧାର । ଦୁଆଁଣିଆ ଘର ଭିତରକୁ ଯାଇ
 ଆକବର ଲଣ୍ଡନଟିକୁ ଲଗାଇଦେଲା । ଜଣ ଜଣ କରି ନିକଟସ୍ଥ ସାବଜମାନ
 ପାଣିକଳରେ ଧୁଆଧୋଇ ହୋଇ ଫେରି ଆସିଲେ । ବଗଡ଼ା ମୋଟା ଗୁଡ଼ଲର
 ଭାତ, ପାଣିଡ଼ାଲି ଓ ଟେଲେ ଆକ୍ରଚକଟା । ସିଲଭର ପାଲରେ ଲୁଣ ମେସିନ୍
 ରଖି ପେଟେ ଲେଖାଏଁ ଠୁଙ୍କି ଦେଲେ ସଭିଏଁ । ଲମ୍ବା ଧାଡ଼ି ହୋଇ ବିଛଣା
 ଗୁଡ଼ିକ ଗୁଡ଼ାଗୁଡ଼ି ହୋଇ ଧୁଆହୋଇଥିଲା । ନିଜର ଅବଶ ଦେହମାନଙ୍କୁ
 ସେହି ବିଛଣାମାନଙ୍କ ଉପରେ ଲମ୍ବାଇ ଦେଇ ବିଶ୍ରାମ ନେବାକୁ ଆରମ୍ଭ
 କଲେ ଜଣକ ପରେ ଜଣକ ।

ସଞ୍ଜିୟୁ ଫୁସ୍ ଫୁସ୍ ହୋଇ କାଳିଆକୁ କହିଲା, “ସେମାନେ ମୋତେ
 ବାହାର କରି ଦେବେନି ତ ? ମୁଁ ହାତୁଡ଼ିଟିକୁ ଟେକି ବେଣି କାର୍ଯ୍ୟ କରି
 ପାରିନି ।”

କାଳିଆ ରୁପ୍ ଥିଲା । ମୋ ଆଡ଼କୁ ଆଖି ପକାଇ ଧୀର ସ୍ଵରରେ କହିଲା, “ଗୋଇସା ରୁପ୍ ଚୁପ୍ । ବଞ୍ଚିବାକୁ ଶିଖ ।”

ସେମାନେ ତା ପ୍ରତି ଆଗରୀ ଦୃଷ୍ଟି ନିଶ୍ଚୟ ନିଜର ଦାର୍ଶନିକ ବରୁର କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଯଦୁଆ କହୁଥିବାର ଶୁଣାଗଲା, “କାର୍ଯ୍ୟ ମାଧ୍ୟମରେ ମଣିଷକୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିବା ସମ୍ଭବ କି ? ଯାହାକୁ ନାହିଁ ତାକୁ ଆଣି କରି କରିଦେଲେ, ସେ କ’ଣ କାମ କରିପାରିବ ? କାରଣ ଲୁହା ଫ୍ୟାକ୍ଟରୀରେ କାମ କରିବାକୁ ଆସିବା ଲୋକ ଭଦ୍ର ଓ ସଜ୍ଜୋଟ ହେବା ଉଚିତ । ସେ କୌଣସି ଆନେ ବାନେ ଲୋକଙ୍କୁ ନେଇ ଆମର ସଜ୍ଜୋଟପଣିଆରେ ଆସି ଆଣିବା ସତ୍ତ୍ଵକାରୀ ନୁହେଁ କି ?” ସଞ୍ଜୟ ଗୋଇରହି ସେମାନଙ୍କର ଶ୍ରୀକାର ବ୍ୟବହାର ଶୁଣୁଥିଲା । ସେ କିଛି ପଚାରିବ ବୋଲି ନିଜକୁ ନିଜେ ଉତ୍ତେଜିତ ହୋଇ ଉଠୁଥିଲା । ସଜ୍ଜୋଟପଣିଆ ସମ୍ପର୍କରେ ସେମାନଙ୍କୁ ଏକ ମାତ୍ରାୟ ଗ୍ରାସଣ ଦେବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଥିଲେ, ମଧ୍ୟ ରୁପ୍ ରହିଲା । ସେମାନେ ତା କଥା ଆଗରୀ ଉଠାଉନଥିଲେ ।

ସେ ରୁପ୍ ଚୁପ୍ ବଛଣାରେ ପଡ଼ି ରହିଥିଲା ।

“ତୁମେ ରୁପ୍ ଛ ପ୍ରଥମେ ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଉପଦେଶ ଦିଆଯାଉ ଏବଂ ପରେ କାମ କରିବାକୁ ସୁବିଧା ?” କାଳିଆ ପ୍ରଶ୍ନ କଲା । “କାମ କରିବା ଦିନା କେହି ପ୍ରକୃତ ମଣିଷ ହୋଇପାରିନା । କାମ ପଶୁକୁ ମଧ୍ୟ ମଣିଷ କରିପାରେ । ନୁହେଁ କି ?” ସେମାନଙ୍କର ଏହି ଆଲୋଚନା ଜାରି ରହିଲା । ଦିନସାରା ହାତୁଡ଼ିକୁ ଟେକି ରଖି ଲୁହା ଉପରେ ନିୟୁତ ମାଡ଼ ମାରିବା ଦ୍ଵାରା ତାର ଅମ୍ଳ, ହାତ ଓ ଗୋଡ଼ ଦରଜ ଲାଗୁଥିଲା । ସଞ୍ଜୟ ମନ ଭିତରେ ସେମାନଙ୍କର ସେହି ଗଣ୍ଠର ଚିନ୍ତା ଆଗରୀ ପ୍ରବେଶ କରି ପାରୁନଥିଲା । ସେ ଅବଶ ଦେହଟିକୁ ଲମ୍ବାଇ ଦେଇଥିଲା । ଆଖିପତା ନିଦରେ ମାଡ଼ ବସିଥିଲା । ସେମାନଙ୍କର ସେହି ଆଲୋଚନା ଫମଶ ସଞ୍ଜୟ ଆଡ଼କୁ ଗତିକଲା ।

“ତୁମେ ଲୋକଙ୍କୁ ବଶ୍ଵାସ କରିବା ଉଚିତ ।” କାଳିଆ କହିଲା । “ବଶ୍ଵାସନୀୟତା ହାସଲ କରିବାକୁ ହୁଏ । ତୁମେ ଖାଲି ଖାଲି ଜଣକୁ ବଶ୍ଵାସ କରିପାରିବ ନାହିଁ ।”

“ହଁ ମଣିଷକୁ ବଞ୍ଚାସ କରାଇପାରେ କିନ୍ତୁ ଜଣେ ମାଦଳକୁ... ?”

“ମାଦଳ... ମୋ ନାଁ ତେବେ ମାଦଳ ?” ସଞ୍ଜୟ ଶ୍ରବଣ । କିନ୍ତୁ ତାକୁ କେହି ମାଦଳ ଡାକିଲେ ନାହିଁ । ଆଲୁଅଟିକୁ ଲଗାଇଦେଲେ ଉପରେ ଥୋଇଦେବାକୁ କାଳିଆ ତାର ସାଥୀମାନଙ୍କୁ କହିଲା । ବଛଣାରୁ ଉଠି କେହି ଯିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କଲେ ନାହିଁ ।

“ଠିକ୍ ଅଛି, ଆଉ ଟିକକ ପରେ ଶ୍ୟାମଳ ଆସିବ । ତାପରେ ଦେଖିବା ।”

ଶ୍ୟାମଳ ନାଁ ଶୁଣୁ ଶୁଣୁ ସେହି ଲୋକମାନେ ଧଡ଼ ଧାଡ଼ ଉଠିପଡ଼ି ଆଲୁଅ ଲଗାଇଦେଇ ଉପରେ ଥୋଇଦେଲେ । ଶ୍ୟାମଳ ନିଶ୍ଚୟ କାଳିଆଠାରୁ ବୟସରେ ବଡ଼ ଓ ନେତାର ତା ପ୍ରତି ସମ୍ମାନବୋଧ ରହିଛି ବୋଲି ସଞ୍ଜୟ ଶ୍ରବଣ ।

କିଛି ସମୟ ପରେ ଶ୍ୟାମଳ ଆସି ସେହି ବସାଦରେ ପହଞ୍ଚିଲା । ତାକୁ ଦେଖିବାମାତ୍ରେ କାଳିଆ ଓ ତାର ସାଙ୍ଗମାନେ ତାକୁ ଘେରିଗଲେ । ଶ୍ୟାମଳର ବୟସ-ସେତେ ବେଶି ନଥିଲା । ପତଳା ହୋଇ ନହକା ଟୋକାଟା । ବୋଧହୁଏ କାଳିଆ ଦଳର ମେ ଥିଲା ସର୍ବକନିଷ୍ଠ ବ୍ୟକ୍ତି, କିନ୍ତୁ ସମସ୍ତଙ୍କର ତା ପ୍ରତି ଥିଲା ନୟନ ଓ ଶ୍ରଦ୍ଧା । ଶ୍ୟାମଳ ଉଚ୍ଚକଣ୍ଠରେ କହୁଥିବାର ଶୁଣାଗଲା, “ଆଉ ଗୋଟି ପେପର ରହିଲା । ଗୁରୁଟା ଗଲଣି । ଏ ପେପରଟି ଲକ୍ଷ୍ମ । ଏ ପେପରଟି ହୋଇଗଲେ ତାର ଭଲ ଡିଜିଜନ ହେବ ଏବଂ ସୁନଭରସିଟିରେ ପଶିବାକୁ ସମ୍ଭବ ହେବ ।

ଅଳ୍ପଦିନ ତଳେ ଶ୍ୟାମଳର ମା ରୋଗରେ ପଡ଼ି ମରଗଲା । ହଠାତ୍ ହିନେ ବ୍ଲାଷ୍ଟ ଫରନେସ୍‌ରୁ ଚଢ଼ିଲା ଲୁହା ବାହାରକଲ ବେଳେ ଲୁହା ଖଣ୍ଡପଡ଼ି ଶ୍ୟାମଳ ବାପାର ସ୍ୱର୍ଗବାସ ହେଇଥିଲା । ଶ୍ୟାମଳ ହୋଇପଡ଼ିଥିଲା ଏକା । ସେ ଏହିମାନଙ୍କୁ ତାର ଅଭିଭାବକ ଭାବେ ପାଇଥିଲା । ତାର ବାପା ଥିଲା କାଳିଆ ଦଳର ସରଦାର । ବାପର କାମରେ ବାହେଲ ହେଲା ଶ୍ୟାମଳ କିନ୍ତୁ ପଡ଼ାପଢ଼ି ଜାର ରଖିଥିଲା ।

ରାତିସାରା ଆଲୁଅ ଜଳୁଥିଲା । ଜଣକ ପରେ ଜଣେ ଶୋଇ
ଯାଇଥିଲେ । ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କର କରଣ ପୃଥିବୀ ପୃଷ୍ଠରେ ପଡ଼ିବା ପୂର୍ବରୁ ପ୍ରତ୍ୟେକେ
ନିଜ ନିଜ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇ ପୂଜା କରି ନାରେ ଲାଗିଥିଲେ । କାନ୍ଥରେ ଶୋଭା
ପାଉଥିବା ବିଭିନ୍ନ ଦେବାଦେବୀଙ୍କର ପଟୋ ନିକଟରେ ସେତେବେଳକୁ
ଧୂପ ଦିଆଯାଉଥିଲା । ଆକବର ଗୋଟିଏ ଚକାଣରେ ସପ୍ତ ପକାଇ ନମାଜ
କରୁଥିଲା । ଗଡ଼କାଳର ଘଟଣା ତାର ଗୋଟି ଗୋଟି ମନେ ପଡ଼ୁଥିଲା ।
ଶ୍ୟାମଳ ପ୍ରତି ତା ମନରେ ଅନେକ ସମବେଦନା ଓ ସହାନୁଭୂତି ଯୁକ୍ତି
ହୋଇ ଯାଇଥିଲା । କାଳିଆର ମଣିଷ ଚରଣକୁ ଜାଣିବାର ଦାର୍ଶନିକ
ଦୃଷ୍ଟି ଭଙ୍ଗୀ ପ୍ରତି ତାର ସମ୍ମାନବୋଧ ଜାଗ୍ରତ ହେଲା ।

ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦିନ ଓ ରାତି ସେହି ଚରଣମାନଙ୍କର ବିଶେଷତାମାନଙ୍କୁ
ସଞ୍ଜିବୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରୁଥିଲା । ଫ୍ୟାଲ୍‌ସ୍‌ରେ କାମ କଲବେଳେ ସେମାନଙ୍କର
‘ସାଥୀ’ ସ୍ୱାଗତ, ପରସ୍ପର ପ୍ରତି ଶ୍ରଦ୍ଧା ଓ ସହାନୁଭୂତି ଦେଖି ସେ ଆବାକାବା
ହୋଇ ଯାଉଥିଲା । ଶ୍ୟାମଳ ପରୀକ୍ଷା ଦେଇ ଫେରି ଆସିଥିଲା । ସେ
ସବୁଠାରୁ ବେଶି ନମ୍ର ପାଇଥିଲା । ତାର ବନ୍ଧୁମାନେ ତାକୁ ଅଧିକ
ପଢ଼ିବାକୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହନ ଦେଇଥିଲେ । ସେ ସେହିଦିନ ରେଜିଷ୍ଟ୍ରି ନେଇ
ଆସିଲା, ସେ ଦିନ ସେ ଭଙ୍ଗା ଖପରଲ ଘରଟା ହୋହଲ୍ଲା, ଉଚ୍ଛ୍ୱାସରେ
ରଡ଼୍ ରଡ଼୍ ଡାକିଲା । ଗୋଟିଏତର ବଡ଼ ଏକ ଆସର ଜମିଥିଲା ।

ଶ୍ୟାମଳ କେବଳ ତାଙ୍କ ‘ସାଥୀ’ର ଯୁଅ ନ ଥିଲା, ସେ ଥିଲା
ସେମାନଙ୍କ ଆଶାର ପ୍ରତୀକ, ସେମାନଙ୍କ ମନର ଅପୂରଣୀୟ ଓ ଅଦମିତ
ଇଚ୍ଛାର ପୂର୍ଣ୍ଣତା । ସେ ଆହୁରି ପଢ଼ୁ ବୋଲି ସମସ୍ତେ କହିବାବେଳେ
ଶ୍ୟାମଳ ନିଜକୁ ଗୁରୁତର ଅନୁଭବ କରୁଥିଲା ।

ଶ୍ୟାମଳ ଥିଲା ଲୁହା ଫ୍ୟାଲ୍‌ସ୍‌ର ଫିଟର । ସେ ହେଉଁ ଫିଟରକୁ
ପ୍ରମୋଗନ ପାଇଥିଲା । ଅଧିକ ପଢ଼ିବା ପାଇଁ ସେ ସେମାନଙ୍କୁ ଚାହୁଁଥିବାକୁ
ଇଚ୍ଛା କରୁ ନଥିଲା । “କେଉଁଆଡ଼େ ଯିବ ସେ ? କେଉଁଠି ରହିବ ? କିଏ
ତାର ବାପ ମା ବନ୍ଧୁ ? କିଏ ତାକୁ ଦେବ ରହିବା ଓ ଶାଈବାର
ଭରସା ?” ଏଇ ପ୍ରଶ୍ନମାନ ତା ମନରେ ଉଠିଥିଲେ, ମଧ୍ୟ ସେ ସେମାନଙ୍କର
ଶ୍ରଦ୍ଧା ନିକଟରେ ମୁଣ୍ଡପୋତି ଠିଆ ହୋଇଥିଲା । ସେମାନେ ଶ୍ୟାମଳର

ମନର ଭାଷାକୁ ପଢ଼ୁଥିଲେ । ଲୁହା ଫ୍ୟାକ୍ଟରୀରେ କାମ କରୁଥିବା ଶ୍ରମିକ ମନରେ ସେହି ସେହି ଗୋଷ୍ଠି ପାଏନ । ସେମାନେ ତାକୁ ବୁଝିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିଲେ । ବୋଧହୁଏ ଶ୍ୟାମଳ ଠିକ୍ ଭାବୁଥିଲେ ବୋଲି ସେମାନଙ୍କର ହୃଦବୋଧ ହୋଇଥିଲା ।

ସେମାନଙ୍କ ଆଖିରେ ଆନନ୍ଦର ଅଶ୍ରୁ କୁଳି ଭାଙ୍ଗି ଡେଇଁବାକୁ ବ୍ୟାକୁଳ ହୋଇ ଉଠୁଥିଲା । ଜଣକ ପରେ ଜଣେ ଶ୍ୟାମଳକୁ କୁଣ୍ଡାଇ ପକାଉଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କ ମନରେ ରାଗ ଓ ପ୍ରେମ ମିଶି ଏକ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା ।

ସଞ୍ଜୟ ସେମାନଙ୍କୁ ରୁହଁ ତାର ପାଣ୍ଡୁଲିପି ସମ୍ପର୍କରେ ଚିନ୍ତା କରୁଥିଲା । ଲେଖିବା ନିଷ୍ଠିତ କଷ୍ଟ ହେବ । ଏହି ଲେଖଗୁଡ଼ିକ ଉପରକୁ ଯେତେ କଠୋର ଦେଖାଯାଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କ ହୃଦୟ ଭିତରେ ବହୁଥିବା ପ୍ରେମର ଫଲ୍‌ଗୁଆରକୁ ସେ କେଉଁ ଭାଷାରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିପାରିବ; ତାହା ମନରେ ବରୁର କରୁଥିଲା । ଶ୍ୟାମଳ ପ୍ରତି ଶ୍ରଦ୍ଧାରେ ସଞ୍ଜୟ ମନରେ ଶ୍ରଦ୍ଧା ମଧ୍ୟ ଜାତ ହେଉଥିଲା । ସେ କେବଳ ଏମାନଙ୍କର ପ୍ରେମର ପାସ ହେବ, ତାହା ଚିନ୍ତା କରୁଥିଲା । ସଞ୍ଜୟ ଦେଖୁଥିଲା ତା ଆଗରେ ଲୁହା କାରଖାନାର ହାଷ୍ଟ୍ ଫାର୍‌ମେସ୍, ତଳତଳ ଚରଳ ଲୁହାଖଣ୍ଡ, ବରଷ ବରଷ ହାତୁଡ଼ି, ଅସଂଖ୍ୟ ଲୁହାଗୁଣ୍ଡର ବେଷ୍ଟମା—ଦୋଦୋ, ସୈସା, ହୋହୋ ଶବ୍ଦ ଭିତରେ ହାତୁଡ଼ିର ଠକ୍ ଠକ୍ ଶବ୍ଦ ଶୁଣିତ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ମୃତ୍ୟୁର ଲୟଙ୍କର ବର୍ଣ୍ଣାସିଦ୍ଧା । ସେ ଅନୁଭବ କରୁଥିଲା ଲଙ୍କା ଟାଇଲ ଘରେ ଗୁଡ଼ା ହୋଇ ଥୁଆ ହୋଇଥିବା ଚିତ୍ତଶା, କଳିଙ୍ଗୀ ନିଲେ ଲଇନ୍, ମୋଟା ବଗଡ଼ାଛତ ଓ ଆକୁ ଚକଟା । ସୂର୍ଯ୍ୟ ଉଦୟ ପୂର୍ବରୁ ଗୁଣ୍ଡଗୁଣ୍ଡ ହୋଇ ମନ୍ଦ୍ର ଜଳାରଣୀ, ରାତିର ସ୍ବଳ୍ପ ଆଲୋକରେ ଜୀବନ-ଦର୍ଶନର ଚର୍ଚ୍ଚା । ସେ ଆନ୍ତ୍ରେ ଆନ୍ତ୍ରେ କାମ ଶିଖୁଥିଲା, ନିଜକୁ ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ଏକକରି ବଞ୍ଚାଯିବ ପାସ ହେବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିଲା । ସେ ନିଜର ପାଣ୍ଡୁଲିପି ସମ୍ପର୍କରେ ଚିନ୍ତା କରୁକରୁ ନିଜ ବାଷ୍ପରେ, ଜୀବନ ସମ୍ପର୍କରେ ଅଭିଜ୍ଞତା ହାସଲ କରୁଥିଲା ।

ସଞ୍ଜୟ ଅନୁଭବ କରୁଥିଲା, ଏପରି ମଧ୍ୟ ଦିନ ଆସିପାରେ, ଯେତେବେଳେ ସେ କାଳିଆ ଓ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କଠାରୁ ନିଜକୁ ଦୂରେଇନେବାକୁ

କଷ୍ଟବୋଧ କରିବ । ସେମାନଙ୍କ ଜୀବନରୁ ଆଲଗା ହୋଇ କେଉଁଆଡ଼େ
ଯିବ ସେ ?

ଫ୍ୟାକ୍ଟରୀ ଦିଗୁଡ଼ିକୁ ଛାଡ଼ି ବାକି ଚାଲିଥିଲା । ଲଜା ଶପରଳ
ସେମାନଙ୍କରୁ ଦଳଦଳ ହୋଇ ଲୁହା ଫ୍ୟାକ୍ଟରୀ ଆଡ଼କୁ ଗୋମାନ
ଚାଲିଥିଲେ । ସଞ୍ଜସ୍ବ ସେମାନଙ୍କ ସହିତ କାନ୍ଦରେ ଲୁହା ହାତୁଡ଼ିଟାକୁ
ଜାବୋଡ଼ିଧରି, ହାତରେ ବେଲରୁ ଧରି ଆଗକୁ ମାଡ଼ି ଚାଲିଥିଲା । ସେ କିଛି
ବୁଝିପାରିଥିଲା, କିଛି ଶିଖି ପାରିଥିଲା । ତଥାପି ତା ମନରେ ସେହି ଭାବନା
ପ୍ରକାଶ କରିବାକୁ ଏବେବି ଶକ୍ତିମାନ ଆସି ନ ଥିଲା, ସଦୃଶ ସେ ନିଜକୁ
ବୁଝି, ସେମାନଙ୍କୁ ବୁଝି, ଗୋମାନଙ୍କ ସହିତ ବଞ୍ଚିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିଲା ।

ବୋଧହୁଏ ନାହାନ୍ତି ଲେଖା ନ ଥିଲା ତା' ପ୍ରସ୍ତୁତରେ । ସେଉଁକଥା
ପ୍ରଥମେ କାଳିଆ ତାକୁ ସେହିନ କହିଥିଲା ।

ସଞ୍ଜସ୍ବ ନିଜର ଅଭାବବୋଧ, ଆହୁରାନ ଓ ଅହର ଉଦ୍ଦିଗୁ
ଉଠି ପ୍ରଶଂସା ଓ ପୁରସ୍କାରର ପଦ୍ମମାଳା ଭିତରୁ ଜୀବନକୁ ବୁଝିବାକୁ
ଓହ୍ଲାଇଆସି, ସେଇମାନଙ୍କୁ ବୁଝୁଥିଲା ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ପାଦ
ମିଳାଇ ଆଗକୁ ମାଡ଼ି ଚାଲିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିଲା ।

ବଉଳର ମହକ

ଧୋବ ଫର୍କ୍ ଲୁଗା ଓ ପଞ୍ଜାବୀ ପିନ୍ଧି ଛ'ଫୁଟର ଡେଜା ମଣିଷ ବଶ୍ମନାଥ ସଭର ଆଗ ଧାଡ଼ରେ ଆସି ବସିଥିଲେ । ସଭାକାର୍ଯ୍ୟ ସେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆରମ୍ଭ ହୋଇନଥିଲା । ଉଦ୍ୟୋଗାଳମାନେ ମଞ୍ଚ ସଜାସଜ କରିବାରେ ବ୍ୟସ୍ତ ଥାଇ କେହି ଆଗନ୍ତୁକ ଅତିଥିମାନଙ୍କର ଆସୁଥିବାର ଅନୁଭବ କରିପାରୁ ନଥିଲେ । ବାହାରେ ଶୁଷ୍କ ବର୍ଷା ହେଉଥିବା ହେତୁ ଅଳ୍ପ ଠିକ୍ ଠେକ ଲୋକ ସେହି ସନ୍ଧିଲମ୍ବା ଚନ୍ଦ୍ରରେ ଦେଖା ଯାଉଥିଲେ । ମୁଖ୍ୟଅତିଥି ମନ୍ତ୍ର ମନ୍ତ୍ରାଦୟ ପ୍ରତ୍ୟେକ ସଭାରେ ଠିକ୍ ସମୟରେ ନ ଆସିବା ପରି ଏ ସଭାକୁ ମଧ୍ୟ ସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆସି ନଥିଲେ । ଗୋଲ୍‌ପ ଓ ଗେଣ୍ଡୁର ଲମ୍ବା ଲମ୍ବା ମାଲମାନ ମଞ୍ଚକୁ ପୂର୍ଣ୍ଣ କରି ମଞ୍ଚକୁ ଏକ ଫୁଲ କୁଞ୍ଜର ଭ୍ରମ ସୃଷ୍ଟି କରୁଥିଲା । ତରୁଣ ଯୁବକମାନେ ଏ ପାଖରୁ ସେ ପାଖ ଓ ସେ ପାଖରୁ ଏ ପାଖ ଯି ଧପଡ଼ ଲଗାଇ ଦେଇଥାନ୍ତି । ବକ୍ରା ବଶ୍ମନାଥ ବାବୁ ଆରମ୍ଭ ଚୌକିରେ ବସି ମୁଖ୍ୟ ଅତିଥିଙ୍କ ଆଗମନ ଓ ସଭାକାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ ହେବାକୁ ପ୍ରତୀକ୍ଷା କରି ରହିଥିଲେ ।

ରାଜଧାନୀର ଉକ୍ତ ସଭାଟି ନିତ୍ୟ ନୈମିତ୍ତିକ ନ ଥିଲା । ଏ ସଭାର ବିଶେଷତ୍ତ୍ୱ ଥିଲା ଯେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବର୍ଷ ପରି ଏବର୍ଷ ମଧ୍ୟ କେତେକ ନିର୍ଦ୍ଦେଶା ସ୍ୱାର୍ଥୀନତା ଫଗ୍ରାମୀଙ୍କ ସହିତ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରାଯାଇଥିଲା । ଅବଶ୍ୟ ବକ୍ରାମାନଙ୍କ ସହିତ ଦୁଇ ଜଣ ତରୁଣ ମଧ୍ୟ ବକ୍ରା ଭାବରେ ନିମନ୍ତ୍ରିତ ଥିଲେ । ବୃଦ୍ଧ ଓ ବୟସ୍କ ବକ୍ରାମାନଙ୍କୁ ଚାହିଁଲେ ସେମାନଙ୍କର ଅନୁଭୂତି ଓ ଅଭିଜ୍ଞତା ବାରି ହୋଇ ପଡ଼ୁଥିଲା । ସେମାନେ ଜୀବନର ପ୍ରତ୍ୟେକ କ୍ଷେତ୍ର ମଧ୍ୟରେ ପହଞ୍ଚି ଯାରି ଫେରିବାର କଳ୍ପନା ଜଳ୍ପନାରେ ଥିଲେ । ବୟସ ସେମାନଙ୍କୁ ସଫାରର ବୋଝରୁ ମୁକ୍ତ କରି ଦେବା ପରି ଅନୁଭବ ହେଉଥିଲା । ସଫାରୀ ନହୋଇ ସଫାରର ଲୋକମାନଙ୍କୁ ପଦେ ପଦେ ଉପଦେଶ ଦେବା ପାଇଁ ଉଦ୍ୟୋଗାଳମାନେ ବୋଧହୁଏ ସେମାନଙ୍କୁ ଡାକିଥିଲେ । କିଏ କାହା କଥା ଶୁଣୁଛି ଏ ଯୁଗରେ । ଯୁବକମାନଙ୍କର

ହରହକା ଓ ଲଗାଏ ଛଡ଼ା ମନ ଯେପରି ଗୋଟିଏ ଗୁହାଳରେ ବାନ୍ଧି ହୋଇ ରହିବା ପାଇଁ ଗଜା ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲା । ସେଥିପାଇଁ ଉଦ୍ୟୋଗମାନେ ସ୍ୱାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମୀ ବୟସ୍କ ଅଭିଜ୍ଞ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ସେମାନଙ୍କ ଠାରୁ କିଛି ଶୁଣିବେ ବୋଲି ଡାକିଥିଲେ ।

ବିଶ୍ୱନାଥ ସ୍ୱାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମର ପ୍ରମୁଖ ଯୋଦ୍ଧା ଥିଲେ । ଘୃଷ୍ଟ ଅବସ୍ଥାରେ ଗାନ୍ଧିଜୀଙ୍କ ଆନ୍ଦୋଳନର ପ୍ରଭାବରେ ପ୍ରଭାବିତ ହୋଇ ସେ ସ୍ୱାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମରେ ଝାସ ଦେଇଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ରାଜନୈତିକ କ୍ଷମତା ପାଇଁ କଂଗ୍ରେସ ଲୋକମାନଙ୍କର ଲାଲ୍‌ସିତ ମନୋଭାବ ତାଙ୍କୁ ବାମପନ୍ଥୀ ଆଦର୍ଶ ଆଡ଼କୁ ମୁହାଁଇ ନେଇଥିଲା । ବାମପନ୍ଥୀ ବିପ୍ଳବଧାରା କେବଳ ଗରିବ ଖଟିଣିଆ ମେହନତି ମଣିଷକୁ ଉଚିତ ମାର୍ଗ ଦର୍ଶନ କରିପାରେ ବୋଲି ଉପଲବ୍ଧ କରି, ସେ ସେହି ଆଦର୍ଶକୁ ଜୀବନର ଧ୍ୟେୟ ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କଲେ ।

ବାଦଲ ଦେଇ ଆକାଶ ପରିସ୍କାର ହୋଇ ଆସୁଥିଲା । ଅନବରତ ବର୍ଷା ଥିବା ପାଣିଧାର ରସ୍ତାଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ଛୁଡ଼ା ହୋଇ ନୟା ସ୍ରୋତ ପରି ଭୟ ଜାତ କରୁଥିଲା । ରସ୍ତାରେ କାଁ ଭାଙ୍ଗି କେଉଁଠି ଗୋଟେ ଲୋକ ଦୃଷ୍ଟିରେ ପଡ଼ୁଥିଲା । ସହର ଉଦ୍ୟୋଗମାନେ ବେଶ୍ ଶକ୍ତିଜ୍ୱଳ ଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କର ସମସ୍ତ ପ୍ରସ୍ତୁତ ସବୁଟି ସେ ମଉନ ଯିବାର ଉପହମ କଲଣି, ଏହା ହିଁ ସେମାନଙ୍କର ଦୁଃଖର କାରଣ ହୋଇଥିଲା । ବର୍ଷା କମିଯିବା ଦ୍ୱାରା ସେମାନଙ୍କ ଓଠରେ ହସ-ଫୁଟି ଉଠୁଥିଲା । ଉଦ୍‌ଘାଟନ ପାଇଁ ନିମନ୍ତ୍ରିତ ହୋଇଥିବା ସମ୍ବୃତ ମନ୍ତ୍ରୀ ସଭା ଆଡ଼କୁ ଦୌଡ଼ ଦୌଡ଼ ଆସୁଥିଲେ । ବିଶ୍ୱନାଥଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଦେଖି ତାଙ୍କୁ ସମ୍ମୁଖରେ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କଲେ ଓ ବିଳମ୍ବ ଜନିତ ଦୋଷ ଲାଗି କ୍ଷମା ପାତନା କଲେ ।

ବହୁ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ସଭା କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ ହେଲା । ମାତ୍ର ଦଶାଏ ବିଳମ୍ବ ସଭା ଆରମ୍ଭ ହେବାକୁ ଦିଅଁଥିଲା । “ସବେସାଂନୋଜନା ଭାରତ”ର ବନ୍ଦନାରେ ସଭାସ୍ଥଳ କର୍ମୀ ଉଠିଥିଲା । ଭାରତ ମାତାର ଯଶ ଗାନରେ ଉପସ୍ଥିତ ଶ୍ରୋତା ମଣ୍ଡଳୀ ଉଦ୍‌ବୁଦ୍ଧ ହୋଇ ଉଠୁଥିଲେ । ଡି. ଭ. ଓ କ୍ୟାମେରା ଧରି ଏ ମୁଣ୍ଡରୁ ସେମୁଣ୍ଡ ଦୂରଦର୍ଶନର କର୍ମଚାରୀମାନେ ପଟୋ

ଓ ରେକର୍ଡ଼ କରିବାରେ ବ୍ୟସ୍ତଥିଲେ । ସୁସଜ୍ଜିତ ମସ୍ତି ଉପରେ ଥିବା
 ଗହଳଥିଲା ଫଟୋଟିଏ । ପ୍ରଖ୍ୟାତ ସ୍ୱାଧୀନତା ସାଗ୍ରାମୀ ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁଙ୍କ ଫଟୋ
 ଗସ୍ତ ଉପରେ ଅତିଥିମାନେ ମାନ୍ୟାର୍ପଣ କଲେ । ଫଟୋଟି ଜୀବନ୍ତ ରୂପ
 ଧାରଣ କରିବା ପରି ବୋଧ ହେଉଥିଲା । ଦେହରେ ଥିଲା ସ୍ୱଳ୍ପ ପରିହୃତ
 ଖଦଡ଼ ଫତେଇ । ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁ ଥିଲେ ପ୍ରଖ୍ୟାତ ସ୍ୱାଧୀନତା ସାଗ୍ରାମୀ । ଉତ୍କଳ
 ଭୂମିରେ ସ୍ୱାଧୀନତା ଆନ୍ଦୋଳନର ପ୍ରଥମ ପରାକାକୁ ସେ ଉଡ଼ାଇ ଥିବାର
 କୁହାଯାଏ । ତାଙ୍କର ସ୍ମୃତି ପ୍ରତି ଶ୍ରଦ୍ଧାଞ୍ଜଳି ବାଢ଼ିବା ପାଇଁ ବର୍ଷା ସନ୍ଧ୍ୟା
 ବହୁ ସଂଖ୍ୟାରେ ଲୋକ ରୁଣ୍ଡ ହୋଇଥିଲେ । ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁଙ୍କ ନାମ ମନରେ
 ଆସିବା ମାତ୍ରେ ଦେଶ ସେବା ଓ ଜନସେବାର ଜୀବନ୍ତ ଅନାସକ୍ତ ଭାବନା
 ଫୁଟି ଉଠେ । ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁ ଥିଲେ ମଣିଷ ପରି ମଣିଷଟିଏ । ମୋଡ଼ି ମଣିଷମାନେ
 ଶରୀରଙ୍କ ସହିତ ଅଛନ୍ତି ବୋଲି କୁହାଯାଏ, ସେପରି ମଣିଷ ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁ ।
 ନିଜର ଅହଂ ‘ମୁଁ’ କୁ ‘ବକ୍ତାହ’ ‘ମୁଁ’ରେ ପରିଣତ କରିଥିଲେ । ମୋ ଥିଲେ
 ଓଡ଼ିଆ ଜନତାର ଦୟାଳୁ । ବନ୍ୟାରେ, ମରୁଡ଼ିରେ, ଦୁର୍ଭିକ୍ଷରେ ବା
 ଯେକୌଣସି ବିପତ୍ତି ସମୟରେ ତାଙ୍କ ବାଡ଼ିର ଠକ୍ ଠକ୍ ଶବ୍ଦ ପାଖଆଖି
 ଦଶ କୋଶ ଗାଁକୁ ବ୍ୟାପି ଯାଉଥିଲା । ତାଙ୍କ ମୁହଁରୁ ବାହାର ପଡ଼ୁଥିବା
 ଭାଷା ଗରବର ଆହା ଥିଲା । ରାତିର ଅନ୍ଧାର ଭିତରେ ଗୋହିର କଡ଼ରେ
 ବାଡ଼ି ଠକ୍ ଠକ୍ କରି ଚାଲିଗଲାବେଳେ କଥାବୁଦା ତଳୁ ଲୁଚି ଲୁଚି
 ବାହାରୁଥିବା ଶିଆଳ, ହେଟା ତାଙ୍କ ଚାଲକୁ ସଶ୍ରବ୍ଧ ଆଖିରେ ଚାହିଁ
 ରହୁଥିଲେ । ସେଇ ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁଙ୍କ ସ୍ୱର ଭିତରେ ଶ୍ରୀ ଟି. ଟି. ପ୍ରକାଶଙ୍କ ଜଣେ
 ସେନାପତିର ଗୁରୁଗନ୍ଧାର ଆଦେଶନାମାକୁ ଶୁଣି ପାରିଥିଲା ।

ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁଙ୍କ ଜନ୍ମସ୍ଥାନରେ ଥିବା ମାଟି ଲେମ୍ବା ଘରଟି ତାଙ୍କ
 ଗୋସାବାପାଙ୍କ ବାପାଙ୍କ ଅମଳରୁ କେବଳ ଚନ୍ଦ୍ର ମନ୍ତ୍ର ହୋଇ ଆଧୁନିକ
 ଯୁଗର ମଡ଼େଲ ଭାବେ ଆକର୍ଷିତ କରୁଥିଲା । ଏଇଠୁ ହିଁ ତାଙ୍କ ଜୀବନର
 ଅଧ୍ୟୁମାରମ୍ଭ । ତାଙ୍କର ଜନ୍ମଭୂମି ଓ କର୍ମଭୂମି ଭାବେ ସେ ତାଙ୍କ ନିଜ ଗାଁ
 ସହିତ ନିବଡ଼ ଭାବେ ଜଡ଼ିତ ହୋଇଥିଲେ ବି ତାଙ୍କର ସ୍ୱର ସେଇ ଗାଁର
 ନିହନାଳ ବନ୍ଦ ଡେଇଁ ହିମାଳୟକୁ ପ୍ରସ୍ତ କରିଥିଲା । ତାଙ୍କ କର୍ମର ଭୁରୁ
 ଭୁରୁ ଗତି ପବନର ପ୍ରସ୍ତରେ ବିଦେଶୀମାନଙ୍କର ହୃଦୟ ପ୍ରହରକୁ ବନ୍ଦ କରି

ଦେବାକୁ ସନ୍ତୋଷ ହୋଇ ପାରିଥିଲା । ତାଙ୍କ ହାତର ସ୍ପର୍ଶ ସେ ଅଞ୍ଚଳରେ ଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ସ୍ତମ୍ଭ, କଲେଜର ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଥିବା ଇଟାଗୁଡ଼ିକରେ ସ୍ପଷ୍ଟ ଚିହ୍ନରୂପେ ବାରି ହୋଇ ପଡ଼ୁଥିଲା । ଭାଗବତ ଟୁଙ୍ଗୀରେ ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ ମୃଦଙ୍ଗର ସ୍ବର ଉତ୍ତରେ ଗାଁର ନେତ୍ର ନିଶ୍ଚିତ ମଣିଷମାନଙ୍କ ଭିତରେ ତାଙ୍କର ତାତ୍ତ୍ୱିକ ପ୍ରବଚନ “ଏବେ ହୋଇବେ ଏକାକାର, ନଥିବ ବେଦର ବିଚାର” ଏବେ ବି ବୁଢ଼ାବୁଢ଼ୀମାନଙ୍କ ମୁହଁରେ ସନ୍ତୋଷ କୁହାଯାଉଥିବାର ଦେଖାଯାଏ ।

ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁ ଥିଲେ ତରୁଣର ପ୍ରେରଣା, ବୃଦ୍ଧର ଆଶାବାଞ୍ଛା, ବିପ୍ଳବର ବନ୍ଧି । ସେହି ବନ୍ଧି ଦିନେ ଖରବେଳେ ଝାଞ୍ଜି ଭଳି ପ୍ରବାହିତ ହୋଇ ବିଶ୍ୱନାଥଙ୍କୁ ନିସାଇ ନେଇଥିଲା । ଝାଞ୍ଜି ପବନରେ ଛଟପଟ ହୋଇ ନିର୍ଜୀବ ଭାବରେ ପଡ଼ି ରହିବା ବେଳେ ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁଙ୍କ ହାତରେ ଶୀତଳ ସ୍ପର୍ଶ ତାଙ୍କୁ ଚନ୍ଦନ ପ୍ରଲେପର ଅନୁଭବ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ସେଇ ସ୍ପର୍ଶରେ ସେ ଚରଦିନ ନିମଜ୍ଜିତ ହୋଇ ରହିଥିଲେ ।

ପୁଷ୍ପମାଲରେ ଫଟୋଟି ଦାଢ଼ ଦାଢ଼ ଦେଖାଗଲା । ଜଣକ ପରେ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିବିଶେଷ ଓ ସମଗ୍ର ତାଙ୍କର ସେହି ଫଟୋ'ପରେ ପୁଷ୍ପମାଲ ଅର୍ପଣ କରି ଯାଉଥିଲେ । ନାହାକୁ ଡାକିବାକୁ ବା ଆଦେଶ ଦେବାକୁ ପଡ଼ୁନଥିଲା । ସେହି ଫୁଲମାଲର ଲମ୍ବା ଧାଡ଼ିରେ ଥିଲେ ଯୁବକ, ମଧ୍ୟବୟସ୍କ, ବୃଦ୍ଧ, ସ୍ତ୍ରୀ, ପୁରୁଷ ଇତ୍ୟାଦି । ଲମ୍ବା ଧାଡ଼ିଟି ଭିତରେ ବୃଦ୍ଧ ବିଶ୍ୱନାଥ ତାଙ୍କ ଅଞ୍ଚଳ ଦିନକୁ ଫେରି ଯାଇଥିଲେ । ବୃଦ୍ଧ ବିଶ୍ୱନାଥ ବାଡ଼ିଟି ହାତରେ ଧରି ସେହି ଫଟୋ ନିକଟକୁ ଯାଇ ତାଙ୍କୁ ଏକଲୟରେ, ଏକ ଧାନରେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲେ । ହାତରେ ଧରିଥିବା ଫୁଲର ହାରଟା ଆପଣାଗୁଡ଼ିଏ ସେହି ଫଟୋ ଉପରକୁ ଲମ୍ବି ଯାଇଥିଲା । ତାଙ୍କର ମନେ ହେଉଥିଲା ବ୍ରହ୍ମ ସହିତ ଲୀନ ହୋଇ ଯାଇଥିବା ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁଙ୍କ ଆତ୍ମା ଧୂନରୂପେ ଫେରିଆସି ଏହି ଫଟୋ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରବେଶ କରି ତାଙ୍କୁ ନାନା ପ୍ରକାର ପ୍ରଶ୍ନ କରୁଛି ଏବଂ ସେ ବୁଢ଼ିଆଣୀ ବିଘ୍ନିତଥିବା ଜାଲରେ ଛଦି ହୋଇ ପଡ଼ିଛନ୍ତି । ମୁକୁଟବାର ପମ୍ପ ହାର ତାଙ୍କ ପାଇଁ ବଡ଼ ହୋଇ ଯାଇଛି । ସେ ଶୁଣିବାକୁ ପାଉଛନ୍ତି

“ବିଶ୍ୱନାଥ ! ତୁମେ ଏ କ’ଣ କଲ । ଦିନ ଦିନ, ବର୍ଷ ବର୍ଷ ଧରି ଆମେ ଯେଉଁ ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖିଥିଲେ, ଯେଉଁ ସ୍ୱପ୍ନ ଭିତରେ ଆମ କର୍ମର ଇମାରତ ଗଢ଼ି ଉଠିଥିଲା, ସେହି ଇମାରତର ଇଟା ଖଣ୍ଡଗୁଡ଼ିକ ରୂନରୁ ଅଲଗା ହୋଇ ଫମଶ ତଳକୁ ଖସିଗଲା ବେଳେ କେଉଁଠି ରହିଗଲା ତୁମେ ? କଅଣ କରୁଥିଲୁ ତୁମେ ? ତୁମେ ଥିଲୁ, ଅନ୍ୟମାନେ ଥିଲେ । ଘରସାରା ଏତେ ଅଳଗୁ ଉଠିଥିଲେ, ଏତେ ଆବର୍ଜନା ପୁରୁଗଲା, ବର୍ଷାରେ ଭଣ୍ଡ କାନ୍ଥରେ ଅନାବନା ଗଛଗୁଡ଼ିକ ଉଠି, କାନ୍ଥଟିକୁ ଫୁଟାଇ ଦେଇ ସେଥିରୁ ଫମଶ ରୂନ ଓ ଇଟା ଖସିଲା, ତା ତୁମେ ଦେଖିଲ ନାହିଁ କିପରି ?”

ବିଶ୍ୱନାଥ ମୁହଁକୁ ଉପରକୁ ଉଠାଇଲେ । ସେ ତାଙ୍କ ଯୁବକ ବେଳର ଯେଉଁ ଉତ୍ତମ ଝାଞ୍ଜି ଅନୁଭବ କରୁଥିଲେ, ତାହା ବର୍ତ୍ତମାନ ତାଙ୍କୁ ଚାରିପଟରୁ ଘେରି ଯାଇଥିଲା । କିନ୍ତୁ କାହାର ଶୀତଳ ହାତରେ ସ୍ପର୍ଶ ତାଙ୍କ ପାଇଁ ନଥିଲା । ସେ ମଞ୍ଚ ପରେ ଉଠି ସ୍ଥୁ ଆସନ ଅଳଙ୍କାର କଲେ । ତାଙ୍କ ଆଗରେ ବସିଥିବା ଦର୍ଶକ ମଣ୍ଡଳୀକୁ ଚାହିଁଲେ । ସେ ଅନୁଭବ କରୁଥିଲେ ଯେପରିକି ପ୍ରତ୍ୟେକ ଶ୍ରୋତା ତାଙ୍କୁ ଜଣକ ପରେ ଜଣେ ପ୍ରଶ୍ନ କରୁଛନ୍ତି ଏବଂ ସେ କାଠଗଢ଼ା ମଧ୍ୟରେ ଅପରାଧିନୀ ପରି ଛୁଡ଼ା ହେବା ଛଡ଼ା ତାଙ୍କର ଅନ୍ୟ କୌଣସି ରୁଚି ନାହିଁ ।

ମନ୍ତ୍ରୀ ମହୋଦୟ ତାଙ୍କ ବକ୍ତୃତାରେ ସ୍ୱର୍ଗତଃ ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁଙ୍କ ଆଦର୍ଶରେ ଯୁବ ସମାଜ ଉଦ୍‌ବୁଦ୍ଧ ହେବାକୁ ଆହ୍ୱାନ କଲେ । ସେ ଯୁବ-ସମାଜକୁ କହିଲେ, “ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁଙ୍କ ଉତ୍ତମ ଶିଷ୍ୟ ଭାବରେ ବିଶ୍ୱନାଥ ବାବୁ ଆମ ପାଖରେ ଉପସ୍ଥିତ । ହିମାଳୟ ପରି ସ୍ଥିର, ଅଚଳ ଓ ନିର୍ବିକାର ବିଶ୍ୱନାଥ ବାବୁ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କୁ ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁଙ୍କ ମହମାୟ ଗର୍ଭର ବାଣୀ ଉଦ୍‌ଘୋଷଣା କରେ । ତାଙ୍କୁ ଆମର ଆଦର୍ଶ କଲେ ଭାରତ ମହାନ୍ ଗୌରବର ଅଧିକାରୀ ହେବ ।” ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଭାଷଣ ପରେ ଘନ ଘନ କରତାଳରେ ଧିରା କଷ କର୍ମ ଉଠିଲା । ଜଣକ ପରେ ଜଣେ ବକ୍ତା ସେ ତାଙ୍କୁ ଜାଣିଥିଲା; ସେ ଜାଣି ନଥିଲା ଭାଷଣ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଜଣେ ଅଲୌକିକ ବ୍ୟକ୍ତି ଭାବରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କଲେ । ସଭାରେ ଉପସ୍ଥିତ ଥିବା ଶ୍ରୋତା ମଣ୍ଡଳୀ ବକ୍ତାମାନଙ୍କର ଗଳ୍ପଦୀ ଭାଷଣରେ ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲେ, ମଧ୍ୟ

ବିଶ୍ୱନାଥ ବାବୁଙ୍କର ବକ୍ତୃତା ଶୁଣିବାକୁ ଯୌର୍ଯ୍ୟର ସହିତ ଅପେକ୍ଷା କରି ବସିଥିଲେ ।

ସଭାପତିଙ୍କ ଅନୁରୋଧ କ୍ରମେ ବିଶ୍ୱନାଥ ବାବୁ କିଛି କହିବାକୁ କିଛି ସ୍ୱଳ୍ପ ରୋମନ୍ତନ କରିବାକୁ ଉଠି ଛୁଡ଼ା ହେଲେ । ସେ ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁଙ୍କ ପଟୋଟିକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି କହିଲେ, “ଉପସ୍ଥିତ ଭାଇମାନେ ! ଆପଣମାନେ ମୋତେ ଯାହାଙ୍କ ବିଷୟରେ ଶୁଣିବାକୁ ଡାକିଛନ୍ତି, ତାଙ୍କ ସମ୍ପର୍କରେ କହିବା ବର୍ତ୍ତମାନ ମୋ ପକ୍ଷରେ ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ସେ ଯାହାରଣ ମଣିଷ ଭାବରେ ଜନ୍ମ ଗ୍ରହଣ କରି ଯେଉଁ ଆଦର୍ଶ ଆମ ଆଗରେ ରଖିଦେଇ ଯାଇଛନ୍ତି, ସେଥିପାଇଁ ସେ ନମସ୍କାର ।” ଆଖିରୁ ଲୁହ ଧାର ଧାର ବହି ଇସ୍ତଫା ଗ୍ରହଣ କରି ନଥିବା ପଞ୍ଜାବୀଟିକୁ ଓଦା କରି ପକାଇଥିଲା । ନିଜର ରୁଦ୍ଧ କୋହକୁ ହୃଦୟ ମଧ୍ୟରେ କୌଣସି ଭାବରେ ବନ୍ଦୀ କରିପାରୁ ନ ଥିଲେ ସେ । ସଭାରେ ଆଉ କିଛି ନ କହି ବସି ପଡ଼ିଥିଲେ ।

ବିଛଣାରେ ପଡ଼ି ପଡ଼ି ଆସିବା ନିଦ ହେଉ ନ ଥିଲା । ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁଙ୍କ ସହିତ ତାଙ୍କ ସମ୍ପର୍କର ଇତିହାସ ତାଙ୍କ ଆଗରେ ପରସ୍ତ ପରସ୍ତ ହୋଇ ଶୁଣି ଯାଉଥିଲା । ଶୁଷ୍କ ଜୀବନର ଦିନକର ଦଟଣା । କଲେଜରେ ଧର୍ମଦୂତ । ପରୀକ୍ଷା ବର୍ଜନ ପାଇଁ ନିଷ୍ପତ୍ତି । ସନ୍ଧ୍ୟା ବେଳେ ତାଙ୍କ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଲେ ସେ । ସେତେବେଳକୁ ପ୍ରିମିଡ଼ ଲଣ୍ଡନ ଆଲୁଅ ନିକଟରେ ନିବିଡ଼ନିଆ ଡାଏରୀ ଲେଖିବାରେ ସେ ମନ ଲଗାଇ ଦେଇଥିଲେ । ଗଣନା କାତ ତଳୁ ଆଖିକୁ ଓଲଟାଇ କହିଲେ, “ଆସିଛ ବିଶ୍ୱନାଥ, ବସ୍ । ମୁଁ ଜାଣିଥିଲି ତୁମେ ନିଶ୍ଚୟ ଆସିବ । ଏତେ ବଡ଼ ଆନ୍ଦୋଳନ ଆରମ୍ଭ କରୁଛ ଯେତେବେଳେ... ।” ଚୁପ୍‌ଚୁପ୍ ବସିଥିଲେ ବିଶ୍ୱନାଥ । ପଚାରିଲେ “କ’ଣ ଖାଇଛ ?” ହସ୍ତେଇ ତ ବନ୍ଦ । ଖାଇଲ କେଉଁଠି ? ପ୍ରଥମେ କିଟା କ’ଣ ଖାଇ ନିଅ ତା ପରେ... ।”

ଆଲ୍‌ବିନାମର ଭାଗନେଇ ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁ କହିଥିଲେ ସେଦିନ, “ବୁଝିଲ ବିଶ୍ୱନାଥ ! ତୁମେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଚରୁଣ । ମାର୍କସବାଦର ଦର୍ଶନ ଓ ଚିନ୍ତାମାନଙ୍କୁ ଯଦି ଭାବରେ ପ୍ରୟୋଗ କରିବା ପାଇଁ ବ୍ୟସ୍ତ । କିନ୍ତୁ ପ୍ରଥମେ ଲୋକ ଚରାସକୁ ଅଧ୍ୟୟନ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ । ନିଜକୁ ନିଜେ ପ୍ରସ୍ତୁତ

କରିବାକୁ ହେବ ସେ ଦେଶ ଓ ଜାତି ଗଠନର ଏହି ମହାଯଜ୍ଞରେ ତୁମେ ନିଜକୁ ବଳ ଦେଇ ପାରିବ କି ନାହିଁ । ତା ନ ହେଲେ କ'ଣ ହେବ ଯେକୌଣସି ଆନ୍ଦୋଳନର ରୂପରେଖ ? ନିଆଁ ସହିତ ଖେଳିବାକୁ ଭଲ ଲାଗିବ । କିନ୍ତୁ ଯଦି ଅନ୍ଧେ ନାଚି ଶୋଭାଯାଏ, ତେବେ ନିଆଁ ଦେଖିଲେ ଡର ମାଡ଼ିବ । ଭୟ ଯଦି ମନରେ ମାଡ଼ିବସେ, ତାକୁ କେବେହେଲେ ଦୂର କରି ହେବନି । ସେହି କଥାକୁ ସାବଧାନ ରହି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବ । ସତ୍ୟ ଯେତେ ଦୁଃଖ କର ଓ କଷ୍ଟସାଧ୍ୟ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ତାକୁ ଧରି ରଖିବ ।” ତା ପରଦିନ ସକାଳୁ ଫେରିଲେ ବନ୍ଧୁନାଥ । ଗ୍ରୀଷ୍ମ ଜୀବନରୁ ଯାଇଁ ସ୍ବାଧୀନତା ଫ୍ରାନ୍ସ, ଜେଲ ଜୀବନର କଥା ମନେ ପଡ଼ିଲା । ବରହମ୍ପୁର ଜେଲରେ ଥିବାବେଳେ ତାଙ୍କ ସହିତ ଏକା ପ୍ରକୋଷ୍ଠରେ ଥାଇ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦିନ ସେ କପରି ଲଗାବତ୍ ଗୀତା ପଢ଼ି ଶୁଣାଉଥିଲେ ଓ ତା’ର ତର୍ଜମା କରୁଥିଲେ, ତାହା ତାଙ୍କ ମନରୁ ଏବେ ବି ଲିଭିନାହିଁ । କର୍ମଯୋଗର ବ୍ୟାଖ୍ୟାକରି କହିଲେ, “ଶୁଣ ବନ୍ଧୁନାଥ ! ଭାରତ ବର୍ଷରେ ଯେଉଁ ମହମାୟୁ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ପରମ୍ପରା ଗଢ଼ି ଚାଲିଛି, ତାକୁ ଯଦି ତ୍ୟାଗକରି ହେବ, ତେବେ ଭୂମେ ଲୋକମାନଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ପ୍ରହରଣ ହେବ ନାହିଁ । ହୁଏତ କିଛି କାଳ ପାଇଁ ତୁମର ନିଜେ ତତ୍ତ୍ଵ ପ୍ରେରଣା ଜାଗ୍ରତ କରିପାରେ । ମାତ୍ର ତାହା ସାବଜ୍ଞାନ ଓ ସର୍ବକାଳୀନ ହୋଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ତେଣୁ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ କର୍ମ ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ଵ ଦେଇ ଅନାସକ୍ତ ଭାବରେ କର୍ମ କରିବାକୁ ଯାହା କହିଛନ୍ତି, ତାକୁ ମନରେ ରଖ ।” ଦେଶରେ ରାଜନୈତିକ କ୍ଷମତା ଲଢ଼େଇ ଯେତେବେଳେ ଚାଲିଲା ତାକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟକରି ଦିନେ କହିଥିଲେ, “ବନ୍ଧୁନାଥ ! ଏ କ୍ଷମତା ଲଢ଼େଇରେ ଯଦି ମାଡ଼ିବ; ତେବେ ଭୂମେ ଲୋକମାନଙ୍କଠାରୁ ଦୂରକୁ ଯାଇ ଚାଲିଯିବ ଯେମିତି ବନ୍ୟାଞ୍ଚଳ ନଦୀ ବନ୍ଧକୁ ଭାଙ୍ଗି ଯିବି ହୋଇ ବହି ଚାଲିଯାଏ ।”

ଏକମିତି ଅନେକ କଥା ତାଙ୍କର ମନକୁ ଆସୁଥିଲା । ସେ କେତେ କଥା ତାଙ୍କଠାରୁ ଶୁଣିଥିଲେ । ନିଜ ଜୀବନର ସମସ୍ତ ଅନୁଭୂତିକୁ ଗୋଟି ଗୋଟି କରି ମନ ବନ୍ଧୁନାଥଙ୍କୁ କହି ଜୀବନ ରାସ୍ତାରେ କେମିତି ଚାଲିବାକୁ ହେବ, ତାହା ବତାଇ ଥିଲେ । ବନ୍ଧୁନାଥ ସମୟ କ୍ରମେ ତାକୁ ଭୁଲିଗଲେ । ଭୁଲିଗଲେ ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁଙ୍କର କର୍ମଯୋଗ ବ୍ୟାଖ୍ୟା, ଭୁଲିଗଲେ ସତ୍ୟନିଷ୍ଠତା,

ମେଢ଼ି ପଥଦୁଡ଼ା ବିଶ୍ଵନାଥ ଆଜି ସ୍ଵରକ୍ଷ୍ମରେ ଶମତାରେ ନିର୍ଦ୍ଦିତ ଭାଙ୍ଗି ଯାଇ
ଥିବା ଇମାରତକୁ ଦେଖିଛନ୍ତି । ବୁନ ପରସ୍ତ ପରସ୍ତ ହୋଇ ଖସି ପଡ଼ୁଛି ।
ଇଟା ଖଣ୍ଡ କାନ୍ଥରୁ ଗଲ ପଡ଼ି ବୁନା ହୋଇ ଯାଇଛି । ସେଉଁମାନେ ଦିନେ
ଅନର୍ଗଲ ଗୁଟୁବାକ୍ୟରେ ଶତକିନ୍ଦ ହୋଇ ପ୍ରଶଂସା ଲାଭୁଥିଲେ, ସେମାନେ
ଆଜି ଶତକିନ୍ଦ ହୋଇ ନିନ୍ଦା ରଚନା କରିବାରେ ବ୍ୟସ୍ତ । ଆସ୍ତେ ଆସ୍ତେ
ନତ ତାଙ୍କର ଆଖିକୁ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ କରୁଥିଲେ । ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁଙ୍କ ମୂର୍ତ୍ତି ତାଙ୍କ ଆଖି
ଆଗରୁ ଅପସରି ଯାଇଥିଲା ।

ଗାହାନ୍ଧୁଆ ପହରନ୍ତୁ ଉଠ ତଳକୁ ଓହ୍ଲାଇ ଆସିଥିଲେ ସେ । ଘର
ଆଗରେ ପ୍ରକାଶ ବଢ଼ିଲ ଗଛଟା । ଏଇଟା ହେଲା ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁଙ୍କ ପ୍ରିୟ ଦୃଷ୍ଟ ।
ନିଜ ହାତରେ ସେ ଏହାକୁ ଲଗାଇଥିଲେ । ଖେରୁ ଖେରୁ ଉଠି ଗଛ ତଳେ
ପଡ଼ିଥିବା ବଢ଼ିଲ ଫୁଲକୁ ଗୋଟାଇବା ତାଙ୍କ ନିତିଦିନିଆ ଅଭ୍ୟାସ ।
ବିଶ୍ଵନାଥ ତଳକୁ ଚାଲିଲେ । ଆଃ, ବଢ଼ିଲ ଗଛର ଡେର ଯାଏ ଫୁଲ ଗଦା
ହୋଇ ପଡ଼ିଛି ମାଟି ଉପରେ । କେତେ ଚୁରୁଚୁରୁ ବାସନା । ସେଇ
ବାସନାରେ ମୋହିତ ହେଲେ ସେ । ତଳକୁ ନଇଁପଡ଼ି ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ
ଫୁଲକୁ ସାଙ୍ଗି ବାକୁ ଲାଗିଲେ । ମେଞ୍ଚାଏ ଫୁଲ ଆଖିକୁ ଭର୍ତ୍ତିହୋଇ ଉଠୁଛି
ଉଠୁଛି । ବଢ଼ିଲ ଫୁଲର ମହକ ଘର ଯାଏ ବାସନାରେ ଭର୍ତ୍ତି ହୋଇଯାଇ-
ଥିଲା । ଘର ଭିତରେ ତାଙ୍କ ଚଟକୁଳା ଉପରେ ଖର୍ଚ୍ଚ କନ ଧରି ଫୁଲଦାମାରେ
ଥୁଆ ହୋଇଥିବା କାଗଜ ଫୁଲର ନେହାଟାଏକୁ ବାହାର କରିନେଲେ ।
ମନ୍ଦା ଯାଇଥିବା ବେଳର ସ୍ମୃତି ସେଇଟି । ଅନେକ ଦିନରୁ ଯାଇତା
ହୋଇଥିବା ଫୁଲ ନେହାଟିକୁ ଖୁବ୍ ଜୋରରେ ଫିଙ୍ଗି ଦେବା ବେଳେ
ତାହା ବଢ଼ିଲ ଗଛ ସମ୍ମୁଖେ ଲାଗି ଯାଇଥିଲା । ବିଶ୍ଵନାଥ ବଢ଼ିଲ ଗଛକୁ
ଏକ ଧାନ୍ତରେ ଚାଲି ବଢ଼ିଲ ଫୁଲର ମହକକୁ ଆଘ୍ରାଣ କରିବାରେ
ଲାଗିଥିଲେ ।

ବାସ୍ତାବ୍ୟ

ମିଷ୍ଟର ସିଂହ ଶ୍ରୀମତୀ ଦେବିଙ୍କ ଫେରିବାବେଳେ ତାଙ୍କ ପାଖରେ ବସିଥିବା ପର୍ବେନେଲ ସେହେଟାସ ମିସ୍ ସାଧନାଙ୍କୁ ପଚାରିଲେ, “କେମିତି ଲାଗିଲା ଶ୍ରୀମତୀ ?”

“ମାର୍, ଓ, ଦୃଢ଼ରଫୁଲ୍, ବ୍ରାଜିୟାଣ୍ଡ ପିସ୍ ଅଫ୍ ଲେକଚର୍ ! ଫରନ୍‌ରୁ ନାଲିନ୍ ଗ୍ରା ଓ ହିସ୍ ବୋତଲ ଆମଦାନୀର ଯେଉଁ ସିମ୍ବଲ ଦେଲେ ତାହା କୌଣସି ଏକ ରୋମାଞ୍ଚକାରୀ ନଭେଲ୍‌ର ବର୍ଣ୍ଣନାଠାରୁ ବେଶ୍ ଚମତ୍କାର । ଆଇ ଲାଇକଡ଼୍ ଇଟ୍ ସାର୍ !”

“ଆଙ୍କସ୍, ଆଙ୍କସ୍ ମିସ୍ ସାଧନା । ଦେଖ ମୋର ନୂଆତରୁ ଅଳ୍ପ ଦିନ ଭିତରେ ସମସ୍ତ ଶସ୍ତ୍ରକୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିଦେବ । ତୁମର ରାତିରେ କ’ଣ କିଛି କାର୍ଯ୍ୟ ଅଛି ?”

“ନାଁ, ସାର୍, ସେମିତି କିଛି ନୁହେଁ । ଗ୍ରାସୁଥିଲି ଟିକଏ ଡକ୍ଟର ମାଲହୋତ୍ରାଙ୍କ ପାଖକୁ ଯାଇ ଚେକ ଅପ୍ କରି ଆସାନ୍ତି ।

“କେଉଁଥିପାଇଁ ?”

“ମାର୍, ଆପଣ କହିଥିଲେ ନା ସିମ୍ବଲ ରହିବା ଭଲ । ମୁଁ ବାରମ୍ବାର ଚେକ୍ କରି ଫ୍ୟାଟ୍ କଣ୍ଟ୍ରୋଲ୍ କରୁଛି ।”

“ଗୁଡ଼୍ ! ଭେରିଗୁଡ଼୍ !” ନଜର ଦାଢ଼ୀକୁ ସାଉଁଳିଲେ ମିଃ ସିଂହ ।

“ସୁସ୍ ମିସ୍ ସାଧନା ! ମୁଁ କି’ଣ କହୁଥିଲି କି ତୁମେ ଆଜି ରାତିର ଡିନ୍‌ର ମୋ ସହିତ କରିବ । ମୁଁ କେତେଜଣ ଫରନ୍‌ ଡିଗ୍ନିଟାସମାନଙ୍କୁ ଡାକିଛି । ତୁମେ ବୁଝିପାରୁଛ ତ ? ତୁମର କିଛି ଅବ୍‌ଜେକ୍ସନ୍ ନ ଥିବ ବୋଲି ମୋର ଆଶା । ବେଶି ଡେରିହେଲେ ମୋ ସହିତ ରହିଯିବ । ଓ କେ ?”

“ଆଙ୍କ୍, ସୁ, ଆଙ୍କ୍, ସୁ ସାର୍ !”

×

×

×

×

ଦିଲ୍ଲୀରେ ନିବାସନ ପ୍ରଭୃତି ବେଶ୍ ଜୋରସୋରରେ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଯାଇଥାଏ । ବିଭିନ୍ନ ଦଳର ପ୍ରାର୍ଥୀ । ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ନିବାସନ ସଙ୍କେତ । ଉଡ଼ିଏ କ୍ୟାସେଟ୍ ରୁ ଗୀତର ମଧୁର ସ୍ଵର ‘ଗ୍ଲୋରିଆ ପିଛେ କ୍ୟା ନେ ! ଦେଶନା ଗୁଣ୍ଡିସେ ! ହମାର ବନ୍ଧାମେ ଶ୍ଵେତ ଡାଲିସେ ।’ ଆଉ କେହି ଟାକାଦଳ ରେକର୍ଡ୍ ଲଗାଇ ଦେଇଥାନ୍ତି, ଗ୍ଲୋରିଆ ପିଛେ ଯୋ ନେ, ଏ ବକ୍ସାନା ଅନ୍ଦର ନହିଁ ନେ । ବକ୍ସା ଖୋଲିସେ, ଗ୍ଲୋରିଆ ଲଜିସେ । ଶ୍ଵେତ୍ ହମାର ହେ, ଦେଶ ହମାର ହେ ।’ ପ୍ୟାର କିୟା ତୋ ଡରନା କିୟା ସ୍ଵରରେ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଗୀତ ଶୁଣାଯାଉଥାଏ—‘କମଣ୍ଡଳୁ କୋ ଗୁଡ଼ିକର ମଣ୍ଡଳ ପର ହମ୍ ଆଏ, ରାମରାଜ୍ୟ ବନାଏ, ନ୍ୟାୟ କି ତରଳୁ ଲୋକର ହମ୍ ଶ୍ଵେତ ମାଙ୍ଗନେ ଆଏ ।’

ପବନ ଜୋର । କୁଆଡ଼କୁ କେତେବେଳେ ଯିବ କିଏ କହି ପାରିବ ! ପରିବେଶବାଦଙ୍କ ମତରେ ଦେଶର ଜଳବାୟୁରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହେଲାଣି । ଶୀତଦିନେ ବର୍ଷା, ବର୍ଷା ଦିନେ ଶୀତ, ଖରାଦିନେ ବର୍ଷାର ସମ୍ଭାବନା ବୃଦ୍ଧି ପାଇଲାଣି । କିରୋସିନ, ଡିଜେଲର ବାସନା, ପରୁସତାର ଦୁର୍ଗନ୍ଧ, ଗୋଡ଼, ମାଟିର ଖୁସବୁ ସବୁ ହାତ୍ତୀରେ ମିଶି ଜଳବାୟୁରେ କେଉଁଠି କେତେବେଳେ କ’ଣ ହୋଇପାରେ, ତାହା କହିହେବନି । ନିବାସନ ରଣାଙ୍ଗନରେ କିଏ ହାରିବ, କିଏ ଜିତିବ, କିଏ କହିପାରିବ ? ନାଲି, ଧଳା, କଳା, ସବୁଜ ରଙ୍ଗର ପତାକା କେତେବେଳେ ଏକାଠି ହୋଇ, କେବେ ବା ଅଲଗା ଲୁଲକିଲା ମଇଦାନରେ ଉଡ଼ିବାର ମନାବନାକୁ ନେଇ କ’ଣ ଏଡ଼ାଇ ଦେଇପାରେ ? କୁରୁକ୍ଷେତ୍ରଠାରୁ ଦୂର କେତେ ଯେ ଦିଲ୍ଲୀ ! ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଦଶୀୟ ବସ୍ ଟର୍ମିନସ୍ ରୁ ବସ୍ ଧରି ଗଲେ ଦୁଇଦିନ ଭିତରେ କୁରୁକ୍ଷେତ୍ର ରୂପକ ଧର୍ମକ୍ଷେତ୍ରରେ ପହଞ୍ଚି ହେବ । କୁରୁକ୍ଷେତ୍ର ମହାଭାରତ ଯୁଦ୍ଧର ମୁକ୍ତ ସାକ୍ଷୀ । ଏକ ପକ୍ଷରେ ଶ୍ଵେତ ନେତୃତ୍ଵରେ ଶହେ ଭ୍ରାତା, ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ କୃଷ୍ଣଙ୍କ ଛତି ଗୁପ୍ତାକାଳେ ପଞ୍ଚପାଣ୍ଡବ । ଅଠର ଦିନ ଲଢ଼ିଥିଲା ପାଞ୍ଚଶତ ଗୋକୁ ପାଇବା ପାଇଁ । କେତେ ମଲେ, କେତେ ବଞ୍ଚିଲେ କି ତା’ର ହିସାବ ରଖିବୁ ? ଅଠର ଶତ ମହାଭାରତର ପୁଷ୍ପାକୁ, ପୁଷ୍ପା ପରେ ପୁଷ୍ପା ଫିଲଟାଇଲେ; ନାମ ଓ ଉପାଧିର ଲମ୍ବା ଯାଡ଼ । କେହି ବଞ୍ଚିଲେ ନାହିଁ । ରକ୍ତର ସୁଅ ନଈ ପାଲଟିଗଲା । ରକ୍ତ ନଦୀରେ ପକ୍ଷର ପକ୍ଷର ନିଜ ଗୁଆରେ

ଶବ୍ଦକୁ ଭେଳା ବୋଲି ଭାବ ନବ ପାର ହେଲା ମହାମାମା, ଏକାଙ୍ଗ
ଚନ୍ଦ୍ରବର୍ତ୍ତୀ ଦୁର୍ଦ୍ଦେଶଧନ । ସେ ବି ବଢ଼ିଲା ନାହିଁ । ମାନସଭେବରରେ
ତାକୁ ଖୋଜି ଖୋଜି ମାରିଲା ଭ୍ରମ । ପ୍ରତିଶୋଧ । ଦ୍ରୌପଦୀକୁ ବିବଧ କର
ଭଲଗ୍ନ କରିବାର ପ୍ରତିଶୋଧ ।

ପଞ୍ଚପାଣ୍ଡବ କ'ଣ ପାଇଲେ ? ରାଜ୍ୟ, ରାଜ୍ୟ ଶାସନ, ଗାଧା ।
ମଣିଷ ମୁଣ୍ଡମାନ ରକ୍ତ ନଈରେ ଭସିଗଲା ପରେ ବିଧବାମାନଙ୍କର କରୁଣ
ଚିତ୍କାର । ଅନାଥ ନାରୀମାନଙ୍କୁ ଭରସା ଦେଇ ସେମାନଙ୍କ ଦେହର
ଉପସ୍ଥାପନ । ତା' ନ ହୋଇଥିଲେ ରାଜସ୍ୱୟ ଯଜ୍ଞରେ ବିରାଜି ନେଉଳତା
ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସୁନା ପାଲଟି ଯାଇ ନଥାନ୍ତା ? ଭୋଗ ଓ ଚଳାମ ପାଇଁ ମହାଭାରତ
ପୁରର ସୃଷ୍ଟିକର୍ତ୍ତା କୃଷ୍ଣନାମଧାରୀ ସେହି ମୟୂର ପକ୍ଷିଆ, ବ୍ରଜନନ୍ଦନ,
ବ୍ରଜବାଳାଙ୍କର ହୃଦୟରମଣି ଦୁଇଭାଇଙ୍କୁ ମତାଇ, ତତାଇ, ଛୁରୁଲାଇ,
ହାତାହାତ କରି ଶେଷ କରିଦେଲେ । କିଏ ଲାଭ ପାଇଲା, ତାହା
ଇତିହାସର ପୃଷ୍ଠା ଖୋଲିଲେ ମିଳିବ । ଇତିହାସର ଭିତରୁ ଖଣ୍ଡିତ ସୁପ ଭିତରୁ
ହାଡ଼, ରକ୍ତ, ମାଂସର ସମ୍ମିଶ୍ରଣ ପରୁ ଦୁର୍ଗନ୍ଧ କୁଡ଼ କୁଡ଼ ହୋଇ ବାହାରି
ପୁଣି ଏକ ବିରଟ ହିମାଳୟ ପର୍ବତ ସୃଷ୍ଟି କରିବ ।

କୁରୁକ୍ଷେତ୍ର ସେଇ ଇତିହାସର ମୁକ୍ତସାକ୍ଷୀ । ସେଇଠି ଠିଆହୋଇ
ଦିନେ କୃଷ୍ଣ ବିକଟ ଅଟ୍ଟହାସ କରି ଅର୍ଜୁନଙ୍କୁ ଦେଖାଇଥିଲେ ତାଙ୍କର
ବିଶ୍ୱରୂପ । ଯେଉଁ ରୂପ ସବୁକୁ ଧ୍ୱଂସ କରିଦେଉଛି, ପୁଣି ସୃଷ୍ଟି, ପୁଣି
ବିନାଶ । ଦିଲ୍ଲୀ ନଗରଠାରୁ କେତେ ଯେ ବାଟ ? ଶହେ କି. ମି. । ପବନ
ଶବ୍ଦ ଜୋରରେ କୁରୁକ୍ଷେତ୍ରରୁ ଆସି ଦିଲ୍ଲୀ ଦରବାରରେ ପହଞ୍ଚିଗଲାଣି ।
ସେଇଠି ବର୍ତ୍ତମାନ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଯାଇଛି ନିବାରଣ ଯୁଦ୍ଧ ।

. X X X X

ମିଃ ଦିପକ ଚୌଧୁରୀ ପତ୍ନୀ ସୁରମାଙ୍କୁ ସ୍କୁଟରରେ ବସାଇ
ଟାଲକୋଟର ଷ୍ଟାଡ଼ିୟମ ନିକଟରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । ସେ ଆରମ୍ଭ ହେବାକୁ
ଆଡ଼ର ଦୁଇଦିଗ ବାକି । ଭିତରକୁ ଯିବା ପାଇଁ ଶହେଟଙ୍କିଆ ଟିକେଟ
ଲାଇନରେ ଅନେକ ଭିଡ଼ । ଲମ୍ବା ଧାଡ଼ିକୁ ଚାଲିଲେ ଶେଷ କେଉଁଠି ଦେଖା-
ଯାଉନାହିଁ । ନଈର ଉପତ୍ତି ଓ ତା'ର ପତନ ସ୍ଥାନର ଲମ୍ବା ଦେଖା ନଥିବା

ପରି ଜନସମୁଦ୍ରର ଏଇ ଧାଡ଼ି ଆଜି ଟାଲକ୍‌ଟୋର ସ୍ଥାପନାରେ । ଦୁଇମାସ ଆଗରୁ ଦିପକ ଚୌଧୁରୀ ଦୁଇଖଣ୍ଡି ଟିକେଟ୍ କରିଛନ୍ତି । ଜ୍ୟାକ୍‌ସନର ପ୍ରସଙ୍ଗୀତ ଶୁଣିବେ । ବହୁ ଚର୍ଚ୍ଚିତ ଜ୍ୟାକ୍‌ସନ । ତା'ର ଦଳବଳ ନେଇ ସୁଦୂର ଆମେରିକାରୁ ଆସୁଛନ୍ତି । ଅପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ଟଙ୍କା ଡଲର ଆକାରରେ ନେବେ । ଟିକେଟ୍‌ର ମୂଲ୍ୟ ଶହେ ଟଙ୍କାରୁ ଆରମ୍ଭ ହୋଇ ଦଶ ହଜାର ଟଙ୍କା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ।

ଦିପକ ଚୌଧୁରୀ ମଧ୍ୟରତ୍ନ ବ୍ୟାଙ୍କ କର୍ମଚାରୀ । ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ସୁରମା ମଧ୍ୟ । ଦିଲ୍ଲୀରେ ଚାକିରି କରିବାବେଳେ ଦିପକ୍ ସୁରମାଙ୍କ ପ୍ରେମରେ ପଡ଼ିଥିଲେ । ଲୁଧିଆନାର ଝିଅ ସୁରମା କାଉର ଦିପକ ଚୌଧୁରୀଙ୍କୁ ବାହା ହୋଇ ହେଲେ ସୁରମା ଚୌଧୁରୀ । କାହିଁ ଓଡ଼ିଶାର ଅଖ୍ୟାତ ପକ୍ଷୀ ଗାଁ ସୁଆଁସାହି, ଆଉ କେଉଁଠି ଲୁଧିଆନା । ଇଂରାଜୀ ସ୍କୁଲର ଗ୍ରାମୀଣ ସୁରମା ଅତ୍ୟାଧୁନିକା ଯାହାକୁ ମଡ଼ର୍ଣ୍ଣ କୁହାଯାଏ । ତାଙ୍କ ସହିତ ପ୍ରେମ ହେବା ଦିନଠାରୁ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦିପକ ସୁଆଁସାହି ଫେରି ନାହାନ୍ତି । କିଏ ଅଛି ସେଠାରେ ? ବାପା, ମା, ଭାଇ, ଭଉଣୀ ? ଯଦି କେହି ସାଙ୍ଗ ପ୍ରଶ୍ନକରେ ତେବେ ସେ ଦାର୍ଶନିକ ଚିନ୍ତାରେ ଉତ୍ତର ଦେଇ କହନ୍ତି—‘କିଏ କାହାର ଧୂର, କିଏ କାହାପାଇଁ ? ପ୍ରତ୍ୟେକ ନିଜ ନିଜର ଜୀବି ଅନୁସାରେ ଫଳ ପାଇବେ । ମୁଁ ମୋର ଜୀବି ଜଞ୍ଜାଳରେ ଲିପ୍ତ । ପଛକୁ ଫେରି ଚାହିଁବାପାଇଁ ମୋ ପାଖରେ ବେଳ କାହିଁ ? ଧଡେଡ ! ଦିପକଙ୍କ ପାଖରେ ବେଳ ନଥିବା ପରି ଲାଗେ । ଅଫିସ, କ୍ଲବ୍, ଗେଷ୍ଟ ଇତ୍ୟାଦି ଇତ୍ୟାଦି । ତାଙ୍କର ବହୁ ଲୋକଙ୍କ ସହିତ ଜଣାଶୁଣା । ଅବଶ୍ୟ ସୁରମାଙ୍କ ଯୋଗୁ । ଦିଲ୍ଲୀରେ ପ୍ଲାଟ୍ କଣି ରହୁଛନ୍ତି । ମଡ଼ର୍ଣ୍ଣ ଯୋଯାଇଛି, ମଡ଼ର୍ଣ୍ଣ ଲିଭି ।

ଜ୍ୟାକ୍‌ସନଙ୍କ ଯୋ ଦେଖିବାକୁ ପ୍ରବଳ ଭିଡ଼ । ନିବାଚନ ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ଜ୍ୟାକ୍‌ସନଙ୍କ ଯୋ କରିବା ପାଇଁ ବିଦେଶୀ ମୃଦୁ ପାମାସ୍ କମ୍ପାନୀ ତାଙ୍କୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରି ଆଣିଛି । ଚାହିଁ ଚାହାନ୍ତି ଟି. ଭି.ର ଏକ ଚ୍ୟାନେଲ ପ୍ରୋଗ୍ରାମ ଜ୍ୟାକ୍‌ସନ୍ କଣ୍ଟ୍ରାକ୍ଟ୍ କଲେଣି । ସ୍ବାତନ୍ତ୍ର ସମାନ । ଟି. ଭି. ପରଦାରେ ଅନେକ ଅନେକ ମୁହଁ । ଅନେକ ଅକୁହା କଥା । ଟର୍ମିନାଲ୍ ଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଟର୍ମିନାଲ୍ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯାଉ ପ୍ରକାର ପ୍ରସାଧନର

ବିଭ୍ରାତାରକାମାନଙ୍କର ପ୍ରବଳ ଗହଳ ଟି. ଭି. ରେ । ସେଥିକୁ ସ୍ଥାର ଟି.ଭି.,
 ତିସ୍କୋ ଆଣିନା ଯୋଗେ ଘରେ ଘରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । ଜ୍ୟାକସନ୍ଙ୍କ
 ଦକ୍ଷିଣୋକ୍ତ ଶରତର ଗାଁଗହଳରେ ପହଞ୍ଚାଇ ଦେବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ହୋଇଛି ।
 ଏଥିପାଇଁ ବିଦେଶୀ କମ୍ପାନୀ ଦୂର ସଞ୍ଚାର ମାଧ୍ୟମକୁ କଞ୍ଚୁକି ନେଇ କାର୍ଯ୍ୟ
 ଶେଷ କରିଛନ୍ତି । ଯେଉଁମାନେ ଶହେ ଟଙ୍କା ଦେଇ ଟିକେଟ କଣି ପାରି
 ନାହାନ୍ତି, ସେମାନେ ଟି. ଭି. ପାଖରେ ସଜାକୁ ବେଶଭୂଷା ହୋଇ ପ୍ରସ୍ତୁତ
 ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି । ଏଇ ପ୍ରୋଗ୍ରାମ ଦେଖିବାକୁ ସ୍ଥାର ଆଣିନା କଣିଛନ୍ତି ।
 ସବୁଠି ଗୋଟେ ନାଁ ଜ୍ୟାକସନ୍ । ଖବରକାଗଜର ପୃଷ୍ଠାରେ ଜ୍ୟାକସନ୍‌ର
 ପଟେ । ତା'ର ଅପୂର୍ବ ସଫଳତାର କାହାଣୀ ଘର୍ବ ଦୁଇମାସ ହେବ ଛପା
 ହେବାରେ ଲାଗିଛି । ଆଜି ସେଇ ବହୁ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଦିନ ।

ଦିପକ ଚୌଧୁରୀ ଓ ସୁରମା ଝାଲରେ ଅତିଷ୍ଠ ହୋଇପଡ଼ିଲେଣି ।
 ତଥାପି ସେମାନଙ୍କ ଲୁଇନ ଗୋଟେ ଫର୍ଲ୍‌ଙ୍ଗ ମଧ୍ୟ ଆଗକୁ ଯାଇପାରିନାହିଁ ।
 ଭି.ଆଇ.ପି. ପାସ୍‌ଟେ ଫ୍ରାଗ୍ରାନ୍ସ କର ସେଇ ଗ୍ୟାଲେରୀ ଭିତର ଦେଇ
 ଯାଇଥିଲେ ଭଲ ହୋଇଥାଆନ୍ତା--ଅତ୍ୟନ୍ତ ପକ୍ଷେ ଏହି ଲୁଇନରେ ଛୁଡ଼ା
 ଝଡ଼ବାର କଷ୍ଟ ଭୋଗ କରିବାକୁ ପଡ଼ିନାଥା । ସେ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କେବେ
 ଲୁଇନରେ ଛୁଡ଼ା ହୋଇନାହାନ୍ତି । ଏପରିକି ଦୁଧ- ବୁଥରେ ସେଲସମାନ
 ତାଙ୍କୁ ଦେଖିବା ମାତ୍ରେ ଅଲଗା କରିଦିଏ । କେହି କେହି ଗ୍ରାହକ କମ୍ପ୍ଲେନ୍
 କଲେ କହେ--‘ସେ ଆମ ଡିପାର୍ଟମେଣ୍ଟର ପଦସ୍ଥ ଅଧିକାରୀ ।’ ବହୁ ମନ୍ତ୍ରୀ
 ବୁରୋକ୍ରେଟ, ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ସହକ ତାଙ୍କର ସମ୍ପର୍କ ଓ ସୁରମାଙ୍କର ସମାଜସେବାରୁ
 ଅତ୍ୟନ୍ତ ପକ୍ଷେ ଏତିକିଟା ସୁବିଧା ମିଳିଛି । ଗୋଟେ ଭି.ଆଇ.ପି. ପାସ୍
 ଯୋଗାଡ଼ କରିବାକୁ କେତେ ବା ସମୟ ଲାଗିଥାନ୍ତା ତାଙ୍କୁ । ଲୁଇନରେ
 ଛୁଡ଼ା ହେବା ସମୟଠାରୁ ନିଶ୍ଚିତରୂପେ କମ୍ ସମୟ ।

ଲୁଇନ ତଥାପି ଆଗକୁ ଚାଲୁ ନଥିଲା । ଦକ୍ଷର ସେକେଣ୍ଡ ଓ
 ମିନିଟ୍ କଣ୍ଟ୍ରୋଲ ଗତିରେ ଚାଲି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟଠାରୁ କେବଳ ପାଞ୍ଚମିନିଟ୍
 ବାକି । ହଠାତ୍ ଭି.ଆଇ.ପି. ଲୁଇନ ପାଖରେ କାର୍‌ଟିଏ ସାମନାରେ ନାଲି
 ବଜା ଦିନ୍ ଦିନ୍ କରି ଓ ଜାଣିପାରି ପଡ଼ାକା ଉଡ଼ାଇ ଲାଗିଲା । ଗାଡ଼ିର ସ୍ପାର୍ଟକୁ
 ସମ୍ବଳ କରି ଡ୍ରାଇଭର କେଉଁ ପାଖକୁ ଯାଇ ଗେଟ୍ ଖୋଲିବ ବୋଲି କିଛି

ସମୟ ଭାବ ଯେଉଁ ପାଖରେ ଦରଜାଟି ଖୋଲିଲା, ସେ ପାଖରୁ ବାହାରିଲେ ମିଶ୍ ସାଧନା । ମିଃ ସିଂହଙ୍କର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତେ ସେହେଟାଣୀ । ଅନ୍ୟ ପାଖରୁ ନିଜର ଦାଢ଼ୀକୁ ସାଉଁଟିଲେ ବାହାରକୁ ମିଃ ସିଂହ ବାହାରିଆସିଲେ । ହଠାତ୍ ଦୁଇ ଗୁରଜଣ ସାମ୍ବାଦକ କେଉଁଠି ଥିଲେ କେଜାଣି ମଡ଼ ଦେଖିବା ମାତ୍ରେ ଶାଗୁଣା ଆସିବା ପରି ତାଙ୍କ ଗୁରୁକୃତରେ ଦେଖିଯାଇ ପରୁରବାକୁ ଲାଗିଲେ । ‘ସାର୍ ଆପଣଙ୍କ ନୂତନ ଅର୍ଥମନ୍ତର ସଫଳତା କେଉଁଠି ?’ ଠୋ ଠୋ ହୋଇ ହସିଉଠିଲେ ମିଃ ସିଂହ । ଡାହାଣ ହାତରେ ଦାଢ଼ୀକୁ ସାଉଁଟି ଦେଇ କହିଲେ—‘ତୁମେ ସେଇ ଲମ୍ବା ଧାଡ଼ିଟିକୁ ଚାହିଁ । ମିଶ୍ ସାଧନାଙ୍କ ହାତକୁ ଧରି ଭିତରକୁ ପ୍ରବେଶ କଲେ ମିଃ ସିଂହ ।

ଲୁଚିନ ଆଗକୁ ଆସିବା ଆଗରୁ ନଥିଲା ଦିପକ ଚୌଧୁରୀ ଓ ସୁରମା ଠିଆ ହୋଇ ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇପଡ଼ିଥିଲେ । ହଠାତ୍ ଆରମ୍ଭ ହୋଇ-ଯାଇଥିଲା ଠେଲପେଲ, ଧୁଳିସର ଲଠିଗୁର୍ଯ୍ୟ ଓ ଫାଇରଂ । ଜ୍ୟାକ୍ସନର ପସ୍ ସଙ୍ଗୀତର ମଉଜରୁ ବାଦ ପଡ଼ିଗଲେ କେଜାଣି କେତେ । ଖବର-କାଗଜର ପୃଷ୍ଠା ତା’ର ଭୁରି ଭୁରି ପ୍ରଶଂସାରେ ପୂରିଯାଇଥିଲା । ଭାରତର ଗଳି କନ୍ଦିଠାରୁ ବନ୍ଧବାଡ଼ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜ୍ୟାକ୍ସନର ଡିସ୍କୋର ଅତ୍ୟାଧୁନିକ ଡ୍ୟାନସ ଓ ଗୀତ ଥିଲା ସମସ୍ତଙ୍କ ମୁହଁରେ ଘୋଷା । କେହି କେହି ଅନ୍ୟକୁ ଦେଖେଇ ଜ୍ୟାକ୍ସନ କନସଟ ମାରୁଥିଲା । ଜ୍ୟାକ୍ସନ ଯୋଗେ ଇଣ୍ଡିୟାନ ପାନୋରମୀର ଚିତ୍ରତାରକାମାନେ ହଲ୍ ରର ଦାୟିତ୍ବରେ ଓ ଚିତ୍ରତାରକା ଭଲେଣି ପୂର ଥିବାର ଟି.ଭି. ପରଦାରେ ଦେଖିବାକୁ ମିଳିଥିଲା ।

ଦିପକ ଚୌଧୁରୀ ସୁରମାଙ୍କ ଉପରେ ବନ୍ଦେ ବରକ୍ର ହେଲେ । ସବୁ ତୁମ ଯୋଗୁ ଦିଶିଲା । ଭି.ଆଇ.ପି. ପାସ୍ ନଆଣି ଟିକେଟ କରି ଯିବା । ସୁରମା ବରକ୍ର ଓ ହୋପ ପ୍ରକାଶ କରି ତମ ତମ ସ୍ବରରେ କହିବାକୁ ଲାଗିଥିଲା—‘ଏସବୁ ତୁମ ମିଡ଼ିଲ୍‌କ୍ଲାସ୍ ସାଇକୋଲଜି । ଏଇ କାଗଜକୁ ଦେଖ । ‘ପେରୁ’ର ରସ୍ତା କଡ଼ରେ ଅସଂଖ୍ୟ ଘାଁ ଓ ଗୁରୁଷ ଶୋଇଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର ଘର ଚନ୍ଦ୍ର ନାହିଁ, ବାହା ହେବାର ପ୍ରୋକ୍ଲେମ ନାହିଁ । ରସ୍ତା କଡ଼ରେ ଅବବାହିତାମାନେ ପିଲା ଜଳୁ-କରୁଛନ୍ତି । ଗୁରୁଷ-ମାନଙ୍କ ପାଖରେ ଅନେକ ସୁନ୍ଦରୀ ଘାମାନଙ୍କର ଭଡ଼ । ସମଗ୍ର ବଣ୍ଟ ବଦଳୁଛି । ସେଉଁ ମାତ ଓ ଆଦର୍ଶର କଥା କୁହାଯାଉଛି, ତା’ର ଢଙ୍ଗରେ

ପରିବର୍ତ୍ତନ ହେଲୁଣି । ସମ୍ପର୍କ କହିଲେ ଦିଆ ନିଆରେ ସୀମାବଦ୍ଧ । ସବୁ
 କ୍ଷେତ୍ରରେ ବିପ୍ଳବ । ସମାଜବାଦ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଭୁଷୁଡ଼ିପଡ଼ିଲା । କେତେଦିନ
 ସମାଜବାଦ ନାଁରେ ଲୋକେ ଏଭଳି ମଉଜମଜଲସରୁ ଅଲଗା ରହିଥାନ୍ତେ ?
 ସୌଖିନ ଦ୍ରବ୍ୟ ପ୍ରତି ଆକୃଷ୍ଟ ହେବାର ପ୍ରବୃତ୍ତି ମଣିଷ ଭିତରେ ରହିଛି ।
 ବର୍ତ୍ତମାନ ଆମ ଦେଶରେ ଲୋକପ୍ରିୟ ସରକାର ଅର୍ଥମନ୍ତରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ
 ଆଣି ଡକ୍ଟର ପ୍ରସାଦକୁ ଗ୍ରହଣ କରି ବିଶ୍ୱ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ପାଇଁ ଦ୍ୱାରକୁ
 ଖୋଲି ଦେଇଛନ୍ତି । ସବୁଆଡ଼ୁ ପବନ ଆସୁ । ସବୁଆଡ଼ୁ ଲୋକେ ଆସନ୍ତୁ ।
 କାହାକୁ କାହିଁକି ରୋକିବ ? କେତେଦିନ ଜଙ୍ଗଲ, ସମୁଦ୍ରର ବେଳାଭୂମି,
 ମାଲ ଆକାଶ ଓ ହିମାଳୟ ଚିତ୍ରକୁ ଚାହିଁବ । ଏସବୁ କି କଲୁନା । କି
 କଲୁନାରେ ବିକାଶ ହୁଏନି । ପ୍ରେମ ପାଇଁ ଟପ୍‌ଲେସ ବ୍ରା ଦରକାର,
 ମାନ୍ ସାର୍ଟ ଦରକାର, ଖୁର ହୋଟେଲ ଦରକାର, ପ୍ରେମ ଦିନ ମାନେନା,
 ରାତି ମାନେନା । ‘ପ୍ରେମ’ କହିଲେ ସୁନ୍ଦର ଦେହ ନୁହେଁ କି ? ଭାରତର
 ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ଲୋକର ସାଇକୋଲୋଜି ଯୋଗୁ ସବୁ ଅସୁବିଧା । କିଏ ବଡ଼ ହେବା
 ନ ଚାହୁଁଛି । କିଏ ଧନୀ ହେବାକୁ ଚାହୁଁନି । କୁନ୍ତ ଦିପକ, ଭୂମର ବର୍ତ୍ତମାନର
 ଯେଉଁ ଶ୍ଳାଠିପ, ତାହା ମୋ ପାଇଁ ନୁହେଁ କି ? ବିପକ ସୁରମାର କଥା
 ଶୁଣୁଥିଲ । ସେ ଜାଣେ କ’ଣ ହେବାକୁ ଯାଉଛି । ବିଗତ ଦିନକୁ ଚାହିଁବାକୁ
 ତା’ର ବେଳ ନାହିଁ । ସୁଆଁ ସାହି ଗାଁର ନିମ୍ନ ଝାଟିମାଟି କୁଡ଼ିଆ ଘରେ
 ତା’ର ବାପା ମା, ଭାଇ ଭଉଣୀ । ସମ୍ପାଦକ ଆଡ଼କୁ ଆସି ଉଠାଇ ସେ
 ଚାହିଁନି । ସୁରମା ହିଁ ତାର ପ୍ରାଣ, ତା’ର ଭବିଷ୍ୟତ ଓ ବର୍ତ୍ତମାନ । ସୁରମା
 ଯୋଗୁ ହିଁ ସେ ବିକଳ ମହାନଗରରେ ନିଜକୁ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ କରି ପାରିଛି ।
 ତାକୁ ଆହୁରି ଆଗେଇବାକୁ ହେବ । ଲମ୍ବା ରାସ୍ତା । ଅଳ୍ପ ଗଲେ, ପଛକୁ
 ଚାହିଁଲେ, ମାତ ଓ ଆଦର୍ଶକୁ ଧରିଲେ କିଛି ମିଳିବନି । ଧନ, ସଶ, ପ୍ରତିଷ୍ଠା
 ପାଇଁ ତା’ର ସଂଗ୍ରାମ । ମାତ ଓ ପତ୍ନୀ ଆଦର୍ଶ କେବଳ ସେଇମାନଙ୍କୁ
 ଶୋଭାପାଏ ଯେଉଁମାନେ ପରିସ୍ଥିତି ଓ ପରିବେଶରୁ ଫାଇଦା ଉଠାନ୍ତି
 ନାହିଁ ।

ବିପକ ସୁରମାକୁ ଚାହିଁଲା । ତା’ର ଗୋଲ ମୁହଁରେ ପାଉଁଶର
 ମୋଟା ପ୍ରଲେପ । ଚର୍ଚ୍ଚି ଲାଗି ଆସିଲୁଣି । ତଥାପି ସେ ସୁନ୍ଦର
 ତାଲିକାରେ । ବିପକ ଓଠରେ ହସ ଧାରେ ଖେଳିଗଲା ।

X

X

X

ନିବାଚନର ପ୍ରସ୍ତୁତ ଜୋରସଫାରରେ ଆରମ୍ଭ ହୋଇ ଯାଇଛି । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦିନ ଖବରକାଗଜ ନିଜ ନିଜ ବାହାଦୁରୀ ଦେଖାଇବାର ଚେଷ୍ଟା ଜାରି ରଖିଛନ୍ତି । କିଏ କେତେ ନେଇଛି, କିଏ କେତେ ନେଉଛି, କିଏ କେତେ ନେବ ତା'ର ଲମ୍ବା ତାଲିକାରେ ପ୍ରତିପକ୍ଷକୁ ଆକ୍ରାମକ୍ରା କରିଦେବାର ଚେଷ୍ଟା ହେଉଛି । ଦୁର୍ଘଟ ମମହେଟା, ଭୂମିପତ୍ନୀ ଦଲ୍ଲୁ, ହାଜା ମହାନଠାରୁ ଆରମ୍ଭ ହୋଇ କେତେ ନାଁ । ଗୁଡ଼ିଚରୁ ବଡ଼ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସବୁ ଲୋକମାନଙ୍କ ଆଗରେ ଖାଲି କହି ଦେଉଛନ୍ତି । ଯାହାକି ଦେଖାଉଥିବା ଯାହାକି ତା'ର ପାଣ୍ଡିତ୍ୟବଦ୍ଧ ମେଲକରି ଦେଖାଇବା ପରି ଖବରକାଗଜବାଲା ଏ ଦେଶରେ ଚାଲୁଥିବା ଭ୍ରଷ୍ଟାଚାର, ଦୁର୍ନୀତିର ଚେରକୁ ଖୋଳି ତାହା ଦେଖାଇବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ଶ୍ଵେତଚରମାନେ ପ୍ରସ୍ତୁତକ୍ରମାନଙ୍କର ଲମ୍ବା କଲି, ଅଶ୍ରୁଲ ବୋଲି, ଭିତ୍ତି ସିନେମା ଭିତରେ ନିଜ ନିଜ ମନମୁତାବକ ପ୍ରାର୍ଥୀମାନଙ୍କୁ ତଉଲିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ଝିଅ ଦେଖିବାକୁ ଯାଇ ବରପକ୍ଷ କନ୍ୟା ରୂପକୁ ଶିନ୍ଦ୍ ଭିନ୍ନ କରି ଦେଖିବା ପରି ପ୍ରାର୍ଥୀମାନେ ଶ୍ଵେତର ଶିଶୁରଙ୍କ ମଜି ଉପରେ ନିଜ ନିଜର ଶ୍ରାବ୍ୟତୋଷା ଛୁଡ଼ି ଦେଇଛନ୍ତି । କେବଳ ବାକି ରହିଲା ବିଆନିଆ କଥା । କିଏ କେତେ ଦେବ ତା' ଉପରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି, ନିବାଚନ ତ ସବୁଦିନେ ହେଉନି । ହାତ ଗରମ କରିବାର ମୌକାଟିକୁ ଛାଡ଼ିଦେଲେ କିପରି ହେବ ।

X

X

X

ମିଃ ସିଂହଙ୍କର ଭ.ଆଇ.ପି. ପାର୍ଟିରେ ବହୁ ବଡ଼ ବଡ଼ କୁଟମାତଙ୍ଗ, ବ୍ୟୁତ୍ସାହ ଓ ସାମ୍ବାଦିକ । ହଲ୍ ଘରେ ବିଶ୍ଵ ସୁନ୍ଦରୀ ପ୍ରତିଯୋଗିତାରେ ଅଂଶଗ୍ରହଣ କରିଥିବା ଆଧୁନିକା ଭଦ୍ରା ମହିଳାମାନେ ସେମାନଙ୍କୁ ଚବ୍ୟ ଓ ଶ୍ଵେତ୍ୟ ପରିବେଷଣ କରୁଛନ୍ତି । ମିସ୍ ସାଧନାଙ୍କ କାନ୍ଧ ଉପରେ ହାତ ରଖି ଗ୍ଲାସରୁ ହିସ୍ଟିର ଡୋକେ ନେଉ ନେଉ ମିଃ ସିଂହ କହିଲେ—ଲେଡ଼ିଜ୍ ଆଣ୍ଡ୍ ଜେଣ୍ଟଲମ୍ୟାନ । ମା ଯାହାବଦ୍ଧର ପ୍ରମୋଦକାରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ସମଗ୍ର ଦେଶ ଉବୁଟୁବୁ । କେବଳ ଜ୍ୟାକ୍ସନ ନୁହଁନ୍ତି, ବିଦେଶୀ ମଦ, ଦେଶୀ ନାଶ୍ଟର ବିଦେଶୀ ରୂପ, ବିଦେଶୀ ଡଲର, ବିଦେଶୀ ଗ୍ରା, ବିଦେଶୀ ଡିପ୍ଲୋମାସି ଭିତରେ କମିଛନ୍ତି ମଣ୍ଡଳ ରାଜନୀତି ଶ୍ରୀ ଗଙ୍ଗା ବନ୍ଧରେ ନିଜର ଅସ୍ତିତ୍ଵକୁ

ହସଇଦେଲେଣି । ଗଙ୍ଗାମାତାଙ୍କ କୋଳରେ ଘାସି ଖୁଲିଛି ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ
କଣ୍ଡୋନ ଓ ଗ୍ରା । ଲୋକମାନେ ହେକଶୋଷ ଭୁଲି କଣ୍ଡୋନ୍ ଓ ଗ୍ରାକୁ
ସାଉଁଟିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ଦେଶଟା ସାରା ନେବଳ କଣ୍ଡୋନ୍ ଓ ଗ୍ରା । ହୁଏଟି,
ରମ୍, ଜାନ, ଜ୍ୟାକସନ୍, ମାଗଡ଼ୋନା,.....
ହେ, ହେ, ହେ.....

ମିସ୍ ସାଧନାଙ୍କ ଚକ୍ରକୁ ଛୁଇଁଦେଇ ‘ହୁଏଟି’ର ଆଉ ଏକ ପେର
ଗର୍ଭସ୍ଥ କଲବେଳେ କେହି ଜଣେ ଅତିଥି ବ୍ୟବେଷ୍ଟାଟି ତାଙ୍କ ହାତକୁ
କରମର୍ଦ୍ଦନ କରି କହି ଉଠିଲେ—‘ମିଃ ସିଂହ, ଯୁ ଆର ଗ୍ରେଟ୍ । ଯୁ ଆର
ଗ୍ରେଟ୍ । ତୁମେ ଆମ ଗ୍ରାସ୍ତ୍ରକୁ ସହଜ କରିଦେଲ । ଯୁ ଆର ହି ବେଷ୍ଟମ୍ୟାନ
ଅଫ ହି ଇୟର ।’

ହଠାତ୍ ମଦ ନିଶାରେ ଟଳ ଟଳ ହୋଇ ସ୍ବଗତୋକ୍ତି କଲପରି
ସାମ୍ବାଦିକ ଟୋକାଟି ମିସ୍ ସାଧନାଙ୍କ ଦେହକୁ ଲାଗିଯାଇ କହିଲେ—‘ଇୟସ୍,
ଇୟସ୍, ହି ଇଜ୍ ଏ ବାଷ୍ଟାର୍ଡ୍, ବାଷ୍ଟାର୍ଡ୍ ଏମଜ ବାଷ୍ଟାର୍ଡ୍ ସ୍ ।’

ସନ୍ଧି ନିତ ଉଇ ହାସ୍ୟରେ ହଲି ଘରଟା କମି ଉଠିଲା । ଲୁଇଟ୍‌ର
ଶୀଘ ଆଲୋକରେ କାହାରିକୁ ଚିହ୍ନିବା ସମ୍ଭବ ନ ଥିଲା । ନେବଳ ବକଟାଳ
ହସ, ଗୁଲ୍‌ପର ଟିଂ ଟିଂ ଶବ୍ଦ ଓ ପରସ୍ପରକୁ କୋଳାକୋଳି କରିବାର ଅସ୍ପଷ୍ଟ
ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖା ଯାଉଥିଲା ।

ଗେଷ୍ଟ ହାଉସ୍

କାରଟି ଆସି ଲାଗିଗଲା ସୁନ୍ଦର ଏକ ବାଂଲେ ନିକଟରେ ।
ହାତରେ ବ୍ରାଁଫ୍‌କେଟିଏ ଧରି ଓହ୍ଲାଇ ପଡ଼ିଲେ ତରୁଣ ଯୁବକ ରମାକାନ୍ତ ।
ଚେହେରାରେ ଆଭିଜାତ୍ୟ ବେଶ୍ ସୁସ୍ଥ । ଚାରିଆଡ଼କୁ ଚାହିଁଲେ । ବଡ଼
ଆଇରନ୍ ଗେଟ୍‌ରେ ଗଡ଼ରେଇ ତାଲଟିଏ ଝୁଲୁଛି । ବଡ଼ ଦଶଟା
ବାଜିଲାଣି । ଭୁବନେଶ୍ୱର ଷ୍ଟେସନରେ ଓହ୍ଲାଇ ସେ ତାଙ୍କର ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଘର
ଖୋଜିବାରେ ଦୁଇଦଣ୍ଡା ସମୟ ଅତିବାହିତ କଲେଣି । ତଥାପି ସେ ଘରଟିକୁ
ପାଇଲେ ନାହିଁ । ଅଗତ୍ୟା କେଉଁଠାରେ ହିଁ ରହି ଯାପନ କରିବାକୁ
ହେବ ।

ଦୂରରୁ ଘରର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଦେଖି ଖୁସି ହୋଇଉଠିଲେ ରମାକାନ୍ତ ।
ଏହା କୌଣସି କମ୍ପାନୀର ଗେଷ୍ଟହାଉସ ପରି ଜଣାପଡ଼ୁଛି । ବାରଣ୍ଡାରେ
ଟହଲ ମାରୁଛି ବୁଡ଼ାଟିଏ । ହାତରେ ଧରିଛି ବାଡ଼ି । ରମାକାନ୍ତ ହାତଠାର
ଡାକିଲେ । ବୁଡ଼ାଟି ତାଙ୍କ ନିକଟକୁ ଆସି ଗେଟ୍‌ଟିକୁ ଖୋଲିଦେଲା । ବାରଣ୍ଡା
ଆଡ଼କୁ ଗଲବଳେ ଆଖିରେ ପଡ଼ିଲା ବଗିଚା । ନାନା ରଙ୍ଗର ଗୋଲପ ।
ଏକା ସାଇଜର ଗଛଗୁଡ଼ିଏ । ପବନରେ ଭାସି ଆସୁଛି ଫୁଲର ବାସ୍ନା ।
କେବଳ ଗୋଲପ ନୁହେଁ, ଅନ୍ୟ ରକମର ଫୁଲ ମଧ୍ୟ ରହିଛି । ଯେପରି
ପ୍ରକୃତି ମେଲି ଦେଇଛି ତା'ର ପସର ।

ରମାକାନ୍ତ ନିରୀକ୍ଷାଇ ଚାହିଁଥିଲେ ବଗିଚାଟିକୁ । ହିମାଳୟଠାରୁ
କନ୍ୟାକୁମାରୀ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଲମ୍ବି ଯାଇଥିବା ପ୍ରକୃତ କୋଳରେ ଏମିତି ଶୋଭା
ଦେଖିଥିବାର କେଉଁଠି ମନେ ପଡ଼ୁ ନ ଥିଲା । ଗେଟ୍‌ରେ ଲାଗିଥିବା ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ
ଆଲୋକ ଲଗୁଥିଲା ସବୁଯାକ ତାର ଆକାଶରୁ ଅଜାଡ଼ିତହାଇ ପଡ଼ିଛନ୍ତି
ସେହି ବଗିଚାଉପରେ । ଲଣ୍ଡନର ସେମସ ନଦୀ କୂଳରେ ଠିଆ ହୋଇଥିବା
ଗମୁଜ ସଦୃଶ ଏଇ ଘରଟି ଦେଖାଯାଇ ଆଭିଜାତ୍ୟ ଓ ରୁଚିର ପରିଚୟ
ପ୍ରଦାନ କରୁଥିଲା ।

ବାରଣ୍ଡାର ବେତରୌଙ୍କା ଉପରେ ନଥିବ ବସିପଡ଼ିଲେ ରମାକାନ୍ତ । ଘାଁ ଦୁଇ ଦିନର ଅକ୍ଳାନ୍ତ ପରିଶ୍ରମ ଘର ଖୋଜିବାରେ । ତାଙ୍କ କମ୍ପାନୀର ଗେଷ୍ଟ ହାଉସଟି କେଉଁଠି କେହି ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କହିପାରିଲେ ନାହିଁ । ଟ୍ୟାକ୍ସିଟିରେ କେତେ ବୁଲିବେ । ରାତିଟି ଅଧିକ । କ୍ଳାନ୍ତ ଦେହ ତାଙ୍କ ମନକୁ ଅବଶ କରି ପକାଇଲୁଣି । ହଠାତ୍ ଏଇ ଘରଟି ତାଙ୍କ ମନକୁ ଆକର୍ଷିତ କରିବା ହେତୁ ସେ ଏଠାକୁ ଆସି ଥକାହୋଇ ଚେୟାରରେ ବସିପଡ଼ିଲେ ।

ବୁଢ଼ାଟି ପାଖକୁ ଆସି ପଚାରିଲେ, “ଆଜ୍ଞା ! ଆପଣଙ୍କର କ’ଣ ଦରକାର ? କ’ଣ ଚାହାନ୍ତି ?”

ରମାକାନ୍ତ ତାକୁ ନିରେଖି ଚାହିଁଲେ । ପଚାରିଲେ, “ତୁମେ କ’ଣ ଏଠାକାର ଦରଓ୍ଵାନ ?”

“ଆଜ୍ଞା ! ମୁଁ ଏ ଘର ଦେଖାଶୁଣା କରୁଛି ।” ସେ ଉତ୍ତର ଦେଲା ।

“ହଁ, ମୁଁ କ’ଣ କହୁଥିଲି କି ମୋ କମ୍ପାନୀର ଗେଷ୍ଟ ହାଉସଟିକୁ ଖୋଜିବା ମୋ ଦ୍ଵାର ସମ୍ଭବ ହେଉନି । ରାତି ଦଶଟା ହେଲାଣି । ମୁଁ ତୁମର ଏହି ଗେଷ୍ଟ ହାଉସରେ ରହିବାକୁ ଚାହେଁ । ତୁମର ସହ କିଛି ଆପଣ ନିଆଏ, ତେବେ..... ।”

କଥାକୁ ଛାଡ଼ାଇନେଲା ବୁଢ଼ାଟି । “ଆଜ୍ଞା, ରୁହନ୍ତୁ ନା । ଏ ଘରଟି ତ ଆପଣମାନଙ୍କ ପାଇଁ । ଯେଉଁମାନଙ୍କ ନିମିତ୍ତ ଏ ଘରଟି ହୋଇଥିଲା, ସେମାନେ ଏଠାକୁ ଆସୁନାହାନ୍ତି । ଘରଟି ଖାଲି ପଡ଼ିଛି ।”

ରମାକାନ୍ତ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲେ । ଏଡ଼େ ସୁନ୍ଦର ଘରଟିକୁ କେହି ଆସୁନାହାନ୍ତି । କାହିଁକି ? ବୁଢ଼ାକୁ ଚାହିଁଲେ । ଯେମିତି ସେ କିଛି କହିବାକୁ ଉଚ୍ଛ୍ଵାସ ପ୍ରକାଶ କରୁଛି ।

ବୁଢ଼ାଠାରୁ ଘରର ଇତିହାସ ଶୁଣିବାକୁ ମନହେଲା ରମାକାନ୍ତଙ୍କର । ନଜାଣି ନଶୁଣି କୌଣସି ଘର ରହିବା ଠିକ୍ ହେବ ନାହିଁ । କିଏ ଜାଣେ କି ବିପଦ ଆସିପାରେ ।

ବୁଢ଼ାକୁ ସେହି ଘର ବିଷୟରେ ପଚାରିଲେ, ରମାକାନ୍ତ । “କୁହ ନା କ’ଣ କହୁଥିଲୁ ଏ ଘର ସମ୍ପର୍କରେ ?”

“ହଁ, ଶୁଣିବେ । ଶୁଣିବେ ସେ ଇତିହାସ । ମହାପାତ୍ର ବଂଶର ଇତିହାସ । ଓଡ଼ିଶା ଇତିହାସର ଅଂଶବିଶେଷ ଭାବେ ଭାବ ପାରନ୍ତି । ଆପଣ

ଟିକିଏ ବସନ୍ତ । ବହୁତ ଥକପଡ଼ିଛନ୍ତି । ମୁଁ ବୁ' କପ୍ଟିଏ ଆପଣଙ୍କ ପାଇଁ
ନେଇ ଆସେ ।”

ରମାକାନ୍ତ ବୁ' କପ୍ଟିକୁ ହାତରେ ଧରି ବୁଡ଼ାକଥାକୁ ଶୁଣି-
ଗଲିଛନ୍ତି । ବୁଡ଼ା କହୁଛି ମିଃ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ କଥା ।

“ମିଃ ମହାପାତ୍ର ଥିଲେ ଏ ଭୂମିରେ ଜଣେ ବଡ଼ ପ୍ରଶାସକ । ତାଙ୍କ
ନାଁ ପଡ଼ିଲେ ଗର୍ବଣୀ ଗାନ୍ଧି ମଧ୍ୟ ବାଟ ଛାଡ଼ିଦେଉଥିଲେ । ଭାର କଡ଼ା
ମିଜାଜର ଲୋକ । ସେ ଏହି ଘରଟିକୁ ନିଜ ମନମୁତାବକ ତିଆରି
କରିଥିଲେ, ତାଙ୍କ ପିଲାମାନଙ୍କ ପାଇଁ । ପିଲା କହିଲେ ଦୁଇଟା ହିଅ ଓ
ପୁଅଟିଏ । ବହୁ ଆଶା କରିଥିଲେ ସେମାନଙ୍କ ଉପରେ । ଅଗାଧ ବିଶ୍ୱାସ
ଓ ସ୍ୱାଧୀନତା ପାଇଥିବା ହେତୁ ପିଲାମାନେ ସେମିତି ହେବା କଥା ସେମିତି
ହେଲେ । କୌଣସି ଏକ ଦିନକରି ଘଟଣା । ମିଃ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ଜୀବନରେ ସୃଷ୍ଟି
କଲେ ଝଡ଼ା ଚିଟାୟୁଡ଼ କଲପରେ ଏଇ ଘରଟି ଯେମିତି ହୋଇଗଲା ତାଙ୍କର
ପ୍ରାଣ । ଏଇ ବଗିଚାଟିକୁ ଗୋଲପରେ ଗୁରୁଦେଇଥିଲେ । ଜାତିଜାତିର
ଗୋଲପ । ଦେଶୀ, ବିଦେଶୀ । ଗୋଲପ ଥିଲା ତାଙ୍କ ସାନ ହିଅର ପ୍ରିୟ ।”

“ସେହି ଦିନଟି ଥିଲା ଶୀତଦିନର ସକାଳ । ମିଃ ସମରେନ୍ଦ୍ର
ମହାପାତ୍ର ବଗିଚାରେ ବସି ଫୁଲଗଛକୁ ନିରେଖୁଥିଲେ । ଡାକପିଅନ ଆଣି
କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଚିଠି ଦେଲା । ଶୀତଦିନର ଉଷ୍ମମିଆ ଖରାରେ ବସି ଗୋଟିଗୋଟି
ଚିଠିକୁ ଲେଉଟାଇଲେ ସେ । ତାଙ୍କ ପୁଅ ସିଦ୍ଧାର୍ଥ ପ୍ରିୟଦର୍ଶିନୀ ଦେଇଥିବା
ଚିଠିଟିକୁ ଖୋଲିଲେ । ସିଦ୍ଧାର୍ଥ ପ୍ରିୟଦର୍ଶିନୀ ଚିଠିଟିକୁ ଓଲଟପାଲଟ କରି
ବାରମ୍ବାର ପଢ଼ିବାରେ ଲାଗିଲେ ମିଃ ମହାପାତ୍ର । ଡାକପିଅନ ଚିଠି
ଦେବାମାତ୍ରେ ସେ ପୁଅ ଅକ୍ଷର ଦେଖି ବହୁତ ଶୁଣି ହୋଇଉଠିଥିଲେ ।
ଏତେଦିନ ପରେ ପୁଅ ଚିଠି ଦେଇଛି । ଏକମାତ୍ର ପୁଅ ବର୍ତ୍ତମାନ
ଆମେରିକାରେ । ଏହି ଚିଠିକୁ ବହୁଦିନ ହେଲା ସେ ଅନ୍ତପକ୍ଷା କରିଥିଲେ ।
ଖୋଲା ଧରିଥିବା ଚିଠିକୁ ପଢ଼ିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲେ ।”

“ଦୁଇ ହିଅରେ ଗୋଟିଏ ବୋଲି ପୁଅ । ଅପରାଜିତା ଓ ପରମିତା
କେବେଠାରୁ ବାପାଙ୍କ ପାଖରୁ ଚାଲିଗଲେଣି । ସେଥିପାଇଁ ସେ ବିଶେଷ
ବିକ୍ରମ ହୋଇନାହାନ୍ତି । ମନ କେବଳ ଦୁଃଖରେ ଆଉଟୁପାଉଟୁ ହୋଇଛି ।

ଚିଟି ପଡ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲେ, ସେ । ବେଶି ବଡ଼ ନୁହେଁ । ଇଂରାଜୀରେ
ଲେଖାଯାଇଛି ।”

“ଡିୟର ଡାଡ଼ ! ଆପଣଙ୍କୁ ସର୍ବପ୍ରାଇଭ୍ ଦେବା ପାଇଁ ଏ ଚିଟି
ଲେଖୁଛି । ମୁଁ ଆଗରୁ ଆପଣଙ୍କୁ ଜଣାଇ ଦେଇଥିଲି ଯେ ଆମେରିକାର
ସିଟିଜେନ୍‌ସିପ୍ ନେଇ ଏଠାରେ ରହିଯିବି । ଭାରତ ଫେରିବାର ଆବସର୍ଥ
ଭାବନା ମୋର ଆସିବା ନାହିଁ । ମୋତେ ଏବେ ସିଟିଜେନ୍‌ସିପ୍
ମିଳିଯାଇଛି । ମୁଁ ଡେଫିଟି କରୁଥିବା ଝିଅ ହେଲିକୁ ବିବାହ କରିଛି । ହେଲି
ସହିତ ମୋର କଣ୍ଟ୍ରାକ୍ଟ ମ୍ୟାରେଜ୍ । ତିନିବର୍ଷ ପରେ ଆମେ ତାକୁ
ଦରକାର ହେଲେ କନ୍‌ସର୍ମି କରିବୁ । ଆପଣଙ୍କୁ ଏ ଖବରଟିକୁ ଜଣାଇବାକୁ
ଏ ଚିଟି ଲେଖିଲି । ମାମିକୁ ଜଣାଇଦେବେ । ଅ୍ୟାକ୍ ଡ୍ୟାଡ଼ ।”

“ଚିଟିକୁ ପୁଣିଥରେ ପଢ଼ିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲେ ମିଃ ମହାପାତ୍ର ।
ନାଁ, ଅଧିକ କିଛି ଲେଖା ହୋଇନି । ଆରମ୍ଭ ଚୌକରେ ଲନ୍ ଉପରେ
ବସିରହି ଆକାଶକୁ ଚାହିଁଲେ । ବିରାଡ଼ ହୋଇ ପଡ଼ିଛି ତାରାଗୁଡ଼ିକ । ମନରେ
ଅନେକ ଭାବନା । ଅନ୍ଧାର ଦିନର ଇତିହାସ ।”

ଘର ଭିତରେ ମିସେସ୍ ମହାପାତ୍ର ରୋଷେଇ କରିବାରେ ବ୍ୟସ୍ତ ।
ବରଷ ଘରଟିରେ ସେମାନେ ଦୁଇପ୍ରାଣୀ । ସରକାରୀ ଚାକରରୁ ଉଦ୍‌ୟ
ଅବସର ନେଲେଣି । ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ରହିବା ପାଇଁ ଦ୍ୱିତୀୟ ପ୍ରାସାଦ ।
ମିଃ ମହାପାତ୍ର ନିଜଜାତି ଭାବୁଛନ୍ତି । ପୁଅଝିଅ ତିନୋଟିକୁ ବଡ଼ମଣିଷ କରିବା
ପାଇଁ ତାଙ୍କର ଫେରେ ଯତ୍ନ । ସେ ସଦାବେଳେ ଭାବନ୍ତି ପିଲାମାନଙ୍କୁ
ସୋପାଇଟିରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ କରିବାକୁ ହେଲେ, ଇଂରାଜୀ ମାଧ୍ୟମରେ ଶିକ୍ଷା
ଦେବା ଉଚିତ । ଘରେ ‘ଡାଡ଼’ ‘ମାମି’ଠାରୁ ଆରମ୍ଭକରି ଫେବଲ ଇଂରାଜୀ
ଭାଷା ନୁହେଁ, ସବୁ ପ୍ରକାର ଆଦରକାଉଦା ଶିଖାଇଛନ୍ତି । ଝିଅ ଦୁହିଁଙ୍କର
ବ୍ରାଜ୍ଞାନ୍ତ ଲ୍ୟାରିୟର । ସେମାନଙ୍କୁ ଦିଲ୍ଲୀରେ ରଖି ଶିକ୍ଷା ଦେଇଛନ୍ତି ।
ଆଧୁନିକ ଜୀବନ ମହିତ ପରଚିତ କରାଇଛନ୍ତି । ପୁଅଟି କିନ୍ତୁ ସେମିତି କିଛି
ବ୍ରାଜ୍ଞାନ୍ତ କ୍ୟାରିୟର ନ ଦେଖାଇବା ହେତୁ ତାକୁ ପଠାଇଥିଲେ ସ୍କେଟସ୍ ।
ଭାବୁଥିଲେ ସ୍କେଟସ୍‌ରେ ରହି ନିଜକୁ ଗଢ଼ି ପାରିବ ।

“ସେଇମାନଙ୍କ ପାଇଁ ତ ତାଙ୍କର ରାଜଧାନୀର ମଧ୍ୟସ୍ଥଳରେ ଏଇ ବିରାଟ କୋଠା । ଏଇ ଆରମ୍ଭ କଲବେଳେ ତୁମ୍ଭ ଦୁହେଁ ଦିଲ୍ଲୀରେ ପଡ଼ୁଥାନ୍ତି । ଏଇକୁ ଆସି ପ୍ରାୟ ଛଅ କଟାକିଥାନ୍ତି । ଏ ଏଇ କେମିତି ସାଜସଜ୍ଜା ହେବ, କେଉଁ ଡିଜାଇନ୍ ରଖିଲେ, ସୁନ୍ଦର ଦିଶିବ, ତାହା ସେମାନେ ଡାକ୍ତର ଓ ମାମିକୁ ବତାନ୍ତି । ପୁଅର ପରଶ୍ରମ କହିଦେବ ନାହିଁ । ଭଲ ଲଟା କେଉଁଠି ମିଳିବ, ମିଶ୍ରୀମାନେ ଠିକ୍‌ସବୁରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି କି ନାହିଁ, ସବୁ ସେ ତଦାରଖ କରେ । ଝୁଆର ମୋଟାଲକ୍ ପ୍ଲାଷ୍ଟର୍ କେମିତି ହେବ ସେ ନଜେ ବୁଝିଛନ୍ତି । ପ୍ରତ୍ୟେକ ପିଲଙ୍କ ପାଇଁ ଦୁଇ ଦୁଇଟି ରୁମ୍ । ପଡ଼ା ଘରକୁ ଲୁଗା ଶୋଇବା ଏଇ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ବେଡ୍‌ରୁମ୍ ବାଥ୍ ଆଟାଚ୍ । ଏଇ ଭିତରେ ନାନାପ୍ରକାର ମଡର୍ଣ୍ଣ ଫର୍ଣ୍ଣିଚର । ଅନେକ ସୁନ୍ଦର ଡିଜାଇନ୍‌ର ସୌଖିନ ପଦାର୍ଥ କାନ୍ଥରେ ଶୋଭାପାଉଛି । ବାହାରେ ବୁଲିଲବେଳେ ସେ ଏସବୁ ଫର୍ଣ୍ଣିଚର କରୁଛନ୍ତି । ଏଇ ଭିତରକୁ ଦେଖିଲେ ରୁଚି ବାରିଦ୍‌ଏ । ପିଲଙ୍କ ମନରେ ଆଭିଜାତ୍ୟକୁ ବଜାୟ ରଖିବା ପାଇଁ ସେ ସତ୍‌ପରୋପକାରୀ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛନ୍ତି । ଏଇ ଆଗରେ ବିରାଟ ଲନ୍ । ଘାସର ମୁଲ୍‌ସ୍‌ପ ଗାଲରୁ । ତାଙ୍କର ସବୁଘାଳ ଅର୍ଡ଼୍‌ଲି ପିଅନ ଦିନରାତି ଲୁଗା ଏ ଲନ୍‌ଟିକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରୁଛନ୍ତି ।”

ମିଃ ମହାପାତ୍ର ହାତରେ ପୁଅର ଚଠିଟିକୁ ଧରି ଆକାଶକୁ ଚାହିଁଛନ୍ତି । ନିଜ ପିଲାମାନଙ୍କ କଥା, ତାଙ୍କ ଗତ ଦିନର କଥା ଭାବୁଛନ୍ତି । ସେ ଆଜି ଏକା ଉଭୟ ମତ୍ତପତ୍ନୀ ଏଇ ବିରାଟ କୋଠାଘର ଏକାକୀ ସମୟ କାଟୁଛନ୍ତି । ଋଷାୟତ ଉପରେ ସେପରି ସେମାନେ ସବୁକିଛି ହଜାଇବା ପରି ଅନୁଭବ କରୁଛନ୍ତି ।”

ଏକଦା ସେ ଥିଲେ ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କର ପଦସ୍ଥ ଅଧିକାରୀ । ତାଙ୍କ ଚାହାଣୀରେ ଅଧ୍ୟକ୍ଷ କର୍ମରୂପମାନେ ପୋକପରି ହୋଇଯାଉଥିଲେ । ତାଙ୍କ ଆଗରେ ଠିଆହେବାକୁ ସେମାନେ ମନରେ ଭୟ ପାଉଥିଲେ । କ୍ଷମତାର ବାହୁବଳରେ ସେ ମସ୍‌ଗୁଲ ହୋଇ ଜଣେ ଟାଣୁଆ ପ୍ରଶାସକ ଭାବେ ପ୍ରଶଂସା ଓ ନିନ୍ଦା ପାଇଥିଲେ । ତାରି ଫଳ ସେ ଆଜି ଭୋଗକରୁ ନାହାନ୍ତି ତ ?

ଘରଟି ତାଙ୍କୁ ଖାଁ ଖାଁ ଲାଗୁଛି । ଦାମିକଆ ଆସବାବପତ୍ର ତାଙ୍କୁ
ରୁହଁ ଖତେଇ ହେବାପରି ବୋଧହେଉଛି । ସେ ଭାବୁଥିଲେ ପୁଅଟିଏ ଏ
ଘରଟିର ଶ୍ରାବୁକ୍ତିରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବେ । ନାତିନାତୁଣୀଙ୍କ ମେଳରେ
ତାଙ୍କର ରିଟାୟଡ଼ ସମୟ କଟିଯିବ । ମରୁବେଳେ ଗହଳତହଳରେ
କମି ଉଠିବ ଘର । କେତେ ଲୋକ ଆସୁଥିବେ, ଯାଉଥିବେ । ତାଙ୍କଠାରୁ
ପରମର୍ଶ ନେବେ । ଘର ଦିନର ପ୍ରଶାସନିକ ଅଭିଜ୍ଞତାକୁ ସେ କାମରେ
ଲଗାଇବେ ।

ପୁଅ ଆମେରିକାର ସିଟିଜେନସିପ୍ ଗ୍ରହଣ କଲଣି । ବାବୁଜୀ ଓ
ଲେଫର୍ ଭାବେ ସେଠାରେ ବୁଲୁଛି ବୋଲି ସେ ଖବର ପାଇଛନ୍ତି ।
ତୁମ୍ଭେ ବାହାରେ । ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ଲଭ ମ୍ୟାରେଜ୍ କରିଛନ୍ତି ।
ଭାରତ ଫେରିବାକୁ ସେମାନଙ୍କର ମନ ନାହିଁ । କିଛିବର୍ଷ ତଳେ ବଡ଼ତୁଅ
ଟି ଲେଖିଥିଲା । “ତା’ର ଭାରତ ଜଳବାୟୁରେ ଚଳିବାକୁ ଆଦୌ
ଆଗ୍ରହ ନାହିଁ । ଏଠାର ଲୋକମାନଙ୍କର କି ଯେ ଟେଷ୍ଟ । ଏଠାରେ ପରସ୍ପର
ପ୍ରତି ଅସ୍ପୃଶ୍ୟ ଓ ଈର୍ଷା । ତା’ର ମସିକ ଖର୍ଚ୍ଚ କୋଡ଼ିଏ ହଜାର ଟଙ୍କା ।
ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦିନ ପାଟି ଆଟେଣ୍ଡ ନକଲେ ନଚଳେ । ସେମାନେ ଦେଶ
ବାହାରେ ଏତେ ସୁବିଧାରେ ଥିବାବେଳେ କାହିଁକି ଭାରତ ଆସିବେ ।
କୁଏଟ୍‌ରେ ତା’ର ବରଷ ଘର । ତା ଭୁଲନାରେ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଘର...
ଛା... । ପ୍ରଥମେ ସେ ଘର କଥା ଭାବୁଥିଲା । ବଗିଚା ତା’ ମନରେ
ପଡ଼ୁଥିଲା । ହଁ, ଏବେ ସେ ପୁରୁଷ ଲୁଲଗଲଣି । ଡାକ୍ତର ରୁହଁଲେ ସେଠାକୁ
ଆସି ରହିପାରନ୍ତି ।”

ମିଃ ମହାପାତ୍ର ଘର ଆଡ଼କୁ ରୁହଁଲେ । ବରଷ ଦି ତଳ ପ୍ରାସାଦ ।
କାମରୁ ଫୁରସତ୍ ପାଇଲେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶରେ କିଛି ସମୟ ବସିବାକୁ ସେ
ପୂଜାଘରଟିଏ ମଧ୍ୟ କରିଛନ୍ତି । ପୁରୁଷ ମାବଲ୍ । ଦୁର୍ଗାଙ୍କର ମୂର୍ତ୍ତି ଆଣି
ସ୍ଥାପନା କରିଛନ୍ତି । ସେ ଦୁର୍ଗାମନ୍ତରେ ବୁଣାସ କରନ୍ତି । ଘର କଲବେଳେ
ଏଇ ବଡ଼ତୁଅ ଅତି ଗେହଲଇ ହୋଇ କହେ, “ଡାକ୍ତ ! ମୋ ସ୍ମୃତିରୁମ୍‌ରେ
ଥାକିଗୁଡ଼ିକ ଏମିତି ରଖିବ ଯେ ତାହା ଯେପରି କାନ୍ଥ ସହିତ ମିଶିଯିବ ।
ସବୁ ଆଲମିର ଗୁଣ୍ଡା ଫିଟିଂ । ଘରେ ଦାମୀ ଦାମୀ ଆସବାବ୍ । ସବୁ ତା’ର
ବରଦି ଜନଷ । ସବୁ ଗୁଲିପୁଣ୍ଡା ଥିଲା । ଅନେକ ଆଶା କରିଥିଲେ ସେ ।

ସାର୍ବ ନିଶ୍ଚାସ ଗୁଡ଼ିଲ ମିଃ ମହାପାତ୍ର । ଧଳା ବୁନରେ ଘରଟି
ଦୂରକୁ ତାଜମହଲ ପରି ନିର୍ମାଣ ଦିଶୁଛି । ସେ ଗମ୍ଭୀର ସଦୃଶ କରିଛନ୍ତି
ଘରଟିକୁ । ମରୁ ମର୍ମସ୍ପର୍ଶରେ ମୁକ୍ତ ପବନ ଅବାଧରେ ପ୍ରବେଶ କରିପାରିବ ।

ପବନ ଓ ଆଲୁଅ ନ ନହଲେ ସାନଝିଅକୁ ବଡ଼ ବୋରଂ
ଲଗେ । ବେଶି ଗେହ୍ଲା । ଟିକିଏ କଥାରେ ‘ମାମି’ ‘ମାମି’ କହି ମା’ ପାଖକୁ
ଲଗିଯିବ । ଘର କରବାବେଳେ ତା’ର ମଧ୍ୟ କେତେ ଆପତ୍ତି ଓ
ଅଭିମାନ । “ଡାଡ଼ ମୋ ରୁମ୍‌ଟି ଅପାଠାରୁ ଦୂରରେ ରହିବ । ମୋ
ଘର ସାଇଡ଼କୁ ଗୋଟି ବାଲ୍‌କୋନି । ସବୁବେଳେ ଦକ୍ଷିଣା ପବନ
ଆସୁଥିବ । ମୋ ଘର କଡ଼ରେ ଫୁଲଗଛର ଧାଡ଼ ଲାଗିବ ଯେମିତି ।
ସବୁଦିନ ନିଠିଆ ରୁହେଁ ଘର ଓ ବଗିଚାକୁ ।”

ସେ ମଧ୍ୟ ଘରେ ରହିବାକୁ ନାହିଁ । ତା’ର ସ୍ବାମୀ ଭରଣସ୍ଥ
ନୁହେଁ । ଲଭ୍ ମ୍ୟାରେଜ୍ । ବାହା ହେବା ପୂର୍ବରୁ ସେ ଲେଖିଥିଲା,
“ଡାଡ଼, ମାମିକୁ କହିବେ ମୁଁ ଗୋଟି ଘୃଷ୍ଣକୁ ଏଠାରେ ଲଭ୍ ମ୍ୟାରେଜ୍
କରିଛି । ତା’ ସହିତ ପୂର୍ବରୁ ମୋର ଅନେକ ଡେଟିଂ ହୋଇଥିଲା । ସେ
ତା’ର ପ୍ରଥମ ସ୍ତ୍ରୀକୁ ଗୁଡ଼ପସ ଦେଇଛି । ମୁଁ ବର୍ତ୍ତମାନ ତା’ ସନ୍ତାନର ମା’
ହେବାକୁ ଯାଉଛି । ଖବର ଠିକ୍ ଧର୍ମସ୍ଥରେ ଦେଇପାରିଲି ନାହିଁ ।
ଏକ୍ସପ୍ରେସ୍ ଡାଡ଼ । ମୋର ଆଉ ଇଣ୍ଡିଆକୁ ଫେରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ନାହିଁ ।
ଯଦି କେବେ ସୁବିଧା ହୁଏ, ତେବେ ମୋ ନିକଟକୁ ଆସିବେ ।”

ମିଃ ମହାପାତ୍ର ଘୃଷ୍ଣ ଚିଠିଟିକୁ ହାତରେ ଧରି ନିଜକଥା, ପରବାର
କଥା ଭାବୁଛନ୍ତି । ତାଙ୍କ ପିଲାମାନେ ତାଙ୍କ ପାଖରେ ନାହାନ୍ତି । ଏକମାତ୍ର
ଘୃଷ୍ଣ ଆମେରିକାର ମିଟିଜେନ୍‌ସିପ୍ ନେଇ ସେଠାରେ ରହିଯିବାକୁ
ଲେଖିଛି । ସେ ଭରତ ଆସିବାକୁ ଘୃଣା କରୁଛି । ସେ ଘୃଷ୍ଣକୁ ଦାୟୀ
କରିପାରିବେ କି ? ମୋ ହିଁ ଦୋଷୀ । ତାଙ୍କର ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଡାଆରେ ଶିକ୍ଷାର
ମୋହ ଭୁଟିଛି । ତା’ର ଫଳ ତ ମୋ ଗୋଟି କରୁଛନ୍ତି ।”

ରତ୍ନ ଗୋଇନଲ ବୁଡ଼ା । ଟିକିଏ ରହି ଯୁଣି ଆରମ୍ଭ କଲା,
“ଶୁଣିଲି ତ ବାବୁ, ମିଃ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ଜୀବନ ଇତିହାସ ଓ ଏ ଘରର

ଇତିହାସ । ଆଜି ଆପଣ ଏଠାରେ ରହିଲେ ମୁଁ ଖୁସି ହେବ । ମୋ ସ୍ତ୍ରୀ
ସେକ୍ସେଇ ଘର ସେକ୍ସେଇ କରୁଛି । ତାକୁ ଭଲ ଦେଖା ହେଉନି ।
ଯାହା ସେମିତି କରିଥିବ, ଖାଇନେବେ । ବୁଲନ୍ତୁ, ମୁଁ ଆପଣଙ୍କୁ ଘରଟା
ଦେଖାଇଦିଏ ।”

ବୁଢ଼ା ଆଗକୁ ବୁଲିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲେ । ରମାକାନ୍ତ ତେୟାରରୁ
ଉଠୁନଥିଲେ । ସେ ବୁଢ଼ାକୁ ଅଟକାଇଦେଇ କହିଲେ, “ନାଁ, ମୁଁ
ଏଠାରେ ରହିବିନାହିଁ । କେଉଁଠି ଗୋଟେ ହୋଟେଲରେ ଉଠିଯିବି ।”

ହାତରେ ବ୍ରିଫ୍‌କେସକୁ ଧରି ଆଗକୁ ମାଡ଼ିଗଲେ ସେ ।
ପଛରେ ବୁଢ଼ା ବାଡ଼ିଟିକୁ ଧରି ବୁଲିଥାଏ । ଗେଟ୍ ପାଖରେ ରମାକାନ୍ତ
ଦଶ ଟଙ୍କାର ନୋଟ୍ ଟିଏ ତା’ ହାତକୁ ବଢ଼ାଇଦେଇ କହିଲେ,
“ତୁମ ବୁ଼ ପାଇଁ ଅଶେଷ ଧନ୍ୟବାଦ । ଏ ଟଙ୍କାକୁ ରଖ । ହଁ, ତୁମ ନାଁଟି ତ
ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜାଣିପାରିଲି ନାହିଁ ।”

ଡିମା ଡିମା ଆଖିରେ ରମାକାନ୍ତକୁ ବୁଝି ବୁଢ଼ା କହିଲେ, “ବାବୁ !
ମୋ ନାଁ ମିଃ...ସ...ମ...ରେ...ମ...ମ...ହା...ପା...ତ୍ର... ।”

ରମାକାନ୍ତ ବୁଢ଼ାକୁ ବୁଝି ନପାରି ଗାଡ଼ିରେ ବସି ଡ୍ରାଇଭରକୁ
ଗାଡ଼ି ଚଳାଇବାକୁ କହିଲେ । ଗୋଲପ ଫୁଲର ଢେଉ ଶାଢ଼ୀ ଥିବା ବଗରୁ
ଓ ଗମ୍ଭୀର ସଦୃଶ ମନୋରମ ଅଙ୍କାଳିକା ତାଙ୍କ ଦୃଶ୍ୟପଟରୁ ଦୂରକୁ
ବୁଲିଯାଉଥିଲା ।

ବହା ଖୋଜୁଥିବା ମଣିଷ

“ଭକ ମୁଁଠେ ଦିଅ ମା । ବାବୁଦର ଭୂମର ଧର୍ମ ହେବ ।”
ବାହାରେ ଭକାଶଟିଏ ବଡ଼ ପାଟିରେ ଡାକ ପକାଉଥିଲା । ହିଅ ସୁପ୍ରିୟା
ଟେବୁଲ୍ ଉପରୁ ପାଞ୍ଚ ପଇସିଟିଏ ନେଇ ତାକୁ ଦେବାକୁ ଯାଇ ଫେରି
ଆସିଲା । ହାତରେ ପାଞ୍ଚ “ମା”, ଏ ମା” ! ସେ ଭକାଶ ପାଞ୍ଚ ପଇସିଟି
ନେଲା ନାହିଁ । କହୁଛି କ’ଣ ନା ଟଙ୍କା ଟା ନଅ ପଇସା ହେଲଣି । ଭକ
ପାଞ୍ଚ ପଇସି ଆଉ ନାହିଁ ।” ସୁପ୍ରିୟା ହିଅ କଥା ଶୁଣି ବରକ୍ତ ହୋଇ
କହିଲେ “ଭକ ମାଗୁଛି ନା ଚାନ୍ଦା ନେବାକୁ ଆସିଛି । ଆଜିକାଲି ଯେତେ
ଖୋଜୁଥା ଏଇମିତି କଥା କହି ଭକ ମାଣି ବେଶ୍ ଦୁଇ ପଇସା ରେଜଗାର
କରୁଛନ୍ତି ।” ଯା, ଦଶପଇସିଟିଏ ଦେଇ ଆସିବୁ । ମୁଁ ସେଷେଇ କରୁଛି ।
ଗଲେ ଚରକାଶଟା ଲାଗିଯିବ ।” ସୁପ୍ରିୟା ଦଶ ପଇସିଟିଏ ଭକାଶକୁ ଦେଇ
ଦର ଭକକୁ ପଣିଯିବାବେଳକୁ ଧର୍ମଦଳ ହୋଇ ତା’ର ବଡ଼ ଭାଇ
ସିଦ୍ଧାର୍ଥ ବୋଡ଼ି ବୋଡ଼ି ଆସି କହିଲା, “ହେ ସୁପ୍ରିୟା ! ଚଲୁ ମାଠୁ କ’ଣ
ଟଙ୍କା ଆଣିବୁ । ସେ ଯାଇଲେ ଦୋକାନୀ ପମ୍ପ ଦେବାକୁ ଟଙ୍କାଟି ଓ
ମେର୍ କରବାକୁ ଚାହିଁ ଟଙ୍କା କହୁଛି । ମା ପାଖରେ ମାତ୍ର ତନିଟଙ୍କା ଅଛି ।
ଦର ଭକରୁ ଯାଇ କ’ଣ ମାଠାରୁ ମାତ୍ର ଆଣି ଦେଲା ସେ । ବରକ୍ତ
ବୋଧ କରୁଥିଲେ ସୁପ୍ରିୟା । କ’ଣ ଏମିତି ହୋଇଗଲା ସେ ମୁଦ୍ରାଦଳ ଭିତରେ
ଦରଦାମ ଏପରି ବଢ଼ିଗଲା । ଯାଇଲେରେ ପମ୍ପ ଦେବାକୁ ପଡ଼ିଣ ପଇସା
ବଦଳରେ ଟଙ୍କାଟା । କେମିତି ତନବା ଏଇ ମନ୍ଦରଗ ଯୁଗରେ । ବିଛଣା
ଉପରେ ନିଜକୁ ଲମ୍ବାଇ ଦେଲା ସୁପ୍ରିୟା । ଫାନ୍ଦଟା ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ଲୋଟରେ
ଦରୁଛି । ଦିନସାରା ଅନେକ କାମ ପଡ଼ି ରହିଛି । କରେ ଚାକରଟିଏ
ନାହିଁ । ତାକୁ କହିଲେ ସେ ଦମି ଦମି କହିଲେ, “ଘରେ ଚାକର ରଖିଲେ
ଭୁମ ଅଲଗୁଆ ପାଳିଯିବ ।”

“ଅମିନାକୁ ନେଇ ଆଉଥିବା ଆରବ ଶେଖ୍‌କୁ ଏସ୍‌ର ମହାଶୟ
ମୁଁ ଆଲୁୟାଲୁୟା ଅତି ସରକ୍‌ଦାର ସହ ଗୋଲିଏ ହାତରେ ଦେବାକୁ

ସକ୍ଷମ ହୋଇଛନ୍ତି ।” ସମ୍ବାଦଟିର ହେଉଛି ପଡ଼ି ଚମକ ପଡ଼ିଲା ସୁପ୍ରଭା । ସପ୍ତର୍ଷି ସମ୍ବାଦଟିକୁ ପଢ଼ିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲେ । ହାଇଦ୍ରାବାଦ ସହରର ଏକ ଦୁଃସ୍ଥ ମୁସଲମାନ ପରିବାରର ବାଉଁ ବର୍ଷର କନ୍ୟା ଅମିନାକୁ ଏକ ବୟସାୟକ୍ୟ ଆରବଶେଖ୍ ବିବାହ କରି ଆରବ ଅଭିମୁଖେ ଯାହା କରିବା ସମୟରେ ହାଇଦ୍ରାବାଦ ଦିଲ୍ଲୀଗାମୀ ବୋଇଁ ବିମାନରେ ବିମାନ ପରିବହକା ମିସ୍ ସୁଲୁସୁଲୁସୁଲୁ ଦୃଷ୍ଟି ଗୋଚର ହେଲା । ଅମିନା ବିମାନ ଯାହା ସାର କେବଳ କାନ୍ଦୁଥିଲା । ମିସ୍ ସୁଲୁସୁଲୁସୁଲୁ ସନ୍ଦେହ ହେବାରୁ ସେ ଝିଅଟିକୁ ପତର ଉତର କରିବାରୁ ତା’ର ବାପ ମା ତା’ ଇଚ୍ଛା ବିରୁଦ୍ଧରେ ଏଇ ଶେଖ୍ ସହିତ ତାକୁ ବାହା କରିଦେଇ ଥିବାର ସେ ଜାଣିବାକୁ ପାଇଲେ । ମିସ୍ ସୁଲୁସୁଲୁସୁଲୁ ଏହି ନାବାଳିକା ଅମିନାର ଦୁଃଖ ଶୁଣି ତାକୁ ଉଦ୍ଧାର କରିବା ପାଇଁ ଓପାୟରଲେସ୍ ସାହାଯ୍ୟରେ ଦିଲ୍ଲୀ ଯୁଲିସକୁ ଜଣାଇ ଦେଇଥିଲେ । ଦିଲ୍ଲୀ ବିମାନ ବନ୍ଦରରେ ପ୍ଲେନ୍ଟି ଓହ୍ଲାଇବା ମାତ୍ରେ ଯୁଲିସ୍ ଶେଖ୍ଙ୍କୁ ଗେରଫ କରିଛନ୍ତି ଏବଂ ଅମିନାକୁ ନାଶ ନିକେତନରେ ନେଇ ରଖାଯାଇଛି ।”

“ହାୟ ଭଗବାନ ! କ’ଣ ଏ ଦେଶରେ ଦୁଷ୍ଟ । କେତେଟା ଟଙ୍କା ପାଇଁ ଏଡ଼େ ସାନ ଝିଅଟାକୁ ଶେଖ୍ ହାତରେ କେମିତି ସେ ବାପ ମା ଟେକି ଦେଲେ । କି ନିଷ୍ଠୁର ହୃଦୟ ଏମାନଙ୍କର ।” ସ୍ବଗତୋକ୍ତି କରୁଥିଲେ ସୁପ୍ରଭା ।

X

X

X

ଶୀର୍ଷେନ୍ଦ୍ର ମାର୍କେଟ ସାର ବ୍ୟାଗଟିକୁ ଧରି ବୁଲୁଥିଲେ । ତାଙ୍କ ପାଖରେ ଥିଲା ମାତ୍ର ଡରିଂ ଟଙ୍କା । ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ତାଙ୍କୁ ଶେହ ଟଙ୍କା ଧାର କରିବାକୁ ହେଲା । ମାତ୍ର ଶେଷ ହେବାକୁ ଆହୁରି ପାଞ୍ଚଦିନ । ଏଇ କେତୋଟି ଦିନ ତାଙ୍କୁ ଏ ଟଙ୍କାରେ ଚଳିବାକୁ ହେବ । ଅତ୍ୟନ୍ତ ପକ୍ଷେ ସ୍କୁଟରର ତେଲ ପକାଇବା ଆବଶ୍ୟକ । ଟ୍ୟାଙ୍କିଠାରେ ସ୍କୁଟରର ଏକ ଲମ୍ବା ଲଇନ୍ । ଦୁଇ ଲିଟର ତେଲ ପକାଇଲେ ସେ । ପାକିଂ ଜାଗାରେ ସ୍କୁଟର ଯୋଗ ଦେଇ ମାର୍କେଟ ଭିତରକୁ ପଶିଲେ ଶୀର୍ଷେନ୍ଦ୍ର । ଶାସଣ ଭିତ୍ତି । କେବଳ ଲୋକ । ରାଜଧାନୀରେ ଲୋକମାନେ ହାଉସାଉ ହେଲେଣି । ପରିବା ମାର୍କେଟ ଭିତରେ ସେ ପଶି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ଅଫିସ୍

ଆସିବାବେଳେ ପତ୍ନୀ ତାଙ୍କ ହାତକୁ ବଢାଇ ଦେଇଥିଲେ ଏକ ଲମ୍ବା ଲିଷ୍ଟ । ଘରେ ପାଞ୍ଚପ୍ରାଣୀ କୁଟୁମ୍ବ । ତା'ଛଡ଼ା ଗୋ ଅଇଲ । ମାଲକଟର ଜନସର ହୁ ହୁ ଦର । ବାଇଗଣ କଲେ ଛଅ ଟଙ୍କା, ଲେଣ୍ଟି ଛଅଟଙ୍କା, ଟମାଟେ । ବାର ଟଙ୍କା, ଲେମ୍ବୁ ଗୋଟେ ଅଣି ପଇସା, ଇଳିଶି ମାଛ ଷାଠିଏ ଟଙ୍କା—ପାଉଁରୁଟି ପାଞ୍ଚ ଟଙ୍କା—ଲିଷ୍ଟର ଶେଷରେ ପହଞ୍ଚିବା ପୂର୍ବରୁ ମନପର୍ସରୁ ଟଙ୍କା ଶେଷ । ବ୍ୟାଗ ପୁରନ ।

ଶୀର୍ଷେନ୍ଦୁ ବ୍ୟାଙ୍କରେ କରାଣୀ । ରୁକ୍ମିଣି କରବା ସତର ଅଠର ବର୍ଷ ହେଲଣି । ମାସକୁ ଦରମା ପାଞ୍ଚ ହଜାର ପାଖାପାଖି । କଟିଗଲ ପରେ ହାତକୁ ଆସେ ମାତ୍ର ଦି ହଜାର ଭିତରେ । ଗାଁରେ ଥିବା ଜମିରୁ ବର୍ଷକ ଚାଉଳ ମିଳିଯାଉଛି । ସମୟ ସମୟରେ ଗାଁରୁ ନଡ଼ିଆ, ବରି, ମୁଗ କିଛି ପରିବା ଇତ୍ୟାଦି ଆସୁଛି । ତଥାପି ମାସକ ନଅଟଙ୍କା । ପ୍ରତ୍ୟେକ ମାସ ନଅଟଙ୍କା । ପ୍ରତ୍ୟେକ ମାସ କିଛି ନା କିଛି ରଖି କରି ଶୁଣିବା ପାଇଁ ପ୍ରୋଭିଡେନ୍ସ ଫଣ୍ଡରୁ ଟଙ୍କା ଉଠାଇବାକୁ ହେଉଛି ! ରାଜଧାନୀରେ ଘର ଖଣ୍ଡିଏ କରାଥିବା ହେତୁ ଭଡ଼ା ଦେବାକୁ ପଡ଼ୁନାହିଁ । ଘରଟିର ମେଲେନାନ୍ସ ଖର୍ଚ୍ଚ କିଛି କମ୍ ନୁହେଁ । ଟଙ୍କା ଅଭାବରୁ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହାଇଟ ଓ୍ବାୟ ଓ୍ବାଟଇ ଟ୍ୟାକ୍ସି, ସିଡି ଘର କରିପାରି ନାହାନ୍ତି ସେ ।

×

×

×

×

ମାଷ୍ଟର କ୍ୟାଣ୍ଡିନ ଛକଠାରୁ ଏକ ବିରାଟ ର୍ୟାଲି ଆଗେଇ ଚାଲିଛି । ର୍ୟାଲିର ନେତୃତ୍ବ ନେଉଛନ୍ତି ସମନାଥ ଚୌଧୁରୀ । ବଣିଷ୍ଠ ଶ୍ରମିକ ନେତା, ରାଜଧାନୀରେ ଥିବା ବିଭିନ୍ନ ଚୈତ୍ରପୁରଣଅନମାନେ ମିଳିତ ଭାବେ ଆଜି ଏହି ର୍ୟାଲି ଓ ସଭାର ଆୟୋଜନ କରିଛନ୍ତି । ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କ ଆଗରେ ଦେଶର ଏକତା ଓ ସଫଳତା ଏକ ମୁଖ୍ୟ ପ୍ରଶ୍ନ ଭାବରେ ଦେଖାଦେଇଛି । ତାଛଡ଼ା ସରକାରଙ୍କର ଅର୍ଥନୈତିକ ଆଭିମୁଖ୍ୟ ସେମାନଙ୍କର ମେରୁଦଣ୍ଡକୁ ଦୋହଲାଇ ଦେବାପରି ଅନୁଭବ ହେଉଛି । ଆକାଶରୁଆଁ ଦରଦୁର୍ଦ୍ଦିରେ ସେମାନେ ଅଭୟ । ତା'ର ପ୍ରତିଫଳନ ଆଜିର ଏହି ର୍ୟାଲି । ସଂଗଠିତ ପ୍ରତିବାଦ ଓ ସଭା । ଜନଚେତନା ଗୁଣ୍ଡି କରିବା ଏହାର ଲକ୍ଷ୍ୟ ଓ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ । ଲଲ ରଙ୍ଗର ବଡ଼ ବଡ଼ ପତାକା ଓ ବ୍ୟାନର ଧରି ର୍ୟାଲି

ମାଡ଼ିରୁଲିଛି ଆଗକୁ । ସ୍ଥୋଗାନ ଶବ୍ଦରେ ଚାଲିଯାଉଥିବା ଦେଶଶାହାଣ
ଠିଆ ହୋଇଯାଉଛନ୍ତି ଟିକିଏ ।

X X X X

ଗତକାଳି ପୁଣି ସମୁଦାୟରେ ଥିବା ଏକ ଭଙ୍ଗା ଦର ଉପରେ
ଚଢ଼ାଉକରି ଫୁଲିଯିବା ପ୍ରାଣର ଆଡ଼ିଆକୁ ଜବତ କରିଛନ୍ତି । ସେହି
ଦର ଉପରେ-ରେଡ୍ ହେବା ସମୟରେ ଫୁଲିଯିବା ନିଶାଦ୍ରବ୍ୟ ବ୍ୟବସାୟୀକୁ
କାବୁରେ ଆଣିବା ପାଇଁ ପାଞ୍ଚ ରାଉଣ୍ଡ ଗୁଳି ଚଳାଇବାକୁ ହୋଇଥିଲା ।
ସହରର କେତେକ ବଣିଷ୍ଟ ବ୍ୟବସାୟୀ, ଉଚ୍ଚପଦସ୍ଥ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ପିଲାମାନେ
ଏଥିରେ ସଫଳ । ଏମାନଙ୍କୁ କେତେକ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ଅପରାଧ ସମ୍ମାନ
ସାହାଯ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି ବୋଲି ସନ୍ଦେହ କରାଯାଉଛି ।

X X X X

କେଶବ ଟକଜ ଲୋକାରଣ୍ୟ । ସୌଦାଗର ସିନେମା ହିଟ୍ ବୋଲି
ରୁଗିଆଡ଼େ ପୁର ପଡ଼ିଛି । ଟିକେଟ୍ ମିଳୁନି । ବାଲକୋମ୍ବର ପାଞ୍ଚଟଙ୍କା
ଟିକେଟ୍ ଦଶଟଙ୍କାରେ ବନ୍ଦୀ ହେଉଛି । ସେଥିରେ ବି ଧସ୍ତାଧସ୍ତି, ଛଡ଼ାଛଡ଼ି,
ବେକାସି ଟୋକା କେତୋଟି ଏଇ ଧନ୍ଦାରେ ମାଡ଼ିଛନ୍ତି । କ'ଣ ଆଉ
କରିବେ । ଚାଲି ପାଉନାହାନ୍ତି । କେଶବ ଟକଜର ଏ. ସି. ଆଉ
ରୁଲୁନାହିଁ । କରନ୍ତେ ଅସବ, ରଜଧାନୀ ଦିନକୁ ତିନି ଚାରିଥର ଆସାର ।
ଶାସନ ଗରମ ସହିତ ମଣାମାନେ ରଖାଇ ଦେଉନାହାନ୍ତି । ସମ୍ଭାବନାମାନେ
ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦିନ ଇଲେକ୍ଟ୍ରିକ୍ ଉପାର୍ଟମେଣ୍ଟ ବସସ୍ଥରେ ଲେଖୁଛନ୍ତି । କେହି
ଶୁଣୁନାହାନ୍ତି । ଦିନେ ଦିନେ ଟି.ଭି. ରୁଲୁନାହିଁ । ସାନ୍ଧ୍ୟିକ ଗଣିଗୋଳ ।
ମନ୍ତ୍ରୀ ମହାଶୟ ରଜଧାନୀ ଗୁନେଲି ଉଦ୍‌ଘାଟନ କରିବା ପରଠାରୁ ବେଶି
ସବରେ ଟି.ଭି. ଖରାପ ହେଉଛି । ସେତେ ବେଶି ଭଲ ପ୍ରୋଗ୍ରାମ ମଧ୍ୟ
ନାହିଁ । ସେଥିରେ କେବଳ ଧସ୍ତାଧସ୍ତି ।

X X X X

ଆରେ, ଆରେ ଏ ମହରଟା କେବଳ ଗାନ୍ଧିଙ୍କ ମେଲଣ ପଡ଼ିଆ ।
ସୁଆଡ଼େ ରୁଣ୍ଡିବେ ଗଦାଗଦା ଗୋବର ଖାଲି ସଫାରେ । ଗଡ଼ଜାତର
ରୁଗିଶୁରୁ ମାଧ୍ । ଦୁଧ ଲିଟର ଛ'ଟଙ୍କା । ଗାଈ ପାଖରେ ଛୁଡ଼ାହୋଇ
ଏକଦୁଧ ଦୁଇଟି ଆଣିଲେ କଲେ ସାତଟଙ୍କା । ସେମାନେ ଆଣିଦେଲେ,

ଯିବା ଅର୍ଥ ଜାଣିଶୁଣି ଏକ୍ସପ୍ରେସକୁ ଡାକ ଆଣିବା । ବର୍ଷା ଖୁବ୍ ଜୋରରେ ଆସୁଛି । ହଠାତ୍ ଅସରାଏ ବର୍ଷାଦେଇଯିବ । କେଉଁଠି କେତେବେଳେ ହେଉଛି, ତାର କିଛି ଠିକଣା ନାହିଁ । ନଞ୍ଜଲ ଘରକୁ ଫେରିବାକୁ ଚରତର ହେଲେ, ବି ବାଟରେ ବନ୍ଦୁମାନଙ୍କ ସହିତ ସାକ୍ଷାତ ତାଙ୍କୁ ଏତେ ସମୟ ଅଟକାଇ ଦେଲାଣି । ବର୍ଷା ହେଲେ ପୁଣି ବାଧାହୋଇ ରହିଯିବାକୁ ହେବ । ଘର ପହଞ୍ଚିବାକୁ ଖୁବ୍ ଜୋରରେ ସ୍କୁଟର ଚଳାଇଥିଲେ ଶୀର୍ଷେନ୍ଦୁ । ଦୁଆର ମୁହଁରେ ପହଞ୍ଚିଛନ୍ତି କି ନାହିଁ, ତାଙ୍କ ହୋଇଗଲା ବର୍ଷା ସ୍କୁଟରକୁ ଉପରକୁ ଡ଼ୋଇଆଣି ଚାହିଁଲେ ବର୍ଷା ଆଡ଼େ । କେତେଥର ଏକମିତି ସେ ବର୍ଷାକୁ ନିରାଶ କରିଛନ୍ତି । ହିଁପି ହିଁପି, ଗଜଗଜ ଡାକୁଥିବା ବର୍ଷାକୁ ଦେଖି ସେ ସମୟ ସମୟରେ ନିଜକୁ ଭୁଲିଯାନ୍ତି, ସବୁକିଛି ବିସ୍ମୃତ ଗର୍ଭରେ ଲୁନ ହୋଇଯାଏ । ସବୁ ଦୁଃଖ ବିନ୍ଦୁ ବିନ୍ଦୁ ପାଣିର ଏକାଠି ସହିତ ଉଠିଯାଇଯାଏ ।

ଶୀର୍ଷେନ୍ଦୁ ଚାହିଁଥିଲେ ପତ୍ନୀକୁ । ରାଗର ମୁହଁ ପଣ ପଣ କରି ସୁପ୍ରଭା ଚାହିଁ ହୋଇଯାଇଥିଲେ । ଶୀର୍ଷେନ୍ଦୁ ପାଟି ଖୋଲୁ ନଥିଲେ ଆଦୌ । ସେ ଜାଣନ୍ତି ତାଙ୍କ ପାଟିରୁ ପଦେ କଥା, ମେଘ ବର୍ଷିବା ପରି ସୁପ୍ରଭାଙ୍କ ମୁହଁରୁ ଅନର୍ଗଳ କଥାମାନ ବର୍ଷିଯିବ । ସେ କେବଳ ସେଥିରେ ଭିନ୍ନବେ ନାହିଁ, ଆଦାତ ପାଇବେ ଏବଂ ମୁଣ୍ଡବନ୍ଧା ଜନିତ କଷ୍ଟଭୋଗ କରିବେ ।

ଚୁପ୍‌ଚାପ ଶୀର୍ଷେନ୍ଦୁ ଡି.ଭି. ସମ୍ବାଦ ଶୁଣିବାକୁ ଲାଗିଥିଲେ । ନୂଆଦିଲ୍ଲୀଠାରେ ଆଇ.ଏମ.ଏଫ୍.ର ଗୋଟିଏ ଶାଖା ଖୋଲିବାକୁ ସରକାର ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେଇଛନ୍ତି ଏବଂ ଏଥିପାଇଁ ପାର୍ଲିମେଣ୍ଟ ସ୍କିଟ୍‌ରେ ଏକ ଘର ଦିଆଯାଇଛି । ପାର୍ଲିମେଣ୍ଟ ସଭ୍ୟମାନେ ବୁଡ଼ି ମଧ୍ୟରେ ଏଥିନେଇ ହଟଗୋଲ ସୃଷ୍ଟି କରିବା ହେତୁ ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ବାରମ୍ବାର ବୃତ୍ତକୁ ମୁଲତକ୍ଷ ରଖିବାକୁ ବାଧା ହୋଇଥିଲେ ।

ବାହାରେ ଶ୍ରାମିକ ବର୍ଷା ପିଟୁଛି । ଶୀର୍ଷେନ୍ଦୁ ଘର ଓ ବାହାରେ ଚାଲୁଥିବା ଭୟଙ୍କର ବର୍ଷା ଭିତରେ ମୁଣ୍ଡ ଶୁଖିବାକୁ ମନେ ମନେ ବହା ଖୋଜିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି ।

ସମରେଶର ସ୍ବପ୍ନ

ମାରଣା ଷଣ୍ଢଟାକୁ ମଣ କରିବାକୁ ଯାଇଁ କୃଷ୍ଣ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦିନ ବଂଶୀ ବଜାଉଥିଲେ । ଅତି ସୁନ୍ଦର ମଧୁର ସ୍ବନରେ ଷଣ୍ଢ ପ୍ରସ୍ତରେ ବିହ୍ୱଳ ହୋଇଯାଇ ମନେ ମନେ ସାଥୁଟିଏ ପାଇବାର ଚିନ୍ତାରେ ତାର ଦୁଷ୍ଟାମି ହଜିଯାଇଥିଲା ସେ କୃଷ୍ଣଙ୍କ ପ୍ରତି ପ୍ରସନ୍ନାସକ୍ତ ହୋଇଉଠିଥିଲା କାରଣ ତା କାନରେ ବଂଶୀସ୍ବନ ମାଧ୍ୟମରେ ପ୍ରସ୍ତର ମଧୁର ଗାଥା ପ୍ରତ୍ୟେକଦିନ ପରଶୁଥିଲେ । ଗୋପୀମାନେ ବାଳିମାର କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଚିତ୍ କରଦେବାର ସ୍ବପ୍ନ ତାଙ୍କର ଦିବାସ୍ବପ୍ନ ପରି ମନେକରିଯାଇଥିଲା । ବହୁ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଦିନ ଆସି ଉପସ୍ଥିତ ହେଲା । ଗୋପର ହଜାର ହଜାର ନରନାରୀ ଷଣ୍ଢ ବନ୍ଦା ହୋଇଥିବା ବୃକ୍ଷତଳେ ଏକାଠି ହୋଇଥିଲେ । ସେମାନେ ଷଣ୍ଢର ଗୁଲୁକୁ ମଧ୍ୟ ଭୟଙ୍କର ତାର ପାଖ ମାଡୁନଥିଲେ । କୃଷ୍ଣ ହସି ହସି ଆସି ପହଞ୍ଚିଲେ ସେମାନଙ୍କ ପାଖରେ । ଅନ୍ଧାର ବଂଶୀ । ମୁଣ୍ଡରେ ମୟୂରଚୂଳ । କୃଷ୍ଣଙ୍କ ପାଖକୁ ଲାଗି ଆସିଲେ ଗୋପୀଗଣ । ସେମାନଙ୍କ ଭିତରେ ରାଧାଙ୍କୁ ଖୋଜୁଥିଲେ ସେ । ରାଧାଙ୍କୁ ଗୁଡ଼ି ସେ ଷଣ୍ଢ ପାଖକୁ ଯିବେ ବା କେମିତି । ରାଧା ତ ସେ ଦିନ ତମାଳ ବୃକ୍ଷତଳେ ତାଙ୍କ ବାହୁରେ ବାହୁଛନ୍ଦ, ଚିରୁକରେ ଓଠ ଛୁଇଁ କହିଥିଲେ, ‘କଲେୟା ! ତୁ ଯଦି ସେ ଷଣ୍ଢଟା ଉପରେ ଚଢ଼ିବୁ, ତେବେ ମୋତେ ତୋ ସହିତ ବସାଇବୁ । ତୋର କିଛି ହୋଇଗଲେ ମୁଁ ଆଦୌ ବଞ୍ଚିପାରବି ନାହିଁ । କୃଷ୍ଣ ଜାଣନ୍ତି ତାଙ୍କର କିଛି ହେବନାହିଁ । ସେ ଶୁଣୁର ବୋଲି ଏ ଲୋକଗୁଡ଼ାକ ତାଙ୍କ ଜନ୍ମକାଳରୁ ଘେନିଆଇଲେଣି । ଶୁଣୁରଙ୍କର କ’ଣ ଏ ସାନ ସାନ କଥାରେ ମୃତ୍ୟୁ ହୁଏ । ରାଧାଙ୍କୁ ସାଙ୍ଗରେ ଧରି ଷଣ୍ଢଟା ଉପରେ ଚଢ଼ିବାର ମଜା ପାଇବାକୁ କୃଷ୍ଣ ଆଖିକୁ ସେହି ଲୋକ, ଗହଳ ମଧ୍ୟରେ ଏପାଖ ସେପାଖ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

ବଂଶୀର ମଧୁର ସ୍ବରରେ ଷଣ୍ଢଟା ନିମନ୍ତେ ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟରେ ବରଷା ତରଳିବା ପରି ତରଳିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିଦେଇଥାଏ । ତାକୁ ଲାଗୁଥାଏ

ବରହ ବେଦନାର ବ୍ୟଥା ହୋଇ ତାର ପ୍ରେୟସୀ କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି ତାକୁ ଆହ୍ୱାନ କରି କହୁଛି, ହେ ପ୍ରିୟବନ୍ଧୁ ! ତୁମେ ଏତେ ଦିନଯେଲ ମୋତେ ଗୁଡ଼ିଦେଇ ଏମିତି ଅଲଗା ହୋଇ ରହିଥିବାରୁ ମୋର ହୃଦୟ ଆକାଶ ଶୁଖିଲା ହୋଇପାଇଛି । ତୁମ ଦୁଷ୍ଟାମିର ଗୁପ୍ତ ମୋ ଗୁଡ଼ିରେ, ମୋ ଓଠରେ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଲୁଚି ରହି ଲିଭିନାହିଁ । ମୁଁ ତାକୁ ମନେରଖି ସମୟ ଅସମୟରେ ସେହି ସ୍ଥାନମାନଙ୍କୁ ମୋ ହାତରେ ପ୍ରଶ୍ନକରି ତୁମକୁ ପାଇବାର ଅନୁଭବକୁ ସାକାର କରୁଛି । ତୁମେ ମୋତେ ନପାଇ ବେଶି ବେଶି ରାଗରେ ବରଜି ହୋଇଉଠୁଛ ଏବଂ ସେଇଥିପାଇଁ ତୁମକୁ ଗୋପୀମାନେ ମୋଟା ଦଉଡ଼ିରେ ବଢ଼ିବୁଷର ଗଣ୍ଡିରେ ବାନ୍ଧ ଦେଇଛନ୍ତି ।

ତୁମେ କୃଷ୍ଣଙ୍କ ପ୍ରଶ୍ନରେ ଶାନ୍ତ ହୋଇ ମୋ ପାଖକୁ ଫେରିଆସ । ଲୋକମାନେ ତୁମକୁ ଆଉ ବାନ୍ଧିବେ ନାହିଁ । ବଂଶୀର ମାଦକ ସ୍ୱରରେ ଦ୍ରବିଯାଇଥିବା ବୃକ୍ଷର ଓ ଲୁଗା ପଟା ଅସ୍ତବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ଦଉଡ଼ୁଥିବା ରାଧାକୁ ଚାହିଁ କୃଷ୍ଣଙ୍କ ଓଠ କୋଣରେ ସିନ୍ଧୁ ହାସ୍ୟରେଖା ଫୁଟିଉଠିଲା । ଷଣ୍ଢଟାକୁ ଶାସନକର୍ତ୍ତା ଅନୁଶାସନରେ ପକାଇବା ଅର୍ଥ ତାଙ୍କର କିଶ୍କରଇ ଉପରେ ଗୋପୀମାନେ ଆଉ ଏକ ପ୍ରଲେପ ଲିପି ଦେବେ ଏବଂ ସେ ସେମାନଙ୍କ ଆଗରେ ଏକ ଅଦଭୁତ ଭାବରେ ଦେଖାଦେବେ । ରାଧାକୁ ଧରି ଷଣ୍ଢ ପିଠିରେ ଢେଇ ବୁଲିବା ଯୋଗୁ ରାଧା ପ୍ରେମର ନିବିଡ଼ତା ସହିତ ତା ଯୌବନର ଭାବକୁମ୍ଭର ପ୍ରଶ୍ନ ସେ ଅନୁଭବ କରିବେ ।

ରୁହଁ ରୁହଁ ଷଣ୍ଢଟା ପିଠି ଦେଖାଇ କୃଷ୍ଣଙ୍କର ବସିବାକୁ ସହଜ କରିଦେଲା । ପଛରେ ରାଧା ବସିରହି ଖୁବ୍ ଜୋରରେ କୃଷ୍ଣଙ୍କ ପେଟଟିକୁ ଚୁପି ଧରିଥାନ୍ତି । ତାଙ୍କର ସ୍ତନଦ୍ୱୟ କୃଷ୍ଣଙ୍କ ପିଠିରେ ଚୁପିହୋଇ ଯାଇଥାଏ । ଦରୁ ଜାଣି ଜାଣି ସେ ଆସିବାବେଳେ କାଞ୍ଚିଲା ପିନ୍ଧି ଆସିନଥିଲେ କୃଷ୍ଣ ପ୍ରେମରେ ମଡୁଆଲା ହୋଇ ତାଙ୍କ ଶରୀର ସହଜ ନିଜ ଶରୀରକୁ ସଫୁର୍ଣ୍ଣ ଏକାକାର କରିବାର ନିଶାରେ ମସଗୁଲ ଥିଲା ରାଧା । ନିଜ କାନ୍ଦରୁ ଉତ୍ତରାସ୍ତ ବାହାର କରି ଷଣ୍ଢ ବେକରେ ଗୁଡ଼ାଇଦେଇ ତାକୁ ଲଗାମ ଭାବରେ ବ୍ୟବହାର କରୁଥିଲେ କୃଷ୍ଣ । ଜନଗହଳ ଅତ୍ୟନ୍ତ କରି ଷଣ୍ଢ ଆଗକୁ ଆଗକୁ ମାଡ଼ି ଚାଲିଥିଲା । ଯମୁନା କୂଳର ସେହି କଦମ୍ବମୂଳ ନିକଟକୁ ଯେପରି

ଥିଲା ତାର ଗନ୍ତବ୍ୟସ୍ଥାନ । ରାଧାଙ୍କର କୁତସୁଗଳର ଚାପରେ ଅସ୍ତବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇଉଠୁଥିଲା କହେୟା । ତାଙ୍କ ଆଖିରେ ରାଧାଙ୍କର କୁଞ୍ଜ କୁଞ୍ଜ ବାଲର ଛୁଟା ଆସି ଫିଙ୍ଗି ହୋଇଯାଉଥିଲା । କେତେବେଳେ କୌତୁକ କରି ରାଧା କହେୟାର ଗାଳରେ ନିଜ ଓଠକୁ ମାଡ଼ନ୍ତେ ରସମିତ୍ର କରିଦେଉଥିଲା । ଷଣ୍ଢଟାକୁ ଖର୍ଚ୍ଚ ଜୋରରେ ଧରି ଚାଲିଥିବା କୃଷ୍ଣ ରାଧାଙ୍କର ଶରୀର ପୂର୍ଣ୍ଣରେ ଅସ୍ତବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ଉଠୁଥିଲା । ନିଜ ଶରୀରକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବେ ରାଧାଙ୍କ ଦେହରେ ଜଡ଼ାଇ ଦେବାପାଇଁ ତାଙ୍କ ଶରୀର ବ୍ୟାକୁଳ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲା । ଷଣ୍ଢଟା ଜୋରରେ ଘୋଡ଼ୁଥିଲା ଯମୁନା କୁଳେକୁଳ । ରାଧା କୃଷ୍ଣଙ୍କର ପ୍ରେମଲୀଳାରେ ଅଥୟ ହୋଇ ସେ ତାର ପ୍ରେମିକାକୁ ଖୋଜିବା ପାଇଁ ଯମୁନା କୁଳର ଗୋଗୋଷ୍ଠ ନିକଟରେ ପହଞ୍ଚିବାର ପ୍ରୟତ୍ନ କରୁଥିଲା । ହାଲିଆ ହୋଇ ପିବାର ଭୟରେ କୃଷ୍ଣ ରାଧାକୁ ଧରି ଷଣ୍ଢଟା ଉପରୁ ଡେଇଁ ପଡ଼ିଲେ ମାଧବଲତା କୁଞ୍ଜକୁ । ତା ଛଡ଼ା ତାଙ୍କ ନିକଟରେ ଅନ୍ୟକଣ୍ଠ ଉପାୟ ନଥିଲା । ରାଧା ପ୍ରେମରେ ମସରୁଲ ହୋଇ କୃଷ୍ଣ ପାଗଲପ୍ରାୟ ହୋଇଯାଇଥିଲା । ଆଉ କିଛି ମାତ୍ର ସୈର୍ଯ୍ୟ ଧରିବା ତାଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ସମ୍ଭବ ନଥିଲା । ନଗର ବନ୍ୟାଜଳ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ନଦୀବନ୍ଧ ଭାଙ୍ଗିଦେବା ପରି ଅବସ୍ଥାରେ କୃଷ୍ଣ ପହଞ୍ଚିଯାଇଥିଲା । ମାଧବଲତା ତଳେ ରାଧାକୃଷ୍ଣଙ୍କର ଉଷ୍ମ ଶରୀର ଶୀତଳତା ଲାଭ କରିବାର ଅପେକ୍ଷା କରୁଥିଲା ଯେପରି । ଦେହର ବସବାସ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଲଗା ହୋଇ ମାଧବଲତାକୁ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କର ପ୍ରଖର ଉତ୍ତାପରୁ ରକ୍ଷା କରିବାପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ହେଉଥିଲା । ରାଧା ଓ କହେୟାର ଉଷ୍ମ ନିଶ୍ବାସ ଓ ସଁ ସଁ ଶବ୍ଦରେ ମାଧବଲତା ନିଜର ପସମାନଙ୍କର ଖସ୍ ଖସ୍ ଶବ୍ଦକୁ ବନ୍ଦ କରିଦେଇଥିଲା । ଷଣ୍ଢଟା ତାର ପ୍ରେୟସୀକୁ ଗୋଗୋଷ୍ଠରେ ପାଇ ମହା ଆନନ୍ଦରେ ଯମୁନା କୁଳ ନିକଟସ୍ଥ ବୃକ୍ଷ ଛାୟା ତଳେ ବୁଟିବାରେ ଲାଗିଥିଲା ।

×

×

×

×

ସମରେଶ ସୁମିତ୍ରାଙ୍କୁ ହଲ୍ ଭିତରେ ଦେଖି ଚମକ ଉଠିଲା । କେତେଦିନ ହେଲା ମନରେ ସେ ତାଙ୍କୁ ନିଜ ପ୍ରେମିକା ଭାବେ ଗ୍ରହଣ କରି ତାଙ୍କର ଗୋଟିଏ ଛବି ଆଙ୍କି ରଖିଛନ୍ତି । ସେ ଛବିଟି ତାଙ୍କର ଗୋଇବା, ଉଠିବା ଓ ବସିବା ବେଳେ ତାଙ୍କ ମନରେ ବାରମ୍ବାର ଦେଖାଦିଏ । ଆଖି

ପଲକ ମାଗିଲେ ସେହି ଛବଟି ଉଠେଇଯାଇ ଧୂଣି ଫେରିଆସେ । ଲୁଚକାଳି ଖେଳେ ତାଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ । ବାଦଲଭର ଆକାଶରେ ଜନ୍ମ ଶିଶୁ ଶିଶୁକେ ଲୁହ ପୁଣି ମୁହଁ ଦେଖାଇବା ପରି ସୁମିତ୍ରାଙ୍କ ମୁରୁମୁରୁ ହସ ଲାଗି ଗହ୍ୱିତ୍ୱବା ମୁହଁଟି ଶିଶୁକେ ଦେଖାଦେଇ ଧୂଣି ଶିଶୁକ ଉଠେଇଯାଏ । ସମରେଶ ଜାଣନ୍ତନ କେଉଁ ମୁହଁରେ ଏପରି ଦେଖାଦିଏ, କେବେ ଧୂଣି ଚାଲିଯାଏ କିନ୍ତୁ ଯେପରି ମନେହୁଏ କାୟା ସହିତ ଗୁପ୍ତା ଲାଗି ରହିବା ପରି, ସେହି ଛବଟି ତାଙ୍କ ସହିତ ଲାଗି ରହିଛି ।

ସୁମିତ୍ରା ଏଇ ନୀତିକୁ ବାରମ୍ବାର ସେ ମନରେ କେତେଥର ଘୋଷି ଚାଲିଛନ୍ତି । କାହିଁକି ? କେଉଁଥିପାଇଁ ? ସତେ କ’ଣ ସେ ଭଲପାଆନ୍ତି ସୁମିତ୍ରାଙ୍କୁ ନା କେବଳ ଶରୀରର ଆକର୍ଷଣ ତାଙ୍କୁ ଟାଣି ନେଉଛି । ଶରୀରର ଆକର୍ଷଣରେ କ’ଣ ଏତେ ମାଦକତା ରହିଛି ? ଏତେ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟବୋଧତା ରହିଛି ? ଯେତେଥର ସେ ଭାବନ୍ତି ସୁମିତ୍ରାଙ୍କ କଥା, ସେତେଥର ତାଙ୍କ ମନରେ ଏଇ ପ୍ରଶ୍ନଟି ଜାଗେ । ବାରମ୍ବାର ଜାଗେ ରକ୍ତମାଂସର ଶରୀରଟା ସୁମିତ୍ରାଙ୍କର କ’ଣ ତାଙ୍କର ହେବ ? ସତେ କ’ଣ ସେ ତାଙ୍କର ମନଟିକୁ ପାଇ ପାରନ୍ତେ ? ରକ୍ତରେ ଶୋଇବା ବେଳେ ସେ କେଉଁବ କେବେ ବଳବଳେଇ ହୋଇ ଉଠନ୍ତି । “ସୁମିତ୍ରା” “ସୁମିତ୍ରା” କହି ନିଦିଆ ଭାବିଯାଏ । ସୁମିତ୍ରାଙ୍କର ଚାହିଦା ତାଙ୍କ ଆଖି ଆଗରେ ଭାସିଆସେ । ବନ୍ୟ ହରିଣୀଟି ଦର୍ଶକମାନଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁଦେଇ ଯେପରି ଦୃଷ୍ଟିକୁ ଫେରାଇନିଏ କଳାକଳା ଡୋଳା ଦୁଇଟିକୁ ଏକତ୍ର ସେକତ୍ର ଭୁରଇ ଦିଏ, ଠିକ୍ ତାଙ୍କ ଅଫିସକୁ କେବେ ଗଲବେଳେ, ଆଖି ସାମନାରେ ସୁମିତ୍ରା ପଡ଼ିଗଲେ, ସେ ନିଜ ଚାହିଦାକୁ ଫେରାଇଦିଏ । ଆଉ କେବେ ସେ ଧୂଣି ଆଖି ଫେରାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକରେନା । ସମରେଶ ମନେ ମନେ ସେହି ଶିଶୁ ଚାହିଦାକୁ ଖୋଜିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରେ । ସେ ଚାହିଦାଟି ଏତେ ଶୀଘ୍ର ଚାଲିଯିବ ବୋଲି ସେ କେବେ କଳ୍ପନା କରନଥିଲେ । ତାଙ୍କ ଅଫିସ୍‌ରେ ତାଙ୍କ ସାମନାରେ ବସି କଥା ହୋଇ ପାରନ୍ତିନାହିଁ । ସୁମିତ୍ରା ସମରେଶଙ୍କୁ ଜାଣନ୍ତି କି ନାହିଁ ଏ ବିଷୟରେ ସମରେଶଙ୍କର କୌଣସି ଧାରଣା ନାହିଁ । ସେ କେବେ ସମରେଶଙ୍କୁ ଜଣାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରନାହାନ୍ତି । ସେ ଭାବନ୍ତି ସୁମିତ୍ରା ନିଶ୍ଚିତ ଭାବେ

ତାକୁ ଜାଣିଥିବେ । ତାକୁ ଭଲପାଉଥିବେ । ଯଦି ସେ ତାକୁ ଜାଣିନଥାନ୍ତେ,
ତେବେ ତାଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ନିଷିଦ୍ଧ ରୁହୁଁ ମୁରକି ନସରେ ଓଠଟିକୁ ପ୍ରସ୍ତ
ଦିଅନ୍ତେ କାହିଁକି ? ସେ କାହିଁକି ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡର ଶୁଦ୍ଧାଣୀ ପରି ନିଜ
ରୁହାଣୀକୁ ଅଳ୍ପ ସମୟ ପରେ ନେଇ ଯାଆନ୍ତେ । ସୁମିତ୍ରା ନିଶ୍ଚୟ ତାକୁ
ଭଲ ପାଉଥିବେ । ପ୍ରେମ କରୁଥିବେ । ଭଲ ପାଇବା ତ ପ୍ରେମର ପ୍ରଥମ
ସୋପାନ । ପ୍ରେମ ନ କରୁଥିଲେ, ନିଶ୍ଚିତ ପ୍ରେମ କରିବେ । ଜଣଙ୍କ ମନରେ
ପ୍ରେମର ବନ୍ୟା ଉଠିଲେ, ଅବଚେତନ ଭାବରେ ଅନ୍ୟ ମନରେ ପ୍ରେମଭାବ
ଜାଗେ । ସେ ପ୍ରେମ ଭଲ ପାଇବାରୁ ଆରମ୍ଭ ହୋଇ ପରସ୍ପରକୁ ସବୁକିଛି
ଦେଇଦେବାରେ ଶେଷ ହୁଏ । ସେଇ ଦେଇଦେବା ତ ପରିତ୍ୟାଗ । ସେଠି
କେବଳ ଶରୀର ନୁହେଁ, ମନ ନୁହେଁ ମନ ଓ ଶରୀରର ଉଭୟ ସମ୍ପର୍କ
ଆତ୍ମାରେ ଲୀନହୁଏ । ସମରେଣ ଜାଣେ ତା'ର ଭଲପାଇବାର ନିବିଡ଼ତା
କେତେ ଗଭୀର । ସମୁଦ୍ର ଉତ୍ତରେ ଲୁଣର ପାତ୍ରାଡ଼ ପଣି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ମିଶିଯିବା
ପରି ସମରେଣଙ୍କ ମନରେ ସୁମିତ୍ରା ପାଇଁ ପ୍ରେମ ପୂରାପୂର୍ଣ୍ଣ ମିଳେଇଯାଇଛି ।

ସେ ସେଠାରୁ କେମିତି ଅଲଗା ହେବ । ତା'ର ମନ ଓ ଆତ୍ମା
ସୁମିତ୍ରା । ଶରୀରଟା ନିମିତ୍ତେ ତା'ର କ'ଣ ଯାଏ ଆସେ ।

ଧୂଣି କେବେ କେବେ ସମରେଣ ଭାବେ ଶରୀରଟା ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ନ
ମିଶିଗଲେ କେମିତି ହେବ । ଶରୀର ତ ପ୍ରଥମ ଆଞ୍ଚ ସବୁ ପରେ । ପ୍ରଥମେ
ସିନା ଶରୀରଟାକୁ ଘେନିଗଲେ, ଶରୀର ମାଧ୍ୟମରେ ମନ ଓ ଆତ୍ମା ମଧ୍ୟରେ
ପ୍ରବେଶ କରିବାକୁ ହେବ । ସେଇ କାରଣରୁ କୃଷ୍ଣଙ୍କ ଦେହରେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣସ୍ବରୂପେ
ରାଧା ଯାବୋଡ଼ି ହୋଇ ରହିଗଲେ । ରାଧା ତ କାଳେ କାଳେ କୃଷ୍ଣଙ୍କ ଆତ୍ମା
ସହିତ ଲୀନ । ତଥାପି ଶରୀରଟା ନ ପାଇବାରୁ କୃଷ୍ଣ କେତେ ବ୍ୟସ୍ତ
ହେଉ ନଥିଲେ । ରାଧା ଓ କୃଷ୍ଣଙ୍କର ପ୍ରେମଟା ସମାନ ବସ୍ତୁ । ରାଧା
ବିବାହିତ । ସ୍ବାମୀକୁ ପରିତ୍ୟାଗ କରି ସେ ଧୂଣି କୃଷ୍ଣଙ୍କ ପ୍ରେମରେ ମତ୍ତ
ହୋଇ ରହିଗଲେ । କୃଷ୍ଣ ରାଧାଙ୍କ ନିକଟରେ ପରସ୍ପର । ସେଇ ପର
ପୁରୁଷର ବାହୁ ତଳେ ନୋକ ହୋଇ ଶଶି ପିଠିରେ ବସି ନିଜର ଭଲତା
ଯୌବନର ଉଦ୍‌ଘୋଷଣା କରୁଥିବା ସ୍ତନ ଦ୍ବୟକୁ କୃଷ୍ଣଙ୍କ ପିଠିରେ
ରୁପିଦେଲେ । ନନ୍ଦିଗ୍ରାମର ସବୁଲୋକ ଏକାଠି ଠିଆହୋଇ ଏ ଦୃଶ୍ୟ
ଦେଖୁଥିଲେ । କେହିତ କାହିଁ ଡରୁନୁଲେନାହିଁ ।

ସମ୍ପରଣ ସୁମିତ୍ରାକୁ ପ୍ରେମକର ଶରୀରଟାକୁ ପାଇବାକୁ
ତେଣୁକଲେ ଶତ କ'ଣ ? ସେ ଯଦି ଖୋଳକର ସୁମିତ୍ରାକୁ କହିଦିଅନ୍ତା
ତେବେ ଲଳ ଦୁଃଖ । ଏକଥା ଭାବିଲେ ମଧ୍ୟ ସେ କହିପାରୁନାହିଁ ।

ଆଜି ହଠାତ୍ ସନ୍ଧ୍ୟାଳୀଳା ବ୍ରହ୍ମ ମଧ୍ୟର ସୁମିତ୍ରାକୁ ଦେଖି
କହିବାକୁ ସ୍ଥିରକଲ ସମରେଶ । ସମରେଶ ମଞ୍ଚଉପରେ ବସିରହି କଣେଇ
କଣେଇ ଚାହିଁଥିଲା ସୁମିତ୍ରାକୁ, ମନେମନ ଭାବୁଥିଲା କେତେବେଳେ ତାକୁ
ସୁବଧା ମିଳିବ, ସେ ସୁମିତ୍ରାକୁ ପାଖରେ ପାଇ ନିଜ ମନକଥା କହିବ ।
ସେ ସୁବଧା ତାକୁ ମିଳିବ ତ ? ସମରେଶକୁ ମଞ୍ଚଉପରେ କହିବାକୁ ଏକା
ଗଲା । ସେ ଅତି ସାବଧାନ କଣ୍ଠରେ ନିଜର ଭାଷଣ ଦେବାକୁ ଆରମ୍ଭକଲ ।
ପାର୍ବତୀ ଦୁଇଦିଗର ଭାଷଣ । ଆନନ୍ଦଜାୟୁ, ଜାୟୁଫୁଲରୁ ସବୁକଥା କହିବା
ବେଳକୁ ସମସ୍ତ ସଭାକଣ୍ଠ ନିରବ ଶ୍ରୋତା ଭାବରେ ତାକୁ ଶୁଣିଯାଉଥିଲା ।
ସୁମିତ୍ରା ନିଜ ଆଖିର ପଲକ ପକାଉ ନଥିଲା । ସେ ଅତି ଚୁପ୍‌ଚାପ୍ ଭାବରେ
ଶୁଣିଯାଉଥିଲା, ସମରେଶର ବକ୍ତବ୍ୟ । ତାଙ୍କରେ ସମସ୍ତ ସଭାସ୍ଥଳ କର୍ମ-
ଉଠିଥିଲା । ସୁମିତ୍ରା ଖୁସିରେ ଖୁବ୍ ଜୋରରେ ତାଳମାର ଚାଲୁଥିଲା ।
ସମରେଶକୁ ରୁଣ୍ଡିବା ବେଳେ ବନ୍ୟାଦରଣୀ ରୁଣ୍ଡାଣୀ ପରିବର୍ତ୍ତି ତା'ର ଆଖି
ସ୍ଥିର ହୋଇ ରହିଗଲା । ପ୍ରଶଂସାର ଆଲୋକରେ ଆଖିରୁ ଦୃଷ୍ଟିର ଧାର ବୁଟି
ଗୁଲୁଥିଲା । ସମରେଶ ଅନୁଭବ କଲ ତା'ର ଅବଚେତନ ମନରେ ଯେଉଁ
ପ୍ରେମର ଫଳଗୁଧାରର ଶୀତଧାରା ଥିଲା, ତାହା ଫୁଲେ ଧୂଳିନିଆର ବର୍ତ୍ତିବା
ପାଇଁ ସେ ଯାହା ରୁଣ୍ଡିଥିଲା ତାହା ପାଇଛି । ଆଜି ସୁମିତ୍ରା ତାକୁ ନିଶ୍ଚିତ
ଭାବରେ ପ୍ରେମ କରୁଛି, ଏଥିରେ ତା'ର କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନଥିଲା । ତାର
ମନ ଉପରେ, ଆତ୍ମା ଉପରେ ଯେଉଁ ପ୍ରଭାବ ଥିଲା, ଏତିକି ଦିନଧରି ସେ
ଯେଉଁ ତପସ୍ୟା କରିଥିଲା, ତାହା ଫଳବତୀ ହୋଇଛି ଏହାଠାରୁ ବଡ଼
ଖୁସି ତା'ପାଇଁ ଆଜି କ'ଣ ଆଇପାରେ ।

ଆଜି, ଆଜି ହିଁ ତା ପାଇଁ ଆନନ୍ଦର ଦିନ । ସେ ସୁମିତ୍ରାକୁ ନିଜର
କରିବ । ତା'ର ଶରୀର ଦେଇ ସେ ତା'ର ମନ ଓ ଆତ୍ମାକୁ ପାଇବ ।

ସମରାଗ ମଞ୍ଚିତପରୁ ଧରେ ଧରେ ତଳକୁ ଓହ୍ଲାଇଥିଲା । ଯେପରି
 ଦେଖୁଥିଲା ସୁମିତ୍ରା ତା ଆଡ଼କୁ ଆଗେଇ ଆସୁଛି ଏବଂ ତା ହାତରେ
 ବାହୁଛନ୍ତି ତା'ର ମୁହଁକୁ ତୋଳିଥିବି ତା ଚିତ୍ତରେ ରୁମାଟିଏ ଆଜି
 ଦେଇଛି ଏବଂ ତା ପିଠିଉପରେ ଓହ୍ଲି ପଡ଼ି ଚାଲିବାକୁ ଆଜି କରୁଛି
 ରାଧା ଯେମିତି କୃଷ୍ଣଙ୍କ ପଛରେ ଷଣ୍ଢ ଉପରେ ବସି ସମୁଦ୍ରା କୁଳେକୂଳେ
 ଆଗେଇ ଚାଲିଥିଲେ ।

ନରର ପୁରପାଖ

ଉମିବୋଉଙ୍କର ଗୋଡ଼ ତଳେ ଲୁଚୁ ନ ଥାଏ । ଏତେଦିନ ପରେ ତାଙ୍କର ମଝିଆ ପୁଅ ଶିଶୁଦ ବାହାହେଲା । ଗାଁରୁ ବନ୍ଧୁବାନ୍ଧବମାନେ ବରକୁ ନେଇ ଭୁବନେଶ୍ୱରର ଆର୍ଯ୍ୟସମାଜରେ ବୈଦିକ ଶୁଭରେ ବିବାହ ସମ୍ପନ୍ନ କଲେ । ଆଜି ଚତୁର୍ଥୀ । ଉମିବୋଉ ଚଞ୍ଚଳ କାମ ସାରିବାକୁ ବ୍ୟସ୍ତ । ତନୁପୁଅ ଓ ତନୁସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଦାୟିତ୍ୱ ସବୁ ଉମିବୋଉଙ୍କ ଉପରେ । ଉମି ତାଙ୍କର ବଡ଼ସ୍ତ୍ରୀ । ସେ ବାହାହେବା ଚରିତବର୍ଷ ହେଲଣି । ତା' ସ୍ତ୍ରୀ ବାହାହୋଇ ଘର କଲଣି; କିନ୍ତୁ ଉମିକୁ ଦେଖିଲେ ସାନୁସ୍ତ୍ରୀଟିଏ ପରି ଦେଖାଯାଏ । ଉମି ବାପାଙ୍କର କୌଣସି ଚିନ୍ତା ନାହିଁ । ସେ ବଡ଼ ଶ୍ରେଣୀ । କୌଳାସରେ କ'ଣ ଘଟିଲା ନ ଘଟିଲା ସେଥିଲାଗି କୌଳାସପତିଙ୍କର କି ପାଏ ଆସେ । ବଡ଼ପୁଅର ବାହାଘର ଦଶବର୍ଷ ହେଲଣି । ତା'ର ପୁଅଟିଏ । ବଡ଼ପୁଅକୁ ଭରସି କରି କୌଣସି କଥା କହିପାରନ୍ତିନି ଉମିବୋଉ । ତା'ର ବଦରଗୀ ଓ ଏକଜଣିଆ ସୁଗ୍ରବ ସହିତ ସେ ପରିଚିତ । ବାହାଘର ପାଇଁ ତା'ର ଅମଙ୍ଗ ଓ ବିରକ୍ତିଭାବ ସତ୍ତ୍ୱେ ସେ ଆସିଥିଲା ବାହାଘରକୁ ତା'ର ସାଙ୍ଗମାନଙ୍କ ସହିତ ।

ଉମିବୋଉ କାହାକୁ ବା କ'ଣ କହିବେ । ଯେତେହେଲେ ସେ ମା' । ଏବେ ତାଙ୍କର ଚିନ୍ତା ସାନୁସ୍ତ୍ରୀ ପାଇଁ । ପିଲାଦିନରୁ କୋଡ଼ପୋରୁ, ଗୋଲବସର ଫୋଲ ରୁଲିକୁ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହାଣ୍ଡି ନେଇନାହିଁ । ତା'ର ଏକା ଜିଦ୍, ଚାକର । ଚାକର ଯେପରି ଥୁଆନ୍ତୋଇଛି ହାତପାଆନ୍ତାରେ, ହେଲେ ଚାକର କରିବ ବୋଲି ଗୋଷେଇ ନକରିବାର କାରଣ କେଉଁଠି । ସବୁ ବେଳେ ନାଲି ପ୍ରଜାପତି ପରି ଫଡ଼୍ ଫଡ଼୍ ହେଉଥିବ । ବୁଲିଆପୁଥିବ ସୁଅରେ, ତା' ଘର । ମଝିରେ ମଝିରେ ତାରି ଚିନ୍ତାରେ ବ୍ୟସ୍ତହୋଇ ପଡ଼ନ୍ତି ଉମିବୋଉ । କାମ ନକଲେ ବି ମୁହଁ ଉପରେ ଜବାବ । ଭଉଜି-ମାନଙ୍କୁ ନାଁଧରି ଡାକିବା ତା'ର ଏକ ଖସସନ୍ଦ । ସେମାନେ ମନରେ ଯାହା ଭାବିଲେ, ବି ତାକୁ ଭରସି କରି କିଛି କହିପାରନ୍ତି ନାହିଁ । କାଳେ ତାକୁ

କିନ୍ତୁ କହିଲେ ଶାଶୁ କ'ଣ ଭାବିବେ, ବୋଧହୁଏ ଏଇକଥା । ଚିନ୍ତାକର ମାନ
ନଶାଦର କଥାକୁ ମୋମାନେ ଆଦର ନାହିଁ । ବଡ଼ଝିଅ ଦୁଇଟି ବାହାମୋଇ
ଭଲରେ ଅଛନ୍ତି । ବଡ଼ଜେଇଁ କୋଟିକରେ ଗୋଟିଏ । ଥିଲା ନଥିଲାରେ
ଶାଶୁଙ୍କ ସହିତ ଅଣ୍ଟାଉଡ଼ି ଠିଆହେବାକୁ ସେ ଆଗେଇ ଆସନ୍ତି । ମଝିଆ
ଜେଇଁ ବେଶିକିଛି ଯିବାଆସିବା କରନ୍ତିନି । ବଡ଼ ଅଖାଡ଼ୁଆ ମଣିଷ । ଯାହା
ବୁଝିଥିବେ ସେଇଆ । ଅନ୍ଧନିଆ ମନପର ହଠାତ୍ କେବେକେବେ ଆସି
ଗୁଲିଯାଆନ୍ତି ।

ମଝିଆମୁଅ ବାହାଦର ନେଇ ଉମିବୋଉ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଖଣ୍ଡେ ଖଣ୍ଡେ
ଠି ନେଉଥିଲେ । ନେଉଥିଲେ ଭଲହେବନି ଭାବ । ସେତେବେଳେ ବନ୍ଧୁ ।
ବନ୍ଧୁରୁଆ ନଦେଲେ ମଧ୍ୟ ନିମନ୍ତ୍ରଣ ଦିଆଯାଇପାରେ; କିନ୍ତୁ ସିରେଦର
ଏକାକି ଚା' ବାହାଦରକୁ କେହି ଆସିବାର ଆବଶ୍ୟକ ନାହିଁ । ଏ ମନ୍ତ୍ରର
ସୁଗରେ ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କୁ ସଙ୍ଗୀତବା କ'ଣ ମନୁବ । ଉମିବୋଉଙ୍କ ମନ
ମେଥିରେ ବୁଝେନା । ତାଙ୍କର ସ୍ୱଭାବସୁଲଭ ଗୁଣନେଇ ଜେଇଁମାନଙ୍କୁ,
ଭଉଣୀ ଓ ଚା'ର ଝିଅମାନଙ୍କୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରିବାକୁ ଭୁଲି ନ ଥିଲେ ସେ ।
ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କୁ ଗୁଡ଼ି ମୁଅର ଅନେକ ସାଜ ଭୁବନେଶ୍ୱର ବାହାଦରକୁ
ପାଇଥିଲେ ।

ଗାଁରେ ଥିବା ବଧୂ ଓ ପରମ୍ପର ଅନୁଯାୟୀ ଦିଅଁମଙ୍ଗଳା, କଳସ
ବସାଇବା ଇତ୍ୟାଦି କରିବାକୁ ବେଳପାଇ ନଥିଲେ ସେ । ଏପରିକି କନକ
ଆଞ୍ଜୁକୁଦେଇ ପୁଅକୁ ବଦାକରିବେ ଏକଥା ସେ ଭୁଲିଯାଇଥିଲେ । ତାଙ୍କ
ମନର ରାଗ ଭୁଲିରେ ପଡ଼ିଥିବା ଜାଲ କୁହୁଳି କୁହୁଳି ଶେଷ ହୋଇ-
ଯାଇଥିଲା । ସେ ଥିଲେ କେବଳ ନରବଦ୍ରଷ୍ଟା । ଆର୍ଯ୍ୟସମାଜର ଯଜ୍ଞବେଦର
ଗୁରୁକଡ଼ରେ ଜଣାଅଜଣା ଅନେକ ଧ୍ୱୀ ଓ ପୁରୁଷଙ୍କ ମେଳରେ ସେ ଏକଣା
କଣରେ ନରବରେ ବସିରହିଥିଲେ । ତାଙ୍କ ମନରେ ଉଠିଥିବା ଝଡ଼
ହୋମର ଶିଖାଯୁକ ନିଆଁ ସହିତ ଫୁଟିବେ ହୋଇଯାଇଥିଲା ।

ଚତୁର୍ଥୀ କାର୍ଯ୍ୟ ଶେଷ କରିବାକୁ ପୁରୋହିତ ବ୍ୟସ୍ତଥିଲା । ସିରେଦର
ମନ ଲଗୁ ନଥିଲା ବସିରହିବାକୁ ସେଇ ଘରଟିରେ । ନବବବାହିତା ପତ୍ନୀ
ମୁହଁକୁ ନିଜ ଆଖିର ଆଇନାରେ ଦେଖିବାକୁ ତା' ମନରେ ଥିଲା ଗଭୀର

ଭକ୍ତଶ୍ରୀ । ଭୋକିକ୍ରତକୁ ଅନେକ ସାଙ୍ଗମାନଙ୍କୁ ନିମନ୍ତ୍ରିତ କରିଥିଲ । ବରଦ ହୋଇ ଆସିଥିବା ଛେକ ଦୁଇଟା ମେଁ ମେଁ ହୋଇ ବାଉଁଶବୁଦା ତଳେ ତାଙ୍କ ବୋବାଳକୁ ବନ୍ଦ କରି ଦେଇଥିଲେ । ରେଷେଇଶାଳରୁ ଭସିଆସୁଥିଲା ମାଂସର ମହମନ୍ଦ ବାସନା । ନିମନ୍ତ୍ରିତ ଅତିଥିମାନଙ୍କୁ ସୁସ୍ବାଗତ କରିବା ପାଇଁ ବଡ଼ଜାଇଁ ଆରମ୍ଭଟୋଙ୍ଗରେ ଦେହଟିକୁ ଲମ୍ବାଇ ଦେଇଥିଲେ । ବଡ଼ପୁଅ ରେଷେଇଶାଳରେ ତଦ୍ବର କରିବାରେ ଲାଗିଥିଲା । ଉମିବୋଉ ଗଲଅଲଙ୍କ କଥା ବୁଝିନାରେ ବ୍ୟସ୍ତ । ସମସ୍ତେ ତ ତାଙ୍କର । ପୁଅ, ଝିଅ, ନାତିନାତୁଣୀ, ଭଉଣୀ, ଭଉଣୀଙ୍କ ପିଲରେ ଗହଗହ ଡାକୁଥିବା ଘର ଭିତରେ ମୋଇ ତ ଏକା ସବୁରି କଥା ବୁଝିବାକୁ ।

ଚତୁର୍ଥୀକର୍ମର ଜଞ୍ଜାଳ ଭିତରେ ପଣି ଯେଉଁ ମାରମୁକ ଭୁଲଟି ଶିରୋବ କଲ ସେଥିପାଇଁ ସେ ଥିଲା ଚନ୍ଦ୍ରତ । ବ୍ରାହ୍ମଣର ମନ୍ତ୍ର ଓ ହୋମ ତା ଶରୀରକୁ ଆବେଷ୍ଟି କରି ରଖିଥିଲେ, ବି ମନ ନାନା ଚିନ୍ତାରେ ଘାରି-ହେଉଥିଲା । ଏଇ ବାହାଘର ପାଇଁ ତା'ର କେତେଦିନର ଅପେକ୍ଷା । ବର୍ଷାକୁ ଚାନ୍ଦି ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଥିବାବେଳେ ହଠାତ୍ ଯେମିତି ବର୍ଷାଗୁଡ଼ା ଆକାଶକୁ ଠୋ ଠୋ ଫଟାଇ ଲଦିହୋଇଗଲା ପୃଥିବୀରେ । ଘର୍ବ ପାଞ୍ଚବର୍ଷର ଅପେକ୍ଷା । ଅନେକ କଳ୍ପନାଜଳ୍ପନାର ପରିସମାପ୍ତି ହଠାତ୍ ଯେମିତି ହୋଇଗଲା । ସଂଗୀତା-ସଂଗୀତାକୁ ଦେଇଥିବା ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ସବୁକିଛିର ଶେଷରେଖା ଟାଣିହୋଇଗଲା । ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କର ଛୁରୁଲମ୍ପି, ଘରଲୋକ-ମାନଙ୍କର ତରଝାର, କାହାର କାହାର ତା'ର ଧୁ ରୁଷଭ ଉପରେ ପ୍ରଶ୍ନବାର୍ତ୍ତା ତାକୁ ସଂଗୀତା ପ୍ରତି ବେଶି ଆବଶ୍ୟକ ବୋଲି ପାରିଥିଲା । ସେଇ ଆବଶ୍ୟକତାରୁ ସେ ତାକୁ ତା' ଘରୁ ଉଡ଼ାଇ ଆଣିବାର କଳ୍ପନାକୁ ମନରେ ରଖି ନ ଥିଲା । ଜଳଜଳ ଧରି ସେ ସଂଗୀତାକୁ ପାଇବ ଏହାହିଁ ଥିଲା ତା'ର ସଂକଳ୍ପ । ସଂଗୀତା ତା'ର ପ୍ରାଣ, ଜୀବନ । ଅନ୍ୟସବୁ ଭୁଞ୍ଜ । ଘରର ଭୁଞ୍ଜ ତାଣ୍ଡଲକୁ ସେ ଅମୃତମଣି କରିପୁ କରିବାରେ ଲାଗିଥିଲା । କାହାରକୁ ପ୍ରତିଆକ୍ଷେପରେ ଶତାକ୍ର କରିବାର ଚେଷ୍ଟା କରି ନଥିଲା । ତା'ର ସହନଶୀଳତାର ଫଳ ହେଉଛି ସଂଗୀତା ।

ଉମିବୋଉ ସଂଗୀତାକୁ ଦେଖୁଥିଲେ । ନୂଆ ନେପଥନ୍ ଷ୍ଟାଇଲରେ ଆଗ ବାଳଗୁଡ଼ାକର ଦୁଇତନି କେବେ ଅଲଗା ହୋଇ ଆଗକୁ ବଞ୍ଚିହୋଇ

ତାଳଗଛ ବାହୁଙ୍ଗାଗୁଡ଼ିକ ଚାରିଆଡ଼େ ବସିଥିବାରୁ ଗୋଟିଏ ରହିଲା ପରି ଭ୍ରମ
 ସୃଷ୍ଟି କରୁଥିଲା । ତା'ର କଳା ମରମର ବାଳ ହାଣ୍ଡିକଳାକୁ ବଳପଡ଼ିଥିଲା ।
 ଲମ୍ବା ବାଳଗୁଡ଼ିକୁ ତେଲଦେଇ ପାନିଆଁରେ ଚର୍ମ ଦେଲେ କେତେବଡ଼
 ଖୋସାଟାଏ ହୋଇ କେମିତି ମୁଣ୍ଡଟାକୁ ଖୋସା ଦିଶନ୍ତା ତାହା ଉମିବୋଉ
 ଚିନ୍ତା କରୁଥିଲେ ; କିନ୍ତୁ ଆଗକୁ ବଞ୍ଚିହୋଇ ପଡ଼ିଥିବା ସେହି ଦୁବଧାସ ପରି
 ବାଳଗୁଡ଼ିକ । ଚାହିଁପାରୁ ନଥିଲେ ସେ । ଏଇ ବୋହୂଟିର ନୂଆ ସଫସ୍ତରେ
 କଟାହୋଇଥିବା ବାଳଗୁଡ଼ିକୁ ଚାହିଁ ବୋହୂ ବାଳଗୁଡ଼ିକୁ ଚର୍ମ ଦେବା ପାଇଁ
 ଥିବା ତାଙ୍କର ଆଶା ମଉଳିଯାଇଥିଲା । ତା'ର ଏଇ ବାଳଗୁଡ଼ିକୁ
 ଏକମିତି କାଟି ଆସିବା ତାଙ୍କୁ ଘରେ ନପଶୁଣୁ ଚାଲି ବାଜିବାପରି ଅନୁଭବ
 ହେଉଥିଲା । ମେ ସେବେ ଏ ଘରକୁ ବାହାହୋଇ ଆସିଥିଲେ ମୁଣ୍ଡରେ
 ବଡ଼ ଖୋସାଟାଏ । ଆଶୁ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବାଳଗୁଡ଼ିକ ବଞ୍ଚିହୋଇ ପଡ଼ୁଥିଲା ।
 ଶାଶୁବୁଢ଼ୀ ସନ୍ଧ୍ୟାପୂର୍ବରୁ ତାଙ୍କୁ ବାଳ ଚର୍ମ ବାକୁ ବସିବାକୁ ବେଶ୍ କଡ଼ାମିଠା
 ଦୁଇପଦ କହିଦେଉଥିଲେ । ଘର ପଛ ଦୁଆର ମୁହଁରେ ନଡ଼ିଆ ତେଲକୁ
 ଚିକ୍‌କଣ କରି ଘଷିଦେଇ ପାନିଆଁରେ ବାଳକୁ ଚର୍ମ ଦେବାବେଳେ ଶାଶୁ
 ଘରର ଯାବତ୍ତାୟ କାମ, ଆଗାମୀ ଦିନର ଯୋଜନା ଚିନ୍ତାକରୁଥିଲେ । ହାୟ,
 ଉମିବୋଉଙ୍କ ଭାଗ୍ୟରେ ସେମିତିକା ଶାଶୁ ହେବାର ସୌଭାଗ୍ୟ କାହିଁ ।
 ମନକୁ ଥପୁଥରି ଶୁଣି ଚିନ୍ତାକଲେ । ଏ ବୋହୂଟି ତ ତାଙ୍କ ପାଖରେ ରହିବା
 ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ପାଠ ଡେଇ ପଢ଼ିଛି । ଚାକିରି କରିବ ବୋଲି ତା'ର ଭାରି
 ଇଚ୍ଛା । ଧୂଆଁ ତା ନିଜ ଇଚ୍ଛାରେ ବାହାହୋଇଛି । ଧୂଆଁ ବୋଉ ତାଙ୍କ
 ଅଧିକାରକୁ ରଖିଛି କି ! ତେଣୁ କାହିଁକି ତାକୁ କିଛି ନୁହେଁ । ଏବେ ନୋଉ
 ବୋହୂକୁ ସେ କ'ଣ କେବେ କହିଛନ୍ତି କି ? ଏହାକୁ ଲଗାଇ ଡିନିଡିନିଟା
 ବୋହୂ । ହାତଗୋଡ଼ରୁ ପାଇଟିଗୁଡ଼ା ନେବା କଥା । କିଏ ଜାଣେ କିଏ
 କେତେ ପାଇଟି ବୁଝିବ ? ସେ ବା ସେମାନଙ୍କୁ କାମ କରିବାକୁ କାହିଁକି
 କହିବେ । ଧୂଆଁ ତା' ଘାଁ ମନ ନେଇ ଚଳିବ । ଶାଶୁ କଥା ବୁଝିବା କେବଳ
 ଉପରଠାଉଣିଆ । କେମିତି ଅବା ବୋହୂ ମାନଙ୍କୁ କହନ୍ତେ ମୋ । ଧୂଆଁମାନେ
 ସିନା ସେ ଅଧିକାର ଦେଇଥିଲେ । ସେମାନେ ନିଜ ନିଜ ହାତରେ ତଉଦପା ।
 ଭରସି କରି ପଦେ କହିଲେ ଜବାବ ମିଳିବ ମୋ ଘୋ । ସେ ତ ନବପାଣି
 ପରି ବହିସିବେ । ପାଣିର ଦେଗ ତାଙ୍କ ପାଖରେ ନାହିଁ । କୁଳକୁ ଡେଇଁ

ପାରିବାର ଶକ୍ତି କେବେଠାରୁ ମୋ ହରାଇ ଯାଉଛନ୍ତି । ଏମାନେ ନିଶ୍ଚଳରେ ନିଜକୁ ନିଜେ ପଦ ନ ସମ୍ଭାଳନ୍ତି; ତେବେ ସେମାନଙ୍କୁ କିଏ ସମ୍ଭାଳିବ । ନାନା ଭାବନା ଭିତରେ ମଜି ଯାଇଥିଲେ ଉମିଦୋଇ । ଶ୍ରେଣିଭିତର ଗହଳ କ୍ରମଶଃ ଫିକା ପଡ଼ିଆସୁଥିଲା । ଆଖି ମାଡ଼ିହୋଇ ପଡ଼ୁଥିଲା । ସେ କିନ୍ତୁ ଅତୀତ ଦିନରୁ ତାଙ୍କ ମନଭିତରେ ଗଢ଼ି ଉଠିଥିବା ଅନେକ ସ୍ୱପ୍ନ ସକାଳୁଆ ଧୂଆଁ ପରି ଭବିଷ୍ୟତର ଅନାହୁତ ଅନ୍ଧକାର ସାଙ୍ଗରେ ମିଳେଇଯାଉଥିବାର ଅନୁଭବ କରୁଥିଲେ ।

X

X

X

X

ଜୀବନକୁ ସଂଗୀତମୟ କରି ଗଢ଼ିତୋଳିବାର କଳ୍ପନାରେ ମସରୁଲ ଶିରୋଦ ସଂଗୀତାର ବାଟକୁ ଚାହିଁ ଅପେକ୍ଷା କରିଥିଲା । ବିତାଇ-ଥିବା ଅନେକ ଅନନ୍ତ ରଜନୀର ଶେଷ ହେବ ଆଜି । ଆଜି ଅବଶ୍ୟ ରୁଚିତା ଏଇମିତି ଚାହିଁ ଚାହିଁ କୁଟାଇଦେବାକୁ ହେବ । ଯେତେ ଚିହ୍ନାପରିଚୟ ଥିଲେ ବି ସଂଗୀତା ସହିତ ରୁଚିଯାଉ ଉଜାଗର ରହି ଦୁଇଟି ଶରୀରକୁ ଗୋଟିଏ ପଞ୍ଜିର ମଧ୍ୟରେ ବନ୍ଦୀକରି ଏକ ଆତ୍ମାରେ ଲୀନ କରିବାକୁ ହେବ । ଏଇଥିଲା ତା'ର ଏ ସାଧନା । ସେଇ ସାଧନାର ସିଦ୍ଧି ତାର ସଂଗୀତା । ସେ ଜାଣେନା ତା'ର ଏହି ସିଦ୍ଧି ତାକୁ ଭବିଷ୍ୟତ ପାଇଁ କେତେ ଆନନ୍ଦ ଦେବ; କେତେ ଫୁଲ ଫଳରେ ଏହି ସିଦ୍ଧି ଚୂଷିଟି ହସିଉଠିବ । ସେ ତ କେବଳ ବର୍ତ୍ତମାନର ଦାସ । ଭବିଷ୍ୟତ ପାଇଁ କାହିଁକି ସେ ଚିନ୍ତାକରିବ । ସଂଗୀତା ହିଁ ତା'ର ବର୍ତ୍ତମାନ । ସେଇ ବର୍ତ୍ତମାନକୁ ନେଇ ବଞ୍ଚିବାକୁ ଭାବି ହେବାବେଳେ କାହାର ଧୀର ପ୍ରାଦଶବ୍ଦ ସେହି ଘରଭିତରକୁ ପଶିଆସିବାର ସେ ଶୁଣିବାକୁ ପାଇଲା । ହଠାତ୍ ଲିଭିଯାଇଥିଲା ନିଷ୍ଠୁର ଜଳୁଥିବା ଆଲୁଅ ଓ ତା' ସହିତ ସେ ଅନୁଭବ କରୁଥିଲା ଏକ ଜଣାଶୁଣା ହାତର ସ୍ପର୍ଶ । ସେ ସ୍ପର୍ଶ ନିଆଜଳର ପ୍ରଖର ସ୍ରୋତରେ ଭାସିଗଲବେଳେ ହଠାତ୍ କାଠଶୁଣିଏ ଉପରେ ପଡ଼ିଲେ ଯେପରି ଲଗେ, ସେପରି ଲଗୁଥିଲା । ସେ କାଠଶୁଣିକୁ ଜାବୋଡ଼ିଧରି ସଫାରର ଏହି ପ୍ରଖର ସ୍ରୋତକୁ ଅତିକ୍ରମ କରିଯିବାର କଳ୍ପନା କଲବେଳେ ତାକୁ ଲଗୁଥିଲା ଏ ନିଶ୍ଚିତ କେଡ଼େ ବଡ଼; କେତେ ବିରାଟ । ସେ ସେହି ବିରାଟର ଏକ ସାମାନ୍ୟ ଅଂଶ ମାତ୍ର । ତା'ର ସେହି ପ୍ରଖରସ୍ରୋତରେ ଭାସିବାଛଡ଼ା ଅନ୍ୟପକ୍ଷା କ'ଣ ବା ଅଛି... ।

ଶିରେଦ ନିଜ ଗୁଡ଼ରେ ସେହି ସ୍ପର୍ଶକୁ ଜାବୋଡ଼ିଧର କଳ୍ପନାରେ
 ଭାସିବାରେ ଲାଗିଥିଲା । ଦୁଇକୂଳ ଦେଇ ବହୁଯାଉଥିଲା ପାଣିର ପ୍ରଶର ଧାର ।
 ପାଣିର ଡୋ ଡୋ ଶବ୍ଦର ଘରସାର ଘୁଙ୍ଗ ଓ ଭଞ୍ଜିହୋଇ ଯାଇଥିଲା
 ସେତେବେଳକୁ ।

ସବୁ ସେଇ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଲୀଳା

ବରଷ ପ୍ରଶସ୍ତ ହଲ୍ । ରଜଧାନୀର ମଧ୍ୟ ଭାଗରେ ଥିବା ଶୀତଳାପ ନିୟନ୍ତ୍ରିତ ଏହି ହଲ୍ ଘରଟି ସେ ଦିନ ବହୁ ଲୋକମାନଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଯାଇଥିଲା । ସଭାର ଦୁଇ ଚୂରିଦିନ ପୂର୍ବରୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦିନ ଖବର କାଗଜ ମାଧ୍ୟମରେ ସହରରେ ଏ ଖବର ପ୍ରଚୁରିତ ହୋଇଥିଲା ଯେ ଏ ଯୁଗର ନବକେତା, ବର୍ଣ୍ଣିଷ୍ଟ ଶାସ୍ତ୍ରଜ୍ଞ ପଣ୍ଡିତ ବାବା ଡହଗନନ୍ଦ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ପିତାସୁ ନରନାରାୟଣ ସେମାନଙ୍କର କଲ୍ୟାଣ ନିମିତ୍ତ ପ୍ରବଚନ ଦେବେ । କାରଣ ଏ ସହର ଆଧୁନିକ ପୋଷାକ ପିନ୍ଧା ସହର । ସବୁକିଛି ଏଠାରେ ନିତ୍ୟ ନୂତନ । ଏକବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀରେ ପାଦ ଦେଉଥିବା ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଯଦି ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ବନ୍ୟାରେ ଭସିବାର ସୁଯୋଗ ଦିଆନଯାଏ, ତେବେ କ'ଣହେବ ଆଗାମୀ ଯୁଗ ଓ ସେ ଯୁଗର ଲୋକମାନେ ।

ବାବା ଡହଗନନ୍ଦ ଯାହା ରଜ୍ୟର ଜଣେ ବର୍ଣ୍ଣିଷ୍ଟ ପଣ୍ଡିତ, ବଦାନ, ଶୁଣି ବ୍ୟକ୍ତି । ରଜଧାନୀର ଉପକଣ୍ଠରେ ତାଙ୍କଦ୍ଵାରା ନିର୍ମିତ ସୁରମ୍ୟ, ସୁଦୃଶ୍ୟ ମନ୍ଦିର ଓ ତାକୁ ଘେରି ରହିଥିବା ଆଶ୍ରମ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଫଳ ପ୍ରାପ୍ତି ଆଶା ରଖୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ବଶେଷକୁ ଆକୃଷ୍ଟ କରି ଆସିଛି । ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ନିମନ୍ତ୍ରିତ ହୋଇ ସମଗ୍ର ରଜ୍ୟରେ ସାଂସ୍କୃତିକ ନବଜାଗରଣ ପାଇଁ, ସେ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ବନ୍ୟାର ସ୍ରୋତକୁ ଭସାଇଦେବାକୁ ଆସିଛନ୍ତି । ଘର୍ଷ ମାତ୍ରେ କାଳ ସେ ବିଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନରେ ଭ୍ରମଣ ଦେଇ ଉଚ୍ଛ୍ଵସିତ ସମ୍ବର୍ଦ୍ଧନା ପାଇଁ ଆଜି ରଜଧାନୀରେ ତାଙ୍କର ଭ୍ରମଣ ଦେବାର କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ତାଙ୍କୁ ଦେଖିବାକୁ ଓ ଶୁଣିବାକୁ ହଲ୍ ଘରରେ ଇଚ୍ଛେ ଜାଗା ନାହିଁ ।

ସାଂସ୍କୃତିକ ମନ୍ତ୍ରୀ ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ସୂଚନା ଓ ସ୍ଵାଗତ ସମ୍ବର୍ଦ୍ଧନା କରିବା ମରେ ବାବା ଡହଗନନ୍ଦ ତାଙ୍କର ସୁଲଳିତ କଣ୍ଠରେ ପ୍ରବଚନ ଦେବା ଆରମ୍ଭ କଲେ । ଅନିତ୍ୟ ଏହି ସ୍ଵାଧାରରେ ଚଳିବାକୁ ହେଁଲେ,

କପରି ପ୍ରଭୁକୃପା ଲଭ କରିବାକୁ ହୁଏ, ତାହା ସେ ରାମଚରିତମାନସରୁ
ନାରଦଙ୍କ କଥା କହି ଶୁଣାଇବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

X

X

X

X

ସେ କହିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲେ, ଏକଦା ନାରଦଙ୍କ ନିକଟରେ
ପ୍ରଜାପତିଙ୍କର ଚାରିପୁଅ ତାଳିମ ନେଉଥିଲେ । ତାଳିମ ଶେଷ ହେବାପରେ
ଦେଖାଗଲା ପ୍ରଜାପତିଙ୍କର ସେହି ଚାରିପୁଅ ସଂସାରକୁ ତ୍ୟାଗକରି ସନ୍ନ୍ୟାସ
ହିସାବ କରିଛନ୍ତି । ଏଥିରେ ପ୍ରଜାପତି ଦୁଃଖିତ ହେଲେ । ସହ ନାରଦ
ଯୁବକମାନଙ୍କୁ ତାଳିମ ଦେଇ ଏପରି ସେମାନେ ସନ୍ନ୍ୟାସ ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତି,
ତେବେ ସଂସାର ଚଳିବ ନାହିଁ ଭାବ ସେ ନାରଦଙ୍କୁ କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ଘର
ସମୟ ରହିପାରିବ ନାହିଁ ବୋଲି ଅଭିଶାପ ଦେଇଥିଲେ । ତେଣୁ ଧୂରଣରେ
ଦେଖାଯାଏ ନାରଦ ସଦାସର୍ବଦା ପ୍ରାୟତଃ ଏକ ସ୍ଥାନରୁ ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନକୁ
ଯାଇ ଶ୍ରୀହରିଙ୍କ ନାମ ପ୍ରବୃତ୍ତ କରିପାରୁଥିଲେ ।

ଦିନେ ବୁଲୁବୁଲୁ ସେ ହିମାଳୟର ବରଫାବୃତ ଅଞ୍ଚଳରେ
ପହଞ୍ଚିଲେ । ସେଠାରେ ଦେଖିଲେ ଗଙ୍ଗା ଯୁମଧୁର ଝଙ୍କାର କରି ପ୍ରବାହିତ ।
ସେହି ସ୍ଥାନର ଅର୍ଦ୍ଧ ପ୍ରାକୃତିକ ଯୌନ୍ନର୍ଯ୍ୟ ଦ୍ଵାରା ଆକୃଷ୍ଟ ହୋଇ ନାରଦ
ଏକ ଶିଳାଗଣ୍ଡ ଉପରେ ଧ୍ୟାନସ୍ଥ ହେଲେ । ତାଙ୍କୁ ଏକାଗ୍ର ହୋଇ କଠୋର
ତପଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟା କରୁଥିବାର ଦେଖି ଇନ୍ଦ୍ର ଶକ୍ତିତ ହେଲେ । ଯେତେବେଳେ
କୌଣସି ଦୁର୍ବଳ ଲୋକ କ୍ଷମତାରେ ରହେ, ସେତେବେଳେ ସେ ନିଜକୁ
ଅସୁରକ୍ଷିତ ମନେକରେ ଓ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସତେଇ କରେ । ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ଅବସ୍ଥା
ଥିଲା ଠିକ୍ ସେହିପରି । ସେ ନାରଦଙ୍କୁ ତପଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟାରୁ ବିରତ କରିବା ପାଇଁ
ସମସ୍ତ ପ୍ରକାର ଚେଷ୍ଟା କଲେ । ନାରଦ ଥିଲେ ନିର୍ବିକାର । ସେ ଧ୍ୟାନରୁ
ଉଠି ଦେଖିଲେ ତାଙ୍କୁ ଯକ୍ଷ, ଗନ୍ଧର୍ବ ଓ କନ୍ଦରମାନେ ପୋଡ଼ି ହସ୍ତ ହୋଇ
କ୍ଷମାପ୍ରାର୍ଥନା କରୁଛନ୍ତି । କାରଣ ସେମାନେ ନାରଦଙ୍କର ତପ ଶକ୍ତିବାକୁ
ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିଲେ । ନାରଦଙ୍କ ମନରେ ଆଦୌ ରାଗ ବା ନିନ୍ଦା ନଥିଲା । ସେ
ସେମାନଙ୍କୁ କ୍ଷମା ଦେଲେ । ସେ ନିଜ ତପୋବଳରେ ଏହାକୁ ଲଭ କରୁଛନ୍ତି
ବୋଲି ଚିନ୍ତାକରି ସଦାସର୍ବଦା ଭଜୁଥିବା ଶ୍ରୀହରିଙ୍କ ନାମକୁ ଭୁଲିଗଲେ ।
ଆତ୍ମଗତ ତାଙ୍କ ମନ ଭିତରେ ଫଣା ଟେକି ଛୁଡ଼ା ଦେଲା । ଶ୍ରୀହରିଙ୍କ ନାମ

ନେଉଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାଙ୍କ ହୃଦୟ ପ୍ରଶସ୍ତ ଥିଲା । ଯେଉଁ ମୁହୂର୍ତ୍ତର ନିଜ ଆତ୍ମ ଗର୍ବରେ ମଗ୍ନ ହେଲେ, ସେହି ମୁହୂର୍ତ୍ତରୁ ସେ ପ୍ରଶସ୍ତ ରସା ଗୁଡ଼ିକ ଅନ୍ଧାରୁଆ ଗଳି ମଧ୍ୟରେ ଚାଲିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲେ । ନାରଦ ଏ ବସୟରେ ସଚେତନ ନଥିଲେ । ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଚେତନାକୁ ପାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି କ୍ଷଣିକ ସଫଳତାକୁ ପୂର୍ଣ୍ଣ ସଫଳତା ବୋଲି ଗ୍ରହଣକଲେ ଯେଉଁ ଭୁଲ ହୁଏ ନାରଦ ସେହି ଭୁଲ କଲେ । ସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମଣିଷ ଶରୀର ଥାଏ, ସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମଣିଷ ଭୁଲ କରେ । ଯାହାର ଶରୀର ସଚେତନତା ନଥାଏ, ସେ ଲୋଭ, ମୋହ ଓ ଅହଂକାରରୁ ମୁକ୍ତ ହୋଇଥାଏ । ନାରଦ ସାଧକ ଥିଲେ । ସେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସିଦ୍ଧି ପାଇନଥିଲେ । ସାମାନ୍ୟତମ ସାଧନାର ସଫଳତାରେ ସେ ଭାବିଲେ ସେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଲୋଭ ଓ ହୋଧକୁ ଅକ୍ଳିଆର କରିଛନ୍ତି । ସେ ଅନୁଭବ କଲେ ଯେ ସେ ଜଣେ ବିରାଟ ମଣିଷ ଏବଂ ତାଙ୍କର ଏହି ବିରାଟତାକୁ ସେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଦେଖାଇବାକୁ ଇଚ୍ଛାକଲେ । ସେ ପ୍ରଥମେ ଶିବଙ୍କ ପାଖକୁ ଯିବାକୁ ଚାହୁଁଲେ । କୈଳାସରେ ନାରଦ ଶିବଙ୍କୁ ଭେଟିଲେ ।

ଶିବ ହେଉଛନ୍ତି ତ୍ୟାଗର ମୁର୍ତ୍ତିମନ୍ତ ପ୍ରତୀକ । ସେ ହେଉଛନ୍ତି ଯୋଗୀ । ସେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ଲୋଭ ଓ ହୋଧକୁ ତ୍ୟାଗ କରିଛନ୍ତି । ନାରଦ ଶିବଙ୍କ ନିକଟକୁ ଯାଇ ହୋଧ ଓ ମୋହ ଜୟ କରିବାରେ ସେ ଶିବଙ୍କଠାରୁ ବଡ଼ ବୋଲି ଦେଖାଇବାକୁ ଚାହୁଁଲେ । ସେ ନିଶ୍ଚିତ ଥିଲେ ଶିବ ତାଙ୍କର ଏହି ସଫଳତାରେ କ୍ଷୀଣାନୁର ହେବେ । କୈଳାସଠାରେ ଶିବଙ୍କ ଆଗରେ ନାରଦ ନିଜର ଅପୂର୍ବ ସାଧନା ବର୍ଣ୍ଣନା କଲେ । ଏହା ଶୁଣି ଶିବ ନାରଦଙ୍କ ପ୍ରତିନିଧି ଆରମ୍ଭ ହେଉଥିବା ଦେଖି ଏହା କ'ଣ ବିଶେଷ କରି ଶ୍ରୀହରିଙ୍କୁ ନ କହିବାକୁ କହିଲେ । ନାରଦ ଭାବିଲେ ଶିବ ତାଙ୍କ ସିଦ୍ଧି ଯୋଗୁଁ କ୍ଷୀଣାନୁର ।

ନାରଦ ବୈକୁଣ୍ଠକୁ ଗମନ କଲେ । ତାଙ୍କର ଅହଂ ହମଶଃ ବୃଦ୍ଧି ପାଇବାକୁ ଲାଗିଥିଲା । ସେ ମନକୁ ମନ ଶ୍ରୀହରିଙ୍କଠାରୁ ବଡ଼ ବୋଲି ଭାବିଲେ । ଯେତେବେଳେ ସେ ବୈକୁଣ୍ଠରେ ଶ୍ରୀହରିଙ୍କ ନିକଟରେ ପହଞ୍ଚିଲେ, ମେତେବେଳେ ବୈକୁଣ୍ଠରେ ଶ୍ରୀହରି ଶେଷଦେବଙ୍କ କୋଳରେ ପୀତବସ୍ତ୍ର ପରିଧାନ କରି ଶୟନ କରୁଥିଲେ ଓ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ପଦସେବା କରୁଥିଲେ । ମନରେ

ଯେତେବେଳେ ଅନ୍ଧାର ଜାତ ହୁଏ, ସେତେବେଳେ ନିଜ ପ୍ରତି ଗୁ ରୁକୁ ବଢ଼ିଯାଏ । ନାରଦଙ୍କ ଆଖିରେ ଶ୍ରୀହରି ବଡ଼ ଭୁକ୍ତ ଜଣାଗଲେ । ସେ ଭାବିଲେ ସାପ ଉପରେ ଶୋଇଥିବା ଏହି ବ୍ୟକ୍ତି ଅଳସୁଆ ଏବଂ ଲୋଭ ଓ ହୋଧରୁ ମୁକ୍ତ ନୁହଁନ୍ତି । ନାରଦ ଭୁଲିଗଲେ ଯେ ଯାହାଙ୍କର ଗୁଣ କାର୍ତ୍ତବ୍ୟ କରି ସେ ଦିନରୁ ବୁଲୁଥିଲେ, ବର୍ତ୍ତମାନ ତାଙ୍କର ନିନ୍ଦା କରୁଛନ୍ତି । ନାରଦ ଶ୍ରୀହରିଙ୍କ ସମ୍ପର୍କରେ ସବୁକଥା ଜାଣି ସୁଦ୍ଧା ନିଜର ଅନ୍ଧ ଓ ଆତ୍ମଗର୍ବ ତାଙ୍କୁ ଅନ୍ଧ କରିପକାଇଥିଲା ।

ଶ୍ରୀହରି ଉଠିପଡ଼ି ନାରଦଙ୍କୁ ସ୍ବାଗତ କରି କହିଲେ, “ବହୁ ଦିନ ପରେ ଆପଣଙ୍କ ଦର୍ଶନ ହେଲା ?” ଶ୍ରୀହରି ଓ ନାରଦଙ୍କର ସମ୍ପର୍କ ଥିଲା ଶୀରମାରର ସମ୍ପର୍କ, ପିତା ଓ ପୁତ୍ରର ସମ୍ପର୍କ । ଶ୍ରୀହରି ଏପରି ସ୍ବାଗତ କରିବା ସମ୍ପର୍କରେ ଯେଉଁ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଦେଖାଇଲେ, ତାହା ନାରଦ ବୁଝି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ସେ ନିଜର ସାଧନା କଥା କହି କିପରି ଲୋଭ ଓ ହୋଧକୁ ଜୟ କରିପାରିଛନ୍ତି ତାହା ବର୍ଣ୍ଣନା କଲେ । ସେ ମନେମନେ ଭାବୁଥିଲେ ଶ୍ରୀହରି ମଧ୍ୟ ଶିବଙ୍କ ପରି ତାଙ୍କୁ ଈର୍ଷା କରିବେ । ଶ୍ରୀହରି ନାରଦଙ୍କର ପ୍ରଶଂସା କରି କହିଲେ, “ହେ ରାଷ୍ଟ୍ରଶ୍ରେଷ୍ଠ ! ତୁମ ଦର୍ଶନ ପାଇଲେ ଲୋକମାନେ ଲୋଭ ଓ ଦୁର୍ବଳତାକୁ ତ୍ୟାଗ କରିପାରିବେ । ତୁମେ ଏଥିରୁ ସେ ମୁକ୍ତ ହୋଇଛ, ଏଥିରେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ କ’ଣ ରହିଲା ?” ନାରଦ ଏହା ଶୁଣି ଏହା “ପ୍ରଭୁଙ୍କର ଇଚ୍ଛା” ବୋଲି କହି ମନମନେ ବଡ଼ ଉଦ୍‌ଘୋଷିତ ହେଲେ ।

ପ୍ରତ୍ୟେକ କଥାରେ “ଭଗବାନଙ୍କର ଇଚ୍ଛା,” “ଗୁରୁଙ୍କ କୃପା” ଇତ୍ୟାଦି କହିବା ବର୍ତ୍ତମାନ ଏକ ଫେସନ୍‌ରେ ପରିଣତ ହୋଇଛି । ଗୁରୁକୃପା ଓ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଦୟା ଶସ୍ତ୍ରା ଦ୍ରବ୍ୟରେ ପରିଣତ ହେଲାଣି । ଜୀବନ ଯେତେବେଳେ ସୁଖରେ ବିତେ, ସେତେବେଳେ ପାଟିରୁ ଗୁରୁକୃପା ଓ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଦୟା ବାହାରିପଡ଼େ । କିନ୍ତୁ ଯେତେବେଳେ ବିପଦ ଆସେ, ସେହି ବାକ୍ୟ ଠିକ୍ ଓଲଟା ହୋଇଯାଏ । ଚିତ୍ତ ମୁହଁରେ କୁହାଯାଉଥିବା କଥା, ବହୁ ସମୟରେ ହୃଦୟକୁ ଆସିବ ନାହିଁ । ନାରଦ ଠିକ୍ ସେହି କଥା କଲେ । ନାରଦ ଯଦି ଶ୍ରୀହରିଙ୍କ ମୁଖମଣ୍ଡଳକୁ ଚାହିଁଥାନ୍ତେ, ତେବେ ଏପରି

ଭୁଲ୍ କରି ନଥାନ୍ତେ । ତା କିନ୍ତୁ ପ୍ରଶଂସାର ସୁଧାଭରଣ ହୋଇଉଠିଥିଲେ । ପ୍ରଶଂସାର ସୁଧା, ଆତ୍ମ ସମ୍ମାନର ସୁଧା ଏକ ବଶେଷ ସୁଧା । ଦେହର ସୁଧା ମେଣ୍ଟାଇବା ପାଇଁ ଖାଦ୍ୟ ଶିଆଯାଏ । ଖାଦ୍ୟ ଖାଇବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲେ ସୁଧା କମେ କିନ୍ତୁ ସମ୍ମାନ ପାଇବାର ସୁଧା, ପ୍ରଶଂସାର ସୁଧା ବଢ଼ି ଚାଲେ । ନାରଦ ଠିକ୍ ସେହି ଅବସ୍ଥାରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । ନାରଦ ଭାବିଲେ, ଯେ ଶ୍ରୀହରି ବର୍ତ୍ତମାନ ତାଙ୍କର ବିରାଟଭକ୍ତ ବୁଝିଲେ । କିନ୍ତୁ ଶ୍ରୀହରି ନାରଦଙ୍କ ଅବସ୍ଥା ଦେଖି ମନେ ମନେ ଦୁଃଖିତ ହେଲେ । ଆତ୍ମଗର୍ବ, ଲୋଭ ଓ ହେଧରେ ସେ ସେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବାନ୍ଧ ହୋଇ ପଡ଼ିଲେଣି, ଏକଥା ନାରଦଙ୍କ ବୁଝିବା ବାହାରେ ଥିଲା । ନାରଦଙ୍କୁ କପରି ଠିକ୍ ବାଟରେ ପକାଇବେ ତାହା ଥିଲା ଶ୍ରୀହରିଙ୍କ ଚିନ୍ତା ।

କୌଳାସ ଓ ବୈକୁଣ୍ଠରେ ନିଜର ପ୍ରଶଂସାର ଧ୍ବଜାକୁ ଉଡ଼ାଇ ନାରଦ ସମଗ୍ର ବିଶ୍ୱ ଭ୍ରମଣ କରିବାକୁ ସ୍ଥିର କଲେ । ସେ ଲୋକମାନଙ୍କୁ କପରି ଭାବରେ ଯାହାଯ୍ୟ କରିପାରିବେ, ତାହା ଦେଖିବାକୁ ଇଚ୍ଛାକଲେ । ସ୍ୱର୍ଗରୁ ଅବଶ୍ୟ ଶ୍ରୀହରିଙ୍କ ଦୂତ ଭାବରେ ସେ ଲୋକମାନଙ୍କର ସାହାଯ୍ୟରେ ଆସୁଥିଲେ । ବର୍ତ୍ତମାନ ସେ ନିଜ ଗୁଣଦ୍ୱାରା ଲୋକମାନଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବାକୁ ବାହାରିଛନ୍ତି । ଶ୍ରୀହରି ନିଜର ଅତି ଆପଣାର ଭକ୍ତ ନାରଦଙ୍କୁ ପତନରୁ ରକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ ଚିନ୍ତାକଲେ । ନାରଦଙ୍କ ରାସ୍ତାରେ ହଠାତ୍ ଏକ ବିରାଟ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣମୟୀ ରଜପ୍ରାସାଦ ଗଢ଼ି ଉଠିଲା । ଏପରି ଏକ ରଜପ୍ରାସାଦ ଯେ କେଉଁଠାରେ ଦେଖିନାହାନ୍ତି ଭାବ ତାକୁ ଦେଖିବା ପାଇଁ ଯେଠାରେ ଆସି ପଡ଼ୁଥିଲେ । ସେ ସେହି ରାଜ୍ୟରେ ଚୁଲିଚୁଲି ତାହାର ବର୍ଣ୍ଣାତ୍ମ୍ୟ ଶୋଭା ଦର୍ଶନ କରି ଚମତ୍କୃତ ହେଲେ । ଲୋକମାନେ ଉତ୍ସବରେ ମାଡ଼ିଥିବା ଦେଖି ସେମାନଙ୍କୁ ତାହାର କାରଣ ପଚାରିଲେ ଓ ଜାଣିବାକୁ ପାଇଲେ ଯେ ରଜକୁମାରୀଙ୍କର ସ୍ୱୟଂମ୍ବର ହେବାକୁ ଯାଉଛି । ନାରଦ ରଜପ୍ରାସାଦକୁ ଚାଲିଲେ । ରଜା ନାରଦଙ୍କ ଆଗମନ ଶୁଣି ତାକୁ ସମ୍ବର୍ଦ୍ଧିତ କଲେ । ରଜନିଧୀ ବିଶ୍ୱମୋହିନୀ ନାରଦଙ୍କୁ ଆସି ପ୍ରଣାମ କରିବାରୁ ରଜା ତାଙ୍କୁ ଆଶୀର୍ବାଦ ଦେବାକୁ ନାରଦଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ କଲେ । ବିଶ୍ୱମୋହିନୀଙ୍କ ରୂପ ନାରଦଙ୍କ ଆଖି ଏଡ଼ାଇ ପାରିଲା ନାହିଁ । ସେ ଏପରି ସୁନ୍ଦରୀ କନ୍ୟା କେଉଁଠାରେ ଦେଖି ନଥିଲେ, ନାରଦ ତାଙ୍କ ହସ୍ତରେଖାରୁ ଦେଖିଲେ ଯେ

ଏହି କନ୍ୟାକୁ ସେ ବିବାହ କରିବ ସେ ସମଗ୍ର ବଣ୍ଡର ଜନନାୟକ ହେବ । ନାରଦ ମନେ ମନେ ଭାବିଲେ, ସେ ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଏହି ରାଜକନ୍ୟାକୁ ବିବାହ କରିବ, ସେ ଏହିସବୁ ଗୁଣର ଅଧିକାରୀ ହେବ । ସେ ସମ୍ଭାବନାର ବଶବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ତାଙ୍କର ସ୍ମୃତିବିଭ୍ରମ ଦୂର କଲେ । ହମଶ ତାଙ୍କର ବୃଦ୍ଧି ନାଶ ହେଲା । ନାରଦ ଚତୁରତା ଅବଲମ୍ବନ କଲେ । ସେ ରାଜକନ୍ୟାଙ୍କର ଭବିଷ୍ୟତ ଉନ୍ନତାବସ୍ଥା କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କଲେ ନାହିଁ । ସେ ଭାବିଲେ ରାଜା ହୁଏତ ଅନ୍ୟକାହାକୁ ରାଜକନ୍ୟାକୁ ଅର୍ପଣ କରିପାରନ୍ତି । ସେ କିଛି ଏଣୁତେଣୁ କହି ତାଙ୍କୁ ଆଶୀର୍ବାଦ କରି ସେଠାରୁ ଚାଲିଆସିଲେ ।

ବର୍ତ୍ତମାନ ତାଙ୍କ ମନରେ ଏକମାତ୍ର ଚିନ୍ତା ହେଲା ସେ କିପରି ସ୍ୱୟମ୍ଭର ସଭାରେ ରାଜକନ୍ୟାକୁ ନିଜର ପତ୍ନୀ ଭାବରେ ଲାଭ କରିବେ । ଯଦିଓ ନାରଦ ଶାଶ୍ୱତର ଦୃଷ୍ଟି କୋଣରୁ ସୁନ୍ଦର ଥିଲେ, କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କ ମନ ଭିତରେ ଆଶା, ଲୋଭ ଓ ଦୁର୍ବଳତା ତାଙ୍କର ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ତ୍ୱକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରିଥିଲା । ପ୍ରତ୍ୟେକ ମଣିଷର ନୈତିକ ସୁନ୍ଦରତା ହିଁ ସୁନ୍ଦରତା ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରାଯାଏ । ନାରଦ ଶାଶ୍ୱତର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରତି ଆକୃଷ୍ଟ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲେ । ନାରଦ ଶ୍ରୀହରିଙ୍କ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ କଥା ଚିନ୍ତା କରି ଯଦି ତାହାକୁ ସେ ଲାଭ କରନ୍ତେ, ତେବେ ତାଙ୍କ ଆଶା ପୂରଣ ହୁଅନ୍ତା । ଏହା ଭାବି ସେ ବୈକୁଣ୍ଠ ଦିଗରେ ଅଗ୍ରସର ହେଲେ ଓ ଶ୍ରୀହରିଙ୍କର କୃପାପ୍ରାପ୍ତି ହେଲେ । ମଣିଷ ଯେତେବେଳେ ସଫଳତା ପାଏ, ସେତେବେଳେ ସେ ଏହା ନିଜ ଚେଷ୍ଟାରେ ହେଲା ବୋଲି କହେ ଏବଂ ଯେତେବେଳେ ଦୁଃଖ ଓ ଅସୁବିଧାରେ ପଡ଼େ, ସେତେବେଳେ ଶତ୍ରୁର ଲାଜ ପ୍ରତି ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ । ନାରଦ ବୈକୁଣ୍ଠରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିଲେ । ଶ୍ରୀହରି ତାଙ୍କୁ ଦେଖି ପଚାରିଲେ, “ହେ ନମୋ ସନ୍ତାନ ! ତୁମେ କେଉଁଆଡ଼େ ଯାଉଛ ? ତୁମେ ଏତେ ବିଷଣୁ ଦେଖାଯାଉଛ କାହିଁକି ?” ଏହା ଶୁଣି ନାରଦ ଶ୍ରୀହରିଙ୍କ ପାଦପଦ୍ମରେ ପଡ଼ି ଅତ୍ୟନ୍ତ କାରୁଣ୍ୟ ହୋଇ ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ନିବେଦନ କଲେ, “ହେ ପ୍ରଭୁ ! ଆପଣ ଦୟାକରି ମୋତେ ଆପଣଙ୍କର ଶାଶ୍ୱତର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରଦାନ କରନ୍ତୁ । ଆପଣ ସଦାସର୍ବଦା ଆପଣଙ୍କ ହୃଦୟରେ ମୋର କଲ୍ୟାଣ କାମନା କରିଛନ୍ତି । ମୁଁ ଜାଣେ ଆପଣ ଯାହା କରିବେ ତାହା ମୋ ପାଇଁ ମଙ୍ଗଳମୟ ହେବ ।”

ନାରଦଙ୍କ କଥା ଶୁଣି ଶ୍ରୀହରି ହସିଲେ । ସେ ନାରଦଙ୍କୁ ‘ତଥାସ୍ତୁ’ କହି କହିଲେ, “ଯଦି ଜଣେ ରେଗୀ ତାଙ୍କରକୁ ଭୁଲୁ ଔଷଧ ମାଗେ, ତେବେ ତାଙ୍କର ସେହି ରେଗୀକୁ ଉପଶମ କରିବା ପାଇଁ ତାଙ୍କୁ ଔଷଧ ଦେବେ ।” ନାରଦ ଏକଥା ଶୁଣିଲେ କି ନାହିଁ ଜଣାନାହିଁ, ସେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଉତ୍ତୁକ୍ତି ତ ହୋଇ ବଶମୋହିନୀଙ୍କ ସ୍ୱଧୂମର ସାଗରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲେ ।

ମଣିଷ ସବୁବେଳେ ତା’ର ସୁବିଧା ଜନକଙ୍କୁ ଗ୍ରହଣ କରେ । ଯାହା ତା’ର ଇଚ୍ଛାର ପୂର୍ଣ୍ଣତା ଦିଶେ ସାହାଯ୍ୟ କରେ । ମଣିଷର ଏହି ସୁବିଧାବାଦୀ ଦର୍ଶନ, ଆଧୁନିକ ମଣିଷର ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ ଦୁର୍ବଳତା । ମଣିଷ ସବୁବେଳେ ଯାହା ଅସତ୍ୟ, ଯାହା ଅନ୍ୟାୟ ତାହାକୁ ହିଁ ସିଦ୍ଧାନ୍ତର ରୂପଦିଏ । ଯେଉଁ ମନ ସତ୍ୟକୁ ସତ୍ୟ କହିବାର କୁଣ୍ଡାବୋଧ କରେ, ତାହା ବଡ଼ ଭୟଙ୍କର ଅଟେ । ଏହିଠାରେ ମଣିଷ ନିଜକୁ ରକ୍ଷାକରେ ।

ନାରଦଙ୍କ ମନରେ ରଜକନ୍ୟା ପ୍ରାପ୍ତି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ମାତ୍ର ବସିଥିଲା । ତାଙ୍କର ମନ ହୋଇଥିଲା ତାଙ୍କର ଶସ୍ତ୍ର । ଶ୍ରୀହରି ତଥାସ୍ତୁ କହିବା ତାଙ୍କୁ ପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତିର ଅଭୟ ପ୍ରଦାନ ପାଇବା ପରି ଲାଗିଲା । ଯଦିଓ ଶ୍ରୀହରି ଜଣେ ଉତ୍ତମ ଚେତ୍ସକ ଭାବରେ, ରେଗୀକୁ ତାଙ୍କୁ ଔଷଧ ଦେବା ପାଇଁ କହିଥିଲେ । ଶ୍ରୀହରି ତାଙ୍କୁ କ’ଣ ଦେଇଥିଲେ ଭାବରେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଲାଗେ । ନାରଦ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ପାଇବା ପାଇଁ ଅନୁରୋଧ କରିଥିବା ହେତୁ ଶ୍ରୀହରି ତାଙ୍କୁ ମାଙ୍କଡ଼ର ରୂପ ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ । ଶ୍ରୀହରିଙ୍କ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ସବୁଠାରେ ବିଦ୍ୟମାନ କାରଣ ସର୍ଜନା କରିପାରି ନିଜେ ସୃଷ୍ଟିକର୍ତ୍ତା ସେହି ସର୍ଜନା ମଧ୍ୟରେ ଅବସ୍ଥାନ କରନ୍ତି । କେବଳ ଦେଖିବା ନେଇ କଥା । ଯିଏ ସୃଷ୍ଟିର ପ୍ରତ୍ୟେକ ପଦାର୍ଥ ମଧ୍ୟରେ ସେହି ଅନବଚନୀୟ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟକୁ ଉପଲବ୍ଧ କରେ, ସେ ହିଁ ପ୍ରକୃତରେ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଅନୁଭୂତିକୁ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଥାଏ । ମାଙ୍କଡ଼ର ପ୍ରକୃତି ହେଉଛି ଲୋଭାସକ୍ତ । ନାରଦଙ୍କ ଅବଚେତନ ମନରେ ସେଇ ଲୋଭ ଜମାଟ ବାନ୍ଧି ବସିଯାଇଥିଲା । ତାହାକୁ ଉପରକୁ ଆଣି ପରିସ୍ପୃଷ୍ଟ କରିବା ଦ୍ୱାରା ନାରଦ ତାଙ୍କର ଭୁଲକୁ ବୁଝି ପାରିବେ ଏହା ହିଁ ଥିଲା ଶ୍ରୀହରିଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ । ନାରଦ ନିଜର ମନୋକାମନା ପୂର୍ଣ୍ଣ କରିବା ପାଇଁ ଅନ୍ୟ କେଉଁଠିକୁ ନ ଯାଇ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ପାଖକୁ ଯାଇଥିବ ହେତୁ, ତାଙ୍କର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ପତନ ହେବାରୁ ସେ ରକ୍ଷା ପାଇଗଲେ । ନାରଦ

ଥିଲେ ନିଷ୍ଠାମୟକ । ତାଙ୍କର ସକାମ ଭକ୍ତି ତାଙ୍କୁ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ନିକଟକୁ ଟାଣି ଆଣିଥିଲା ।

ନାରଦ ସ୍ଵୟମ୍ଭର ସଭା ମଧ୍ୟକୁ ପ୍ରବେଶ କଲେ । ରାଜା ମହାରାଜା ସେଠାରେ ଏକଦିଗ ହୋଇ ବିଶ୍ଵମୋହିନୀଙ୍କ ପାଖି ଗ୍ରହଣ ପାଇଁ ଆକୁଳିତ ଥିଲେ । ନାରଦ ସ୍ଵୟମ୍ଭର ସଭାରେ ପ୍ରବେଶ କରିବାର ଦେଖି ସମସ୍ତ ରାଜାମାନେ ନିଜନିଜ ଆସନରୁ ଉଠି ତାଙ୍କୁ ସମ୍ମାନ ଜଣାଇଲେ । ପ୍ରଭୁ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ନାରଦଙ୍କର ଭୂଲ୍ ଦେଖାଇବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁନଥିଲେ ।

ସଂସାରରେ ଭୁଲ ଦେଖିବାର ଦୁଇ ପ୍ରକାର ଲୋକ ଅଛନ୍ତି । କେତେ ଲୋକ ଅନ୍ୟର ଦୋଷସ୍ତୁତି ଦେଖାଇ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଘ୍ରେଷ୍ଟ କରି ଦିଅନ୍ତି । ସେଥିରେ ସେମାନେ ନିଜକୁ ବଡ଼ ବୋଲି ଭାବି ଆନନ୍ଦ ଲାଭ କରନ୍ତି । ଦ୍ଵିତୀୟ ପ୍ରକାର ଲୋକ ଯେଉଁମାନେ ଭୁଲ୍ ଦେଖନ୍ତି, ସେମାନେ ସଂଶୋଧନ କରିବା ପାଇଁ କହିଥାନ୍ତି । ଅନ୍ୟ ସମ୍ମୁଖରେ ଘ୍ରେଷ୍ଟ କରି ଦେଖାଇବାକୁ କହି ନ ଥାନ୍ତି । ନାରଦ ନିଜ ଆସନ ଗ୍ରହଣ କରିବା ପରେ ଦୁଇଜଣ ବ୍ୟକ୍ତି ଆସି ତାଙ୍କ ପାଖରେ ବସିଲେ । ସେ ଦୁଇଜଣ ଥିଲେ ଶିବଙ୍କ ଅନୁଚର । ଶିବଙ୍କୁ ଗ୍ରେଷ୍ଟକରି ଦେଖିବାର ଧୃଷ୍ଟତା ପାଇଁ ସେମାନେ ତାଙ୍କ ଉପରେ ହୋଥିତ ହୋଇଥିଲେ । ତେଣୁ ସେମାନେ ନାରଦଙ୍କ ପଛ ପଛେ ବୁଲି ସେ ଯାହା ସବୁ କରୁଥିଲେ, ତାହା ଲକ୍ଷ୍ୟ କରୁଥିଲେ । ସେ ଦୁହିଁଙ୍କ ଆଖିରୁ ନାରଦଙ୍କର ମାଙ୍କଡ଼ ଚେହେରା ବାଦ୍ ପଡ଼ି ନଥିଲା ।

ବିଶ୍ଵମୋହିନୀ ତାଙ୍କର ସହଚରମାନଙ୍କ ଗହଣରେ ସଭା ସ୍ଥଳକୁ ବିରାଜମାନ କଲେ । ହାତରେ ବରମାଳ୍ୟ । ସମଗ୍ର ସାଗ୍ରକଷକୁ ଚାହିଁଲେ ବିଶ୍ଵମୋହିନୀ ସେ ଦେଖିଲେ ଏକ ମାଙ୍କଡ଼ ରୂପ ଧାରଣ କରିଥିବା ମଣିଷ ସେଠାରେ ବିଦ୍ୟମାନ । ରାଗ, ହୋଧ ଓ ଭୃଣାରେ ସେ ଏପରିକି ସେ ଦିଗକୁ ଆଦୌ ଅଗ୍ରସର ହେଲେ ନାହିଁ । ନାରଦ ମନେମନେ ବିସ୍ମିତ ହୋଇ ଭାବିଲେ କାହିଁକି ରାଜକନ୍ୟା ତାଙ୍କ ସ୍ଵାତ୍ଵକୁ ଆସିଲେ ନାହିଁ । ସେ ତ ସବୁଠାରୁ ସୁନ୍ଦର ବ୍ୟକ୍ତି । ବିଶ୍ଵମୋହିନୀ ସମସ୍ତ ରାଜାମାନଙ୍କୁ ଗ୍ରହଣ ଯେତେବେଳେ ଦ୍ଵାର ଦିଗକୁ ଅଗ୍ରସର ହେଲେ, ସେତେବେଳେ ଦେଖାଗଲା ଗ୍ରୀହଣ ସେଠାରେ

ଉପସ୍ଥିତ । ବଶୁମୋହନ ତାଙ୍କ କଣ୍ଠରେ ମାଲ ଅର୍ପଣ କଲେ । ଶ୍ରୀହରି ତାଙ୍କୁ ଗରୁଡ଼ ପୃଷ୍ଠରେ ବସାଇ ବୈକୁଣ୍ଠକୁ ବଦଳଗଲେ ।

ନାରଦ ପ୍ରଭୁଙ୍କର ଏ ପ୍ରକାର କାର୍ଯ୍ୟରେ ମନେ ମନେ ହୋଧତ ହେଲେ । ତାଙ୍କ ନିକଟରେ ବସିଥିବା ଲେଳ ଦୁଇଟି ନାରଦଙ୍କୁ ଚାହିଁ ହସି ହସି ମୁହଁକୁ ଅଇନାରେ ଦେଖିବାକୁ କହିଲେ । ନାରଦଙ୍କ ପାଇଁ ଏହା ଥିଲା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଲଜ୍ଜାଜନକ । ସେ ନିକଟସ୍ଥ ପୁଷ୍କରିଣୀରେ ତାଙ୍କ ମୁହଁକୁ ଚାହିଁବାରୁ ଦେଖିଲେ ମାଙ୍କଡ଼ଟିଏ ପାଣି ଭିତରୁ ତାଙ୍କୁ ଚାହିଁଛି । ଶିବଙ୍କର ଦୁଇ ପାରିଷଦ ସେନାବଳକୁ ଦୋଡ଼ି ଦୋଡ଼ି ପଲାଇଯାଉଥିଲେ । ନାରଦ ସେ ଦୁହଁଙ୍କୁ ରାଷ୍ଟ୍ର କୁଳରେ ଜନ୍ମ ହେବାର ଅଭିଶାପ ଦେଲେ । ଏ ଅଭିଶାପ ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଥିଲା ଯଥାର୍ଥ । ସେମାନେ ନାରଦଙ୍କର ପତନକୁ ଦେଖି ଖୁସି ହେବା ପାଇଁ ତାଙ୍କ ପଛେ ପଛେ ଆସିଥିଲେ ।

ସେମାନଙ୍କର ରାଷ୍ଟ୍ରଯୋଗିତ ଗୁଣ ପ୍ରକଟିତ ହେଉଥିଲା । ନାରଦଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟ ଥିଲା ଦୁର୍ବଳତା କିନ୍ତୁ ଶିବଙ୍କର ସେହି ପରିରୂପକଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟ ଥିଲା ଅପରାଧ । ନାରଦ ସେମାନଙ୍କୁ ଅଭିଶାପ ଦେଇ ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ତାଙ୍କ ମନରେ ଉଠୁଥିବା ପ୍ରତିଶୋଧ ନେଲେ । ବର୍ତ୍ତମାନ ନାରଦଙ୍କ ମନରେ ହୋଧ ତାଙ୍କୁ ଜୟ କରି ଯାଉଥିଲା ।

ନାରଦ ଧ୍ବନରାଧୁ ପାଣିରେ ତାଙ୍କ ମୁହଁକୁ ଦେଖିଲେ । ସେଠାରେ ତାଙ୍କର ମାଙ୍କଡ଼ ରୂପ ନଥିଲା । ସେ ନିଜର ରୂପକୁ ଦେଖିଲେ ମଧ୍ୟ ମନରେ ରାଗର ଜ୍ୱାଳା ପ୍ରଶମିତ ହୋଇ ନଥିଲା । ସେ ମନେ ମନେ ଭାବିଲେ, “ଶ୍ରୀହରି ହିଁ ପ୍ରକୃତ ଦୋଷୀ । ମୋ ନିଜେ ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚି ରାଜକନ୍ୟାଙ୍କର ପାଣି ଗ୍ରହଣ କଲେ ଅଥଚ ମୋତେ ବୋକା ବନାଇଦେଲେ ।” ସେ ହୋଧାନ୍ୱିତ ହୋଇ ବୈକୁଣ୍ଠ ଅଭିମୁଖେ ଯାତ୍ରା କଲେ । ନିଜର ତାଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ସେ ଶ୍ରୀହରି, ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଓ ବଶୁମୋହନଙ୍କୁ ଦେଖିବାକୁ ପାଇଲେ । ସେ ନାରଦଙ୍କୁ ପଚାରିଲେ, “କେଉଁଆଡ଼େ ଯାଉଛନ୍ତି ?” ନାରଦ ଠିକ୍ ଭାବରେ ଏହାକୁ ନ ଚାହିଁପାରି ରାଗ ଓ ହୋଧରେ ଅସ୍ଥିର ହୋଇ ଶ୍ରୀହରିଙ୍କୁ ଗାଳିଦେବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲେ । ଏକ ପରିଶେଷରେ ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ଅଭିଶାପ ଦେଇ କହିଲେ, “ଆପଣ ଯୁୟୁୟର ସଭାରେ ମୋତେ ଗଣ୍ଡାଇଥିବାରୁ ମୋର ଶରୀରରେ ପ୍ରାଣାତ୍ମା ଲଜ୍ଜାଗ୍ରସ୍ତ ହେବ । ଦ୍ଵିତୀୟରେ ଆମେ

ଆପଣଙ୍କ ପ୍ରିୟତମାଠାରୁ ବାହାରେ ରହି ସମୟ କଟାଇବେ । ଭୃଣ୍ଣିୟରେ ଆପଣ ମୋତେ ମାଙ୍କଡ଼ ରୂପ ଦେଲେ । ଆପଣ ସେହି ମାଙ୍କଡ଼ମାନଙ୍କ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରି ରହିବେ ।” ଏହି କହିସାରି ନାରଦ ଶ୍ରୀକଳ ସେ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଉପରେ ବିଜୟ ପତାକା ଉଡ଼ାଇଲେ । କିନ୍ତୁ ଶ୍ରୀକଳ ଥିଲେ ଗାନ୍ଧୀ, ସ୍ଥିର ଓ ଅବିଚଳ । ସେ ହସି ହସି କହିଲେ, “ମୁଁ ଏହା ହିଁ ଅପେକ୍ଷା କରିଥିଲି ।” ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଓ ବିଶ୍ଵମୋହନୀ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ନିକଟରୁ ଅନୁର୍ଦ୍ଧାନ ହୋଇ ଯାଇଥିଲେ । ନାରଦଙ୍କ ଚକ୍ରପଟଳରୁ ମାୟା ଦୂର ହୋଇଯାଇଥିଲା । ସେ ଦେଖୁଥିଲେ ମାୟା କପର ଶାବରେ ତାଙ୍କୁ ଆକ୍ରନ୍ତ କରିଥିଲା । ଏବଂ ପ୍ରଭୁ ତାଙ୍କୁ ରକ୍ଷାକରିଥିଲେ । ସେ ନିଜର କର୍ମ ପାଇଁ ଲଜିତ ହୋଇ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ପାଦତଳେ ପଡ଼ି ସମା ସାତନା କଲେ । ସେ କହିଲେ, “ପ୍ରଭୁ ! ମୁଁ ଆପଣଙ୍କୁ ଦେଇଥିବା ଅଭିଶାପ ଫେରାଇ ନେଉଛି ।” ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀକଳ କହିଲେ, “ହେ ମୋର ସନ୍ତାନ ! ମୋ ଇଚ୍ଛା ବିନା କିଛି ହୁଏ ? ନାରଦଙ୍କର ଏହି ଅଭିଶାପ ଯୋଗୁ ଶ୍ରୀରାମଙ୍କର ଅବତାର ହେଲେ ।

ନାରଦଙ୍କ ପ୍ରତି ପ୍ରଭୁଙ୍କର ଏହି ଦୟାହୃଦୟ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଅନୁସନ୍ଧିଷ୍ଠ ପ୍ରତି ରହିଛି । ମାୟାଶକ୍ତିଠାରୁ ଉଦ୍ଧୃତ ହୋଇ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଆତ୍ମଅନୁସନ୍ଧିଷ୍ଠ ହେଲେ ଓ ବିଶ୍ଵାସ କଲେ ନିର୍ଘୃତଭାବେ ତାହା ସତ୍ତ୍ଵର ଆନନ୍ଦ ପ୍ରାପ୍ତିରେ ସହାୟକ ହୋଇଥାଏ । ଏ ପରୀକ୍ଷା ବଡ଼ ଜଟିଳ । କାମିନୀ, କାଞ୍ଚନ ଓ ଅହଂଠାରୁ ଦୂରରେ ରହି ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷେତ୍ରରେ ବ୍ୟାପୁତ ରହିବା ଆବଶ୍ୟକ । ବାରମ୍ବାର ଶସି ପୁଣି ଉଠିବା ଏବଂ ଫଳ ପ୍ରାପ୍ତି ପାଇଁ ଆଶା ନକରି ଅନବରତ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ହିଁ ସଫଳତାର ମାପକାଠି ।”

ନାରଦଙ୍କ ଲକ୍ଷ୍ମୀ କଥା ଯାହା ପରେ କରତାକରେ ହଲ୍ ଦରକି କର୍ମ ଉଠିଲା । ବାବା ଉତ୍ତମନନ୍ଦଙ୍କ ଓଠ କୋଣରେ ଲୁଗିରହିଥିଲା ପରତୁଣ୍ଡିର ସ୍ଥିତିହାସ୍ୟ । ସେ ନିଜର ଏହି ସଫଳତାକୁ ମନେ ମନେ ଉପଭୋଗ କରୁଥିଲେ । ଦଶନମ୍ବରୀରୁ ଖୋଲାସା ମଞ୍ଚ ଉପରକୁ ଉଠି ଯାଇଥିଲେ । ବାବାଙ୍କ ପାଦପୂର୍ଣ୍ଣଙ୍କର ନିଜକୁ ଶରଣ୍ୟବାନ ମଣିବାକୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଭାବରେ ପ୍ରତିଯୋଗିତା ଲାଗିଯାଇଥିଲା ।

ବାବା ଉତ୍ତରାବଳୀର ଥିଲେ ଅନେକ ଲକ୍ଷ । ମନ୍ତ୍ରୀ, ଅଧିକାରୀ-
ଠାରୁ ଆରମ୍ଭକରି ସାଧାରଣ ଲୋକେ ତାଙ୍କ ଅପୂର୍ବ କୃପା ପାଇଁ ତାଙ୍କ
ସଶୋଚାନରେ ଶତମୁଖ ଥିଲେ । ସେଇ କାରଣରୁ ଭାରତର ଯୁନିଟଗରଣ
କରି ନୈତିକତା ଓ ମୂଲ୍ୟବୋଧକୁ ସମାଜରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ କରିବା ପାଇଁ
ସରକାର ତାଙ୍କୁ ବିଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନ ଭ୍ରମଣ କରି ତରୁଣମାନଙ୍କୁ ଉଦ୍‌ବୋଧନ
ଦେବାକୁ ସ୍ଥିର କରିଥିଲେ ।

ବାବା ଉତ୍ତରାବଳୀ ଅଞ୍ଚଳରେ କ'ଣ ଥିଲେ, କିପରି ସେ ବାବା
ହେଲେ ସେ ସମ୍ପର୍କରେ ବିଶେଷ ତଥ୍ୟ କାହା ପାଖରେ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ
କେତେକ ତାଙ୍କୁ ଆଧାତକ ଥିଲେ ବୋଲି କହନ୍ତି । କାରଣ ପ୍ରବଚନ
ଦେବାବେଳେ ଆଧାତକମାନେ ମାତ୍ତନୟମକୁ ଜଳାଞ୍ଜଳି ଦେଇଥିବା ଦେଖି
ସମାଜ ବିପତ୍ତ୍ୟାମୀ ହେଲେବୋଲି ସେ ପ୍ରାୟ ଶୋଭା ପ୍ରକାଶ କରିଥାନ୍ତି ।

× × × ×

ହୋତା ମହାଶୟ ଖବର କାଗଜଟିକୁ ଏ ପାଖ ସେ ପାଖ ଓଲଟାଇ
ରୁକିଥିଲେ । ପ୍ରଥମ ପୃଷ୍ଠାରେ ବଡ଼ ବଡ଼ ଅକ୍ଷରରେ ବକ୍ସ ଭିତରେ
ଲେଖାଥିଲା, “ଭାରତର ଅର୍ଥନୈତିକ ସମ୍ବାର ଓ ସାମାଜିକ ମୂଲ୍ୟବୋଧ”
ଶୀର୍ଷକ ଏକ ବୌଦ୍ଧିକ ସଭାରେ ବାବା ଉତ୍ତରାବଳୀ ତାଙ୍କର ମୂଲ୍ୟବାନ
ଘୋଷଣା କରିବା ଦେବେ । ହୋତା ମହାଶୟ ବାବାଙ୍କର ଗୁଣମୁଗ୍ଧ ଏକ
ପ୍ରମୁଖ ଶିଷ୍ୟ । ସେ ବଡ଼ ପାଟିରେ ଚିତ୍କାର କରି କହିଲେ, “ହଇଓ !
ଶୁଣୁଛ—ବାବା ମହାରାଜ ଆଜି ଅର୍ଥନୈତିକ ସମ୍ବାର ଭିତରେ ଘୋଷଣା
ଦେବେ । ସେ ଦିନ ତାଙ୍କ ରାମଚରିତ ମାନସରେ ନାରଦଙ୍କ ଭକ୍ତି
ସମ୍ପର୍କରେ ଶୁଣିଛ । ଆଜି ଶୁଣିବ । ଅମାପଜନ, ନିଷ୍ଠାଳଙ୍କ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ବ ସେ ।
ତାଙ୍କ ପରି ସାଧୁସନ୍ଥମାନେ ହିଁ ରାଷ୍ଟ୍ରକୁ ଠିକ୍ ଦିଗଦର୍ଶନ ଦେଇପାରିବେ ।”

ଡି. ଭ. ନ୍ୟୁଜ ଶୁଣିବାରେ ବ୍ୟସ୍ତ ଥିବା ତାଙ୍କର ପତ୍ନୀ ବିରକ୍ତ
ହୋଇ କହିଲେ, “ତୁମଭଳି ଭୋଲା ଓ ବୋକାଲେକ ସଂସାରରେ ନାହାନ୍ତି ।
ଦେଶରୁ ଦେଶଟା ଯାବୁ ଶୁକ୍ ମାର୍ଜେଟ୍ ଦୁର୍ଦ୍ଦିଗରେ ଉଠୁଛି ପଡୁଛି । ବଡ଼ବଡ଼
ଢ଼କ ଆସନରେ ଅଧିଷ୍ଠିତ ପଦାଧିକାରୀମାନେ ଏହି ଦୁର୍ଦ୍ଦିଗରେ ଲିପ୍ତ

ବୋଲି ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦିନ ଖବର କାଗଜ ଓ ଟି. ଭି. ନ୍ୟୁଜ୍ ମଣ୍ଡନ କରୁଛି ।”
ଏତିକି କହି ରୁପ୍ ହୋଇ ନ୍ୟୁଜ୍ ଦେଖିବାରେ ଲାଗିଲେ ଶ୍ରୀମତୀ ହୋତା ।

ହଠାତ୍ ଚିତ୍କାର କରି କହିଲେ, “ହଇହେ, ତଅଲ ଏଆଗଡ଼
ଆସ । ହଇ ନିଉଜ୍ କହୁଛି, ବାବା ଡମ୍ବରନନ୍ଦ ଷ୍ଟକ୍ ଠକେଇ ଘଟଣାରେ
ସମ୍ବୃକ୍ତ ବୋଲି ତଥ୍ୟ ମିଳିଛି ।”

ହୋତା ମହାଶୟ ପତ୍ନୀଙ୍କ କଥା ଶୁଣିଗଲେ କି ନାହିଁ ଜଣାନାହିଁ,
ସେ କିନ୍ତୁ ଟେଲିଫୋନ୍ ଡାଏଲ୍ କରି ବାବା ଡମ୍ବରନନ୍ଦଙ୍କ ଘାଷଣ ଶୁଣିବା
ପାଇଁ ଆସିବାକୁ ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରି ଚାଲିଥିଲେ ।

ପ୍ରଚରୁପ

ମାଳ ଆକାଶର ବସନ୍ତର ଉଡ଼ିଯାଉଥିଲା ବ୍ୟୋମଯାନ । ଶ୍ୟାମଳ ରଘୁ ଝରକା କଡ଼ ସିଟ୍‌ରେ ବସିରହି ମନେମନେ ଭାବୁଥିଲା, “ଯଦି ମୁଁ ଦଳବଦଳ କରି ନଥାନ୍ତି, ମୋତେ ଆଜି ଯେଉଁ ସମ୍ମାନ ମିଳିଲା ତାହା କେବେହେଲେ କଲୁନା କରିପାରି ନଥାନ୍ତି । ଦଳବଦଳକୁ ନେଇ ଅନେକ ଘଟଣା ଘଟିଗଲା । ବଛୁମାନେ ମୋ ବରୁଣରେ ଚାରିଆଡ଼େ କହିବୁଲିଲେ । କେମିତି ବା ସେ ଦଳବଦଳ କରିନଥାନ୍ତା । କେତେଦିନ ସେଇ ଗୋଟିଏ ପୋଷ୍ଟରେ ରହି ପୁଅକୁ ତାକୁ ନେଉନିଭୁଉନି ହୋଇଥାନ୍ତା । ସେ ଜାଣିଥିଲା ଯେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେ ସୋମାନଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଥାଆନ୍ତା, ସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାକୁ ଏଇମିତି ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିବାକୁ ହୋଇଥାନ୍ତା ।

ବଙ୍ଗୋପସାଗର ଦେଇ ଉଡ଼ି ଚାଲିଥାଏ ପ୍ଲେନ୍ । ଆକାଶରେ ସୂର୍ଯ୍ୟ ପଶ୍ଚିମ ଦିଗକୁ ଲେହିତ କରି ବୁଡ଼ିଯିବାର ଉପକ୍ରମ କରୁଥାନ୍ତି । ଝରକା କାତ ଦେଇ ଚାହିଁ ରହିଥାଏ ଶ୍ୟାମଳ ରଘୁ । ବୁଡ଼ୁଛି ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କର କରଣ ଦେଖି ସେ ଅନୁଭବ କରୁଥିଲା ଯେପରି ତା’ ଜୀବନର ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟାୟ ଆସି ପହଞ୍ଚିଗଲାଣି । ତା’ ନ ହୋଇଥିଲେ ଦଳବଦଳ କରିଥାନ୍ତା କାହିଁକି ? ଲଭି ଶତର ହିସାବ ସେ କେତେଥର କରିଛି । ସେ ଜାଣେ, ତା’ ପାଇଁ ଯବୁବେଳେ ଲାଭ । ଶତ ତା’ ଜାତକରେ ନାହିଁ । ଜନ୍ମ ବେଳେ ନାହାକ ଜାତକ ତଥାପି କରିବାକୁ ଯାଇ ଯେଉଁ କେତେ କଥା ଲେଖିଦେଇଥିଲେ, ସେଥିରେ କେବଳ ଲଭ କଥା ହିଁ ଲେଖିଥିଲେ । ତା’ ଯଦି ହୋଇନଥାନ୍ତା, ତେବେ ସେ ବାହା ହୋଇ ଘର ସଂସାର କରି ଛୁଆ ପିଲାଙ୍କ ଜଞ୍ଜାଳ ଭିତରେ ପଶି ସଢ଼ି ଥାନ୍ତା । ବାହା ନହୋଇ, ଘର ଭିତରେ ସ୍ତ୍ରୀ ନାମ୍ବାର ଜୀବଟିକୁ ବାନ୍ଧି ନରଖି, ସେ ଯଦି ବାହାରୁ ସ୍ତ୍ରୀ ସୁଖ ପାଇ ପାରିଲା, ତେବେ ତା’ଠାରୁ ବଳ ଆନନ୍ଦର କଥା ଆଉ କ’ଣ ଥାଇପାରେ । ଏକଥା ବୋଧହୁଏ ଜାତକ କଲେବେଳେ ନାହାକ ତା’ର ରାଶି ନକ୍ଷତ୍ର ଦେଖି ଲେଖିଦେଇ ଯାଇଛି । ତା’ ଜୀବନ ମଞ୍ଚ ଉପରେ ଅନେକ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକମାନଙ୍କର ଉଡ଼ି ।

ଗୋଟିକ ପରେ ଗୋଟିଏ । ନାଟକର ଦୃଶ୍ୟମାନଙ୍କର ପରିସମାପ୍ତି ପରି ସେମାନେ ଆସୁଛନ୍ତି ଓ ଧୁନରାସ୍ତ୍ର ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ହୋଇଯାଉଛନ୍ତି । ନକସା ନାଟକର ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରହିବା ସମ୍ଭବ ହୋଇପାରୁନା ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ । ନାଟକର ଶେଷ ଦୃଶ୍ୟ ଆରମ୍ଭରୁ ମୀରା ତା' ହୃଦୟକୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଜାବୋଡ଼ି ଧରିଛନ୍ତି । ମୀରା ବବାହତା । ତା' ଦାମ୍ପତ୍ୟ ଜୀବନର ଜଳନ୍ତ ସାକ୍ଷୀ ତା'ର ଯୁବ ଦୁଇଟି । ତଥାପି ମୀରା କୃଷ୍ଣ ପ୍ରେମରେ ପାଗଳନା । ଶ୍ୟାମଳ ରାସୁର ଶ୍ୟାମଳ ତନୁପ୍ରତି ଆକୃଷ୍ଟ ହୋଇ ମୀରା ତା' ହୃଦୟ ବେଗରେ ଅଧିଷ୍ଠିତ ହୋଇ ଆସନ ଜମାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛି ଓ କେବେକେବେ ଗେହେଇ ହୋଇ କହୁଛି, “ସେ ଯେ କାଳେକାଳେ ଶ୍ୟାମଳର ।”

ଉଡ଼ାଜାହାଜର ସିଟ୍ ଉପରେ ବସିରହି ଶ୍ୟାମଳ ଭାବୁଥିଲା ତା'ର ଅଜ୍ଞାତ । ଲାଭର ହିସାବରେ ସେ ମନେ ମନେ ଉତ୍ସୁକ ଥିବା ଦେଖିପାରୁଥିଲା । ଦଳବଦଳ କରିଥିବା ନେତୃତ୍ୱ ତା' ମନରେ ଆଦୌ ଖୋଜ ନଥିଲା । ସେ ଜାଣିଥିଲା ସବୁଭରତୀୟ ନେତୃତ୍ୱ ନେବାକୁ ହେଲେ ଏଇଭଳି ଦଳକୁ ବାଛିବାକୁ ହେବ, ଯେଉଁଠି ଥିବ ଶମତା ଓ ପ୍ରତିପତ୍ତି । ଶମତା ଆମନ ଅଳଂକୃତ କରିଥିବା ଦଳକୁ, ଲୋକଙ୍କୁ ଧର୍ମିକଟ, ଶୋଭାପାତ୍ରୀ ଶୋଭା ଦେଶନା । ସେଇଥିପାଇଁ ସେ ତା'ର ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କଠାରୁ ଅଲଗା ହୋଇଗଲା । ଶ୍ୟାମଳ ରାସ୍ତା ଗର୍ଭ କୋଡ଼ିଏ ବର୍ଷ ଧରି ଯେଉଁ ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କ ସହିତ ଥିଲା, ସେହିମାନଙ୍କୁ ନେଇ ସଙ୍ଗଠନ ଗଢ଼ି କିଛିଟା ଆସର୍ତ୍ତା ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ କରିଥିଲା, ସେଇମାନଙ୍କୁ ଗୁଡ଼ି ଅଲଗା ହୋଇଗଲା । ଦେଶର ଅର୍ଥ ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ନେଇ ସେମାନଙ୍କ ମହିତ ମନ୍ଦୋପାତନ ହୋଇଥିଲା । ଫୁଲ୍ ଓ ଚାନ୍ଦିନୀ ମାତ୍ରରେ ବଂଶୀର ରାସ୍ତା ଥିବା ଶ୍ୟାମଳ ପାଇଁ ବେଦାନ୍ତ ଦର୍ଶନର ମାତ୍ରବାକ୍ୟ ଚାନ୍ଦିନୀର ଶ୍ଳୋକ କୌଣସି ମୂଲ୍ୟ ରଖୁନଥିଲା । ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ୁଥିବା ଦେଶର ଅର୍ଥମାତ୍ର ପାଇଁ ଚାନ୍ଦିନୀ ନେବା ବ୍ୟତୀତ ଦେଶ ଆଗରେ ଆଉ କ'ଣ ଉପାୟ ଥିଲା ? ଚାନ୍ଦିନୀ ନେବାରେ ଅସମର୍ଥ କେଉଁଠି ଥିବାର ସେ ଶୋଚି ପାଉନଥିଲା । ଲୋକେ ଲୋକେ ହାତ ଖାଇପିଇ ରହିଲେ, ସିନା ଦେଶ ବଞ୍ଚେ । ଦେଶ ବଞ୍ଚୁଥିଲେ, ଚାନ୍ଦିନୀ ବାକୁ କେତେ ବା ମମୟ ଦରଲାର । ଏଇ ବସନ୍ତକୁ ବରୁଣ ମନ୍ଦିରରୁ ଲାଗିଯାଇ ପାରିଥାନ୍ତା, ଆଲୋଚନା ହୋଇପାରିଥାନ୍ତା । ସବୁ କଥାରେ ନିଜାଲ ଭାବରେ ମୂଷା ଦେଖିବା ପରି ହଠାତ୍ ଧର୍ମିକଟକୁ ସେ ଗଢ଼ିବା ଲାଗିଯାଇ ନଥିଲା ।

ମୀରା ହୃଦୟ ହୃଦୟ ଗେହଲାଇ ନହାଇ କହେ, “ଶ୍ୟାମଳ ! ତୁମକୁ ନେଶିବା ମାତ୍ରେ ମୋ ଆଗରେ ଯେହୁ ଦୁଃଖୀଙ୍କ ଶ୍ୟାମଳର ଚେନହୁଏ ଝୁଲିଯିଉନା । ସେ ତା’ର ନରମ ବାହୁ ଦୁଇଟିକୁ ଶ୍ୟାମଳ କାନ୍ଧ ଉପରେ ଥାପିଦେଇ କହେ, “ବୁଝିଲନା; ଗତ କାଲିର ଶାଢ଼ୀଟା ଓଲଟୁ ମଡ଼େଲୁ । କେତେ ନୂଆ ମଡ଼େଲ ଶାଢ଼ୀ ବର୍ତ୍ତମାନ ମାର୍କେଟରେ । ଗରୀଆ ମାର୍କେଟରେ ପଶିଗଲେ, ଶାଢ଼ୀ ବାନ୍ଧିବା କଷ୍ଟକର ବ୍ୟାପାର । ଆଃ, କେତେ ସୁନ୍ଦର ଡିଜାଇନର ଶାଢ଼ୀ । ମୋ ପାଇଁ ଯେଥିରୁ ଗୋଟି ଆଣନ୍ତୁନା । ଶ୍ୟାମଳ ମୀରା ପାଇଁ ଅନେକ ଶାଢ଼ୀ ଆଣେ । ତଥାପି ତା’ର ଅବଶୋଷ । ଶାଢ଼ୀର ଶେଷ ନାହିଁ ଯେମିତି ମୀରା ପାଇଁ ।

ମୀରା ଶ୍ୟାମଳର ଦୁଃଖତା ପାଖରେ ବନ୍ଧା । ପ୍ରଲୁପ୍ତ ଭ୍ରମର ଅନେକ ଫୁଲକୁ ରୁମ୍ଭନ କରି ଭଣି ଦେବାପରି ଶ୍ୟାମଳର ରୁମ୍ଭନର ଗ୍ରହ ଅନେକଙ୍କ ଠାରେ ଥିଲେ ବି ମୀରା ରୁମ୍ଭନ ସ୍ବତନ୍ତ୍ର । ସେଇ ସ୍ବତନ୍ତ୍ରତା ପାଇଁ ତାକୁ କିଛି ଅର୍ଥ ଗ୍ରାହକ କରିବାକୁ ହୋଇଥାଏ । ସେଥିପାଇଁ ଶାଢ଼ୀର ନାହିଁ ଶ୍ୟାମଳର । ସେ ଜାଣେ ମୀରା ତା’ ପାଇଁ କାମସଧୁ । ଶରୀର ମନ ଓ ଆତ୍ମାକୁ ଏକ କରି ଦେବାରେ ମୀରା ଧୂରନ୍ଧର ବୋଲି ସେ ଅନୁଭବ କରେ ।

ବାଙ୍ଗାଲେର ଉଡ଼ାଜାହାଜ ପଡ଼ିଆରେ ପ୍ରେମ ଲାଗିକଲୁ । ଧୀରେ ଧୀରେ ତଳକୁ ଓହ୍ଲାଇଲୁ ଶ୍ୟାମଳ । ହସିହସି ହାତରେ ଫୁଲମାଳ ଓ ଚୋଡ଼ା ଧରି ତା’ର କର୍ମୀମାନେ ତାକୁ ମୁକର୍ଦ୍ଦନା ଜଣାଉଥିଲେ । ହଠାତ୍ କେନ୍ଦ୍ର ତା’ର ଜାହାଜାଦ ଧୂମ ପକାଇବାକୁ ଉଠିଲେ । ଏୟାରପୋର୍ଟରୁ ହୋଟେଲ ଉଡ଼ୁ ଯାଉଥାଏ । ବିନସାରା ଅନେକ କାର୍ଯ୍ୟ ଭିତରେ ସେ ରହୁଥିଲା ବ୍ୟସ୍ତ । ପ୍ରଧାନ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଦପ୍ତରରୁ ଆସିଥିବା ସ୍ପେସାଲ ଅଫିସର ମିଃ ଆୟୁଜାରଙ୍କ ସହିତ ତା’ର ହୋଇଥିଲା ବାରମ୍ବାର ଆଲୋଚନା । ଦେଶର ବର୍ତ୍ତମାନ ଅର୍ଥନୀତି ସମ୍ପର୍କରେ ଜନଜାଗରଣ କରିବାକୁ ହେବ । ସେଥିପାଇଁ ଶ୍ୟାମଳର ପ୍ରସ୍ତାବନା ଓ ଗୁରୁତ୍ବ ଉପରେ ଜୋର ଦେଇଥିଲେ ମିଃ ଆୟୁଜାର । ବେଶ୍ ମେଲାପାଁ ଲୋକ । ବିଭିନ୍ନ ଉଚ୍ଚ ପଦବୀରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରି ବର୍ତ୍ତମାନ ପ୍ରଧାନ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଦପ୍ତରରେ ବାସହଲ । ସଙ୍ଗେଟ ଅଫିସର

ଭବରେ ବେଶ୍ ନାମ ଅଛି ତାଙ୍କର । ସେ ନଁ ବାଢ଼ୁଥିଲେ ଶ୍ୟାମଳକୁ ଓ ପ୍ରଧାନ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କର ଅନୁମତି ନେଇ ତାଙ୍କ ସହିତ ବାଙ୍ଗାଲୋରଠାରେ ଆଲୋଚନା କରିବାକୁ ଡକାଇଥିଲେ ।

କଲିକତା ଫେରି ଆସିଥିଲା ମନରେ ଅନେକ ଆଶା ନେଇ । ଶ୍ୟାମଳ ରାୟ ଲାଗିଯାଇଥିଲା ପ୍ରବୃତ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟରେ । ଅର୍ଥର ଅଭାବ ନଥିଲା । କର୍ମୀମାନେ ଚାଲିଆଡ଼େ ମହୁ ମାଛପରି ଦେରି ହୋଇଯାଇଥିଲେ । ଗାଡ଼ି ମଟରର ଲମ୍ବା ଧାଡ଼ି ତା'ର ସଭାମାନଙ୍କରେ ଡେଇ ପକାଇଦେଉଥିଲେ । ବସ୍ ଟ୍ରକ୍ରେ ବୁଡ଼ାହୋଇ ଆସୁଥିଲେ ସେମାନେ । ସେଥିରେ କୃଷି ଶ୍ରମିକଙ୍କୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଥିଲେ ଅଧ୍ୟାପକ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ । ଶବ୍ଦରକାଗଜମାନଙ୍କ ପାଇଁ ବେଶ୍ ଜୋର୍ ଦାର ଖୋରାକ ମିଳିଯାଇଥିଲା । ନୂଆ ନୂଆ ସମ୍ବାଦ ଦୈନିକ, ପାଷ୍ଟିକ ଇଂରାଜୀ, ବଙ୍ଗଳା ଓ ଓଡ଼ିଆ କାଗଜମାନଙ୍କରେ ଭର୍ତ୍ତି ହୋଇ ଯାଇଥିଲା । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦିନ ସନ୍ଧ୍ୟାପରେ କକଟେଲ୍ ପାର୍ଟିର ଆସର ବିଭିନ୍ନ ହୋଟେଲମାନଙ୍କରେ ଜମୁଥିଲା । କେହି କେହି ସମ୍ବାଦପତ୍ର ଶ୍ୟାମଳକୁ ବଶିଷ୍ଠ ଟେଡ଼୍ ଇଉନିୟନ୍ ନେତାଭାବେ ଚିହ୍ନିତ କଲବେଳେ ଅନ୍ୟ କେତେକ ନୂତନ ଅର୍ଥମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ପ୍ରବକ୍ତା ବୋଲି ମତ ପ୍ରକାଶ କରୁଥିଲେ । ଶ୍ୟାମଳ ମୀର କୋଳରେ ବସିଥିଲେ ରାତି । ନିଜର କ୍ଳାନ୍ତ ଶରୀରକୁ ତା' କୋଳ ଉପରେ ଥୋଇଦେଇ, ନିଜ ବାହାଦୁରୀ କାହାଣୀ, ତମଜାରିତାର ସହ କହି ଚାଲୁଥିଲା । ତା' ପାଇଁ ଏହା ଥିଲା ଅପୂର୍ବ ଅନୁଭୂତି । ସମତାର ମର୍ତ୍ତ୍ୟ ପାହାଚରେ ଛୁଡ଼ା ହୋଇ ସେ ଶୀର୍ଷକୁ ଦେଖିବାର କଳ୍ପନାରେ ମଜ୍ଜିଯାଇ ମୀର ଆଗରେ ତା'ର ସ୍ୱରୂଷଭର ଡିଣ୍ଡିମ ପିଟିବାକୁ ଭୁଲୁନଥିଲା । ମୀର ଦିନେ ଦିନେ ତାକୁ ପଚାରେ, “ତୁମେ କ'ଣ ସତରେ ଭାବୁଛ ଦେଶର କୋହଳ ଅର୍ଥମନ୍ତ୍ରୀ ଦେଶର ଦାରିଦ୍ର୍ୟକୁ ଦୂର କରିପାରିବ ? ଦେଖୁନା, କେମିତି ବଢ଼ି ଚାଲିଛି ଦରଦାମ୍, ବେକାସ । ଋଣ କ'ଣ ଅର୍ଥମନ୍ତ୍ରୀକୁ ସୁଧାରିବାର ଠିକ୍ ବାଟ ?” ମୀର ପାଟିରୁ କଥା ଛୁଡ଼ାଇ ନିଏ ସେ । ସେ ଜାଣେ ସବୁ । ସେ ଖୋଲକରି କହି ପାରେନା । ସେ ଦେଖେ ତା'ର ସ୍ୱାର୍ଥର ଅଗ୍ନିକଣା କେମିତି ବାଟମାଡ଼ି ଚାଲିଛି ଏବଂ ସାହା ତା' ଗ୍ରସ୍ତରେ ଆସୁଛି, ତାକୁ ଜାଳି ପୋଡ଼ି ଗୁରୁଖାର କରି ଦେଉଛି । ମୀର ଚାକୁଳକୁ ଜୋରରେ ଓଠ ସମ୍ମୁଖରେ ଚାପିରଖେ ।

ଜଗତକୁ ଲଗାଇ ଦେଇ ଦିନସାରା ପରଶମକୁ ଭୁଲିଯିବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକରେ ।
ମୀର କହି ପାରେନି କିଛି ।

ଶ୍ୟାମଳ ଶ୍ରାବଣର ଅବକଳ ନକଲ ଖବର କାଗଜରେ ପ୍ରକାଶିତ
ହେବାବେଳେ କୋହଳ ଅର୍ଥମାତ୍ରର ପ୍ରଭାବ ସ୍ଥୂଳ ମାକେଟର ଦୁର୍ଗତିକୁ
ବ୍ୟାପୀ ଯାଇଥାଏ । ଦେଶର ଏ ମୁଣ୍ଡରୁ ସେମୁଣ୍ଡ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରାଜମାତ୍ରର
ସତରଞ୍ଜି ଖେଳରେ ମାତ୍ର ଯାଇଥାନ୍ତି ବିଭିନ୍ନ ରାଜନୈତିକ ଦଳ । ଦେଶ
ପାଇଁ ମାତ୍ରକୁ ସେମାନେ ବିପଜ୍ଜନ ଦେଇଥାନ୍ତି । ‘ଦେଶ ଆଗ, ମାତ୍ର ପଛ’
ଏହାହିଁ ଥାଏ ସେମାନଙ୍କର ସ୍ୱପ୍ନାଗାନ । ମଧ୍ୟସ୍ଥ ସ୍ୱପ୍ନାଗାନର ଟକ୍କର
ଜବାବ ଦେଉଥାଏ ଶ୍ୟାମଳ ରାୟ । କୋହଳ ଅର୍ଥମାତ୍ରର ପକ୍ଷା ପ୍ରବକ୍ତା
ପାଲଟି ଯାଇଥାଏ ସେ ଖବର କାଗଜରେ ବାହାରୁଥିବା ଧର୍ମପତି, ହରତାଳ
ଓ ବନ୍ଦ ପ୍ରଭାବ ଦ୍ୱାରା ସେ ପ୍ରଭାବିତ ହୋଇ ନ ଥାଏ ।

ଦିନକୁ ଦିନ ମୀରର ସୌଖୀନ ସାମଗ୍ରୀର ଆଗ୍ରହ ବଢ଼ି
ରୁଲିଥାଏ । ମୀର ଜାଣେ ତାର ଶ୍ୟାମଳ ରାୟ ଉପରେ କୌଣସି ଆଇନଗତ
ଅଧିକାର ନାହିଁ । ଆଇନଗତ ଅଧିକାର କ’ଣ ସବୁ ଅଛି । ସେ ତାର
ଯୌବନକୁ ଶ୍ୟାମଳ ରାୟ ପାଦତଳେ ବନ୍ଦୀ କରି ଦେଇଛି । ତା’ ଦର
ମହାର ଠାରୁ ଅଲଗା ନୋଇ ଶ୍ୟାମଳର ବାହୁ ବନ୍ଦନରେ ନିଜକୁ ଆବିଷ୍କାର
କରିଛି । କେଉଁଥି ପାଇଁ ? ତାର ଭବିଷ୍ୟତ ତାକୁ ହିଁ ଦେଖିବାକୁ ହେବ ।
ଯୌବନ ବା କେତେଦିନ । ଶ୍ୟାମଳ ରାୟକୁ ସେ ଜାଣେ । ମୀର କେବଳ
ଜାଣେ ତା’ ପାଇଁ ନୁହେଁ, କେତେ ଆସିଲେଣି ଓ ଗଲେଣି ତା’ ଜୀବନରେ ।
କାହାକୁ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେ ଧରି ରଖିନି । ସେ ଚିରଦିନ ସମ୍ପର୍କ କରିବାରେ
ବିଶ୍ୱାସ କରେ ନାହିଁ । ମୀର ତା’ ପାଇଁ କେବଳ ଭେଟାବସ୍ତୁ । ତାହା
ସୁଗନ୍ଧରେ ସେ ଭ୍ରମରପରି ଫୁଲ ଉପରେ ଘୁରି ଚାଲୁଛି । ଫୁଲରୁ ମଧୁ
ସରିଗଲେ ସତେ କ’ଣ ସେ ମୀରକୁ ଧରି ରଖି ପାରବ ।

ମୀରର ରୁକର ତାର ସବୁସ୍ଥ । ସେ ଜାଣି ଜାଣି ତା’ ପରିବାରକୁ
ଛାଡ଼ି ଦେଇ ଆସିଛି । ଭବିଷ୍ୟତର ସୁଖମୟ ଜୀବନରୁ ସେ ଅନାଗତ
ଭବିଷ୍ୟତର ଜ୍ୱଳନ୍ତ ଅଗ୍ନିବର୍ଷୀ ରାସ୍ତାରେ ପାଦ ଦେଇଛି । ସେ ପାଦ
ନିଶ୍ଚିତଭାବେ ପୋଡ଼ିବ । ତା’ର ଉପଶମର ମଲମ ଶ୍ୟାମଳ ନିଶ୍ଚିତଭାବେ

ନୁହେଁ । ନୂତନ ଚଳାଚଳ ଅର୍ଥମାତ୍ର ପ୍ରଲୋଭନରେ ସଞ୍ଚିତ ସମସ୍ତ ଅର୍ଥ ସେପ୍ଟାବର ବଜାରରେ ସେପ୍ଟାବର କଣିକାରେ ନଷ୍ଟ ହୋଇ ଯାଇଛି ।

ଖ୍ୟାମଳ ରାୟର ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି କେବଳ ଫାଙ୍କା ମାଠିଆର ସ୍ୱର ଭଳି ପ୍ରତ୍ୟୟମାନ ହେଉଥିଲା । ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ପରେ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି । କେଉଁ ଗୋଟିଏ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି କାର୍ଯ୍ୟରେ ଲାଗି ପାରୁନଥିଲା । ସେ ଜାଣେ ଲୋକମାନଙ୍କୁ ପ୍ରବଞ୍ଚନା ଦେଇ କ୍ଷମତା ହାସଲ କରିହୁଏ, ଯଶ ଓ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ମିଳିପାରେ । ତା' ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ଥିଲା ଅର୍ଥ ଓ କ୍ଷମତାର ଲଳସା । ଦଳବଦଳ କ୍ଷମତା ଲଭିବ କେବଳ ମାଧ୍ୟମ । ସେଇ ମାଧ୍ୟମ ଦେଇ ତାକୁ ଅର୍ଥ ମିଳିଲା । ମିଶ୍ରର ସାନ୍ନିଧ୍ୟ ମିଳିଲା । ମିଶ୍ର ତା' ନିକଟରେ ବୃତ୍ତା ପକ୍ଷ । ସାଇତି ରଖିବାର ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠୁଛି କେଉଁଠୁ । ପୋଡ଼ିଜାଳି ପାଉଁଶ ହୋଇଗଲେ ତା'ର ଅସ୍ତିତ୍ୱ ରହିନା । କ୍ଷମଣ ତା' ନିକଟରେ ମିଶ୍ର ଅପାଂକ୍ରେୟ ହୋଇ ଉଠୁଥିଲା ।

ଖ୍ୟାମଳ ରାୟ ଯେଉଁଦିନ ଦଳବଦଳ କରିବାର ନିଷ୍ପତ୍ତି କରିଥିଲା, ସେଦିନ ମିଶ୍ର ବିରକ୍ତ ଭାବ ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲା ଖୋଲ କରି କହିଥିଲା, “ତୁମର ସ୍ଥିରତା ନାହିଁ । ବହୁ ଯାଉଥିବା ନିଶ୍ଚ ପାଣିପରି ତୁମେ ବାରମ୍ବାର ବାଟଭଙ୍ଗି ବହିଯିବାକୁ ଚାହୁଁଛ । କିନ୍ତୁ ନେବେ ଭାବଛନ୍ତି ଏହାର ପରିଣତି କ'ଣ ହେବ ।” ତା' କଥାକୁ ଶୁଣିନଥିଲା ଖ୍ୟାମଳ ରାୟ । ନେବେ କାହା କଥାକୁ ସେ ଶୁଣେନା । ତା' ଆଖି ଆଗରେ ଥିଲା କ୍ଷମତା ଓ ଅର୍ଥର ଲଳସା ।

ଦେଶର ଅର୍ଥମାତ୍ର କ୍ଷମଣ ଭଙ୍ଗି ପଡ଼ୁଥିଲା, ତା' ସହିତ ସରକାରଙ୍କର ମମରୁଦଣ୍ଡ । ଗୋଟି ଗୋଟି ହୋଇ ଶିଳ୍ପ କାରଖାନା ବନ୍ଦ ହୋଇ ଯାଉଥିଲା । ଖ୍ୟାମଳ ରାୟ ଭାଷଣ ଶୁଣିବାକୁ କେହି ଆଗ୍ରହ ପ୍ରକାଶ କରୁନଥିଲେ । ଛକ ଜାଗାମାନଙ୍କରେ ଭାଷଣ ଦେବାବେଳେ ଲୋକମାନଙ୍କର ବ୍ୟଙ୍ଗ ବିପ୍ରୀତର ଆଦାତରେ ସେ ଶିନ୍ ଭିନ୍ ହୋଇ ପଡ଼ୁଥିଲା । ଗାଡ଼ି ମଟର ଆଗପରି ତା' ଦର ଆଗରେ ଯାଡ଼ି ବାନ୍ଧି ନଥିଲେ । ଚନ୍ଦନ ବାଜୁଥିବା ଟେଲିଫୋନ୍ ଡି. କ୍ଷ. କର୍ତ୍ତା ବନ୍ଦ କରି ଦେଇଥିଲା । ଖ୍ୟାମଳ ରାୟ କିଛି ବୁଝୁଥିଲା, କିଛି ବୁଝିପାରୁ ନଥିଲା । ତାର ଅତି ଆପଣାର ଲୋକମାନେ ଜଣକ ପରେ ଜଣକ ତା' ନିକଟରୁ ଖସି ଯାଉଥିଲେ ।

ଶ୍ୟାମଳ ରଘୁ ଯେଉଁଦିନ ଖବର କାଗଜରେ ସ୍କୁଲ ମାର୍କେଟ
 ସ୍ଥାଣ୍ଡଲ ଖବର ସେ ଦିନ ବଛଣାରୁ ଉଠି ପାରିଲ ନାହିଁ । କୋହଳ
 ଅର୍ଥମାତ୍ରର ପ୍ରଭାବ ଯୋଗୁଁ କୋଟି କୋଟି ଟଙ୍କା ହେଉଥିବା ହୋଇ
 ପାରିଲା । ମିଃ ଆୟୁଜ୍ଞାରଙ୍କର ଆରେଷ୍ଟ ହେବା ଖବର ତାକୁ ବେହୋସ
 କରି ପକାଇଲା । ଶ୍ୟାମଳ ରଘୁ ତା' ଆଖି ଆଗରେ ଗଡ଼ୁଥିବା ସ୍ୱପ୍ନର
 ଅଟ୍ଟାଳିକା ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ୁଥିବାର ଦେଖୁଥିଲା । ସେ ଦେଖୁଥିଲା ସେ ଉଡ଼ା-
 ଜାହାଜରେ ବସିଛି । ବଙ୍ଗୋପ ସାଗରର ମାଳ ଜଳସିନ୍ଧି ଉପରେ
 ଆଗେଇଯିବାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଦାବାନଳ ଯେମିତି ସମସ୍ତ ପରିବେଶକୁ ଘୋଟି
 ରହିଛି ଏବଂ ଟାଣି ନେଉଛି ବ୍ୟୋମଯାନଟିକୁ । ସେ ନିଜକୁ ପୋଡ଼ି ହୋଇ
 ନିଃଶେଷ ହୋଇଯିବା ଭୟରେ ଚିତ୍କାର କରି ଉଠୁଥିଲା । ତା' ପାଖରେ
 ନଥିଲା ମିର । ମିର ତା' ଜୀବନର ସବୁ ଆୟୁକୁ ହରାଇ ଦେଇ
 ପ୍ରତାରଣାର ଶିଳାର ହୋଇଥିବା କାରଣରୁ ଶ୍ୟାମଳ ରଘୁ ଜୀବନରୁ
 ଅପସର ଯାଇଥିଲା । ଶ୍ୟାମଳ ରଘୁ ଏକାକୀ ତନ୍ତ୍ରପୋଷ ଉପରେ ଭରସା
 ନିଜର ଅନ୍ତତତ୍ତ୍ୱ ପଡ଼ିବାବେଳେ ସେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଅବସ୍ଥା ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୋଇ
 ଉଠୁଥିଲା ଓ ଭବିଷ୍ୟତ କୁହୁଡ଼ି ଘେର ଭିତରେ ପଶିରହିଥିଲା । ଶ୍ୟାମଳ
 ରଘୁ ନିଜକୁ ଯେଇ କୁହୁଡ଼ି ଭିତରେ ହଜାଇ ଦେଇ ଅନ୍ତତର ଗୌରବ,
 ମହାନ ଓ ଶ୍ରଦ୍ଧାକୁ ନେଇ ବଞ୍ଚିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଥିଲା । ପାଖ ଗଛଟିରେ
 ବସିରହି ପେଟୁଟା ଅବେଳରେ ତାର ଅଭାସ ରଖି ପକାଇବାରେ ଲାଗୁଥିଲା ।
 ବସ୍ତାରେ ଇନ୍ଦ୍ରିୟ କରି ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କର ଶୋଭାଯାତ୍ରା ସରକାରଙ୍କର
 ନୂତନ କୋହଳ ଅର୍ଥମାତ୍ର ବରୁଦରେ ବିଷେଦ୍ୱାର କରି ଚାଲୁଥିଲା ।
 ଶ୍ୟାମଳ ରଘୁ ରୁପରୁପ ପାୟୁଲର ରୋଷାମାନଙ୍କୁ ଥରେ ଥରେ ଚାହିଁ ଯେଇ
 ପେଟୁଟିକୁ ଆଖି ଆଗରେ ଦେଖିବାର ଉପକ୍ରମ କରୁଥିଲା । ତା' ଦେହରେ
 ବଳ ନଥିଲା । ବୟସର ବୋହରେ ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ୁଥିଲା ସେ । ମିରପରି ଆଉ
 କେହି ତା' ଜୀବନ ରଙ୍ଗମଞ୍ଚ ଉପରକୁ ଉଠିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁନଥିଲେ ।

ସେ ଘୋଟି ରହିଥିବା କୁହୁଡ଼ି ମଧ୍ୟରେ ନିଜର ଅସ୍ତିତ୍ୱକୁ
 ଖୋଜିବାରେ ଲାଗୁଥିଲା ।

ଆତ୍ମେୟ

ଏସ୍ବାରବସ୍ବର ଝରକାକଡ଼ ପିଟ୍ରେ ବସିରହି ମୁଁ ବାହାରକୁ
ଚାହିଁଥିଲି । ଆସ୍ତେ ଆସ୍ତେ ମୁଁ ଉପରକୁ ଉଠୁଥିଲି । ମୋର ଆଖି
ବାହାରର ଝାସ୍ବା ଅନ୍ଧାର ଭିତରେ କିଛି ଦେଖି ପାରୁନଥିଲି । ମୋ ବା
କଡ଼ରେ ବସିଥିବା ସହଯାତ୍ରୀଣୀକୁ ଚାହିଁବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଥିଲେ ହେଁ ଚାହିଁପାରୁ
ନଥିଲି । ମୋ ନିକଟରେ ବସିଥିବା ସହଯାତ୍ରୀଣୀ ଥିଲେ ଅତ୍ୟାଧୁନିକ ସୁନ୍ଦରୀ
ମହିଳା । ବୋଧହୁଏ ବୟସ ତିରିଶ ବା ପଚାଶର । ବିବାହ ବେଳର
ଚାରିକଡ଼କୁ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପରିହରଣ କରିବାର ଅନୁମାନ ହେଉନଥାନ୍ତି । ଉଚ୍ଚତା
ବେଶ୍ ମଧ୍ୟମ ଧରଣର । ତାଙ୍କୁ ଡେଜା କୁହାଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ଅଥଚ
ସେ ଆଦର୍ଶ ଗେଡ଼ା ନୁହଁନ୍ତି । ମୁଣ୍ଡରେ କଳାମରମର ଗୋଛେ ବାଳ ।
ଗଣ୍ଡର ନଈର କଳା କଳା ପାଣିର ଗଣ୍ଡରତା ଜଣା ନପଡ଼ିବା ପରି, ତାଙ୍କର
ସୁନ୍ଦର ଚକ୍ଚକଣ ବାଳକୁ ଭେଦକରି ଦେଖିବା କଷ୍ଟ । ଆଧୁନିକ ବିଭୂତି
ପାର୍ଲୋରରେ ବସିବାର ବାଳ ବିଷିପ୍ତ ହୋଇ ପଡ଼ି ରହିଥାଏ । ତାଙ୍କର
ହାତ ଅଜାଣତରେ ମୋ ହାତକୁ ଛୁଇଁଦେବା ମାତ୍ରେ ଲଜକୁଳୀ ଲଜା
ପ୍ରଶର ଅନୁଭବ ଲାଗୁଥାଏ । ମୁଁ ମନମନେ ଏଇ ସୁନ୍ଦରୀ ତରୁଣୀଙ୍କୁ ନେଇ
ଅନେକ କଳ୍ପନା କଲି । କିପରି ହୁଅନ୍ତା ଯଦି ମୁଁ ତାଙ୍କର ନାଁ ଓ ଠିକଣା
ପଚାରନ୍ତି ? ତାଙ୍କ ସହିତ ବନ୍ଧୁତାର ସମ୍ପର୍କ ବଢ଼ାନ୍ତି ? ଦିଲ୍ଲୀ ସହରରେ
ଏପରି ତରୁଣୀଟିର ବନ୍ଧୁତା..... । ମନର କଳ୍ପନା ଡେଶାମେଲି
ଭଣ୍ଡିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲା ।

ଏସ୍ବାର ହୋଷ୍ଟେଲ ଆସି କ’ଣ ଜଳଖିଆ ନେବେ ବୋଲି
ପଚାରିଲେ । ମୁଁ ‘ଭେଜ୍’ କହିବାବେଳେ ସେ ‘ନନ୍-ଭେଜ୍’ କହିଲେ । ମୋର
‘ଭେଜ୍’ ତାଙ୍କ ଆଖି ଆଗରେ ତାହଲର ଇଞ୍ଜିତ କରୁଥିଲା । ମୁଁ
ନିରବରେ ଭେଜିଟେବୁଲ୍ ଚମ୍ବୁ ଗର୍ଭସ୍ଥ କରୁଥିଲି ଓ ତାଙ୍କୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରୁଥିଲି ।
ସେ କଣ୍ଟାବୁମର ପ୍ରୟୋଗ କରି ଖାଇବାରେ ଲାଗିଥିଲେ । ପିଇବା ପାଇଁ
ଗ୍ଲାସ ବା କପି ଦେବାବେଳେ ମୁଁ ମୋର ଅତି ଆପଣାର ଗ୍ଲାସ୍ ଆଦର

ନେଲି । ସେ କିନ୍ତୁ କଫି ପିଇଲେ । ମୁଁ ଭାବିଲି ସେ ଚେବେ-କ'ଣ ଦକ୍ଷିଣ
 ଭରଣାୟ । କାହିଁକି ତାଙ୍କ ଚେନ୍ଦ୍ରବରୁ ଦକ୍ଷିଣୀ ବୋଲି ଜଣା ପଡ଼ୁ ନାହାନ୍ତି ।
 ଦକ୍ଷିଣ ଭରତ ଥିା ଲେକମାନଙ୍କର ଆଦର୍ଶ କାଲିଦା ଭଲ । ସେମାନେ
 ଟିକିଏ ସାହସ ଓ ଲଜ୍ଜା ରଖନ୍ତି । ସ୍ବାକ୍ଷ ପାଖରେ ସେମିତି କାହିଁ
 ଲଜ୍ଜା ନାହିଁ । ମୁଁ ମୋ ବ୍ୟାଗରୁ ଗପ ବହୁଟିଏ କାଢ଼ି ପଢ଼ିବାବେଳେ
 ସେ ତାଙ୍କ ଡାଏରୀ ବାହାର କରି ଲେଖିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲେ । 'କ'ଣ
 ଲେଖୁଛନ୍ତି ମୁଁ ଜାଣିବା ପାଇଁ ବ୍ୟତୀ ହୋଇଉଠିଲି । ମୋ ବିଷୟରେ ବା
 ମୋ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ବରେ ପ୍ରଭାବିତ ହୋଇ କିଛି ଲେଖୁନାହାନ୍ତି ତ ? ମୋ
 ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ବରେ କାହିଁକି ସେ ପ୍ରଭାବିତ ହେବେ ? ମୁଁ କିଏ କି ? ମୁଁ ତାଙ୍କ ପର
 ମର୍ତ୍ତ୍ୟ ନୁହେଁ । ମୋ ଚେନ୍ଦ୍ରବରରେ ସାହାଯ୍ୟ ବ୍ୟବହାର କରାଯିବ ନାହିଁ ।
 ମୋର ପୋଷାକ ସାଧାରଣ, କାହାର ଦୃଷ୍ଟିକୁ ଆକର୍ଷିତ କରିବା ଆଦୌ
 ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ସେ ତାଙ୍କର ପୁରୁଣା ଡାଏରୀ ଖୋଲି ନୂଆ ଡାଏରୀରେ
 ଠିକଣା ସବୁ ଲେଖିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଦେଇଥାନ୍ତି । ମୁଁ ତାଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁ
 ସେହି ଠିକଣାରେ ଥିବା ବିଭିନ୍ନ ଲେକମାନଙ୍କର ନାଁ ସବୁ ପଢ଼ିବାକୁ
 ଚେଷ୍ଟା କରୁଥାଏ । ଅନ୍ୟ ଠିକଣା ଦେଖିବା ଓ ଡାଏରୀ ପଢ଼ିବା
 ନୈତିକତାର ବିରୋଧ; ଏତକ ସାମାନ୍ୟ ସୌଜନ୍ୟ ଯଦି ମୋ ପାଖରେ
 ନରନ୍ଧ୍ର ଓ ସେ ଯଦି ମୋତେ ତାହାଙ୍କ ଭାବରେ ଗାଳିବେ, ତେବେ
 ମୋ ଅବସ୍ଥା କ'ଣ ହେବ । ଗୁପ୍ତରେ ବସିଥିବା ସହଯୋଗୀମାନେ ନିଶ୍ଚିତ
 ଭାବେ ମୋତେ ଧକ୍କାର କରିବେ । ଦୁର୍ଘଟ କଥା ଧୁଳିସ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ
 ଯାଇପାରେ । ମୁଁ ନିଜକୁ ଲଜ୍ଜିତ ଅନୁଭବ କରିବି ଓ ଷମା ସାତନା
 କରିବି ।

ମନକୁମନ ଏତେକଥା ଭାବୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଅମାନିଆ ଆଖି ନିଜ
 ଆୟତ୍ତରେ ରହି ପାରୁନଥାଏ । ସେ ବାରମ୍ବାର ସେଆଡ଼କୁ ଚାହିଁବାକୁ
 ବ୍ୟାକୁଳ ହୋଇ ଉଠୁଥାଏ । ସୁନ୍ଦର ଜିନିଷ ଦେଖିବାର ଲୋଭ କିଏ ଅବା
 ସମ୍ଭରଣ କରି ପାରନ୍ତି ? ତା ଯଦି ହେଉଥାନ୍ତା ତେବେ ଭ୍ରମର ଫୁଲ
 ନିକଟକୁ ଆକୃଷ୍ଟ ହୋଇ ଯାଆନ୍ତା ନାହିଁ । ସୃଷ୍ଟିତ ସେଇଥି ପାଇଁ । ସୃଷ୍ଟି
 ଗଠନ କଲବେଳେ ସୁନ୍ଦରତା ଉପଭୋଗ କରିବାର ପ୍ରବୃତ୍ତି କେବଳ ମଣିଷ
 କାହିଁକି, ପ୍ରତ୍ୟେକ ଜୀବଜନ୍ତୁ ଭିତରେ ଭରି ରହିଛି ।

ମୁଁ ତାଙ୍କର ବିଭିନ୍ନ ରାଜ୍ୟରେ ଥିବା ବଡ଼ ବଡ଼ ସହରରେ ରହୁଥିବା ଲୋକମାନଙ୍କର ଠିକଣା ଓ ଟେଲିଫୋନ୍ ନମ୍ବରର ତାଲିକା ତାଙ୍କ ବିଷୟରେ ଚିନ୍ତାକଲି । ସେ କ’ଣ ବିଜ୍ଞାନସ୍ କରୁଛନ୍ତି କି ? ବ୍ୟବସାୟ କରୁଥିବା ଲୋକର ରୁଚିଆଡ଼େ ସମ୍ପର୍କ । ବିଭିନ୍ନ ସହରରେ ଥିବା କ୍ଲାସିକାଲ୍ ସହୃଦ ଯୋଗସୂତ୍ର । ଟେଲିଫୋନ୍‌ରେ କାରବାର ହୋଇଥାଏ । ସେ କିନ୍ତୁ ବ୍ୟବସାୟ କରିବା ପରି ମୋତେ ଜଣାପଡ଼ୁ ନଥାନ୍ତି । ଯଦି ବ୍ୟବସାୟ କରୁ ନାହାନ୍ତି, ତେବେ ଏତେ ଟଙ୍କା ଖର୍ଚ୍ଚ କରି ପ୍ଲେନରେ କେମିତି ଆସିପାରୁଛନ୍ତି ? ପ୍ଲେନ୍ ଯାଆରଣ ଲୋକଙ୍କ ପାଇଁ ନୁହେଁ । ଯେଉଁମାନେ ସରକାରୀ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି, ସେମାନେ ସରକାରଙ୍କ ଟଙ୍କାରେ ପ୍ଲେନ୍ ଯାତ୍ରା କଲବେଳେ ଅଧିକାଂଶ ବ୍ୟବସାୟୀ ଦୂରଭିତ୍ତି ଖୁବ୍ ଶୀଘ୍ର ଅତିକ୍ରମ କରି କାର୍ଯ୍ୟ ସମାପନ କରିବାକୁ ପ୍ଲେନ୍‌ରେ ଯାଇଥାନ୍ତି । ତାଙ୍କ ରୁହାଣୀରୁ, କଥା କହିବାର ଢଙ୍ଗରୁ, ବସିବାରୁ ସେ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀ ବା ବ୍ୟବସାୟୀ ବୋଲି ଅନୁମାନ ହେଉନାହାନ୍ତି ।

ମୁଁ ଅନେକ କଲ୍‌ନା କରିବାକୁ ଲାଗିଲି । ମୋର ମନ ଯେତେବାର ଯାଇପାରେ, ମୁଁ ସେତେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୋର କଲ୍‌ନାର ଡିଜିଟାଲ୍ ବଡ଼ାଇ-ଦେଲି । ମନେ ମନେ ସ୍ଥିରକଲି, ତାଙ୍କୁ ପଚାରିବି । ପଚାରିବାରେ କ୍ଷତି କ’ଣ ? ଯଦି କିଛି କୁହନ୍ତି, ବନ୍ଧୁତାର ହାତବତାନ୍ତି, ତେବେ ତାକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବାରେ ଆପଣ କାହିଁକି ? ମୁଁ ମନରେ ଅଧିକ ସାହସ ସଞ୍ଚୟକଲି । ଧୀର ଗଳାରେ କହିଲି, “Excuse me” । ଆପଣ କ’ଣ ଦିଲ୍‌ରେ ରୁହନ୍ତି ? ସେ ମୋ ଆଡ଼କୁ ଡିଗମସ କରି ଚାହିଁଲେ । ସିଂହା ସମ୍ମୁଖରେ ହରିଣୀଟି ବକଳରେ ତାକୁ ଚାହିଁବା ପରି ହଠାତ୍ ମୋ ଅବସ୍ଥା ସେପରି ହୋଇଗଲା । ମୁଁ ଅନୁଭବ କଲି ମୋ ଉପରକୁ ଲମ୍ବା ପ୍ରଦାନ କରି ମୋତେ ଧୁରଧୁର କାବୁ କରିଦେବେ । ମୋ ବେହରା ବହୁଥିବା ଧାରଧାର ରକ୍ତକୁ ଶୋଷିନେବେ ! ଦୁର୍ଗାଙ୍କ ବାହନ ସିଂହା ମହିଷାସୁରର ବଳଷ୍ଟ ହାତ ଦୁଇଟିକୁ କାମୁଡ଼ି ଧରି ନିଜ କବଳରେ କରସୁଡ଼ି କରି ରଖିବା ପରି ମୁଁ ନିଜକୁ ବୋଧ କରୁଥିଲି । ହଠାତ୍ ତା’ପରିଏ ଧରି ମଧ୍ୟ ଛୁଡ଼ାହେଲେ ଓ ସେଠାରୁ ଝଡ଼ ବେଗରେ ପ୍ରସ୍ଥାନ କଲେ । ତାଙ୍କର ଶୂନ୍ୟସ୍ଥିତିକୁ ଦେଖି ମୁଁ ମନେ ମନେ ବନ୍ଦୁଧାରୁ ଘେଲି । ନିଜ ଗର୍ଭରେ ନିଜେ ବନ୍ଦୁକୁ ପ୍ରକାଶ

କଲି । କାହିଁକି ତାଙ୍କୁ ତାଙ୍କର ଗନ୍ତବ୍ୟସ୍ଥାନ ବସପୁରେ ପହଞ୍ଚିଲି ? ମୋର କି ଅଧିକାର ଥିଲା ତାଙ୍କୁ ନିନ୍ଦାବାକୁ । ଅତ୍ୟନ୍ତ ପକ୍ଷେ ସେ ମୋ ନିକଟରେ ବସିଥିଲେ । ଏହା ମୋ ପାଇଁ ସୌଭାଗ୍ୟର କଥା ନଥିଲା । ମୁଁ ତ ତାଙ୍କ ଦେହରେ ଛୁଆ ହୋଇଥିବା ଅଠର ବାସନାରେ ଆମୋହିତ ହେଉଥିଲି । ତାଙ୍କୁ ଦେଖି ମନକୁ ମନ ଇନ୍ଦ୍ରଧନୁର ସପ୍ତରଙ୍ଗରେ ରଙ୍ଗାୟିତ କରୁଥିଲି । ତାଙ୍କ ଓହ୍ଲଟ ପଡ଼ିଥିବା କେଶର ଅଗ୍ରଭାଗ କେବେକେବେ ମୋତେ ଛୁଇଁ ଦେଉଥିଲା ଓ ମୁଁ ସେଥିରେ ସନ୍ତୋଷନ ହୋଇ ଉଠୁଥିଲି । ମୁଁ ନିଜେ ନିଜକୁ ଧକ୍କାର କରିବାକୁ ଲାଗିଲି ।

ହଠାତ୍ ମୁଁ ଆଖିଖୋଲି ଚାହିଁବା ବେଳକୁ ସେ ମୋ ପାଖରେ ତାଙ୍କ ସିନ୍ଦ୍ରେ ବସିପଡ଼ି ଡାଏସାର ପୃଷ୍ଠା ଓଲଟାଇ ସେଥିରେ ଠିକଣା ଲେଖି ରୁଲିଥିଲେ । ମୁଁ ଏଥର ନିଶ୍ଚିତ ହେଲି ସେ ମୋକଥାରେ ରାଗକରି ଉଠି ଯାଇନଥିଲେ । ମୁଁ ଯୁକ୍ତି ତାଙ୍କ ବସପୁରେ ଘାବିବାକୁ ଲାଗିଲି । ସେ ନିଶ୍ଚୟ ରୂପଶାବିତ୍ରୀ । ନିଜ ରୂପର ପ୍ରସର ମେଲିଦେଇ ମଣିଷ ରୂପକ ପତଙ୍ଗମାନଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ଡାକ୍ତ ଅଙ୍ଗରେ ନିପାତ କରୁଛନ୍ତି । ସେ ନିଶ୍ଚିତରୂପେ ହାଇସୋ ସାଇଟିର । ପୋମିଳା ବୋଉଁସ ପରି । କେତେ ମନ୍ଦ୍ରୀ, ଏମ୍. ଏଲ୍. ଏ. କି ଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ବ୍ୟୁରୋକ୍ରାଟ, କୃଷିମାତୃକା, ଶିଳ୍ପପତି ତାଙ୍କୁ ପାଇବାକୁ ବ୍ୟାକୁଳ ହେଉଛନ୍ତି । ତା ନ ହେଲେ ତାଙ୍କ ଡାଏସରେ ଏତେଏତେ ନାଆଁ ଏତେ ଟେଲିଫୋନ୍ । କଲିକତା ସହରଠାରୁ ବମ୍ବେନଗରୀ...ହାନୋଇ... ଲଣ୍ଡନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ । ତାଙ୍କର ନିଶ୍ଚିତ ଅଭୂତ କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷତା ରହିଛି । ତା ନହୋଇଥିଲେ ପ୍ରେନ୍ରେ ଗୋଟିଏ ସହରରୁ ଆଉ ଗୋଟିଏ ସହର ଉଡ଼ି ଯାଉଥାନ୍ତେ କିପରି । ମୋର ତାଙ୍କପ୍ରତି ସେ ପ୍ରକାର ଧାରଣା ସ୍ତମ୍ଭଶ ବଳବତ୍ତର ହେବାରେ ଲାଗିଗଲା । କିନ୍ତୁ ଦୂରରେ ବସିଥିବା ଟୋକାଟିଏ ବାରମ୍ବାର ତାଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ଆଖି ଘୁରାଇ ଆଣୁଥିଲା । ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ବେଶ୍ ଲକ୍ଷ୍ୟକରି ପାରୁଥିଲି । ବହୁ ଆଖିମାନେ ତାଙ୍କ ଚେହେରା ଉପରେ ଚକ୍କର ମାରୁଥିବାର ମୁଁ ଅନୁଭବ କରୁଥିଲି । ମୋତେ ଲାଗୁଥିଲା ମୋ ଇଲ୍ଲବାରେ ଶନ୍ଦ୍ଯମାନେ ପ୍ରବେଶ କରି ମୋତେ ପରସ୍ତ କରିବାକୁ ଚାହୁଁଆଡ଼ୁ ଦେଇ ଯାଇଛନ୍ତି ।

ସେ ତାଙ୍କର ହାତକୁ ମୋ ଆଡ଼କୁ ପ୍ରସାରିତ କଲେ । ମୁଁ ସଙ୍କୋଚରେ ମୋ ହାତକୁ ମୋ ଦେହରେ ଜଡ଼ାଇ ରଖିଲି । କାଳେ

ବାଜିଗଲେ ତାଙ୍କୁ କଷ୍ଟହେବ । ସେହି ନରମହାତର ପ୍ରଣୀ ସକାଳର ଶିତୁଆ ପବନପରି ମୋ ମନକୁ ଉଡ଼ାଇ କରୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ, ମୁଁ ମାରବରେ ଦୁରେଇ ଦୁରେଇ ରହିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିଲି । ଏହି ରୂପଜୀବନର ସାମାନ୍ୟ ମୋତେ ନିଶ୍ଚୟ ଉପରକୁ ଉଠାଇବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିପାରିବ । ଏପରିକି ମୁଁ ସହ ଚାକର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସହାୟକ ହୁଏ, ସେଥିରେ ମୋର ମନଦୁଃଖ ହେବନାହିଁ ବୋଲି ମୁଁ ଭାବିଲି ।

ପ୍ରେମ୍ ଫମଶ ତଳକୁ ଖସୁଥିଲା । ସେ ଆଖିକୁଳ ବସିଥିଲେ । ତାଙ୍କ କୋଡ଼ର ଡାଇରୀଟିଏ ଥିଆ ହୋଇଥିଲା । ମୁଁ ନିଜ ମନକୁ ସଞ୍ଚିତ କରି ମନରେ ଶକ୍ତି ସଞ୍ଚୟ କରି । ଉଠୁ କେଉଁଥିପାଇଁ ! ମୁଁ ତାକୁ ମୋର ପରିଚୟ ଦେବ । କେତେବେଳେ ହୁଏତ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଆସିପାରେ । ବ୍ୟାଗରୁ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ନୋଟ୍ ଖାତାଟିକୁ କାଢ଼ି ସେଥିରେ ମୋର ଠିକଣା ଓ ଟେଲିଫୋନ୍ ନମ୍ବର ଲେଖିଦେଲି । ସହ ମୋ ସହରକୁ କେବେ ଆସନ୍ତି, ତେବେ ମୋତେ ତାଙ୍କ ସେବା କରିବାର ପରମ ସୌଭାଗ୍ୟ ମିଳିବ ବୋଲି ମୁଁ ନିଶ୍ଚିତ କରିନେଲି । ହାତରେ ଧରିବାକୁ ସାହସ ହେଲନାହିଁ । ମୁଁ ଧୀର ଭାବରେ ତାଙ୍କ କୋଳ ଉପରେ ଥିଆହୋଇଥିବା ଡାଏରୀ ଭିତରେ ଠିକଣା କାଗଜଟିକୁ ଦୁଇଭାଗ କରି ରଖିଦେଲି । ହଠାତ୍ ସେ ଆଖି ଖୋଲିଦେଲେ । ମୁଁ ଝରକାଦେଇ ତଳେ ଦେଖାଯାଉଥିବା ଦିଲ୍ଲୀ ନଗରକୁ ଦେଖିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିଲି ।

ପ୍ରେମ୍ ଦିଲ୍ଲୀ ଏୟାରମୋର୍ଟରେ ଲାଣ୍ଡ କଲ । ସେ ନିଜ ସିଟ୍‌ରୁ ତରୁଣୀକୁ ଉଠିପଡ଼ି ଓହ୍ଲାଇବା ପାଇଁ ଲୁଇନ୍‌ରେ ଠିଆହୋଇ ଯାଇଥିଲେ । ମୁଁ ତାଙ୍କ ପଛେ ପଛେ ଲାଗି ଛୁଡ଼ାହୋଇ ରହିଲି । ଧୀରେ ଧୀରେ ଯାହାମାନେ ଓହ୍ଲାଇବାରେ ଲାଗିଥିଲେ । ତାଙ୍କର ଶିପ୍ର ରୁଲି ସହଜ ପାଦ ମିଳାଇ ରୁଲିବା ମୋ ପାଇଁ ଥିଲା କଷ୍ଟ । ପ୍ରେମ୍ ଭିତରେ ଉଠିଥିବା ମୋର ଧୃପକୁ ମୁଁ ଭୁଲିଯିବା ବେଳେ ହଠାତ୍ ମୋ ନାଟକରେ କାଗଜ ଖଣ୍ଡିଏ କେଉଁଆଡ଼ୁ ଆସି ପଡ଼ିଲା । ମୁଁ ସେ ଦିଗକୁ ବୁଲିଲି । ବହୁଦୂରରୁ ସେହି ସୁନ୍ଦର ରୂପର ଖର୍ଯ୍ୟକ ରୂପାଣୀ ମୋତେ ସେପରି ଆହ୍ୱାନ କରୁଥିଲା । ମୁଁ ମନରେ ବେଶ୍ ଉତ୍ତୁକ୍ତିତ ହୋଇଉଠିଲି । ତଳେ

ପଡ଼ିଥିବା କାଗଜଖଣ୍ଡକୁ ଉଠାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକଲି । ସେ ନିଶ୍ଚିତଭାବେ ତାଙ୍କ ଠିକଣା ମୋ ପାଇଁ ପଠାଇଛନ୍ତି । ମୁଁ ଏକ ଅଜଣା ପୁଲକରେ ଆମୋଦିତ ହେଲି । ଦିଲ୍ଲୀ ରହଣି ମମୟରେ ତାଙ୍କ ସହିତ ଦେଖାକରି କେତେକଥା ଗପି ପାରିବି । ମନଖୋଲି କହିପାରିବି ହୃଦୟର କଥା ।

ମୁଁ ତଳୁ କାଗଜଟିକୁ ଉଠାଇଲି । ଦୁଇରୁ ଚାରିମୋଡ଼ା ହୋଇଥିବା କାଗଜଟି ମୋ ନୋଟଖାତାର ହିଁ ଥିଲା ଏବଂ କେବଳ ମୋର ହସ୍ତାକ୍ଷର ତା ଭିତରେ ମିଶ୍ରି ମିଶ୍ରିହୋଇ ଦେଖାଯାଉଥିଲା । ମୁଁ ଦୂରକୁ ଚାହିଁ ଥିଲି । ସେତେବେଳକୁ ସେ ମୋତେ ଦେଖାଯାଉ ନଥିଲେ । ଗାଡ଼ିର ହର୍ଷ୍ଟରେ ମୁଁ ସତେଜ ହୋଇଉଠିଲି । ମୁଁ ମୋର ବାକ୍ସଟିକୁ ଉଠାଇବାବେଳେ କାଗଜ ଖଣ୍ଡିକ ମୋ ହାତରୁ ଉଡ଼ିଯାଇ ମୋ ଆଖିଆଗରୁ ଝମଟା ଦୂରକୁ ଦୂରକୁ ଚାଲିଯାଉଥିଲା । ଆକାଶରେ ଉଡ଼ୁଥିବା ଗୁଡ଼ିଟି ସୂତାଛୁଡ଼ାଇ ଉଲ୍ଲୁକି ହାତୀରେ ଘୁରିବୁଲିବା ପରି ମୋ ମନରେ ସ୍ପଷ୍ଟ ତା ନିଜ ରାଜ୍ୟ ଭିତରେ ବିଚରଣ କରିବାକୁ ଫେରିଯାଇଥିଲା ।

ମୁଁ ପୁଣିଥରେ ଫେଲ୍‌ରେ ଫେରି ଆସିବାର କଳ୍ପନା କରୁଥିଲି ।

ଡକ୍ଟର ଜିଭାଗୋଙ୍କ ସ୍ୱପ୍ନ

ମିଟିଂରେ ବସି ବସି ସୁବ୍ରତକୁ ବରକ୍ତା ଲଗୁଥିଲା । ଟେଡ୍ ଇଉନିୟନ ମିଟିଂ । ଅନେକ ଦୂରରୁ ଇନ୍ଦୋର ସହରକୁ ସେ ଆସିଛି ମିଟିଂ ଆଟେଣ୍ଡ କରିବାକୁ । ବାଟରେ ଆସିବାବେଳେ କେତେ ହଇରାଣ । ଗୋଟିକ ପରେ ଗୋଟିଏ ଟ୍ରେନ । ଡିନୋଟି ଟ୍ରେନ୍ ବଦଳାଇ, ଷ୍ଟେସନରେ ପହଞ୍ଚିବାବେଳକୁ ସେ ଥିଲା କ୍ଲାନ୍, ଶ୍ରାନ୍ତ ଓ ଅବସନ୍ନ । ଇନ୍ଦୋରକୁ ଯିବା ସମ୍ଭବ ନ ଥିଲା ତା' ପକ୍ଷରେ ସେହିନ । ବାଧ୍ୟହୋଇ ରହିଗଲା ଷ୍ଟେସନରେ । ହୋଟେଲରେ କିଛିଟା ଟଙ୍କା ଖର୍ଚ୍ଚ କରିବାକୁ ହୋଇଥିଲା ତାକୁ । 'ହେନା' ଫିଲ୍ମଟା ଦେଖିଥିଲେ ମନଟା ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱିତ କିଛିଟା ହାଲୁକା ଲାଗିଥାନ୍ତା । ତା' ହୋଇପାରିଲା ନାହିଁ । ରଜକପୁରଙ୍କ ଆମଦାନୀ ହୋଇ ପାର୍ଟିକରିଥିବା ସେହି ପାକିସ୍ତାନୀ ସୁନ୍ଦରୀ ତରୁଣୀ କଥା ଭାବି ଭାବି ହୋଟେଲ ବଜାରରେ ଖୋଜିପଡ଼ିଥିଲା ।

ସକାଳୁ ଇନ୍ଦୋର ଅଭିମୁଖେ କାର୍ରେ ଚାଲିଆସିଥିଲା । ଠିକ୍ ସମୟରେ ମିଟିଂରେ ଯୋଗ ନଦେଲେ, ଅନ୍ୟମାନେ କ'ଣ ଭାବିବେ । ମିଟିଂରେ ଚାଲିଯିବାବେଳେ ଯୋଗଦେଇ ସେଇ ଗୋଟିଏ କଥାକୁ ଶୁଣିଶୁଣି ବରକ୍ତାବୋଧ କରୁଥିଲା ସେ ।

×

×

×

×

ସୋଭିଏତ ରୂଷରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହେବାର ସମ୍ଭାବ ଟି. ଭି. ପରଦାରେ, ଖବରକାଗଜର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦିନ ଘସିଆସୁଥିଲା । ଗୋଟାଏଭେତକୁ କୁମ୍ କରି ସମତାରୁ ନିକାଲି ଦେବା ପରେ କି ବାଧୁଳ ଜନତା ! ଜନତାର ଅନେକ ଭିତ୍ତି ମସ୍କୋର ରାସ୍ତାଉପରେ । ଟ୍ୟାକ୍ସି, ଗୁଳିର ପରବାୟୁ ନାହିଁ । ଟାଣିଓଟାଣି ପକାଉଛନ୍ତି ସୈନିକମାନଙ୍କୁ ଟ୍ୟାକ୍ସି ଉପରୁ । ଦୁଇଦିନ ଧରି ଶାସଣ ଝଡ଼ ରଜନୀତିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ । ଗୋଟାଏଭେତ, ଗୋଟାଏଭେତ ! ଗୋଟାଏଭେତ ସୁଖୀ ସମତାକୁ ଫେରିବେ କିଏ ଜାଣି ! କିଏ କହିପାରିବ ଏକଥା । ଲୋକମାନେ ଜାଣନ୍ତି । ଲୋକମାନେ ଦଳ ଦଳ ହୋଇ ଆଗକୁ

ମାଡ଼ିଗଲିଥିଲେ । ପୁରେକା, ପୁରେକା ! ଡକ୍ଟର ଜିଭାଗୋ... ଡକ୍ଟର ଜିଭାଗୋ ।

ଆଗକୁ ଆଗକୁ ମାଡ଼ିଗଲିଥିଲେ ଦଳଦଳ ମଣିଷ । ମଣିଷର ସମୁଦ୍ର । ସେମାନେ ଗୋଜୁଥିଲେ ଗଣତନ୍ତ୍ର, ମୁକ୍ତି ସ୍ୱାର୍ଥୀନତା । ଆଜି ସେମାନେ ମତୁଆଲୁ ସେହି ମୁକ୍ତି ପାଇବା ପାଇଁ । ମୁକ୍ତିର ଦ୍ୱାର ଦେଖାଇଥିବା ଗୋଟାଏ ବନ୍ଦୀ । କିଏ ସହିପାରିବ ଏକଥା । ସେମାନେ ଅନ୍ଧାରରେ ମଧ୍ୟ ସହି ନଥିଲେ । ଜାର୍ କ ଅତ୍ୟାଚାରରୁ ନିଜକୁ ମୁକ୍ତକରିବା ପାଇଁ ନଜାର ନଜାର ସାଖ୍ୟାରେ ଲେନିନ୍ କ ନେତୃତ୍ୱରେ ହେମଲିନ୍ ପ୍ୟାଲେସକୁ ମାଡ଼ିଗଲିଥିଲେ । ଭାରି ବୁଝିର ଆବାଜକୁ ଖାତିର କରି ନଥିଲେ । ଜାର୍ ଗୁଡ଼ି ପଲାଇଗଲୁ ଧରଣର । ନିଆକରି ସେମାନେ ଗତି ଥିଲେ ଏଇ ଦେଶଟାକୁ । ଟାଣୁଆ କରି ତିଆରି କରିଥିଲେ ଏଇ ମଣିଷମାନଙ୍କୁ । ସବୁଥିଲୁ ଦେଶର । ଦେଶପାଇଁ ଜୀବନ ଦେବାକୁ ଆଗେଇ ଆସୁଥିଲେ । ସେମାନେ ଚାହୁଁଥିଲେ ସବୁଦିନର ଏକନାୟକତ୍ୱ । ସେଇ ଧୂମର ସ୍ୱର ଭିତରେ ମଣିଷର ସ୍ୱର, ଡକ୍ଟର ଜିଭାଗୋର ସ୍ୱର ବନ୍ଦୀ ହୋଇଗଲା । ଜଞ୍ଜିର ମଧ୍ୟରେ ଗୁଡ଼ାଗୁଡ଼ି ହୋଇ ରସ୍ତାରେ ଗଡ଼ିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଦେଇଥିଲୁ ସେଇ ସ୍ୱାର୍ଥୀନତେତା ମଣିଷଟିଏ ଯିଏ ହିନେ ମସ୍କୋ ରସ୍ତା ଉପରେ, ଲେଲିନ୍ ଗ୍ରାଡର ଚଉଡ଼ା ଛାଡ଼ି, ଶୀତର ଅରଥର ରାତିରେ ଆଗେଇ ଯାଇଥିଲୁ ସେହି ଗୋଟିଏ ଆହ୍ୱାନରେ । ସେ ଆହ୍ୱାନ ଥିଲା ମଣିଷ ମନର, ତା'ର ଆତ୍ମାର, ତା'ର ମୁକ୍ତଚେତନାର । କେତେଦିନ ଅତ୍ୟାଚାର ମହିଥାନ୍ତା ଜାର୍ ଶାସନରେ । ତା' ସ୍ତ୍ରୀଟାକୁ ଘେନ କରିବାକୁ ଦେଇଥାନ୍ତା ଶାସକ ଦଳର ଚୁମ୍ବନମାନଙ୍କୁ । ସେ ସେଇଥିପାଇଁ ରାଜସ୍ୱରାଜକୁ ଓହ୍ଲାଇ ଆସିଥିଲୁ; କିନ୍ତୁ କ'ଣ ଦେଖିଲୁ ସେ ! କେତେ ବା ବରଷ । ସବୁର ବର୍ଷ ଭିତରେ ସବୁ ଯେମିତି ଓଲଟପାଲଟ ହୋଇଗଲା । ଖାଇବାକୁ ଶୁଖିଲା ଚୁଟିପାଇଁ ଲାଜନ ଲାଗାଇବାକୁ ହେଲା । ଭଲ ପ୍ୟାଣ୍ଟଟାଏ ପିନ୍ଧିବାକୁ ମିଳିଲା ନାହିଁ । ମନରେ ଅନେକ ଆଶା । ଅନେକ ଉନ୍ନାଦନା । ତରୁଣର ସ୍ୱପ୍ନ । ସବୁ ସ୍ୱପ୍ନ ଭାଙ୍ଗି ରୁଜି ରୁର୍ମାର ହୋଇଗଲା । ତରୁଣର ଉନ୍ନାଦନା ବାହ୍ୟରେ ପରିଣତ ହେଲା । ସେ ଯାହା ଖୋଜୁଥିଲା ତା' ପାଇଲୁ ନାହିଁ । ସବୁଦିନର ଏକନାୟକତ୍ୱର ଦାହି ଦେଇ, କେତେ ଲୋକ ସମତାର

ଶୀର୍ଷରେ ରହି ଭେଦକ ଲଗାଇଦେଲେ ଏତେଦିନ ଧରି । ବହୁତ ସହିଲ ।
କେତେଦିନ ଆଉ ସହିଥାନ୍ତା ! ସତ୍ତ୍ୱସ୍ତବର୍ଷ । କେତେ ଗଜାଟୋଳଙ୍କ ହାତରୁ
କାଟି ଶୁଣିଗଲ । ବକଟେ ହୁଆକୁ ଧରି ମନ୍ଥା ରସ୍ତାରେ ଗଲବେଳେ କିଏ
ସାହା ହେବ ଏଇ ଅନାଥ ଟୋକାଟାକୁ ବୋଲି ସେହି ବଧୂବାଟି ଶୁଣୁଥିଲା ।
ସହିବାର ସମସ୍ତା ତା'ର ଗର୍ଭବେଦନାକୁ ବଳପଡ଼ୁଥିଲା ।

ନାଃ, ଆଉ ସହିନପାରିବି । ପୁଣିଥରେ ମନ୍ଥାର ରସ୍ତା ଉପରକୁ
ଓହ୍ଲାଇ ଆସିବାବେଳେ ଆଉ ଏକ ଲେନିନ୍ ଗୋଟାରେଇ ଉପରେ
ସେମାନଙ୍କ ହାତଧରି ଆଗେଇନେଲ । ପୁଣିଥରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ । ବାରମ୍ବାର
ପରିବର୍ତ୍ତନ ଲେଡ଼ା । ସ୍ୱାଧୀନତା, ମୁକ୍ତିରଥ ପୁଣି ଉଲୁକ ହେଲା ।
ଷମତାରେ ଥାଇ ଆସ୍ତେ ଆସ୍ତେ ଗୋଳିଗଲ ବଢ଼ିଲା ପଞ୍ଜୁଶର ଦ୍ୱାର ।
ହାଟରେ, ବାଟରେ, ରସ୍ତାରେ ଲୋକମାନେ ମେଲାମେଲା ହେଲେ । ଫଳର
ହରରଙ୍ଗୀ ସାଜସଜ୍ଜାକୁ ମନପୁରାଇ ଦେଖିଲେ । ସାହା ଗୋଜୁଥିଲେ,
ପାଇଲେ । ମୁକ୍ତିର ଆନନ୍ଦରେ ମତୁଆଲ ହୋଇ, ଶ୍ରେଡ଼କା ପିଇ
ଡେଇବାବେଳେ ହଠାତ୍ ସେମିତି ଆକାଶରୁ ବଡ଼ ତାରୁଟାଏ ଖସିପଡ଼ିଲା ।
ସୈନ୍ୟମାନେ ଗୁଡ଼ଶୀରୁ ବାହାରି ଆସିଲେ ଷ୍ଟେନ୍‌ଗର୍ ପରି । ଟ୍ୟାଙ୍କଗୁଡ଼ିକ
ମନ୍ଥା ରସ୍ତା ଉପରେ ଆଗେଇଗଲା । ଗୋଟାରେଇ ଫି ମିୟା ହସରେ ବନ୍ଦୀ
ତାଙ୍କର ପତ୍ନୀ ରାଜସା ମଧ୍ୟ ସେଇଠି । କୁସ୍ । ଚନ୍ଦ୍ରାନ୍ତ । ଶତସହସ୍ର । ମୁକ୍ତି
ନୁହେଁ, ବନ୍ଦୀଭର ବଜୟବାନାର ପ୍ରଚଣ୍ଡ ପ୍ରତିଧ୍ୱନି ।

ଗୋଟାରେଇ ବନ୍ଦୀ ହେଲେ । ଘରଭିତରେ ଆରମ୍ଭ ହେଲା ହୋ
ହଲାର ନାଟକ । ପୁଣି ମନ୍ଥା ଲୋକମାନେ ଲକ୍ଷଲକ୍ଷ ସଂଖ୍ୟାରେ ଆଗେଇ-
ଗଲେ, ବାହାର କରିଦେଲେ ଗୋଟାରେଇକୁ । ଅନେକ ଅକୁହା କଥାକୁ
ପାଟିରୁ କହିବାକୁ ଖଲବଲ ହୋଇ ଉଠିଲା । ସେମାନେ ଚୁହାନ୍ତି
ଗୋଟାରେଇ ।

ମନ୍ଥା ଲୋକମାନଙ୍କର ପ୍ରେମ, ସ୍ନେହ ଓ ଶ୍ରଦ୍ଧାର ପ୍ରତୀକ ହୋଇ
ଫି ମିୟାର ବନ୍ଦୀବାଡ଼ା ଭିତରୁ ବାହାରିଆସି । ଗୋଟାରେଇ ସ୍ୱାଧୀନତାର
ଲମ୍ବାହାରକୁ ବଢ଼ାଇଦେଲେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ । କେହି ବୁଝିପାରୁନା ନାହିଁ କ'ଣ
ଘଟିବାକୁ ଯାଉଛି । ସେହିମାନେ ମୁକ୍ତି, ମୁକ୍ତି ବୋଲି ଚିତ୍କାର କରୁଥିଲେ,

ସେମାନେ ରସ୍ତାରେ ଡେଇଁ ଡେଇଁ, ବଗୁଲ ବଜାଇ ଆନନ୍ଦରେ ନାଚିବାରେ ଲାଗିଥିଲେ ।

× × × ×

ସୁବ୍ରତ ବକ୍ରାମାନଙ୍କର ଭାଷଣ ଶୁଣୁଥିଲା । ସେଇ ଏକାକୀଆ, ଗୋଟିଏ ବକ୍ରବ୍ୟା । ସେମାନେ ଯେଉଁ ନିଷ୍ଠୁର ନେଇଛନ୍ତି, ତାହା ସମୟ ଉପଯୋଗୀ ଓ ଠିକ୍ । ଏଇ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ନେବାବେଳେ ସେମାନେ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ କମିଟି ବୈଠକ ଡକାଇ ପାରିଲେ ନାହିଁ, ସାଧାରଣ ପରିଷଦ ବୈଠକ ବସାଇ ପାରିଲେ ନାହିଁ । ସେମାନଙ୍କ ପାଖରେ ସମୟ ନଥିଲା । ସମୟ ଥିଲେ ସେମାନେ କ'ଣ ମିଟିଂ-ଡାକ ନଥାନ୍ତେ ? ମିଟିଂରେ କ'ଣ ଥାଏ କି ? ମିଟିଂ ଶାଲି ମିଟିଂ ପାଇଁ । ସଙ୍ଗଠନ ପାଇଁ ସେମାନଙ୍କର ଦାନକୁ କ'ଣ ଅସ୍ୱୀକାର କରାଇପାରେ ! ସେମାନେ ସଙ୍ଗଠନର ସ୍ୱାର୍ଥକୁ, ଦେଶର ସ୍ୱାର୍ଥକୁ, କମ୍ପ୍ରେହେନ୍ସନଙ୍କର ସ୍ୱାର୍ଥକୁ ଆଖିଆଗରେ ରଖି ଏପରି ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ନେବାକୁ ଠିକ୍‌କଲେ । ଡେରି ହୋଇ ଯାଇଥିଲେ, ଅନ୍ୟମାନେ ଆଗକୁ ମାଡ଼ିଯାଇଥାନ୍ତେ । ସେମାନେ ଯଦି ପରିବର୍ତ୍ତନ ପାଇଁ ଲଢ଼େଇ ନକରିବେ; ତେବେ ଇତିହାସରେ ନୂଆ ଅଧ୍ୟାୟ ସୃଷ୍ଟି କଲେ ବୋଲି ଡିଣ୍ଡିମ ବାଡ଼େଇବେ କେମିତି !

ସଙ୍ଗଠନର ସବୋଡ଼ିମ ନେତା ସ୍ଥାୟକ ତାଙ୍କର ଲମ୍ବା ଭାଷଣରେ ଏତକ କହିବାବେଳେ ବନେଇ ରୁନେଇ, ଭାଷାର ଧୁଟିଦେଇ କହିବାକୁ ଭୁଲି ନ ଥିଲେ । ତାଙ୍କୁ ସମର୍ଥନ କରି ଦ୍ୱାରକାପ୍ରସାଦ ଆଉ ପାଦେ ଆଗେଇ ଯାଇ, ତାକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ଅନୁରୋଧ କଲେ । ସୁବ୍ରତ ଭାବୁଥିଲେ ଦ୍ୱାରକା ପ୍ରସାଦଙ୍କର ଏପରି ପରିବର୍ତ୍ତନ ହେଲା କେମିତି ? ସେ ତ ସେଦିନ କହୁଥିଲେ, “କେନ୍ଦ୍ରୀୟ କମିଟି ସାଧାରଣ ପରିଷଦର ନିଷ୍ଠୁର ବ୍ୟବହାର କୌଣସି ନିଷ୍ଠୁର ନିଆଯିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ” ହଠାତ୍ କେମିତି ଏ ନିଷ୍ଠୁର ପରିବର୍ତ୍ତନକୁ ସାଦରେ ଗ୍ରହଣ କରନେଲେ ଦ୍ୱାରକାପ୍ରସାଦ ।

ବକ୍ରାମାନେ ନିଜନିଜର ବକ୍ରବ୍ୟା ପ୍ରକାଶ କଲେ । ଅବଶ୍ୟ କେହି କେହି ସ୍ଥାୟକକୁ ସାଧୁବାଦ ଜଣାଉଥିଲେ; କିନ୍ତୁ ଅନେକ ଏପରି ପଦକ୍ଷେପକୁ ସମର୍ଥନ କରୁ ନ ଥିଲେ ଦ୍ୱାରକାପ୍ରସାଦର କଥାକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ନଥିଲେ । ଯୁକ୍ତିପ୍ରତିଯୁକ୍ତି ମଧ୍ୟରେ ସଭା କେବଳ କୋଳାହଳମୟ

ମେଳାରେ ପରିଣତ ହୋଇଥିଲା । ସୁଗ୍ରହ ବିରକ୍ତିରେ ଶ୍ରବଣୁଥିଲା ଏମାନେ କିପରି କ୍ଷମତାକୁ ଆସିଲେ । ଦେଶର ଏତେବର୍ଷ ଭିତରେ କ'ଣ କଲେ ଦେଶ ପାଇଁ ? କେବଳ ସମାଲୋଚନା । ସରକାରଙ୍କୁ ସମାଲୋଚନା... ଲୋକମାନଙ୍କୁ ସମାଲୋଚନା । ଖାଲି ଆନ୍ଦୋଳନ ନାଁରେ ଆନ୍ଦୋଳନ । ଏପାଖେ ଆନ୍ଦୋଳନ କରି, ସେପାଖେ ସଲସୁତର । ଟଙ୍କାର ନୋଟବିଡ଼ା ନେଇ ନିବାରଣ ପ୍ରସ୍ତୁତ । ସେଉଁମାନଙ୍କୁ ଦୃଶ୍ୟକରି ଶ୍ରବଣରେ ଲମ୍ବା ଲମ୍ବା ବକ୍ତବ୍ୟ ରଖନ୍ତି, ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦୀ ବୋଲି କହନ୍ତି ସେମାନଙ୍କ ପାଖରେ ନସରପସର ହୋଇ କ୍ଷମତାବଳୟକୁ ପଶିବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକଲେ । ମାତ୍ରକୁ ବଦଳାଇଲେ, ବକ୍ତବ୍ୟକୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ କଲେ । ବିଧାନସୌଧ, ପାର୍ଲିମେଣ୍ଟ ଗୃହର ପଦମର୍ଯ୍ୟାଦାକୁ ପାଇବା ପାଇଁ ସେମାନେ ସେଇମାନଙ୍କ ଦ୍ଵାରସ୍ଥ ରହଲେ, ସେଉଁମାନେ ସୁଖିବାଦୀ ଶକ୍ତିର ପ୍ରତୀକ ଥିଲେ । ନିଜର ସ୍ଵସ୍ଥସ୍ଵରକୁ ମୋଟା କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରତିନୟ ସଭାରେ ଲମ୍ବା ତାତ୍ତ୍ଵିକଶ୍ରବଣ ମାପିବୁପି ରଖିବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକଲେ ।

ସେମାନଙ୍କ ଆଗରେ ନଥିଲା ସଂସ୍କୃତିପ୍ରତି ସମ୍ମତତନତା, ଦେଶର ଲୋକମାନଙ୍କର ଚିନ୍ତା ଓ ଚେତନାର ପରିପ୍ରକାଶ । ସେମାନେ ଆମଦାନୀ କରୁଥିବା ଦର୍ଶନ ଓ ଆଦର୍ଶରେ ଦୁର୍ଘ ଲୁଗି ଚାଲୁଥିବାବେଳେ, ସେଇ ଆଦର୍ଶକୁ ଜୀବୋତ୍ଥର ନିଜ ମାତୃଭୂମିରେ ଲଗାଇବାର ପ୍ରୟତ୍ନ କରୁଥିଲେ । ସେମାନେ ଶ୍ରବଣ ନ ଥିଲେ ଏ ଦେଶର ପାଣିପବନ କଥା କହେ, କଥାକହେ ମୁକ୍ତ ଚେତନାର, ମୁକ୍ତ ବିକାଶର ମୁକ୍ତ ଶ୍ରବଣର । ସବୁ ଆଦର୍ଶକୁ ସମନ୍ୱୟ କରି କହେ, “ଧର୍ମ ମତ୍ତ ତତ ପଥ ।” ସବୁ ପନ୍ଥାକୁ ଗ୍ରହଣକରି ଏଠାରେ ବିକାଶ ହେବାର ବାଟ ଫିଟାଇଦିଏ । ମଣିଷ ଭିତରେ ଶିଶୁରକର ଅସ୍ତିତ୍ଵକୁ ଉପଲବ୍ଧ କରି କହେ, “ପ୍ରତ୍ୟେକ ମଣିଷର ପୂଜାରେ ହିଁ ଶିଶୁରକର ଉପାସନା ହୁଏ ।” ଏମାନେ ସେଇ ମଣିଷଟିକୁ ଚାଲିଯାଇ, କ୍ଷମତା ଲଳସାରେ ନିଜର କର୍ତ୍ତବ୍ୟକୁ, ନିଜର ଆଦର୍ଶକୁ, ନିଜର ସମ୍ମତତନତାକୁ ଚାଲିଯାଇ ବାରମ୍ବାର ସେଇ ଭୁଲ୍ ରସ୍ତାରେ ଯାଇ ନିଜର ଚିନ୍ତାକୁ ଲବ୍ଧିବଦ୍ଧାର ଏ ଯେଉଁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛନ୍ତି, ତାହା ସେମାନଙ୍କୁ ଗଙ୍ଗାର କଳକଳ ପ୍ରବାହିତ ଶରସ୍ତ୍ରାଦି ମଧ୍ୟରେ ଦିନେ ଲୁନ କରିଦେବ । ଏକଥାକୁ ସେମାନେ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ନୁହଁନ୍ତି ।

ସୁବ୍ରତ ଏଇମାନଙ୍କୁ ଦେଖିଥିଲେ । ଏମାନେ ଲୋକମାନଙ୍କର ପ୍ରତିନିଧି ହୋଇ, ମୂଲ୍ୟବୋଧକୁ ଯେପରି ହଜାଇ ଚାଲିଥିଲେ, କେବଳ ଫମ୍ପା ଧନ ଭିତରେ ଯେମିତି ବଞ୍ଚିବାକୁ ଇଚ୍ଛାକରୁଥିଲେ, ସେଥିରେ ଲାଗୁଥିଲା ଆଉ କେତେଦିନ ଏମାନେ ଏ କଳ୍ପନା ଭିତରେ ବଞ୍ଚିବେ ! ସୁବ୍ରତ ବରକ୍ତିରେ ଉଠି ଛୁଡ଼ାହେଲେ । ହୋହଲ୍ଲା ଭିତରେ ପ୍ରସ୍ରାବ ପାଶ୍ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା । କେବଳ ଗୋଟି, ଦି'ଟା ତାଳ । ଏହା ସମର୍ପିତ ହେଲା ବୋଲି ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ଘୋଷଣା କରି ସବୁ ସାଙ୍ଗ କରିଦେଲେ ।

X

X

X

ଗୋବାର୍ଦ୍ଧେଇ ପାର୍ଲିମେଣ୍ଟରେ ଫମ୍ପାର ଠିକ୍ ନହେଲେ ନିଜର ଇସ୍ତଫା ଦେବେ ବୋଲି ଘୋଷଣା କଲବେଳେ ସ୍ଵାରକ ଓ ଦ୍ଵାରକାପ୍ରସାଦ ହିକ୍ସିର ପେର୍କୁ କଣ୍ଠସ୍ଥ କରି ପରସ୍ପରକୁ ଆତ୍ମପ୍ରଶଂସା କରିବାରେ ଲାଗିଥିଲେ । ଫାର୍ ଚାଲିଗ ବର୍ଷର ଇମାରତର କାନ୍ଥ ଫାଟି ଖଣ୍ଡେ ଖଣ୍ଡେ ଆସ୍ତେ ଆସ୍ତେ ଖସିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିଦେଇଥିଲା ।

ପୁଷ୍ପାଭିଷେକ

ପଡ଼ିଶାଘର ବଗିଚାରୁ ଦକ୍ଷିଣା ପବନରେ ନାନାଜାତି ଫୁଲର ବାସ୍ନା ଭାସି ଆସୁଥାଏ । ତମ୍ବା ଫୁଲର ବାସ୍ନା ନାକରେ ଦକ୍ଷି ହୋଇ ଚାଲିଯିବା ବେଳେ ହରିତରଣ ଚକତ ହୋଇ ଏକତ୍ର ସମନ୍ତତକୁ ଚାନ୍ଦିନ୍ତି । ତାଙ୍କ ପଡ଼ିଶାଘର ବଗିଚାରେ ନାନା ଜାତିର ନାନା କସମର ଫୁଲ । ଶୁଭ୍ର ଅନୁସାୟୀ ଫୁଲଗଛ ଲଗାଇବାରେ ତାଙ୍କ ପଡ଼ୋଶୀ ବହୁତ ଟଙ୍କା ଖର୍ଚ୍ଚ କରୁଥିବାର ଅନୁମାନ କରନ୍ତି ହରିତରଣ । ସଦାବେଳେ ମାଳୀଟିଏ ବଗିଚାରୁ ଏ ମୁଣ୍ଡ ସେମୁଣ୍ଡ ବୁଲି ଗଛ ଲଗାଉଥିବ, ଘାସ କାଟୁଥିବ, ପାଣି ଦେଉଥିବ । ଗୋଲପ କୁଣ୍ଡରେ ନାନା କସମର, ନାନା ରଙ୍ଗର ଗୋଲପ । ଶ୍ଵେତ ଶ୍ଵେତ ଗଛରେ ଫୁଲ ଭରି । ଟଗର, ତମ୍ବା, କେତକୀ, ତରୁଟ, ସୁଗନ୍ଧବନ, ମନ୍ଦାର, କରବାର, ହେନା ଇତ୍ୟାଦି ନାନା ଜାତିର ଫୁଲ । ଦକ୍ଷିଣା ପବନ ହେବା ମାତ୍ରେ ଫୁଲର ମହକ ହରିତରଣଙ୍କ ବାରଣ୍ଡା ଦେଇ ପଶିଗଲ ବେଳେ ହରିତରଣ ଦାଣ୍ଡରେ ହାତ ନ ଥିବା ଚୌକଟିକୁ ପକାଇଦେଇ ସେଇ ବାସ୍ନାକୁ ଆଧ୍ରାଣ କରନ୍ତି । ଦିନେ ଦିନେ ବାହାରେ ଯେଉଁଏ ବୁଲି ଆସିବାକୁ ମନକରି ଚପଳଟିକୁ ଗଲାଇ ଦିଅନ୍ତି ଗୋଡ଼ରେ । ଏଇ ଚପଳଟା ବ୍ୟବହାର କରିବା ଅନେକ ଦିନ ହେଲାଣି । ଆଉ ହଳେ ଆଣିବାର ସୁବିଧା ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହେଲାଣାହିଁ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦିନ ଶିବ ମନ୍ଦିରରୁ ଖାଲି ପାଦରେ ଫେରିଲବେଳେ ଚପଳ ହଳେ ପାଇବାର ଚେଷ୍ଟା ଏ ଯାଏ ଯଥଳ ହୋଇ ନାହିଁ । ଦିଅଁଙ୍କୁ ମୁଣ୍ଡିଆ ମାରୁମାରୁ ସେ ମନ ଆଖିରେ ଦେଖନ୍ତି ତାଙ୍କ ପାଇଁ ଏକ ସୁନ୍ଦର ନୂଆ ବାଟା ସିନ୍ଧୁ ପର ହଳେ ଥୁଆ ହୋଇଛି । ମୁଣ୍ଡିଆ ମାରବା ଅଧାରେ ରହିଯାଏ । ସେ ଫେରି ଆସନ୍ତି ଚରତର ହୋଇ ପାହାଚ ନିକଟକୁ । ନୂଆ ବାଟା ଚପଳ ପରିବର୍ତ୍ତେ ତାଙ୍କ ହାବୁଡ଼ରେ ଶେଷ ନିଶ୍ଚାସ ବାକିଥିବା ଚପଳ ହାବୁଡ଼ ହୁଏ । ସେଥିରେ ସେ କାମ ଚଳାଇବାରେ ଆସୋ କଷ୍ଟ ପାଆନ୍ତି ନାହିଁ ।

ହରିତରଣ ପଡ଼ୋଶୀଙ୍କ ବଗିଚାରେ ଫୁଟୁଥିବା ଫୁଲର ବାସ୍ନାରେ ଆମୋଦିତ ହେଲେ ହେଁ ନିଜ ବଗିଚାରେ ଗୋଟିଏ ହେଲେ ଫୁଲଗଛ ଲଗାନ୍ତି

ନାହିଁ କହିଲେ ଚଳେ । ପାରାସ୍ତ୍ରୀ ଥାଏ ପରି କେବଳ ଘର ଗୁଡ଼ାଏ । ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ବଖରକୁ କେବଳ ଶେଷ ଟଙ୍କା ଲେଖାଏଁ ଦିଆରେ ଦେଇଛନ୍ତି । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଶନି କିନ୍ତୁ ଠାକୁର ପୂଜାବେଳେ ପରଜାଣି ଘରର ବଢ଼ି ଯାଇଥିବା ମନ୍ଦାର, ଚରାଟ, ଚମ୍ପା ଗଛରୁ ସବୁ ବାଉଁଶରେ ତିଆରି କରିଥିବା ଆଙ୍କୁଣିରେ ବଡ଼ିଗଛରୁ ଯାଇ ଫୁଲ ତୋଳନ୍ତି । ନିକଟରେ ଥିବା ମହାଦେବ ମନ୍ଦିରକୁ ଫୁଲ ଓ ବେଲପତ୍ର ନେଇ ଦେବା ତାଙ୍କର ଏକ ନିତ୍ୟ ନିମିତ୍ତିକ ଅଭ୍ୟାସରେ ପରିଣତ ହୋଇ ଯାଇଛି । ଏହା ସେ କିନ୍ତୁ ନିଜ ମନକୁ କରି ନାହାନ୍ତି । ଏଥିପାଇଁ ପିଲାଦିନରୁ ତାଙ୍କ ବାପା ନିୟମିତ ଦିଅଁଙ୍କୁ ସେବାକଲେ ତାର ଫଳରେ ଘର ଧନଧାନ୍ୟରେ ପୁରିଯାଏ ବୋଲି ହେତୁ ହେବା ଦିନଠାରୁ ସେ ବାପାଙ୍କଠାରୁ ଶୁଣି ଆସିଛନ୍ତି । ହରିଚରଣ ବିଶେଷ ଧନୀ ନ ହେଲେ ବି ଦରିଦ୍ର ନୁହଁନ୍ତି । ତାଙ୍କ ପୁଅପୁରୁଷ ଦରିଦ୍ର ଥିଲେ । ସେ ଧନୀ ହେବାର ସ୍ୱକଳ୍ପ କରି ଅଳ୍ପରୁ ଉଠି ଉଠି ବହୁବାଟ ଆସିଲେଣି । ଅଧିକା ସୁଧରେ କରଜ ଦେଇ ଟଙ୍କା ଆଦାୟ କରିବା ତାଙ୍କର ବେଉସାରେ ପରିଣତ ହେଲାଣି । ଟଙ୍କା କରଜ ଦେବାବେଳେ କିଛି ନା କିଛି ବନ୍ଧା ରଖିବାକୁ ଭୁଲନ୍ତି ନାହିଁ । କାଳେ କିଏ ନେତେବେଳେ ଫାଙ୍କି ଦେବ । ଜମିବାଡ଼ି ବନ୍ଧା ରଖିବାରେ ସେ ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତି ନାହିଁ । ସେଥିରେ ଯେତେକ ଝାମ୍ପଲ । ଶାଗୁଣୀ ମତକୁ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିବା ପରି ଇନକମ୍ ଟ୍ୟାକ୍ସ ବାଲାଏ ଟାକି ବସିଛନ୍ତି । ହରିଚରଣ ଏ ବିଷୟରେ ମୂଳରୁ ସାବଧାନ । ଟଙ୍କା ଠିକ୍ ସମୟରେ ପରିଶୋଧ କରି ନ ପାରିଲେ ବନ୍ଧକ ସୁନା ହରିଚରଣ ଆଲମିରରେ ଥିବା ସିନ୍ଧୁ ଥାକରେ ପଣିଯାଏ । ସେଠୁ ବାହାରିବାର ଆଉ ସୁ ନାହିଁ । ଟଙ୍କା ଦେବାବେଳେ ପ୍ରଥମ ମାସର ସୁଧକୁ ହସାବ କରି କାଟି ଦିଅନ୍ତି । କଳନ୍ତର ମାସକୁ ମାସ ନ ଦେଲେ ତାହା ଚନ୍ଦ୍ରବୃଦ୍ଧି ଦ୍ୱାରରେ ବଢ଼ି ଶୁଲେ ନଈପଠାରେ ବଢ଼ୁଥିବା ଅମରି ଡାଳପରି । ତାର ଶେଷ ହୁଏ ନାହିଁ । ହରିଚରଣଙ୍କ ଦ୍ୱାରବନ୍ଧ ଯେ ମାଡ଼ିଛି, ତାର ଦଉଡ଼ିବାର ଶେଷ ହୁଏ ନାହିଁ । ଏଥିପାଇଁ ତାଙ୍କୁ ଦୋଷ ଦେବା ନିରର୍ଥକ । ହରିଚରଣ ଜାଣିଶୁଣି କେବେ ହଇରଣ କରନ୍ତି ନାହିଁ । ବରଂ ଟଙ୍କା ଦେବାବେଳେ କହନ୍ତି, “ଯେତେ ଚଞ୍ଚଳ ମରଣଶାଳୀ କରି ତୁମ ବନ୍ଧକ ସୁନା ନେଇ ଯିବ ।” ସୁନା ଆଉ ଫେରସ୍ତ ଯାଏ ନାହିଁ ।

ହରିଚରଣ ସକାଳୁ ନିତ୍ୟକର୍ମ ସାରି ଦାଣ୍ଡ ବାରଣ୍ଡାରେ ବସି ରାମନାମ ଜପ କରନ୍ତି । ତାଙ୍କର ଆଖି ପଡ଼ିଶାଘର ବଗିଚାରେ ଲୁଗିଥାଏ ମନେ ମନେ ଭାବୁଥାନ୍ତି । “ଆହା ! କେଡ଼େ ସୁନ୍ଦର ବଗିଚାଟିଏ ।” ଫୁଲଫଳରେ ଭରି ହୋଇ ରହିଥିବା ଏ ବଗିଚାଟିକୁ ଯଦି କେହି ତାଙ୍କୁ ଦେଇ ଦିଅନ୍ତା । ଗୁଡ଼ାଣୀରେ ବହୁ ଫୁଲର ଝୁଆ । ତାଙ୍କର ପଡ଼ୋଶୀଙ୍କ ସହିତ କେବେ ସାମନା ସାମନା ହୋଇନ କିମ୍ବା ଉଭୟ ବସି ରୁ’ ପିଇ ନାହାନ୍ତି । ଦିନେ ଦିନେ ପଡ଼ୋଶୀଙ୍କ ଫୁଲଗଛରୁ ଫୁଲ ତୋଳିବା ବେଳେ ଗେଟ୍ ଗୋଲ ପଣିବାକୁ ମନହୁଏ କିନ୍ତୁ ଗେଟ୍‌ରେ ଲେଖା ହୋଇଥିବା “ବି ଏଣ୍ଟ୍ରୀର ଅଫ୍ ଦି ଡରସ୍” ଦେଖି ପଛକୁ ଫେରିଆସନ୍ତି । ମନେ ମନେ ବିରକ୍ତି ପ୍ରକାଶ କରୁଥାନ୍ତି । “କହୋ ! ଲୋକମାନେ ଖାଇବାକୁ ପାଉନାହାନ୍ତି ଅଥଚ କୁକୁର ପୋଷା ହେଉଛି ।” ମନର ଭାଷା କେବେ ମୁହଁ ଉପରକୁ ଆସିବାର ହରିଚରଣ ଜାଣନ୍ତି ନାହିଁ ।

କଥା କହିବାରେ ସେ ବ୍ୟବସାୟୀ ଫୁଲର ଡଳକୁ ଆପଣାର କରି ନେଇଛନ୍ତି । ପଡ଼ୋଶୀ ଘରର ବଗିଚାରେ ଫୁଟୁଥିବା ନାନାଜାତି ଫୁଲ, ଦୁଆରେ ବନ୍ଧା ହୋଇଥିବା ଆଲ୍‌ସେସିଆନ କୁକୁର, ଲୁହା ଫାଟକରେ ଲେଖା ହୋଇଥିବା “ବି ଏଣ୍ଟ୍ରୀର ଅଫ୍ ଦି ଡରସ୍”ର ଲମ୍ବାବୋର୍ଡ ବାରମ୍ବାର ହରିଚରଣଙ୍କୁ ସେ ଆଡ଼କୁ ଟାଣିନିଏ । ଅଥା ସିଲେଇ ହୋଇଥିବା ଚଟପୁର ଚପଲଟିକୁ ମାଡ଼ି ଫୁଲ ତୋଳିବା ବେଳେ ତାଙ୍କ ମନରେ ଅନ୍ଧେତୁକ ଦୀର୍ଘାଶ୍ରବ ଯେ ନ ଆସେ ସେ କଥା କହିହେବ ନାହିଁ । ହରିଚରଣ ମନ ରହି ରହି କହିଉଠେ, “ଏ ଚପଲଟିକୁ ବଦଳାଇ ପକା । କେତେ ଦିନ ଆଉ ଏଥିରେ ଚଳାଇବ ।” ମନେ ମନେ ଚପଲ ଅନେକସଂଖ୍ୟରେ ଥିଲେ ବି ଆଉ ହଲେ ସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାଙ୍କୁ ଯୋଟି ନ ଥାଏ । ପଡ଼ୋଶୀଘର ବାରଣ୍ଡାରେ ଥୁଆ ହୋଇଥିବା ଧାଡ଼ି ଧାଡ଼ି ଯୋତା ଚପଲ ତାଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିକୁ ଏଡ଼ିପାରେନା । ଆକାଶରେ ଉଡୁଥିବା ଶାଗୁଣାର ମନ ତଳେ ପଡ଼ିଥିବା ମଡ଼ା ଉପରେ ଲୁଗି ରହିବା ପରି ହରିଚରଣଙ୍କ ହାତ ଫୁଲ ତୋଳିବା ବେଳେ ଆଖି ପଡ଼ୋଶୀଙ୍କ ବାରଣ୍ଡା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଲମ୍ବି ଯାଇଥାଏ ।

X

X

X

X

ବଡ଼ସରରୁ ଉଠି, ଫୁଲ ତୋଳିବା ପାଇଁ ପଡ଼ୋଶୀଘର ଗେଟ୍ ନିକଟରେ ପହଞ୍ଚି ଯାଇଥିଲେ ହରିଚରଣ । ସୂର୍ଯ୍ୟ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆକାଶରେ ଦେଖା ଦେଇନାହାନ୍ତି । ଆଜି ତାଙ୍କର ଅନେକ ଫୁଲ ଦରକାର । ପ୍ରତ୍ୟେକ ସଂକ୍ରାନ୍ତିରେ ସେ ମହାଦେବଙ୍କର ପୁଷ୍ପାଭିଷେକ କରନ୍ତି । ଏକଟଣ୍ଡ ଆଠ ବେଲପତ୍ରରେ ଭୂଷିତ କରି କଳା ଓ ଧଳା ଦୁଦୁରା ଫୁଲ ସହିତ ଅନ୍ୟ ଫୁଲମାନଙ୍କରେ ଶିବଙ୍କର ସେହି କଳା ମରମର ଲମ୍ବ ଗୋଲକାର ଲିଙ୍ଗକୁ ସୁଶୋଭିତ କରିଥାନ୍ତି । ଗେଟ୍ କଡ଼କୁ ଲମ୍ବି ଆସିଥିବା ତରଟ, ମହାର ଗଛରୁ ଫୁଲ ତୋଳିବାବେଳେ ହଠାତ୍ ତାଙ୍କ ପାଦ ଦେହରେ ବାଜି ହୋଇ କ'ଣ ଗୋଟାଏ ଦୂରକୁ ଛୁଟିକି ପଡ଼ିଗଲା । ଆଖି ମିଳିଲେ ସେ । ଗତ ରାତିରେ ତାଙ୍କୁ ଭଲ ନିଦ ହୋଇ ନ ଥିଲା । ପଡ଼ିଶା ଘରର ସେହି ଆଲ୍‌ସେସିଆନ୍ କୁକୁରଟି ରହିରହି ଶୋ ଶୋ କରି ଚିତ୍କାର କରି ତାଙ୍କ ନିଦ୍ରାରେ ବ୍ୟାଘାତ ସୃଷ୍ଟି କରିଥିଲା । ଯଦି ସଂକ୍ରାନ୍ତିରେ ଶିବଙ୍କର ପୁଷ୍ପାଭିଷେକ କରିବାର ନ ଥାନ୍ତା, ତେବେ ହରିଚରଣ ନିଶ୍ଚିତରୂପେ ବଛଣାର ପୂର୍ଣ୍ଣରେ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆମୋଦ ଲଭ କରୁଥାଆନ୍ତେ ।

ଗୋଡ଼ ତଳକୁ ଚାଲିଲେ ସେ । ଆଃ, ବଡ଼ ସୁନ୍ଦର ଚପଲ ହଲେ । ଉତ୍ସୁକତାର ସହ ତଳୁ ଉଠାଇଲେ ଚପଲ ହଲଟିକୁ । ଲିବର୍ଟି କମ୍ପାନୀର ଚମକାର ଚପଲରୁ ଅଂଶ ବ ଛୁଡ଼ି ନଥିଲା । ଏକଦମ୍ ନୂଆ । ନମ୍ବର ଓ ମୂଲ୍ୟର ଚିହ୍ନ ଲିଭି ନଥିଲା । ଏତେଦିନ ଧରି ହରିଚରଣ କେବଳ ଶୁଣାନଗାମୀ ଚପଲମାନଙ୍କୁ ଲାଭ କରୁଥିବା ବେଳେ, ହଠାତ୍ ଆଜି ହଲେ ଲିବର୍ଟିର ଚମଡ଼ା ଚପଲ ତାଙ୍କ ମନରୁ ଫୁଲ ତୋଳିବାର ଇଚ୍ଛାକୁ ପ୍ରଣମିତ କରି ଦେଇଥିଲା । ଏକଡ଼ ସେକଡ଼କୁ ଆଖି ବୁଲାଇ ଆଣିଲେ ସେ । ନା, ରସ୍ତାରେ କେହି ନାହାନ୍ତି । ପୂର୍ବଦିଗ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସପୂର୍ଣ୍ଣ ନାଲି ରଙ୍ଗାସ୍ଥିତ ହୋଇନାହିଁ । ଚପଲଟିକୁ ଗୋଡ଼ରେ ଚଳାଇଲେ ସେ । ଏକବାର ଠିକ୍ ମାପ । କେହି ଯେପରି ତାଙ୍କ ପାଇଁ ଏହାକୁ କଣିକରି ଆଣିଥିବା ପରି ସେ ଭାବିଲେ । ନିଜର ଛୁଣି ଚପଲଟିକୁ ମାଡ଼ି, ଅତି ଯତ୍ନରେ କାନ୍ଧରେ ପଡ଼ିଥିବା ଗାମୁଛାରେ ସଦ୍ୟପ୍ରାପ୍ତ ଚପଲଟିକୁ ଗୁଡ଼ାଇ କାନ୍ଧରେ ଜାକି ଧୀରେ ଧୀରେ ନିଜ ଘର ଆଡ଼କୁ ମୁହାଁଇଲେ । ଫୁଲ ତୋଳିବାର ଆଗ୍ରହ ତାଙ୍କର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ମରିଯାଇଥିଲା । ଆନନ୍ଦରେ ବେଶ୍ ସନ୍ତୋଷ ଦେଖାଯାଉଥିଲେ ହରିଚରଣ ।

ଚଞ୍ଚଳ ଚଞ୍ଚଳ ନିତ୍ୟକର୍ମ ଶେଷକରି ଶିବ ମନ୍ଦିରକୁ ଯିବାପାଇଁ ବ୍ୟସ୍ତଥିଲେ ହରିଚରଣ । ଆଜି ନିଶ୍ଚିତ ଶିବମହିମ ସ୍ତୋତ୍ର ପାଠ କରିବେ । ଗୁଣଗୁଣ ହୋଇ ‘ଓଁ ନମଃ ଶିବାୟ’ ଉଚ୍ଚାରଣ କରି ଏଠାରୁ ସେଠାର ନେବାକୁ ଲାଗିଥିଲେ ସେ । ହଠାତ୍ ଧୁଲିସ୍ତର ଜପ୍ ଓ ଦୁଇଦୁଇଟା ଆଲ୍‌ସେସିଆନ୍ କୁକୁର ଧହିତ ଅନେକ ଲୋକ ତାଙ୍କ ଦୁଆର ମୁହଁରେ ଦେଖି ସେ ଶଙ୍କି ଗଲେ । କୁକୁର ଦୁଇଟା ଡାହଳ । ଡେଇଁ ପଡ଼ୁଥାନ୍ତି ଆଗକୁ ଲଢ଼ଳଡ଼ ଜରକାଡ଼ି । ନେହା ହୁଏତ ସେ ଚପଲ୍ ପାଇଛନ୍ତି ବୋଲି ଧୁଲିସ୍ତରେ କହିଦେଇଛନ୍ତି ଭାବ ତାଙ୍କର ହସ ହସ ମୁହଁଟି ହଠାତ୍ ମଳିନ ପଡ଼ିଗଲା । ସେତେବେଳକୁ ଦଳଦଳ ଧୁଲିସ ସେହି ଆଲ୍‌ସେସିଆନ୍ କୁକୁର ଦୁଇଟିକୁ ଧରି ତାଙ୍କ ପଛେ ପଛେ ଘର ଭିତରକୁ ଖେଦି ଯାଇଥିଲେ । ହା, ହା କହୁ କହୁ ସେମାନେ ତାଙ୍କର ଖୋଜବା ଘର, ଠାକୁର ଘର ଇତ୍ୟାଦି ସ୍ଥାନମାନଙ୍କୁ ଖୋଜିବାରେ ଲାଗିଥିଲେ । ହଠାତ୍ ଆଲ୍‌ସେସିଆନ୍ କୁକୁରଟା ମାଙ୍କଡ଼ ଗଛ ଡାଳରୁ ଏପାଖ ସେପାଖ ଡେଇଁବା ପରି ତାଙ୍କ ଉପରକୁ ଲମ୍ଫିଦେଲା । ଏଭଳି ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ଘଟଣାରେ ହରିଚରଣଙ୍କ ଆଖିରୁ ଜୁଜୁକ୍‌ଜୁଆ ପୋକ ବାହାର ଯାଇଥିଲା । ହରିଚରଣଙ୍କ ଦେହଟା-ସାରା ତାର ନାକକୁ ମାଡ଼ିଧରି ସେ ଶୁଦ୍ଧି ଚାଲିଥିଲା । ଦଳକୁଦଳ ଧୁଲିସ ତାଙ୍କ ଆଲ୍‌ମିରରୁ ଥାକଥାକ କାଗଜପତ୍ର ଓ ସୁନାଗହଣା ସହିତ ମାଲମାଲ ଚପଲକୁ ତଳକୁ ଫିଙ୍ଗି ଚାଲିଥିଲେ । ବାହାରେ ଦେଖଣାହାଣ୍ଡିଏ ବଡ଼-ପାଟିରେ ନଈର କରୁଥିବାର ଶୁଣାଯାଉଥିଲା, “ମାର୍, ଶଳାକୁ, ଶଳା ଭାବୁଲେକ ଯାଜି ଡକାଇତ କରୁଛି । ମଣିଷ ଖୁନ୍ କରୁଛି ।” ନାନାଦି ଶ୍ରାବ୍ୟ ଅଶ୍ରାବ୍ୟ ଗାଳି ହରିଚରଣଙ୍କର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଲୋକମାନଙ୍କ ମୁହଁରୁ କାର୍ତ୍ତିନ ସଜୀବ ‘ହରେ ରମ, ହରେ ରମ ରମରମ ହରେ ହରେ’ ପରି ଅନର୍ଗଳ ବାହାରବାରେ ଲାଗିଥିଲା । ନ୍‌ଆ ଲବଟି ଚପଲଟିକୁ କୁକୁର ଥରେ ଶୁଦ୍ଧି ତାଙ୍କ ଉପରକୁ ଡେଇଁପଡ଼ି ହରିଚରଣଙ୍କୁ ଘମ୍ଫୁର୍ଣ୍ଣ କାବୁ କରିଦେଇଥିଲା । ଫଟୋଗ୍ରାଫର ଘରର ଯାବତୀୟ ଫଟୋ, ଚପଲ ଗଦାର ଫଟୋ ଉଠାଇବାରେ ଲାଗିଥାଏ । ଧୁଲିସ ଅଫିସର ଘରୁ ବାହାରୁଥିବା ଜନଶର ଲମ୍ବା ପର୍ଦ୍ଦା କରୁଥିଲା । ଚପଲର ଘେର ସାରା ହଳ ଜମାହୋଇ ଶୁଣିଥାଏ ଦୁଆର ମୁହଁରେ । ଗୋଟି ଗୋଟି ହୋଇ ଲଣ୍ଠିରେ ଚଢ଼ୁଥାଏ ।

ନୂଆ ଲବଟି ଚପଳଟିକୁ ଧଳା କନାରେ ପ୍ୟାକ୍ କରି ପକ୍ଷୀ ପାଇଁ ନେବା ସକାଶେ କନେଷ୍ଟବଳଟିଏ ସେ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଲାଗିଯାଇଥାଏ ।

ହରିଚରଣ ଆବାକାବା ହୋଇ ଚାହିଁ ରହିଥାନ୍ତି । ସେ କ'ଣ ଦୃଷ୍ଟି କିଛି ପରୁର ସଠିକ ଜାଣିବା ପୂର୍ବରୁ ତାଙ୍କ ହାତରେ ହାତକଢ଼ା ପକାଇ ଫୁଲସ୍ ତାଙ୍କୁ ଭ୍ୟାନ ଆଡ଼କୁ ନେଇଯାଉଥାଏ । ଫୁଲସ ଗାଡ଼ ଗୁଡ଼ିବା ବେଳେ ହରିଚରଣଙ୍କ ପାଖ ପଡ଼ିଣା, ଘରର ବଗିଚା ଆଡ଼କୁ ବୁଲି ଆସିଲା । ସେ ଦେଖିଲେ ନାନା ପ୍ରକାର ଫୁଲ ଦକ୍ଷିଣା ପବନରେ ହସି ହସି ଦୋହଲିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି ଓ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କର କରଣ ସ୍ପର୍ଶ କରି ଫୁଲ ଦେହରେ ଲାଗି ରହିଥିବା ବନ୍ଦୁ ବନ୍ଦୁ ରାଶି ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ହୋଇ ଚାଲିଥାନ୍ତି ଗୋଟିକ ପରେ ଗୋଟିଏ । କଳା ଦୁଦୁରଫୁଲ ସେହିପରି ଦୋହଲୁଥାଏ । ପଡ଼ିଣା ଘରର ପାହାଚ ଉପରେ ଯୋଡ଼ା ଓ ଚପଳର ଡେର ସାରା ଧାଡ଼ି ହୋଇ ଲମ୍ବି ରହିଥାଏ ଏ ମୁଣ୍ଡରୁ ସେମୁଣ୍ଡ ।

ଫୁଲସ୍ ଜପ୍ ଆଗକୁ ମାଡ଼ି ଚାଲିଲା । ହରିଚରଣଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟି ନିମନ୍ତେ ପଡ଼ିଣା ଘରର ବାରଣ୍ଡାକୁ ଅନ୍ତନିମ୍ନ କରି ଲମ୍ବିଗଲା ଶିବ ମନ୍ଦିରକୁ । ସେ ଦେଖୁଥିଲେ କଳାର ବରଷ ସେହି ଲିଙ୍ଗ ଉପରେ ବେଲପତ୍ର ଓ ଫୁଲ ଚଢ଼ାଇ ସେ ଧ୍ୟାନସ୍ଥ ହୋଇ ବସିଛନ୍ତି ଓ ଆକାଶରୁ ଏକ ଆଲୋକ ନିର୍ଗତ ହୋଇ ତାଙ୍କ ଉପରେ ଆସି ପଡ଼ିଛି ।

ଭୈରବୀ

ଯାଜପୁରଠାରେ କାଳୀପୂଜା ଦେଖିବା ପାଇଁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ ଧରି ଶୁଣୁର
ଘରଠାରୁ ସ୍ୱେଶାଲ ଦୁଇ ଭୁବନେଶ୍ୱରଠାରେ ପହଞ୍ଚି ଉଣୋଇ ଅମରେଶ ଓ
ଭଉଣୀ ସୁପ୍ରଭାକୁ ନେବା ପାଇଁ ସେମାନଙ୍କୁ ଅସ୍ତବ୍ୟସ୍ତ କରି ପକାଇଲା ।
ଯାଜପୁର କିଛି କମ୍ ବାଟ ନୁହେଁ । ଓ. ଆର୍. ଟି. ବସ୍ରେ ସକାଳୁ ବସିଲେ
ଦ୍ୱିପ୍ରହର ଖାଇବାଟା ଯାଜପୁରରେ ମିଳିବ କି ନାହିଁ ସନ୍ଦେହ । ସ୍ୱେଶାଲ
ଦୁଇ ଥିଲା ସବା ସାନଶାଳୀ ମାମି । ପତଳା ଗୋଷ୍ଠ ଦିଅଟା । ବସୁସ
କୋଡ଼ିଏ । ଏମ୍. ଏ. ରେ ପଡ଼େ । ଏ ଉଣୋଇଟି ପ୍ରତି ତାର ଭାରି ଶରଧା ।
ମାମୀର ବାରମ୍ବାର ଅନୁରୋଧକୁ ଏଡ଼ାଇ ପାରିବା ଅମରେଶଙ୍କ ପକ୍ଷରେ
ସମ୍ଭବ ନଥିଲା । ଏତେ ସୋହାଗରେ ଡାକୁଥିବା ଶାଳୀ କଥାକୁ ଏଡ଼ାଇବା
ଅର୍ଥ ସୁଖାଦ୍ୟ ଥିଆ ହୋଇଥିବା ଖାଇବା ଥାଳରୁ ଉଠିବା ଭାବ ଅମରେଶ
ପତ୍ନୀକୁ ଧରି ଆସିବାକୁ ମନ କଲେ । ସବୁ ପିଲା କବିଲାଙ୍କୁ ଧରି ବାପ
ଘରକୁ ଯିବାକୁ ସୁପ୍ରଭା ଇଚ୍ଛା କଲେ ନାହିଁ । ସେଠାରେ ପିଲାମାନଙ୍କ
ଜଞ୍ଜାଳରେ ବାପ ଘରକୁ ଯିବାର ମଜ୍ଜା ନଷ୍ଟ ହେବ ବୋଲି କହି ସେ
ଘରେ ରହିବାକୁ ନିଷ୍ପତ୍ତି କଲେ । ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ଅମରେଶ ମାମିକୁ ଧରି
ଯାଜପୁର ଯାତ୍ରା କଲେ । ସେଠାରେ ମା କାଳୀଙ୍କର ଦର୍ଶନ ହେବ,
ମହାକାଳୀଙ୍କର ବରଷ ବରଷ ମେଡ଼ମାନ ଯାଜପୁର ସହରରେ ଖେଳାଇ-
ହୋଇ ପଡ଼ିଥିବାର ବର୍ଣ୍ଣନା ମାମିଠାରୁ ଶୁଣି ଅମରେଶ ନିଜ ମନରେ
ଅନେକ କଲ୍ପନା କରିଥିଲେ ।

ଦକ୍ଷିଣେଶ୍ୱର ବେଢ଼ା ଭିତରେ ପ୍ରବେଶ କରୁ କରୁ ସୁରେଶ
ଅମରେଶ କାନ୍ଧକୁ ଟିକେ ଚାପିଦେଇ ବଙ୍ଗାଳୀ ଟୋକଟା କିପରି ଦେହରୁ
ଲୁଗା ଖସାଇ ଦେଇ ଚାଲୁଛି ତାକୁ ଦେଖାଇଲା । ଅମରେଶ କିନ୍ତୁ
ଦକ୍ଷିଣେଶ୍ୱର ମନ୍ଦିର ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ଜଗନ୍ନାଥୀ ଦେବୀ ଦକ୍ଷିଣେଶ୍ୱର କାଳୀଙ୍କ
ଚିନ୍ତାରେ ମଗ୍ନ ଥାଏ । କଳିକତାରେ ଦକ୍ଷିଣେଶ୍ୱର ମନ୍ଦିର ଭାରି ପ୍ରସିଦ୍ଧ ।
ଏଠାରେ ଗଦାଧର ନାମକ ଏକ ଅସିମ୍ଭବ ବ୍ରାହ୍ମଣ କାଳୀଙ୍କୁ ପୂଜା କରୁକରୁ

ଜଗତ୍ ବନ୍ଧ୍ୟାୟ ଶ୍ରୀ ରାମକୃଷ୍ଣ ପରମହଂସ ପାଲଟିଯାଇଥିଲେ । ସେ ସେହି ଚନ୍ଦ୍ରାୟ ମୁଖି ମଧ୍ୟର ଗ୍ରହପଣକୁ ଉପଲବ୍ଧ କରି ସମସ୍ତ ଜଗତକୁ ଏକ ନୂତନ ଆଲୋକର ଆଲୋକରେ ପ୍ରାକଟ କରିଥିଲେ । ବନ୍ଧିଯାଉଥିଲା ଗଙ୍ଗା ଦକ୍ଷିଣେଶ୍ବର ବେଢ଼ାକୁ ହୁଇଁ । ପଡ଼ିଆରେ ବରଷ ବଟବୃକ୍ଷ ଚୋଟାଧୁରୀ ଓ ରାମକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଅଦ୍ଭୁତ ବେଦାନ୍ତ ସାଧନାର ପୀଠସ୍ଥଳୀ ଭାବେ ସାକ୍ଷ୍ୟ ରୂପେ ଠିଆ ହୋଇଥାଏ । ଅମରେଶ ପରେଶ ସହିତ ଚାଲି ଚାଲି ବରଗଛ ଅନ୍ତଃମନ୍ଦିର କରି ଆସିଥିଲେ । ଯୁଆଡ଼େ ଚାହିଁଲେ ସେଆଡ଼େ ଲୋକଙ୍କର ଭିଡ଼ । ପ୍ରବଳ ଲୋକ ଗହଳ । ସ୍ତ୍ରୀ ଓ ହିଅମାନଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ସାଧାରଣତଃ ବେଶି । ବଙ୍ଗାଳୀ ହିଅମାନଙ୍କ ଭିଡ଼ ଠେଲି ମନ୍ଦିର ଭିତରକୁ ଉଭୟ ପ୍ରବେଶ କଲେ । ଅମରେଶ ଦେବୀ ଭବତାରଣୀଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଠିଆ ହୋଇ ମନେ ମନେ ଦେବୀସ୍ତୋତ୍ର ଉଚ୍ଚାରଣ କରିବାକୁ ଲାଗିଥିଲେ । ପରେଶର ସେ ଆଡ଼କୁ ନଜର ନଥାଏ । ସେ ବଙ୍ଗାଳୀ ହିଅମାନଙ୍କୁ ଚାହିଁ, ସେମାନଙ୍କ ଦେହ ସହିତ ଟିକିଏ ଦେହ ଦକ୍ଷିଣ ପାଇଁ ସୁରାଧା ସୁଯୋଗ ଖୋଜୁଥାଏ । ସିଂହାସନରେ ଅଧିରୂପା ଦେବୀ ଶ୍ରୀ ଭବତାରଣୀ ମା କାଳୀ ସମସ୍ତ ଭକ୍ତମାନଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ତାଙ୍କର ଅଭୟହସ୍ତ ପ୍ରସାର କରିଥାନ୍ତି । ଜଣାପଡ଼ୁଥାଏ ଯେପରି ସେ କେବଳ ସମସ୍ତ ଜଗତର ସହାରକର୍ତ୍ତା, ନୁହଁନ୍ତି, ରକ୍ଷାକର୍ତ୍ତା, ଅଭୟଦାୟିନୀ ମଧ୍ୟ । ଅମରେଶ ନତଜାନ୍ତି ହୋଇ ଦେବୀଙ୍କ ଶ୍ରୀଚରଣରେ ସାଷ୍ଟାଙ୍ଗ ପ୍ରଣିପାତ ହେଲେ । ତାଙ୍କୁ ମନେହେଲା ଯେପରି ଯୁଗ ଯୁଗ ଧରି ବ୍ରହ୍ମପତ୍ନୀ, ଚତୁର୍ଦ୍ଦଳ ସ୍ବରୂପା ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ମା କାଳୀ ତାଙ୍କର ବାହୁ ପ୍ରସାରିତ କରି ଜନମାନସର କଳାଶ ପାଇଁ ଦଣ୍ଡାୟମାନ । ବ୍ରହ୍ମପତ୍ନୀଙ୍କର ରହସ୍ୟମୟୀ ଲାଳାକୁ ବୁଝିବା ଅମରେଶଙ୍କ ପକ୍ଷର ହଠାତ୍ ସମ୍ଭବ ନଥିଲା । ସେ ବାରମ୍ବାର ସୁଯୋଗ ଲାଭ କରିବେ ବୋଲି ଆଶା କରି ସେଦିନ ସେଠାରୁ ଫେରିଥିଲେ ।

×

×

×

×

ସାଜପୁରରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ସନ୍ଧ୍ୟା ହୋଇଯାଇଥାଏ । ଘାଘି ଗୁଡ଼ା ସ୍କୁଟରରେ ଆସିଥିବା ଯୋଗୁ ଦେହଟା ଦରଜ ଓ ଅବଶ ଲାଗୁଥାଏ । ସେ ସହରରେ ଥିବା ତାଙ୍କ ଶତ୍ରୁ ଘରେ କିଛି ସମୟ ବିଶ୍ରାମ କରିପାରି ଦେବୀ ଦର୍ଶନ କରିବେ ବୋଲି ସ୍ଥିର କଲେ । ଅବଶ ଦେହଟିକୁ ଲମ୍ବାଇ

ଦେଲେ ଆରମ୍ଭଟୋଳରେ । ଗୋଡ଼ଗୁଡ଼ାକ ଦରଜ ଲଗୁଥାଏ । ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ସାଙ୍ଗରେ ଆଣିଥିଲେ ଭଲ ହୋଇଥାନ୍ତା । ବୋଲି ସେ ମନେ ମନେ ଭାବ ହେଉଥିଲେ । ତାଙ୍କର ସେହି ଆଦରଣୀୟା ଶାଳୀଟି ସେତେବେଳକୁ ରୁଟିକନା ଖସିଯାଇ ଅମରେଶଙ୍କର ଆସିବା ବାଣୀ ତାଙ୍କ ଶୁଣୁର ଘରେ ଉଦ୍‌ଘୋଷଣା କରି ସାରିଥାଏ । ଗରମ ଚୂ' ଏକ କପ୍ ତାଙ୍କ ଦେହର ଫୁଣ୍ଡି ଓ ସତେଜତା ଫେରାଇ ଆଣିବା ପରେ ସେ ଦେଖା ଦର୍ଶନ ପାଇଁ ବାହାରିପଡ଼ିଲେ । ସାଙ୍ଗରେ ଥିଲା ଅଳ୍ପଦିନ ତଳେ ବାହା ହୋଇଥିବା ସାନଶଳା । ତା' ଦେହରୁ ସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବବାହର ରଙ୍ଗ ଗୁଡ଼ି ନଥାଏ । ସେ ତାଙ୍କର ଗାଇଡ଼ର କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଆଗେଇ ଆସିଥାଏ । ଦିଅଁ ଦର୍ଶନ ଓ କଦଳୀଖିଆ ଏକ ସଙ୍ଗରେ ହେବ ଏହାହିଁ ଥିଲା ତାଙ୍କର ମୁଖ୍ୟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ । ଯାଜପୁର ସହର ତାଙ୍କର ପୁରୁଣା ପରିଚିତ ସହର । ଅବଶ୍ୟ ସେ ଏ ସହରକୁ ଗୁଡ଼ିଯିବା ଅନେକ ଦିନ ହେଲାଣି । ମନରୁ ଆସ୍ତେ ଆସ୍ତେ ତାର ଗଳକଦି ଭୁଲ ହୋଇଗଲାଣି । ସାଙ୍ଗମାନଙ୍କୁ ଦେଖିବା, କଲେଜ ଧାତ୍ତମାନଙ୍କୁ ଦେଖିବା ଥିଲା ତାଙ୍କର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ । ସେ ବିଭିନ୍ନ ଦେଖା ମୁଣ୍ଡି ଦର୍ଶନ କରିବେ ଏହି ଚିନ୍ତା କରି ଆଗକୁ ପାଦ ପକାଇଲେ ।

ଅଣଓସାରୀଆ ସହରଟି ବେଶ୍ ଜନାକାଣ୍ଡି ଜଣାପଡ଼ୁଥାଏ । ଝିଅମାନେ ଦଳଦଳ ହୋଇ ହାତରେ ହାତଛନ୍ଦି ଭୁଟ୍‌ଭୁଟ୍ ହୋଇ ଆଗେଇ ଚାଲିଗଲେ । ସେମାନଙ୍କ କମେଟ୍‌ମାନ ଅମରେଶଙ୍କ କାନରେ ପଡ଼ୁଥାଏ । ଗ୍ରେଟିଆ ସହର ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଆଧୁନିକତାର ହାତ୍ତ୍ୱ । ସେମାନଙ୍କ ଦେହରେ ଛୁଇଁ ଯାଇଥିଲା । ନିପଟ ମଫସଲରୁ ଆସିଥିବା ଝିଅଗୁଡ଼ିକ ହାଇସ୍କୁଲ ଯୋଗା ପିନ୍ଧି ଚାଲିଗଲା ବେଳେ କଲେଜ ଟୋକାମାନଙ୍କର ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଏଡ଼ାଇ ପାଡ଼ି ନଥିଲେ । ବାଟସାର ଭିଡ଼ିଓ କ୍ୟାସେଟ୍‌ରେ ଟି.ଭି. ସିରିସୁଲା ରାମାୟଣଠାରୁ ମୈନେ ପ୍ୟାର କୟା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଫିଲ୍ମ ଦେଖା ହେଉଥାଏ । ସବୁଠି ଦର୍ଶକଙ୍କର ଭିଡ଼ । ଅମରେଶ ସବୁଆଡ଼େ ନଜର ପକାଇ ଆଗକୁ ମାଡ଼ି ଚାଲିଥିଲେ । ସେ ମନେ ମନେ ମା କାଳୀଙ୍କ ଉପାସନା ଭିତରେ କପର ଏପର ତାମସିକତା ପଶିଗଲା ତାର ଦାର୍ଶନିକ ଚର୍ଚ୍ଚମା କଲବେଳେ ତାଙ୍କ ମନର ଯୁବକ ସୁଲଭ ପ୍ରାଜଲ୍‌ମି ସେଇ ଝିଅମାନଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ଆକର୍ଷିତ ହେଉଥିଲା । ଝିଅମାନେ ଟୋକାମାନଙ୍କୁ ଦେଖି ସମୟେ ସମୟେ କିଛିଟା ମନ୍ଦବ୍ୟ ଦେବାକୁ ପଛଉ

ନଥିଲେ । କଲେଜରେ ପଢ଼ୁଥିବା ଚୌକାମାନେ ମଧ୍ୟ ସ୍ତ୍ରୀ ଅମାନଙ୍କ ପଛେ ପଛେ ନୂଆ ଫିଲ୍ମର ହିରୋଟା ହିରୋଇନ୍‌କୁ କେମିତି ଉଡ଼ାଇ ନେଇଗଲା ସେକଥା କହିବା ବେଳେ ସ୍ତ୍ରୀ ଅମାନଙ୍କର ମସ୍ତିକିତ ସାଧ୍ୟତାକୁ ଅମରୋଗ ଉପଶୋଗ କରି ରୁଲିଆନ୍ତି । ମନ୍ଦରଟା ସାରା ବଜୁଲର ନାଲିନେଲି ଆଲୁଅରେ ଭର୍ତ୍ତି । ମନ୍ଦର ସୁଦୃଶ୍ୟ ଗମ୍ଭୀରମାନ ରସ୍ତାସାରା ବଜୁଲ ହୋଇ ପଡ଼ିଥାଏ । ରସ୍ତାକଡ଼ରେ ପାନ ଦୋକାନ, ରୁ ଦୋକାନ ସେମାନଙ୍କର ସରଜଗାର ପତ୍ନୀ ମେଲି ଦେଇଥାନ୍ତି । ସାଜସୁର ସହର କାଳୀ ମେଢ଼ରେ ଭର୍ତ୍ତି ହୋଇ ଦର୍ଶକମାନଙ୍କୁ ଆକୃଷ୍ଟ କରିବାରେ ଲାଗିଥାଏ । ଦୁର୍ଗା ସିନେମା ହଲ୍ ପାଖରେ ଥିବା ଦେଶ ମଣ୍ଡପ ନିକଟରେ ଅମରେଶ ଠିଆ ହୋଇ ପଡ଼ିଲେ । ସେହି ପ୍ରକାଶକାୟ ଟିପଣି କଲା ମୁଣ୍ଡି ଲେଲିହାନ ଜହ୍ନାକାଢ଼ି ସମସ୍ତ ବସ୍ତୁକୁ ନିଜର କରାଯିବ କଲେବଳ ସେ ଅନୁଭବ କଲେ ତାଙ୍କର ଗଳାବେଷ୍ଟନ କରୁଥିବା ମୁଣ୍ଡମାଳ, ହାତରେ ଭୟଙ୍କର ଖର୍ପର, ସେହି ମୁଣ୍ଡର ଭୟଙ୍କର ରୂପକୁ ଦ୍ଵିଗୁଣିତ କରୁଥାଏ ।

ଶ୍ଵଶୁରଘରେ ଅମରେଶଙ୍କ ପାଇଁ ଆୟୋଜନରେ ଶଳାଗ୍ରଜଜମାନେ ଲାଗି ପଡ଼ିଥିଲେ । ବାକ୍ସ ଭିତରୁ ବାଛି ବାଛି ଶାଢ଼ୀ ବାହାର କରି କେଉଁ ଶାଢ଼ୀଟି ଭଣ୍ଡୋଇଙ୍କ ମନକୁ ଯିବ, ତାହାକୁ ପିନ୍ଧି ସେମାନେ ରୋଷେଇ କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ ଦେଇଥିଲେ । ସନ୍ତୁଳା ତରକାରୀଟି ଭଲ ଭାବେ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ପାଇଁ ନୂଆ ହୋଇ ଆସିଥିବା ଜ୍ୟୋସାରାଣୀ ଅତି ସତର୍କତାର ସହ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିଲେ । ତାଙ୍କର ଏହି ଭଣ୍ଡୋଇଟି ଏକ ଅବାଗିଆ ମଣିଷ ବୋଲି ଶ୍ଵଶୁର ଘରର ସମସ୍ତେ ମୂଳରୁ ଜାଣିଛନ୍ତି । ବହୁଦିନ ପରେ ନିୟନ୍ତ୍ରିତ ହୋଇ ଆସିଥିବା ହେତୁ ତାଙ୍କ ଚର୍ଚ୍ଚାରେ ସ୍ତ୍ରୀ ନ କରିବାକୁ ସମସ୍ତେ ଯତ୍ନପରାୟଣି ଚେଷ୍ଟା ଚଳାଇଥିଲେ । ଚିତୋଡ଼ ପିଠାଟା ନରମ ହେବାପାଇଁ ମେଥିରେ ଅଳ୍ପ କିଛି ନଡ଼ିଆ ପକାଇବାକୁ ମଧ୍ୟ ଭୁଲି ନଥିଲେ । ସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କିନ୍ତୁ ଅମରେଶ ଆସି ନଥିଲେ । ସେ ସେମାନଙ୍କୁ ବୁତକ ପରି ଚାହିଁବାରୁ ବସ୍ତିତ କରୁ ନ ଥିଲେ । ଏହା ତାଙ୍କର ଏକ ଅଭ୍ୟାସରେ ପରିଣତ ହୋଇଯାଇଥିଲା । ସେ ଜାଣିଥିଲେ ଶ୍ଵଶୁର ଘରେ ସମସ୍ତେ ରହି ରହି ଉପାୟ ପ୍ରହରରେ ନିଜ ମଳମଳ ଆଖିରୁ ଉଠି ଖାଇବା କାର୍ଯ୍ୟ ଶେଷ

କରିଲେ । ତେଣୁ ତାଙ୍କ ଉପର ବରଂ ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ ପୁରସ୍କାମନାଙ୍କ ବୋଲି
ସେ ବହୁଦିନ ଧରି ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରୁଥିଲେ ।

ପଛକୁ ଫେରି ରୁହଁବା ବେଳକୁ ତାଙ୍କର ସେହି ଗୋଟି ଗୋଟି
କେଉଁଆଡ଼େ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ହୋଇଯାଇଥାଏ । ନବବବାହିତା ପତ୍ନୀକୁ ଶୁଣି
ଆଉ କେଉଁ ପ୍ରେୟସୀକୁ ଦେଖି ତାକୁ ନେଇ ଦେବା ଦର୍ଶନ ଉପଭୋଗ
କରୁଥିବ ଭାବ ସେ ଟିକିଏ ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇପଡ଼ିଲେ । ବୁଲି ବୁଲି କ୍ଳାନ୍ତ ହୋଇ
ପଡ଼ିଥିଲେ ଅମରେଶ । ତାଙ୍କ ଗୋଡ଼ଟା ବେଶି ବେଶି ହସିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରି
ଦେଇଥାଏ । ଆଉ ପାହୁଣ୍ଡେ ରୁଲିବା ତାଙ୍କ ପକ୍ଷେ ଥାଏ ଅସମ୍ଭବ । ସେ
ସେତେବେଳକୁ ଏକ ଅନ୍ଧାରୁଆ ଗଳ ଭିତରେ ପଶି ଯାଇଥାନ୍ତି ଓ ଆଲୁଅ
ନଥିବା ସେହି ଗଳରୁ କିପରି ବାହାରବେ, ତାହା ଚିନ୍ତା କରୁ କରୁ ଏକ
ମଧୁର ସ୍ଵର ଆହ୍ୱାନରେ ସେ ଚମକିପଡ଼ିଲେ । ଏକ ନାଗକଣ୍ଠର ମଧୁର
ସ୍ଵର ତାଙ୍କୁ ସେହି ଘର ମଧ୍ୟକୁ ଯିବାକୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରୁଥାଏ । ଅମରେଶ ତା
ପଛେ ପଛେ ଘର ଭିତରେ ପ୍ରବେଶ କଲେ । ମିଞ୍ଜିମିଞ୍ଜି ଜଳୁଥିବା
ଘାପାଲେକ ଭିତରେ ସେହି ନାଗଟିକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଦେଖିବା ତାଙ୍କ ପକ୍ଷରେ
ସମ୍ଭବ ହେଉ ନଥାଏ । ସେ କେବଳ ମନ୍ଦମୁଗ୍ଧ ହୋଇ ତାଙ୍କୁ ଓ ସେ
ଘରର ରୁଚିନୀକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରୁଥାନ୍ତି । ନାଗଟି ତାର ହଜିଯାଇଥିବା
ସୌବନକୁ ଦେଖାଇବା ପାଇଁ ଅସଫଳ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥାଏ । ଅମରେଶ ତା
ଆଡ଼କୁ ରୁହଁ ଦେବା ମଣ୍ଡପ ନିକଟରେ ଥିବା ସେହି କାଳୀମୂର୍ତ୍ତି କଥା ମନେ
ମନେ କଳ୍ପନା କରୁଥାନ୍ତି । ସେ ଭାବୁଥାନ୍ତି ବୋଧହୁଏ ତାଙ୍କ ଉପରେ ମା
କାଳୀଙ୍କର ଶୂନ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟି ପଡ଼ିଛି । ମା କାଳୀ ନାଗ ରୂପରେ ତାଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ
ଉଭୟ ହୋଇ ତାଙ୍କର ସମସ୍ତ ସୁଖସୁଖ, ଜନ୍ମଜନ୍ମାନୁରର ପାତକୁ ଦୂର
କରିବା ପାଇଁ ବିଦ୍ୟମାନ ହୋଇଛନ୍ତି ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଆଲେକ ମଧ୍ୟରେ ସେହି
ନାଗ ମୂର୍ତ୍ତିଟି ଡମକେ ତାଙ୍କ ନିକଟକୁ ଅଗ୍ରସର ହେଲା । ତା'ର ସମଗ୍ର
ଦେହକୁ ପିନ୍ଧିଥିବା ବସ ପରିଯାଇଥାଏ । ନଗ୍ନ ନାଗଟିଏ ସ୍ତନଦ୍ୱୟ ଓହଳି
ପଡ଼ିଥାଏ । ମୁଣ୍ଡର ବାଳଗୁଡ଼ିକ ଆଶୁ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିସ୍ତ୍ରୁତ ହୋଇ ପଡ଼ିଥାଏ ।
ଅମରେଶ ନିଜ ସମ୍ମୁଖରେ ଜୀବନ୍ତ କାଳୀ ପ୍ରତିମା ଦେଖି ହତାତମ୍ଭ ହୋଇ
ପଡ଼ିଥାନ୍ତି । ନାଗ ମୂର୍ତ୍ତିଟିର ସେହି ରୂପକୁ ଦେଖିବା ପାଇଁ ସେ ଆଖି ଖୋଲି
ରୁହଁପାରୁ ନଥାନ୍ତି । ସେହି ନାଗଟି ଅମରେଶଙ୍କର ପ୍ରୀତି ଉପରେ ତାଙ୍କୁ

ଚକ୍ରର ପକାଇ ଦେଇ ଦୁଇ ନଗ ଜାନ୍ତିକୁ ଆସିଦେଇଥାଏ । ତା'ର ଜୋରରେ ବହୁଥିବା ନିଶ୍ୱାସ ଖୁବ୍ ଜୋରରେ ତାଙ୍କ ମୁହଁରେ ବାଜୁଥାଏ ।

ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନାରାଣୀ ବାରମ୍ବାର ଖାଦ୍ୟରୁଚିକୁ ଗରମ କରି ପ୍ରତିଷାରେ ଚାହିଁ ବସିଥାଏ । ରାସ୍ତାଘାଟ ଶୁନ୍‌ଶାନ୍ । ବହୁ ଦୂରରୁ ଉଡ଼ି ଶିନେମାର ସ୍ୱର ମାଇକ୍‌ରେ ଖୁବ୍ ଜୋରରେ ଶୁଣାଯାଉଥାଏ । ଘର ଭିତରର ବିଭିନ୍ନ କୋଠାସାମାନଙ୍କରୁ ଘଙ୍ଗୁଡ଼ ଶବ୍ଦମାନ ଶୁଣାଯାଉଥାଏ । ଅମରେଶ ଫେରିବା ବାଟକୁ ଚାହିଁ ରହିଥାଏ ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନାରାଣୀ । ନଦମାଡ଼ୁଥିବା ଆଖି ଦୁଇଟିକୁ ସେ ବାରମ୍ବାର ହାତରେ ମଲିନ ଆଖି ପଡ଼ିଯିବାରୁ ନିଜକୁ ରକ୍ଷା କରୁଥାଏ । ଦୂରରୁ ଶିଆଳର ହୁକେନ୍ଦ୍ରା ଶବ୍ଦ ଶୁଣାଯାଉଥାଏ । ଅମରେଶ ସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଫେରି ନଥାନ୍ତି । କୁଆଁ ତାର ଆକାଶରେ ଦେଖା ଦେଇଥାଏ । କାଉ କା କା କରି ଏ ଗୁଳରୁ ସେ ଗୁଳକୁ ଡେଇଁ ସକାଳ ଆସିବାର ସମ୍ଭାବ ଜଣାଉଥାଏ ।

ଅମରେଶ ନାରୀ ମୁଣ୍ଡିଟିର ନଗ୍ନ ଜାନ୍ତି ତଳେ ବ୍ରହ୍ମର ସେଇ ଅବସ୍ଥାମୟ ଅଚନ୍ୟମୟ ସତ୍ତାକୁ ଉପଲବ୍ଧ କରିବାର ଅସଫଳ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥାନ୍ତି । ତାଙ୍କ ଆଖି ଆଗରେ ଦୁର୍ଗା ସିନେମା ନିକଟରେ ସେହି ଲେଳିହାନ ଜିହ୍ୱା କାଢ଼ି ଠିଆ ହୋଇଥିବା କାଳୀ ମୁଣ୍ଡି ଓ ଦକ୍ଷିଣେଶ୍ୱର ମନ୍ଦିରର ଭବତାରଣୀ ମା କାଳୀଙ୍କର ଦୃଶ୍ୟପଟ ଦେଖାଦେଇ ସୁନସ୍ୱୟ ଉଡ଼ାଇ ଯାଉଥାନ୍ତି ସେ ପଡ଼ି ରହିଥାନ୍ତି ମୃତପ୍ରାୟ । ବ୍ରହ୍ମ ଉପାସନାର ଚରମ ସିଦ୍ଧାନ୍ତର ପରିଣତ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବାର ପ୍ରଚେଷ୍ଟା ସେତେବେଳକୁ ଶେଷ ହୋଇଯାଇଥାଏ ।

ନିଜକୁ ଏମ୍. ଏଲ୍. ଏ. ମନେକରି ଆତ୍ମକାହାଣୀ

ମୁଁ ଜଣେ ଏମ୍. ଏଲ୍. ଏ. ଅର୍ଥାତ୍ ମେମ୍ବର ଅଫ୍ ଲେକ୍ଚର୍ସ୍‌ମେଣ୍ଟିଭ ଆସୋସିଏସନ୍ ମାନେ ବିଧାନ ସଭାର ସଦସ୍ୟ । ମୋ ରାଜ୍ୟର ନାମ ଉଚ୍ଚ ଏବଂ ତାର ବିଧାନ ସଭାରେ ଏକଶହ ସଭ୍ୟ ରହିଛନ୍ତି । ମୁଁ ପ୍ରଥମଥର ପାଇଁ ଏହି ବିଧାନ ସଭାକୁ ନିର୍ବାଚିତ ହୋଇ ଆସିଛି । ନିର୍ବାଚିତ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ମୋତେ ବହୁତ କଷ୍ଟ କରିବାକୁ ହୋଇଥିଲା । ଗ୍ରହ ଜୀବନରୁ ମୋର ଇଚ୍ଛା କେମିତି ନେତା ହୋଇ ଦେଖାଯେବା କରିବ । ଇତିହାସରେ ପଡ଼ିଥିବା ଦ୍ଵାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମୀମାନଙ୍କର ଜୀବନ ମୋତେ ଉଦ୍‌ବୁଦ୍ଧ କରି ପାରୁଥିଲା । ଦ୍ଵାଧୀନତା ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ନେତାମାନଙ୍କୁ ଦେଖି, ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରତ୍ୟକ ଅନୁସରଣ କରି ଲକ୍ଷ୍ୟସି ଏକ ରାଜନୈତିକ ଦଳରେ ଯୋଗ ଦେଲି । ସେ ଥରକା ସେ ଦଳ ତରଫରୁ ମୋତେ ଟିକେଟ୍ ମିଳିଲା ନାହିଁ । ମୁଁ ଦଳତ୍ୟାଗ କରି ଅନ୍ୟ ଦଳରେ ଯୋଗଦେଲି । ଏହିପରି ଭାବରେ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତିନିଗୋଟି ଦଳବଦଳ କରିଛି ଏବଂ ଏଥରକ ଦଳ ବଦଳରେ ଲଢ଼ିବାନ ହୋଇଛି ।

ନିର୍ବାଚନ ଯେତେ ନିକଟ ହେଲା ମୋର ଚିନ୍ତା ହେଲା ଟିକେଟ କେମିତି ମିଳିବ । ମୋ ଦଳର ସଭ୍ୟମାନଙ୍କୁ ସାଷାଟ କରି ମୋତେ ପ୍ରାର୍ଥୀ କରିବାକୁ ଅନୁରୋଧ କଲି । ମୋତେ ପ୍ରାର୍ଥୀ କଲେ ତାଙ୍କ ପାଇଁ ଦୁଇଲକ୍ଷ ଓ ପାଞ୍ଚକୁ ଦୁଇଲକ୍ଷ ଦେବାର ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦେଲି ଏବଂ ଅଗ୍ରୀମ ଆକାରରେ ଲକ୍ଷେ ଧରାଇଲି । ବାସ୍, ସେତକରେ ସେ ବେଶ୍ ଖୁସି । କିନ୍ତୁ କମିଟିରୁ ମୋ ନାଁ ପ୍ରସ୍ତାବିତ ହୋଇ ଆସିବା ପାଇଁ ମରୁ ମେମ୍ବରଙ୍କୁ ଧର ଖୁସି କରାଇଲି । ଏ ବାବଦରେ ମଧ୍ୟ ମୋତେ କିଛି ଅର୍ଥବ୍ୟୟ କରିବାକୁ ହେଲା । ମୋର ପ୍ରତିଦ୍ଵନ୍ଦ୍ଵୀ ହୋଇଥିବା ମୋ ଦଳର ସମ୍ପର୍କ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ବିରୋଧରେ ନାନା କୁତ୍ସାମୂଳକ ଚିଠି ଲେଖି ହାଇ କମାଣ୍ଡ ନିକଟକୁ ପ୍ରେରଣକଲି ।

କୁଳ, ଜିଜ୍ଞା ପ୍ରଭୃତିର ଥିବା ସମସ୍ତ ସଭ୍ୟମାନଙ୍କୁ ହାତକରି ନେଇଥିବାରୁ ଏସବୁ କାମ ସୁରୁଶୁରୁରେ କରିପାରିଲି ।

ମୋର ଏମ୍. ଏଲ୍. ଏ. ହୋଇ ଦେଶସେବା କରିବାର ପ୍ରଧାନ କାରଣ ହେଲା ଦୁଇ ଦୁଇଥର ମାଟ୍ରିକ୍ ଫେଲ୍ ହେବାପରେ ପାଠପଢ଼ା ପ୍ରତି ବଡ଼ସ୍ତ୍ରୀ ଅସିଯାଇଥିଲା । କିନ୍ତୁ କି ଚାହୁଁ କରନ୍ତି । ଦେଖିଲି ସବୁଠାରୁ ଉତ୍ତମ ପଦ୍ଧା ଦେଶସେବା । ଦେଶସେବା କରିବା ପାଇଁ ଏମ୍. ଏଲ୍. ଏ. ହେବା ବାଞ୍ଛନୀୟ । ମାଟ୍ରିକ୍ ଫେଲ୍ ହେବା ପରଠାରୁ ଏଇ ଲକ୍ଷ୍ୟ ମୋର ରହିଲା । କପି, ଧରାଧରା, ହାତଗୁଞ୍ଜା ଦେଇ ମାଟ୍ରିକ୍, ଆଇ.ଏ. ଓ ବି. ଏ. ମଧ୍ୟ ପାଶ୍ଚଳି । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଡିଗ୍ରୀ ଥିଲା ମୋ ପାଇଁ ମହାମେରୁ ସଦୃଶ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଡିଗ୍ରୀ ପାଇଁ ଦୁଇ ତିନିଥର ଚେଷ୍ଟା କରିବାକୁ ହୋଇଥିଲା । “ଅର୍ଥ କ’ଣ ନକରି ପାରେ ! ଏହି ମାତ୍ର ବାକ୍ୟକୁ ବେଦବାକ୍ୟ ମାନି ପ୍ରତ୍ୟେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରୟୋଗ କଲି ଏବଂ ତାର ସଫଳତା ହିଁ ମୋତେ ଏମ୍. ଏଲ୍. ଏ. ପାଇଁ ଟିକେଟ୍ ମିଳିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କଲା ।

ଯେଉଁଦିନ ନୋମିନେଶନ୍ ଫାଇଲ କରିବାକୁ ଗଲି, ସାଙ୍ଗରେ ଗୁଡ଼େ ଲୋକ ନେଇଥିଲି ! ଦୁଇତିନିଗନ୍ତ ଟୋକା ବାଟସାରା ଜିନାବାଦ ପକାଇ, ରା୍ୟାଲିରେ ମୋତେ ନେଇ ନିବାଚନ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଅଫିସରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । ସେଠାରେ ପ୍ରାର୍ଥୀପତ୍ର ଦାଖଲ କରି ଫେରିବା ପରେ ରୁଣ୍ଡ ହୋଇଥିବା ଜନତା ଓ ଟୋକାମାନଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଏକ ସାରଗର୍ଭକ ଶ୍ରବଣ ଦେଲି । ନିବାଚନ ଡ଼ଙ୍ଗାରେ ବସିବା ମାତ୍ରେ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଯାଇଥିଲା ଖର୍ଚ୍ଚ ।

ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ ମାଂସଭୋଗ ସହିତ ପାମାୟର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିଥିଲି । କେମିତି ନିବାଚନରେ ଜୟଯୁକ୍ତ ହେବ, ସେଥିଲାଗି ଏକ ଟୋ ପ୍ରସ୍ତୁତ କଲି । ଖର୍ଚ୍ଚର ଆନୁମାନିକ ଅଟକଳ କରାଗଲା । ଅନ୍ତତଃ ପକ୍ଷେ ଦଶଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଖର୍ଚ୍ଚ ହେବ ବୋଲି ସ୍ଥିର ହେବା ପରେ ମୋର ସମର୍ଥକ ଓ ଶୁଭେଚ୍ଛୁମାନଙ୍କଠାରୁ ଗୁରୁ ଆକାରରେ ସଂଗ୍ରହ କରିବାକୁ ସ୍ଥିରକଲି । ମୋ ପାଖରେ ତ ନଗଦ ଟଙ୍କା ନାହିଁ । ମୁଁ ନିଜେ ମଧ୍ୟ ଗୁରୁ ସଂଗ୍ରହ କରିପାରିବି ନାହିଁ । ମୋ କାମ କରିବେ ଅନ୍ୟମାନେ । ମୁଁ ବଡ଼ ବଡ଼ କଣ୍ଡ୍ରାକାର ବ୍ୟବସାୟୀ, ଡିଲରମାନଙ୍କୁ ଟଙ୍କାଧୋନ୍ କଲି । ସେମାନେ

ଅତ୍ୟନ୍ତ କୃତକୃତ୍ୟ ହୋଇ, ମୋତେ ମାନ୍ୟତା କରିବା ତାଙ୍କର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବୋଲି ଦର୍ଶାଇ ଲୁପାପା ମଧ୍ୟରେ ନୋଟବିଢ଼ାମାନ ଦେବାରେ ଲାଗିଲେ । ତଥାପି ନିଅନ୍ତୁ ହେଲା । ସ୍କୁଲ ଶିକ୍ଷକ, ଡି. ଆଇ., ଯୋଗାଣ ବ୍ୟବସାୟ ଅଫିସର, ଏକସାଇଜ୍ ଜନସ୍ପେକ୍ଟର, ଏ ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଖରେ ମୋ ନିବାଚନ ପାଇଁ ଅର୍ଥ ଆଦାୟ କରିଦେବାର ଅନୁରୋଧ ପତ୍ର ଥିଲା ।

ନିବାଚନ ପ୍ରଶ୍ନର ଆରମ୍ଭ ହେଲା । ବିଭିନ୍ନ ସାଇଜ୍‌ର ପୋଷ୍ଟରରେ ମୋ ଛବି ଥାଇ, ନିବାଚନ ଚକ୍ର ଥାଇ ଗାଁ ଗାଁ ବ୍ୟାପିଲା । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗାଁରେ ନିବାଚନ ଅଫିସ ଖୋଲିଗଲା । ପ୍ରତ୍ୟେକ ନିବାଚନ ଅଫିସରେ ହଜାରେ ପୋଷ୍ଟର, ଏକକ୍ରମ ବ୍ୟାନର, ଦୁଇଶହ ଫ୍ଲାର୍, ଗୋଟିଏ ମାଇକ୍, ଦୁଇଟି ପ୍ରଶ୍ନର ଗାଡ଼ି ଓ ଦଶଜଣ ପ୍ରଶ୍ନର ଟାକା ରଖିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ହେଲା । ମଝିରେ ମଝିରେ ସାଇଜ୍‌କଲ ରଖିଲେ, ପଥପ୍ରାନ୍ତ ସଭା, ବଡ଼ ବଡ଼ ସଭା ଇତ୍ୟାଦି କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ପଡ଼ିଲା । ଖୁବ୍ ଜୋରସୋରରେ ଚାଲିଲା ନିବାଚନ ପ୍ରଶ୍ନର । ଘର ଘର ବୁଲି ମୋର କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ମୋର ସୁବୁଣମାନ ବଖାଣିଲେ ଓ ମୁଁ ନିବାଚନ ଦେଲେ ରାଜ୍ୟର ବିଭାଗ ସହିତ କପର ନିବାଚନମଣ୍ଡଳୀର ଉପକାର କରିବି, ତାର ଏକ ହିସାବ ଲେକମାନଙ୍କ ଆଗରେ ରଖିଲେ । ନିବାଚନମଣ୍ଡଳୀ ଗସ୍ତକରି ମୁଁ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଭାବରେ ଲେକମାନଙ୍କୁ, ମା ରଞ୍ଜଣୀ ମାନଙ୍କୁ ଦେଖିଲି । ସାଥାନ୍ତରସ୍ତରେ ସେମାନଙ୍କୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରି ସେମାନଙ୍କର ଆଶୀର୍ବାଦ ଗ୍ରହଣ କଲି । ମୋ ଗସ୍ତ ସମୟରେ ରାସ୍ତାମାନଙ୍କରେ ଚୋରଶମାନ ନିର୍ମିତ ହେଲା । ହୁଲହୁଲ ଧ୍ବନି, ମୃଦଙ୍ଗ ବାଦ୍ୟ ଇତ୍ୟାଦି ବାଜିଲା । ଟାକାମାନେ ମୋ ଗାଡ଼ିର ଆଗରେ ଓ ପଛରେ ମୋତେ ବାଟ କଢ଼ାଇ ଦେଲେ । କେଉଁଠି ମନ୍ଦିର, କେଉଁଠି କୁବ, କେଉଁଠି ରାସ୍ତା...କେବଳ ରାସ୍ତା...ମରୁ ଦାବକୁ ଛାଡ଼ିବା କଲି । କୁବକୁ ଚାନ୍ଦା ଦେଲି । ମନ୍ଦିରରେ ଦକ୍ଷିଣା ଦେଲି—ରାସ୍ତା, ସ୍କୁଲ, ଯୁଷ୍ଟିଶାଳୀ, ବନ୍ଦ, ଉଠାଜଳସେଚନ, ହସ୍ପିଟାଲ ଇତ୍ୟାଦି କରିବାର ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦେଲି । ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ପରେ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦେବାରେ ଲାଗିଲି ।

ନିବାଚନ ଦିନ ପାଖେଇ ଆସୁଥାଏ । ପ୍ରଶ୍ନର ଜୋରସୋର । କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ମଧ୍ୟରେ ସାକ୍ଷୀ । ଆନାବାଲଙ୍କୁ ହାତରେ ପ୍ରତିପକ୍ଷର

କର୍ମୀମାନଙ୍କୁ ହାଜତରେ ଲଖିକଲ । ଯେତେବେଳେ ଦିନ ପାଖେଇଆସିଲା, ମୋର ପ୍ରଭୁର ସେତେ ଜୋରଦାର ହେଲା । ଟଙ୍କାଧନର ମୁହଁକୁ ଖୁବ୍ ଜୋରରେ ଖୋଲିଦେଲା । ଯେତେ ବହିବ, ବୋହିଯାଉ । ଘରକୁ ଘର ଗାଁକୁ ଗାଁ, ମଣିଷ ସବୁଆଡ଼େ ‘ଏମ୍’ ଟ୍ୟାବଲେଟ ନିଃସଙ୍କୋଚରେ ବୁଢ଼ାଇଦେଲା । ନିର୍ବାଚନ ଦିନ ବୁଥ୍ ଆଗରେ ଟୋକାମାନଙ୍କୁ ସଜାଡ଼ିଗିଲା । ପ୍ରତ୍ୟେକ ବୁଥ୍ ପାଇଁ ଗୋଟି ଉତ୍ସାହୀ, ଗୋଟି ଅଟୋ, ଗୋଟି ଇସ୍ ଦେଲା । ଆଉ ହାତଖର୍ଚ୍ଚ ହଜାରେ ।

ସେଟ ଆରମ୍ଭ ହେଲା । ପ୍ରିଜାଇଡ଼ ଅଫିସର ଓ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ପାଇଁ ତା ଆରଦିନ ଉତ୍ତମ ଖାସି ମାଂସର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଗ୍ରାମ ଯୁବକମାନଙ୍କଦ୍ୱାରା କଲ । ସେଟ ଦିଆଗଲା ଶତକଡ଼ା ପଞ୍ଚାଅଣି । ମୁଁ ପାଇଲି ଶତକଡ଼ା ପଞ୍ଚଷଟି । ମୋର ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱୀ ତା’ର ଅମାନତକୁ ହରାଇଲା ଓ ମୁଁ ବହୁ ସେଟରେ ନିର୍ବାଚିତ ହେଲି । ଦୁଇ ଦୁଇଥର ହାରିଥିଲି । କିଛି କିଛି ସବୁ ଶିଖିଥିଲି । ଏଥର ନିର୍ବାଚନ ଜିତି ଆନନ୍ଦିତ ହେଲି । ମୋତେ ଏହି ନିର୍ବାଚନକୁ ଜିତିବାପାଇଁ ବହୁ ବାବା, ଗୁରୁ, ଜ୍ୟୋତିଷମାନଙ୍କ ପାଖକୁ ଯିବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲା ଏବଂ ମୋ ହାତର ଅଙ୍ଗ ନିମାନଙ୍କରେ ବିଭିନ୍ନ କସମର ମୁଦମାନ ମଧ୍ୟ ଶୋଭାପାଉଥିଲା ।

ନିର୍ବାଚନ ସରିଯିବା ପରେ ମୁଁ ବଧୂବଦ୍ଧ ଭାବରେ ଏମ୍. ଏଲ୍. ଏ. । ମୁଁ ଗୋଟିଏ ଅଞ୍ଚଳର ଦୁର୍ଦ୍ଦା କର୍ତ୍ତା ଦେବ ବାଧାତା । ଖାତା କଲମରେ ମୋର ଯମତା ଲେଖା ନ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ଯେତେବେଳେ ଲୋକ ପ୍ରତିନିଧି, ତେଣୁ ମୁଁ ସମସ୍ତ ଅଫିସ ଉପରେ, କର୍ମଚାରୀମାନଙ୍କ ଉପରେ ମୋର ପଡ଼ୁଆ ଜାରିକରି ପାରିବି । ଏଥିପାଇଁ ଯୁନିୟଟ୍ ଏକ ଯୋଜନା ପ୍ରସ୍ତୁତ କଲି । ମୋତେ ପାଞ୍ଚବର୍ଷ ରହିବାକୁ ହେବ । ପାଞ୍ଚବର୍ଷ ପରେ ଯୁଣି ନିର୍ବାଚନ... ଯୁନିୟଟ୍ ନିର୍ବାଚନ... ଯୁନିୟଟ୍ ନିର୍ବାଚନ... ମୋତେ ଠିଆ ହେବାକୁ ହେବ... ଜିତିବାକୁ ହେବ... ଏଥରକି ଏମ୍. ଏଲ୍. ଏ... ଆରଥରକୁ ଗଣ୍ଡୁ ମନ୍ତ୍ରୀ... ତାପରେ କ୍ୟାବିନେଟ ଓ ଶେଷକୁ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ... !

ମୋର ଏମ୍. ଏଲ୍. ଏ. ହୋଇ ରହିବା, ଯୁନାମ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧନ କରିବା ଓ ଯୁନିୟଟ୍ ସେଟ ପାଇବା ଇତ୍ୟାଦିକୁ ନିଶ୍ଚିତ କରିବା ପାଇଁ ଏହି

ଯୋଜନାରେ ବିଭିନ୍ନ କାର୍ଯ୍ୟପଦ୍ଧତି ଗ୍ରହଣ କରିଥିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ହେଲା । ସେଥିପାଇଁ ଖର୍ଚ୍ଚର ଅଟଳକ ଓ ତାକୁ ପୂରଣ କରିବା ପାଇଁ ଆୟ କେଉଁଠି ଆସିବ, ତାହା ସ୍ଥିର କଲି ।

ମୁଁ ବିଧାନସଭା ଗୃହରେ ଗର୍ଜନ ଚର୍ଜନ କରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲି । ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ମପତରେ, ବିରୋଧୀ ପକ୍ଷ ବିପକ୍ଷରେ ଧ୍ବନୀ ଦେଲି । ବଡ଼ ପାଟିରେ ବିକାର କରି ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଦବାଇ ରଖିଲି । ମନ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କୁ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରି ଅଡ଼ୁଆରେ ପକାଇଦେଲି । ମୋର ବିଧାନ ସଭା ଗୃହରେ ପାରିବାର ପଣିଆ ଦେଖି, ମନ୍ତ୍ରୀମାନେ ମୋତେ ଖୋସାମତ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ସମସ୍ତଙ୍କ ଉପରେ ପାଉଁଶା ଫିକ୍ସ କରିଦେଲି । ନିର୍ବାଚନ ମଣ୍ଡଳୀ ପାଇଁ ଗାଡ଼ି, ମୋର ସମର୍ଥକମାନଙ୍କର ଆବଶ୍ୟକୀୟ ବ୍ୟବହାର ପାଇଁ ଗାଡ଼ି ମନ୍ତ୍ରୀମାନେ ଯୋଗାଇଲେ । ମୋର ମାସିକ ବେତନ ଏକହଜାର ଟଙ୍କା ହୋଇଥିବା ହେତୁ ତାହା ଦରଖତ କୁ ନିଅନ୍ତୁ ଏବଂ ଖର୍ଚ୍ଚକୁ ଭରଣା କରିବା ପାଇଁ ସମସ୍ତଙ୍କ ଉପରେ ମାସିକଆ କୋଟା ଲଗାଇଦେଲି । ପ୍ରତ୍ୟେକ କଣ୍ଟ୍ରୋଲ୍ ଦୋକାନୀ ମାସକୁ ଦୁଇଶହ, ସପ୍ତାହ ଇନ୍ଦ୍ରପେକ୍ଟର ଏକହଜାର, ଆନାବାବୁ ଦୁଇହଜାର, ଏକ୍ସାଇଜ୍ ଇନ୍ଦ୍ରପେକ୍ଟର ଦୁଇ ହଜାର କରି ମାସିକଆ ଭାବେ ଦେବା ପାଇଁ ସେମାନଙ୍କୁ ଡାକ ତାଣ୍ଡି କରାଦେଲି । ତଥାପି ନିଅନ୍ତୁ । ତାର ଭରଣା ପାଇଁ ପ୍ରାଇଭେଟ୍ ସ୍କୁଲ୍, କଲେଜ ନିର୍ବାଚନ ମଣ୍ଡଳୀରେ ଖୋଲି ସର୍ବସାଧାରଣଙ୍କଠାରୁ ଡୋନେସନ୍ ନିଅନ୍ତୁ, ଦେବାରେ ଡୋନେସନ୍, ପରୀକ୍ଷା ଦେବା ପାଇଁ ଡୋନେସନ୍ ସ୍ଥିର କରିଦେଲି ।

ତଥାପି ନିଅନ୍ତୁ । ବଦଳି କରିବା ପାଇଁ ଗୁନ୍, ବଦଳି ବନ୍ଦ ପାଇଁ ଗୁନ୍ ନେବାର ସ୍ଥିର ହେଲା । ବାସ୍, ମୋଟାମୋଟି ଅର୍ଥଆୟ ଖୁବ୍ ବଢ଼ିଗଲା ପରୁଣ ହଜାର ଉପର । ମୋର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦିନର ନିତ୍ୟକର୍ମ ସ୍ଥିରକଲି । ପ୍ରତ୍ୟେକାକାର ଉଠି ନିତ୍ୟ ପୂଜାପାଠର ବ୍ୟବସ୍ଥା କଲି । ବେକରେ ରୁଦ୍ରାଷ୍ଟ, ଭୁଲସୀମାଳା ପକାଇଲି । ମୁଣ୍ଡରେ ଚନ୍ଦନ ଲେପି ଦେଲି । ମଠା ଫିନ୍ସ ଭଗବତ୍ ଗୀତା, ଭଗବତ ଇତ୍ୟାଦି ଖୁବ୍ ଜୋରରେ ପଢ଼ି ଦର୍ଶନାର୍ଥୀ ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ ଦେବା ଠିକ୍ ସାତଟା ବେଳକୁ ଆରମ୍ଭକଲି । ବଦଳି ଦରଖାସ୍ତରେ ରେଜିଷ୍ଟ୍ରେସନ୍, ବନ୍ଦ ପାଇଁ ମୁହାରିଣ,

ନୟୁ କ୍ରି ପାଇଁ ସୁପାରିଶ ଇତ୍ୟାଦି ଦରଖାସ୍ତ ଉପରେ ଲେଖିକର ପଠାଇଲି ।
 ଯିଏ ଅର୍ଥ ଦେଲା, ତା ପାଇଁ ଟେକିଯୋଗ କଲି । ମୋର ଗୋଟି ଷ୍ଟେନା,
 ଗୋଟି ପି. ଏ., ଗୋଟି କରାଣି, ଦୁଇ ଡିନୋଟି ଚପରାଣୀ ରଖି ନିତ୍ୟ
 ନିମିତ୍ତିକ ଅର୍ଥ ସ କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲି । ସପ୍ତାହରେ ପ୍ରତିଦିନ
 କିଛି କିଛି ନିବାରନ ମଣ୍ଡଳୀ ଗସ୍ତକଲି । କୁବନ୍ଦର ଉଦ୍‌ଘାଟନ କଲି ।
 ଏକୋଇଶିଆ ପୂଜାରେ ମୁଖ୍ୟଅତିଥି, ସ୍କୁଲରେ ସଭାପତି, ବନ୍ଧୁ
 ଉଦ୍‌ଘାଟନରେ ମୁଖ୍ୟବକ୍ତା ଇତ୍ୟାଦି ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦିନ କରାଇ ମନ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କ
 ସହିତ ସଭା ମଣ୍ଡନ କଲି । ଟାକାମାନଙ୍କୁ କଣ୍ଟ୍ରୋଲ ଦୋକାନ ଓ
 କଣ୍ଟ୍ରୋଲ କରାଇଦେଇ ସୁବିଧାରେ ଅର୍ଥଲଭର ବାଟ ଖୋଲିଦେଲି ।
 ମଦକ୍ଷତି ଲାଭନେତ୍ର ଯୋଗାଇଦେଇ ଖୋଲା ବଜାରରେ ମଦର ସୁଅ
 ଛୁଟାଇଦେଲି । ମହିଳାମାନଙ୍କର ଉନ୍ନତ ପାଇଁ ନାରୀ ନିକେତନ, ଶିକ୍ଷାକର୍ମୀ
 ଇତ୍ୟାଦି ନୟୁ କ୍ରି ଦେଇ ସେମାନଙ୍କର ସାମାଜିକ ଲାଭକଲି । ସବୁଠି
 କେବଳ ମୋର ଜୟ ଜୟକାର କରିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କଲି । ମୋର
 ପ୍ରତିପକ୍ଷମାନଙ୍କୁ କାରୁ କରିବା ପାଇଁ ଆନା ବାବୁଙ୍କର ସାହାଯ୍ୟରେ
 ସେମାନଙ୍କ ଘରୁଜରେ ଖାଦ୍ୟ ଦତ୍ତା ରୁଜୁ କରିଦେଲି ।

ଲୋକମାନଙ୍କର କାମ ହେଲା । ସେମାନେ ଖୁସି । ମୋର ଆୟ
 ଠିକ୍ ରହିଲା ଏବଂ ଏମ୍. ଏଲ୍. ଏ. ହୋଇ ରହିବାର ଖ୍ୟାତେଶ୍ୱର ମଧ୍ୟ
 ପ୍ରାୟ ସ୍ଥିର ହୋଇଗଲା । ମୁଁ ଉତ୍ତମ ସରକାରୀ ଓ ଡିପାର୍ଟମେଣ୍ଟ କ୍ୟାମ୍ପରେ
 ରହିଛି । ଯେତେବେଳେ ଯେଉଁ ପାଖ ଗ୍ରାମୀଣ ହେବ, ସେତେବେଳେ ମୋର
 ସେ ପାଖରେ ଯୋଗଦାନ ।

ବର୍ତ୍ତମାନ ମୁଁ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କର ' ଖାସ୍ ଲୋକ, ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କର ପାଖଲୋକ ।
 ଖବର କାଗଜ ବାଲ୍ୟ ମୋର ପ୍ରଶଂସା କରୁଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ମନରେ
 ତଳବାକୁ ହେଉଛି ।

ମୁଁ ଆପଣମାନଙ୍କ ଆଗରେ ଠିକେ ଠିକେ ମୋର ଆତ୍ମକାହାଣୀ
 କହିଲି । ମୁଁ ଦେଶର ସେବା କରିବା ପାଇଁ ସାହାମରତ । ଦେଶରୁ
 ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ଲୋପ କରିବା ପାଇଁ, ଅଶିକ୍ଷା ଦୂର କରିବା ପାଇଁ ବନ୍ଧିପରିବର୍ତ୍ତନ

ମୁଁ ଏକ ଶୋଷଣମୁକ୍ତ ସମାଜ ଗଠନ ପାଇଁ ଅଗ୍ରସ୍ଥ । ମୁଁ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ମମାଜବାଦ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛି । ମୁଁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଦୁର୍ଗତିମୁକ୍ତ ମାଦଜମାନ ଶାନ୍ତି ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରି ଏକ ସୁସ୍ଥ ସମାଜ ଗଠନ ପାଇଁ ମୋର ଚେଷ୍ଟାକୁ ଅବ୍ୟାହତ ରଖିଛି । ଏହି କାର୍ଯ୍ୟରେ ଯୋଗ ଦେବାକୁ ମୁଁ ମୋର ବନ୍ଧୁ, ଶୁଦ୍ଧିକର୍ତ୍ତା ଓ ଜନଗଣଙ୍କୁ ଆହ୍ୱାନ କରୁଛି ।

ମୋର ଲକ୍ଷ୍ୟ “ସେବା ହିଁ ଧର୍ମ ।” ସେହି ଧର୍ମକୁ ପ୍ରାପ୍ତ କରି ଏକ ନୂତନ ପୃଥିବୀ ଗଠନ ଦିଗରେ ମୁଁ ଆଲୋଚନା ବନ୍ୟା ସୃଷ୍ଟି କରି ଚାଲୁଛି ।

ଯୁବେକା

ଅପିସ୍ ସାରି ଘର ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ଦାଣ୍ଡ ଘରଟିରେ ଦୁଇଜଣ ଆଗନ୍ତୁକ ବସିଥାନ୍ତି । ଆଗନ୍ତୁକ ଦୁହେଁ ସଦାନନ୍ଦଙ୍କର ପରିଚିତ ନଥାନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କୁ କେବେ କେଉଁଠାରେ ଦେଖିବାର ତାଙ୍କର ଖିଆଲ ନଥାଏ । ସେ ପହଞ୍ଚିବା ମାତ୍ରେ ସେ ଦୁହେଁ ତାଙ୍କୁ ନମସ୍କାର କରି ବସିବା ସ୍ଥାନରୁ ଉଠିପଡ଼ିଲେ । ତାଙ୍କ ମଝିଆ ଯୁଅ ସେମାନଙ୍କ ସହିତ କିଛି ଆଲୋଚନା କରିବାରେ ବ୍ୟସ୍ତଥାଏ । ସେ ଘାତରେ ଏକ ଯନ୍ତ୍ରଧର ଘରର ଏ ମୁଣ୍ଡ ସେ ମୁଣ୍ଡ ବୁଲାଇବାରେ ଲାଗିଥାଏ । ମଝିଆ ଯୁଅ ସିଦ୍ଧାର୍ଥର ଯନ୍ତ୍ରପାତରେ ଭରି ସଉକ । ନୂଆ ନୂଆ ଯନ୍ତ୍ରସବୁ ଟି.ଭି.ରେ ବଜ୍ରପନ ଆକାରରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦିନ ଦେଖି ଦେଖି ମଧ୍ୟ ପ୍ରାୟ ସବୁ ଯନ୍ତ୍ର ବକ୍ଷସ୍ତରେ ଜାଣିବାରେ ଓସାଏ ହୋଇଗଲାଣି । ଘର ଘାର ଲେବଲ ମେସିନ୍ ଆଣି ଭାଉଁଟି ଦେବାକୁ ତା'ର ଭାରି ଇଚ୍ଛା । ଏପରିକି ଘର ଆଗରେ ଗୁଡ଼ିଆ ବଙ୍ଗରୁଟି ମଧ୍ୟ ଯନ୍ତ୍ର ସାମାନ୍ୟରେ ତିଆରି କରିବା ତାର ଏକ ସଞ୍ଜ ।

ସଦାନନ୍ଦ ଆଗନ୍ତୁକମାନଙ୍କୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲେ । ଯୁକ୍ତ, ସ୍ୱାର୍ଥ ଯୁବକ ଦୁଇଜଣ ଖୁବ୍ ପ୍ରାଞ୍ଜଳ ଭାବରେ କିଛି ବୁଝାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିଲେ । ସେମାନେ ଏହି ବୁଝାଇବା ଭିତରେ କିପରି ଯନ୍ତ୍ରଟିକୁ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇପାରିବ, ତାହା କାର୍ଯ୍ୟରେ ଦେଖାଉଥିଲେ । ବୋଧହୁଏ ସେମାନେ କୌଣସି କମ୍ପାନୀର ଲୋକ ବୋଲି ଭାବିଲେ ସର୍ବାନନ୍ଦ । ଦିନସାରା କ୍ଳାନ୍ତ ହୋଇଥିବା ହେତୁ ସେ ଲୁଗା ବଦଳାଇବା ପାଇଁ ଘର ଭିତରକୁ ପ୍ରବେଶ କଲେ । ଇଚ୍ଛା ନଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଶାଶ୍ୱତ କଷ୍ଟ ଲଘବ ପାଇଁ ଗଡ଼ିପଡ଼ିଲେ ବଜ୍ରପାତରେ । ଆଜି ଦିନଟା ବ୍ୟସ୍ତତା ମଧ୍ୟରେ କଟିଲା । ସ୍ଥାନରୁ ମୁଁରୁ ରଖାଲି ଓ ମିଟିଂ । ଏହି ମିଟିଂକୁ ସଫଳ କରିବା ପାଇଁ ଘର ଦୁଇଦିନ ଧରି ତାଙ୍କୁ ଲାଗିବାକୁ ହୋଇଛି । ରଖାଲି ମାଷ୍ଟରକ୍ୟାଣିନ୍ ଛକ ନିକଟରୁ ବାହାରି ରଜମହଲ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯାଇଥିଲା । ସେଠାରେ ସଭା ଆରମ୍ଭ ହେବା ମାତ୍ରେ ପ୍ରଥମେ ସର୍ବାନନ୍ଦଙ୍କୁ ହିଁ କହିବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲା । ସର୍ବାନନ୍ଦ ବୃତ୍ତରମ

ସଂଗଠନର ନେତା । ସେ ଖୁବ୍ ଜୋରରେ ଭାଷଣ ଆରମ୍ଭ କରି କହିଲେ,
 “ବନ୍ଧୁଗଣ ! ଆପଣମାନେ ଜାଣନ୍ତି ଏ ମହା ଓ ବିପ୍ଳବର କାରଣ କ’ଣ ।
 ସାଂସ୍ତକ ପରିସ୍ଥିତିରେ ସରକାର ଯେପରି ଭାବରେ ଅସୁବିଧାକରଣ
 କରିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି, ସେଥିରେ ଗରିବ, ମଧ୍ୟବିତ୍ତ ଓ ନିମ୍ନ ମଧ୍ୟବିତ୍ତ
 ଶ୍ରେଣୀର ଲୋକମାନେ ଅତିଷ୍ଟ ହୋଇପଡ଼ିଲେଣି । ଖାଦ୍ୟ, ବସ୍ତ୍ର, ପାମାୟୁ ଓ
 ଗୃହର ଅଭାବକୁ ମେଣାଇବା ପରିବର୍ତ୍ତେ ବର୍ତ୍ତମାନ ହାଇ ଟେକ୍ନୋଲଜିର
 ଯୁଗରେ ଅଧିକ ଭାବରେ ସୌଖିନ ଦ୍ରବ୍ୟମାନ ଉତ୍ପାଦିତ ହେବା ଫଳରେ
 ଆମଦାନୀ ଅଧିକ କରି ରପ୍ତାନୀ ପ୍ରତି ଗୁ ରୁଢ଼ି ହିଆଯାଉଛି । ମୁଦ୍ରାମୂଲ୍ୟ
 ହ୍ରାସ ହେଉଛି । ବଡ଼ବଡ଼ ଯୁକ୍ତିପ୍ରତିମାନେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଘରେ ଘରେ
 ବିଦ୍ୟମାନ । ସକାଳୁ ସନ୍ଧ୍ୟା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମଧ୍ୟବିତ୍ତ ପରିବାର ଯୁକ୍ତିପ୍ରତିମାନଙ୍କ
 ଦ୍ଵାରା ଉତ୍ପାଦିତ ବସ୍ତୁମାନଙ୍କୁ କେବଳ ବ୍ୟବହାର କରୁଛନ୍ତି । ଏହା
 ମଧ୍ୟବିତ୍ତ ଓ ନିମ୍ନ ମଧ୍ୟବିତ୍ତ ପରିବାରର ଆର୍ଥିକ ଭାରସାମ୍ୟକୁ ଦୋହଲାଇ
 ଦେଉଛି । ଗାନ୍ଧିଜୀ କହିଥିଲେ, “କୁଟି ଖାଅ, କାଟି ପିଇ” । ନିଜ ଦେଶର
 ପାଣି ପିବନରେ ବଢ଼ିବାକୁ ନିଜ ମାଟିରେ ଫସଲ ଉତ୍ପାଦିତ କରି । ଆମେ
 ଫସଲ ଉତ୍ପାଦିତ ନକରି, “କନ୍ଦୁମରୁ ଗୁଡ଼ସ” ଉତ୍ପାଦନରେ ଲାଗିବା
 ଫଳରେ ଦେଶର ଆର୍ଥିକ ଅବସ୍ଥାରେ ସ୍ଵଚ୍ଛଳତା ଆସୁନାହିଁ । ଆମର ଏ
 ସଂଗ୍ରାମ ସେଇମାନଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଯେଉଁମାନେ ଘରେ ଘରେ ସୌଖିନ
 ଦ୍ରବ୍ୟକୁ ଭର୍ତ୍ତିକରି ମଣିଷର ଉତ୍ପାଦିତ ଶକ୍ତିକୁ ହ୍ରାସ କରିବାକୁ ଅପରେଷ୍ଟା
 କରୁଛନ୍ତି । ସବୁଠି ମଣିଷର ସ୍ଥାନ ମେସିନ ନେଲେଣି । ଆପଣମାନଙ୍କୁ ଏକ
 ଚିନ୍ତା ଉଦାହରଣ ଦିଆଯାଇପାରେ । ଏଇ ଧରନ୍ତୁ ଗ୍ରୀଷ୍ମଣୀ । ଗ୍ରୀଷ୍ମଣୀର
 ମହାମ୍ୟ ସଫର୍କରେ ଆପଣ ଫେଟିକ୍ ମେଡ଼ିସିନ୍ରୁ ଅବଗତ ଅଛନ୍ତି ।
 ଟଙ୍କାଟି ଦେଲେ ଏଇ ଗ୍ରୀଷ୍ମଣୀ ଘରଦ୍ଵାର ପରିଷ୍କାର କରୁଛି । ତାକୁ
 ବ୍ୟବହାର କରି ଅଧିକ ବ୍ୟାୟାମ ମଧ୍ୟ ହୋଇପାରୁଛି । କୁଟୀର ଶିଳ୍ପ
 ବିକାଶ ହେଉଛି । ବର୍ତ୍ତମାନ ଗ୍ରୀଷ୍ମଣୀର ସ୍ଥାନ ଯନ୍ତ୍ର ନେବାକୁ ବସିଲେଣି ।
 ଟି. ଭି. ପରଦାରେ ଏହି ଯନ୍ତ୍ରର ବ୍ୟବହାର ବହୁଳ ଭାବରେ ହେଉଥିବାର
 ବିଜ୍ଞପନ ଦିଆଯାଉଛି । ଆସନ୍ତୁ ଆମେ ସବୁ ଏକାଠି ହୋଇ ଏହା ଚିରୁଦ୍ଧରେ
 ଜନମତ ଜାଗ୍ରତ କରିବା । ଏକ ସରକାରଙ୍କର ଅସୁବିଧାକରଣ ମାତ୍ରେ ଖାସ୍ତା
 ବିରୋଧ କରିବା ।”

ଦନ ଦନ କରତାଳି । ନିଜ ଭାଷଣରେ ନିଜ ଉଦ୍‌ବୁଦ୍ଧ
ହୋଇଥିଲେ ସର୍ବାନନ୍ଦ । ବହୁ କମ୍ପେଡ଼୍‌ମାନଙ୍କ ବଧାଇ ଜଣାଇ
କରମର୍ଦ୍ଦନ କଲେ । ମାଧାରଣ ଦର୍ଶନମାନେ ତାଙ୍କ ଭାଷଣକୁ ତାରତ୍ତ୍ୱ କରି
ତାଙ୍କୁ ଧନ୍ୟବାଦ ଦେବାକୁ ଆଗେଇ ଆସିଲେ । ଉଦ୍‌ଧୃତିର ହୋଇଥିଲେ
ସେ ।

ସିଦ୍ଧାର୍ଥ ଟଙ୍କା ପାଇଁ ଅଡ଼ ବସିଥିଲା, “ସାମାନ୍ୟ କେତେଟା ଟଙ୍କା
ବାପା ଯୋଗାଡ଼ କରିପାରିବେନି । ମୋର ମାନସମାନ କେଉଁଠି ରହିଲା ।
ବ୍ୟାଙ୍କର ଚେକ୍‌ଟିଏ ଦେବାକୁ କ’ଣ ଅସୁବିଧା “ବ୍ୟାଙ୍କରେ ଟଙ୍କା ଥିଲେ
ଚେକ୍‌ ଦିଆଯାଇପାରେ । ଟଙ୍କା ନ ଥିଲେ ଚେକ୍‌ କେମିତି ଦିଆଯିବ । ପୁଣି
ଟଙ୍କେ ଅନ୍ଧ ନୁହେଁ, ଚାହିଁ ହଜାର ଟଙ୍କା । ଏ ମାସର ଦରମା ଟଙ୍କା ପ୍ରାୟ
ଶେଷ ହେଲାଣି । ପ୍ରତ୍ୟେକ ମାସ ଡାଲି, ଚାଉଳ ଦୋକାନ, ଦୁଧବାଲି,
ଧୋବା, କାଗଜ, ଟିଡ଼ିସନ ଫିସ୍, ସ୍କୁଲ ଫିସ୍, ପରିବା, କଲ୍ୟାଣ
ଦୋକାନ, ଗ୍ୟାସ୍, ଇଲେକ୍‌ଟ୍ରିକ୍, ପାଣି, ମ୍ୟୁନିସିପାଲିଟି ଟ୍ୟାକ୍‌ସ୍ ଦେବା-
ବେଳକୁ ଦରମା ଶେଷ । କଟିକୁଟି ଯାହା ବଢ଼ୁଛି, ତାହା ସମୁଦ୍ରକୁ ଗଞ୍ଜି ।
ଦର ବାବଦ ଖଣ୍ଡ, ଉତ୍ତର ଖଣ୍ଡ, ଯୋଧାଇଟି ଖଣ୍ଡ, ପ୍ରୋଭିଡେନ୍ସ ଫଣ୍ଡ
ଇତ୍ୟାଦି ଦରମାର ଦୁଇତୃତୀୟାଂଶ କଟିଯିବା ବେଳକୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମାସ
କିଛି ନା କିଛି ଦାନାର୍ଥରେ ଯାଉଛି । ଖାଲି ଚାନ୍ଦା, ଦେଶଟା କେବଳ
ଚାନ୍ଦାରେ ଚଳୁଛି । ଗଣେଶ ପୂଜା, ସରସ୍ୱତୀ ପୂଜା, ଦୁର୍ଗା ପୂଜା, ବିଶ୍ୱକର୍ମା
ପୂଜା ଇତ୍ୟାଦିରେ ସ୍କୁଲରେ ଚାନ୍ଦା, ଅଫିସ୍‌ରେ ଚାନ୍ଦା, କଲବ ଚାନ୍ଦା
ବ୍ୟତୀତ ବିଭିନ୍ନ ଟିପ୍‌ସ ବାଦରେ କିଛି ଅର୍ଥ ଦେବାକୁ ପଡ଼ୁଛି । ପରୁଣ
ଟଙ୍କାରୁ କମ୍ ଚାନ୍ଦା ଦେବାକୁ ଚାନ୍ଦା ନେବା ଲୋକେ ମୁହଁ ମୋଡ଼ୁଛନ୍ତି ।
ନ ଦେଲେ କେତେବେଳେ କେଉଁ ଜାଆ ।

ବରକ୍ତ ହେଉଥିଲେ ସର୍ବାନନ୍ଦ ପୁଅ ସିଦ୍ଧାର୍ଥ ଉପରେ । ତାର
କିନ୍ତୁ ଏକାକି । ତାକୁ ସେମିତି ହେଉ ଟଙ୍କା ଦେବାକୁ ହେବ । ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କର
ଗହଣା ବନ୍ଦା ପଡ଼ିବା ଆଜକୁ ପାଞ୍ଚବର୍ଷ ହେଲାଣି । ତାକୁ ମୁକୁଳା ହୋଇ
ଅଣାଯାଇ ପାରୁନି । ସିଡ଼ିଦରଟାରୁ ପାଣି ଗଳୁଛି । ତାର ମରମତ ହୋଇନି ।
ସେ ନିଜେ ଭଲ ଖଣ୍ଡିଏ ପ୍ୟାଣ୍ଟ ସାର୍ଟ କରିପାରୁନାହାନ୍ତି । କେବଳ
ଖାଇବାରେ ଦରମା ଯାଉଯାଉଛି । ଗାଁରେ ବର୍ଷକୁ ବର୍ଷ କିଛି ଜମିବନ୍ଦୀ ।

କେତେ ଦିନ ଏଇମିତି ବନ୍ଦୀ କରି ରଖୁଥିବେ । ବୁଝାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକଲେ ମଦାନନ୍ଦ । ନା, ମୋ ବୁଝିବା ଅବସ୍ଥାରେ ନାହିଁ । ଆଜିକାଲିକା ଟୋକାଙ୍କ ଉପରେ ବିରକ୍ତ ହେଉଥିଲେ ସେ । ଆଧୁନିକ ଯୁଗର ପିଲାମାନେ କେବଳ ଟେକ୍ନୋଲୋଜିରେ ବଞ୍ଚିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛନ୍ତି । ହାଇଫାଇ ଡଙ୍ଗାରେ ବଢ଼ିବା ସେମାନଙ୍କର ଅଭ୍ୟାସ । ପିଲୁଗୁଡ଼ିକ କିଛି ଶିଖୁ ନାହାନ୍ତି । ସଦାନନ୍ଦ ତାଙ୍କ ଜୀବନ ସାରା ପରିଶ୍ରମ କରି ସେତକ ଚଢ଼ିଛନ୍ତି, ଏମାନେ ସେତକ କଣ-ପାରିବେ କି ନାହିଁ ତାହା ସମ୍ଭବ କିନ୍ତୁ ସୌଖିନ ଦ୍ରବ୍ୟ କଣ ସୌଖିନ ଜୀବନ ବିଚାରିବା ପାଇଁ ତସ୍ତୁର । ସଦାନନ୍ଦ ଚମ୍ପ ହୋଇଗଲେ । ପିତାଙ୍କୁ ବୁଝାଇବାର ମାନେ କିଛି ନଥାଏ । କେଉଁଠୁ ହେଲେ ଟଙ୍କା ଯୋଗାଡ଼ କରିବାକୁ ହେବ । ତା ହାତକୁ ବଡ଼ାଇ ଦେଲେ ଚେନ୍ଦୁଟି । ଟଙ୍କା ଅଛି କି ନାହିଁ ସେ ବିଷୟରେ କୌଣସି ପ୍ରଶ୍ନ ନକରି ସେ ତାହା ଆନନ୍ଦରେ ନେଇ ଚାଲିଗଲା । ସଦାନନ୍ଦ ତାର ପିତା ବାଟକୁ ଚାହିଁ କେଉଁଠୁ ଟଙ୍କା ଆସିବ, ସେ ମମ୍ମଟରେ ମନେ ମନେ ଭାବିବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

ଖବର କାଗଜମାନଙ୍କରେ ସଦାନନ୍ଦଙ୍କର ପ୍ରଶଂସା । ‘ସମାଜ’ ତାର ମଝି ପୃଷ୍ଠାରେ ଦ୍ଵିତୀୟ ସ୍ଥାନରେ ଲେଖିଥାଏ । “ସଦାନନ୍ଦଙ୍କର ଇଲେକ୍ଟ୍ରୋନିକ୍ ମିଡ଼ିଆ ବିଭାଗରେ ସମ୍ରାମ—ମାଧ୍ୟାରଣ ଗରିବ, ମଧ୍ୟବିତ୍ତ ଜନତାଙ୍କ ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ । ଏ ମମ୍ମଟରେ ଗୁପ୍ତଶ୍ରୀ ବିଷୟରେ ତାଙ୍କର ମତାମତ ବେଶ୍ ଗ୍ରହଣୀୟ । ଏ ଦୃଷ୍ଟିରୁ କୁଟୀର ଶିଳ୍ପ ଉନ୍ନୟନ କମିଟିରେ ସର୍ବାନନ୍ଦଙ୍କୁ ମନୋନୀତ କରାଯିବାକୁ ମରକାର ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେଉଥିବା ପ୍ରକାଶ ।” ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦିନ ତାଙ୍କ ଭାଷଣର କୟଦଂଶ ଖବର କାଗଜର ପୃଷ୍ଠା ମଣ୍ଡନ କରି ଚାଲିଥାଏ ।

ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ମୁଦ୍ରାପାଣ୍ଠିର ରଣ ବିଷୟରେ ପାର୍ଲିମେଣ୍ଟର ତୁମୁଲ ଆଲୋଚନା । ଦକ୍ଷ ଦକ୍ଷା ଧରି ସାମ୍ବିଧାନିକ ଏହାର ଶବ୍ଦ ମମାଲେଚନା କରୁଥାନ୍ତି । ଦେଶକୁ ଆର୍ଥିକ ଦୁର୍ବଳତାରୁ ରକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ ରଣ କରିବା ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ କିଛି ଉପାୟ ନଥିଲା ବୋଲି ପାର୍ଲିମେଣ୍ଟ ଗୃହରେ ଅର୍ଥମନ୍ତ୍ରୀ ସଫେର ଦେଉଥାନ୍ତି । ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ମୁଦ୍ରାପାଣ୍ଠି ଏକ ଉତ୍ସୁକର ରକ୍ଷସ ପରି ଚାହିଁ ରହିଛି । କେଉଁ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଗ୍ରାସ କରିବ । ଗୋଟିକି ପରେ ଗୋଟିକି ଯିବ ବାଡ଼ି ଚାଲିଛି । ସେମାନେ ଟଙ୍କା ଦେବେ

କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କର ସର୍ତ୍ତକୁ ହିଁ ମାନବାକୁ ହେବ । ସେ ସର୍ତ୍ତର ଶିଳ୍ପ କଲେ ରାଜ
ମିଳିବ ନାହିଁ । ଖବର କାଗଜରେ ଦେଶର ଅର୍ଥନୈତିକ ଦେବାନୀ
ସମ୍ପର୍କରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ପ୍ରକାର ମନ୍ତବ୍ୟ ପ୍ରକାଶ ପାଉଛି । ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ
ବାରମ୍ବାର ବର୍ତ୍ତମାନ କାର୍ଯ୍ୟପଦ୍ଧତି ଯୋଷିଆ କଲେ ବି ମୁଦ୍ରାପାତ୍ରୀ ସମ୍ପର୍କରେ
ମାରବତୀ ଅବଲମ୍ବନ କରୁଛନ୍ତି । ସାଧ୍ୟମାନେ ପାଲ୍ ମେଣ୍ଟ ଭିତରେ ଗୃପା
ଗୁଞ୍ଜରଣ ସୃଷ୍ଟି କରି ଚାଲିଛନ୍ତି । ହେଲେ ସରକାର ବା କରବେ କ'ଣ ।
ତାଙ୍କ ହାତରେ କ'ଣ ଅଛି । ନେତୃଗୁଡ଼ିକ କହୁଣୀକୁ ବନ୍ଦ ଆସିବା ପରେ
ପରିସ୍ଥିତିକୁ ସମ୍ବଳିବା ଅସମ୍ଭବ । ଆଇ. ଏମ୍. ଏଫ୍.ର ଦୈନିକ ଲମ୍ବା
ହାତଟା ପ୍ରସାରିତ ହୋଇ ଦେଶର ଅନ୍ଧା ଓ ବେକକୁ ଖୁବ୍ ଜୋରରେ
ଜାଗୁଡ଼ି ଧରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଦେଇଛି । ଲୋକମାନେ ନିଜ ନିଜର କରମ
ସିଧା କରିବାକୁ ବେଲଟ୍ ଭଡ଼ିବାକୁ ଲାଗିଛନ୍ତି ।

×

×

×

×

ସର୍ବାନନ୍ଦ ପୁନସ୍ତନ ଅଫିସରେ ବସି ଚିନ୍ତାମଗ୍ନ । ପୁଅକୁ
ଦେଇଥିବା ଚେକ୍ ଟଙ୍କା କେଉଁଠୁ ଆସିବ । ଟଙ୍କା ଯୋଗାଡ଼ ନକରି
ବ୍ୟାଙ୍କରେ ନ ରଖିଲେ, ତାଙ୍କର ମାନସମ୍ମାନ ତଳେ ପଡ଼ିଯିବ । ଲୋକେ
କହିବେ, ପୁନସ୍ତନର ଏତେ ବଡ଼ ନେତା ଅଥଚ ସାମାନ୍ୟ ଲୋକେତଟା ଟଙ୍କା
ଯୋଗାଡ଼ କରିପାରିଲେ ନାହିଁ । ଚେକ୍ ପାଶ୍ ନ ହୋଇ ଫେରିଯିବ ଏହି
ଚିନ୍ତାରେ ମନରେ ଦୁଃଖ ଆସିଲା । କଲିଂ ବେଲ୍ ମାରିଲେ । ପିଅନ ଭକ୍ତାଘ
ଭିତରକୁ ପଶିଆସି ନମସ୍କାର କଲା । ସେ ଭକ୍ତାଘକୁ ଚାହିଁଲେ । ଲାଗିଯିବ
କ'ଣ କହିବେ ବୋଲି କହି ପାରୁନଥିଲେ ତାକୁ । ବହୁ କଷ୍ଟରେ ତାଙ୍କ
ପାଟିରୁ ଚାରିହଜାର ଟଙ୍କା ଯୋଗାଡ଼ କରି ଦେବାର ଅନୁରୋଧ ବାହାରିଲା ।
ଭକ୍ତାଘ ଚାହିଁଥିଲା ଆବାକାବା ହୋଇ ।

ମାର୍କେଟରୁ ଫେରିବା ଡେଇଁ ଦେଖି ସ୍ତ୍ରୀ ବିରକ୍ତ ଭାବ ପ୍ରକାଶ
କରୁଥିଲେ, ଏତଦିନ ପରେ ତାଙ୍କ ବାପା ଗାଁରୁ ଆସିଛନ୍ତି । ଭଲ ପରିବା,
ମାଛ, ଲେନା ଆଣିବାକୁ ସକାଳୁ ବସ୍ତ୍ର କରୁଥିଲେ ବି ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦେଖାନାହିଁ ।
କେମିତିକି ମଣିଷ କେଜାଣି । କବାଟ ପାଖରେ ଠିଆ ହୋଇ ସର୍ବାନନ୍ଦଙ୍କର
ବାଟକୁ ଚାହିଁ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ କରିଥିଲେ ଯେ । ସର୍ବାନନ୍ଦ ପହଞ୍ଚିବା ମାତ୍ରେ ଶୁଣ

ତମତମରେ ତାଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ମାଡ଼ିଯାଇ କହିଲେ ଦିନେ ଅଧେ ଚଞ୍ଚଳ ଆସି
ହୁଏନା ଭରକୁ । ମୁଁ କେତେବେଳେ ଅପେକ୍ଷା କରିଛି । “ସର୍ବାନନ୍ଦ କିଛି
ଉତ୍ତର ଦେଇ ପାରୁ ନଥିଲେ । ହାତରୁ ବ୍ୟାଗଟା ନେଇ “ମାଛ” ନଥିବା
ଦେଖି ପତ୍ନୀ ମୁହଁ ଫଣ ଫଣ କରି ତାଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁଲେ ।

ମୁଁ ସୁମାଣ ହୋଇ ବସନ୍ତ ମନରେ ଭର ଭରକୁ ପ୍ରବେଶ କଲେ
ସର୍ବାନନ୍ଦ । ମଝିଆ ଘୁଆ ସିଦ୍ଧାର୍ଥ ଅଜାଙ୍କୁ ସୋଫାରେ ବସାଇ ସଦ୍ୟ
କଣିଥିବା ଯନ୍ତ୍ରଟିର ବ୍ୟବହାର ଦେଖାଉଥିଲା ଏବଂ ଏବେ ଶୀଘ୍ର ତାହା
ଅଳକା ଓ ମଇଳାକୁ ସଫା କରୁଛି, ତାହା ବୁଝାଇବାରେ ଲାଗିଥିଲା ।

ସର୍ବାନନ୍ଦ ଚୁପ୍‌ଚୁପ୍ ଚାରିଆଡ଼କୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ନିଜ ରୁମ୍‌କୁ ଯାଇ
ନିଜ ଡାଇଣିଂଟିକୁ ବାହାର କରୁଥିଲେ । ପତ୍ନୀଙ୍କର ଗରଗର ନିରାଶର ଭର
ଶୁଣୁଥିଲା । ସିଦ୍ଧାର୍ଥ ମେସିନ୍‌ର କରମତ ବସସ୍ଥାନର ଅଜାଙ୍କୁ ବୁଝାଇବାରେ
ଲାଗିଥିଲା । ତା'ର ଖୋଲି ସର୍ବାନନ୍ଦ ଲେଖିଲେ, ଭିକାରୀ ମାଧ୍ୟମରେ
କାବୁଲିବାଲା ଠାରୁ ଚାରି ହଜାର ଟଙ୍କା ଶତକଡ଼ା ମାସିକ ଦଶଟଙ୍କା ସୁଧ
ହାତରେ କରଜ । ଦୁଇମାସ ମଧ୍ୟରେ ନ ଦେଲେ, ସୁଧରହାର ଦୁଇଗୁଣ
ହେବ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ମାସ ଚାରିଗୁଣ ମଧ୍ୟରେ ସୁଧ ପଇଠ ନ ହେଲେ ସେ
ସୁଧ ମୂଲ୍ୟନରେ ମିଶିବ ଏବଂ ତାହା ଉପରେ ଅଧିକ ଦୁଇ ପରସେନ୍
ମାସିକ ସୁଧ ବୃଦ୍ଧି ଦେବାକୁ ହେବ ।”

ସିଦ୍ଧାର୍ଥ ସେତେବେଳେ ମେସିନ୍‌ଟିକୁ ତାଙ୍କ ରୁମ୍‌କୁ ଚଳାଇବାରେ
ଲାଗିଥାଏ ।

ମହାଯଜ୍ଞ

ବଡ଼ ସ୍ନେହ ଉଠି, ଅମୃତ ପାଖ ପଡ଼ୋଶୀଙ୍କ ବାଡ଼ରୁ ନାନା ଜାତିର ଫୁଲ ସଂଗ୍ରହ କଲ । ମାଳତେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ପକ୍ଷେ ସୁନ୍ଦର କରି ଗୁନ୍ଥିବାକୁ ହେବା । ସାନ ଭଉଣୀ ପ୍ରୀତିକୁ ଅନେକ କୁହାବୋଲ କରି, ଲଙ୍ଗେନ୍ଦ୍ର ଦେବ ବୋଲି ଆଶ୍ୱାସନା ଦେବା ପରେ ସେ ତା କଥାରେ ରାଜ ହୋଇ ଫୁଲଗୁଡ଼ିକୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସହସଦୃଶ୍ୟରେ ଗୁନ୍ଥି ଏକ ଗଜର ମାଳ ପ୍ରସ୍ତୁତ କଲ । ଅମୃତର ଗୋଡ଼ ଆଜି ତଳେ ନ ଲାଗେ । ଏତେଦିନ ପରେ, ତାର ମନଲାଗି ଦିନଟିଏ ଆସି ପଡ଼ିଥିଲା । ସେ ତାର ଅତି ନିଜର ପ୍ରିୟ ଗୁରୁଦେବଙ୍କୁ ସମ୍ମାନର ସହ ଏହି ମାଳାଟିକୁ ଦେଇ ତାଙ୍କ ଶ୍ରୀଚରଣରେ ସାମ୍ମୁଖ୍ୟ ପ୍ରଣିପାତ ହେବ ଏବଂ ତାଙ୍କର କଲ୍ୟାଣ କାମନା କରିବ ।

ବର୍ଷାଟା କେଉଁଆଡ଼େ ଥିଲା କେଜାଣି ହଠାତ୍ ଡୋ ଡୋ କରି ବର୍ଷା ଦେଇଗଲା । ଅମୃତ ସାଇକେଲ୍ରେ ଯିବା ବେଳେ ଛଡ଼ା ବା ବର୍ଷାତି ଆଣିବାକୁ ଭୁଲି ଯାଇଥିଲା । ଫଳରେ ତା'ର ଡିଗ୍ରିବା ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ ଉପାୟ ନଥିଲା । ଓହ୍ଲା ସର୍ବ୍ବସର୍ବ୍ବ ହୋଇ କାଦୁଅ ରସ୍ତାରେ ସାଇକେଲଟାକୁ ଜୋରରେ ଚଳାଇ ଶିକ୍ଷକଙ୍କ ଘର ପାଖରେ ପହଞ୍ଚି ଯାଇଥିଲା । ତା ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଗଣିତ ଶିକ୍ଷକ ଶ୍ରୀ ଅବିନାଶ ସିଂହପାଠୀଙ୍କୁ ସେ ଅତି ସମ୍ମାନ, ଶ୍ରଦ୍ଧା ଓ ଭକ୍ତି କରେ । ଅବିନାଶ ବାବୁଙ୍କୁ ପ୍ରାୟ ଗୁପ୍ତମାନେ ଭୟ କରିଥାନ୍ତି । କାରଣ ତାଙ୍କ ପରି ଗୁପ୍ତବସ୍ତୁଳ ଶିକ୍ଷକ କୋଟିକରେ ଗୋଟିଏ ମିଳନେବ । ପାଠ ପଢ଼ାଇବା ବେଳେ ଯେତେ ସହଜ, ସରଳ ଓ ବୋଧଗମ୍ୟ ଶାସ୍ତ୍ରରେ ବୁଝାଯାଇପାରେ, ସେଥିପ୍ରତି ସେ ଧ୍ୟାନ ଦିଅନ୍ତି । ପରୀକ୍ଷାରେ ଗୁପ୍ତମାନେ କପରି ଭଲ ଲାଗନ୍ତି ଏବଂ ଅମୃତ ଆଚରଣ ନ କରନ୍ତି, ସେଥିପ୍ରତି ତାଙ୍କର ସବୁବେଳେ ଧ୍ୟାନ ଥାଏ । ଶିକ୍ଷକଙ୍କ ଭିତରେ ତାଙ୍କର ଆଦର୍ଶବାଦ ତାଙ୍କୁ ସପ୍ତମଙ୍କଠାରୁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର କରି ଗଢ଼ି ଚୋଳିଥାଏ ।

ଅମୃତ ବାରଣ୍ଡା କଡ଼ରେ ସାଇକେଲଟାକୁ ଡେଇଁଦେଇ ପିଣ୍ଡା ଉପରକୁ ଉଠିଗଲା । ଓହ୍ଲାଇ ଦେହରୁ ଧାରାଧାର ମାଣି ବହିଯାଉଥାଏ ।

କବାଟର ଠକ୍ ଠକ୍ କରିବା ମାତ୍ରେ ଭିତରୁ ‘କଏ’ ବୋଲି ଡାକଟେ ଶୁଭଲ । “ସାର୍ ! ମୁଁ ଅମୃତ । ଆପଣଙ୍କ ଗ୍ରନ୍ଥ ।” କବାଟ ଖୋଲିଲେ ଅବନୀଶ । ଅମୃତର ଦେହସାରା ଓଦା ଦେଖି ମନଟା ତାଙ୍କର ଦହଗଲା । ପିଲଟା ଏ ବର୍ଷାରେ ଉନ୍ନତ କାର୍ଯ୍ୟ ଆସିଲା । କ’ଣ କିଛି ଦଟିଲୁକି ?” ତାକୁ କିଛି ପଚାରିବା ପୂର୍ବରୁ ଅମୃତ ଜରିବାଗରେ ପଶିଥିବା ଫୁଲ ମାଳାଟିକୁ ବାହାର କରି ଅବନୀଶବାବୁଙ୍କ ବେକରେ ଗଲାଉଥିଲା ଏବଂ ସାଷ୍ଟାଙ୍ଗ ହୋଇ ତାଙ୍କ ପାଦତଳେ ପଡ଼ିଗଲା । ପାଦଧୂଳି ନେଇ କହିଲା, “ସାର୍ ! ଆଜି ଦିନରେ ଆପଣଙ୍କ ଆଶୀର୍ବାଦ ମୋର କାମ୍ୟ ।” ଅମୃତର ଏ ପ୍ରକାର କାର୍ଯ୍ୟରେ ଅବନୀଶବାବୁଙ୍କ ହୃଦୟ ଆନନ୍ଦରେ ପୂରିଗଲା । ତାଙ୍କ ଆଖିରୁ ଲୁହ ଖସିପଡ଼ିଲା । ସେ ତାକୁ ତଳୁ ଡିଠାଇନେଇ ନିଜ ଗ୍ରନ୍ଥରେ ଲଗାଇ କହିଲେ, “ଭ୍ରମେ ସଶସ୍ତ୍ରୀ ହୁଅ; ଗ୍ରନ୍ଥ ଜୀବନରେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଲାଭ କର ।”

ଅମୃତ ଶ୍ରେଣୀର କୃତବ୍ଧ ବୋଲି ସବୁ ଗ୍ରନ୍ଥ ମହଲରେ ତା’ର ପ୍ରଶଂସା । ଶାନ୍ତ, ଶିଷ୍ଟ, ଧୀର, ଆତ୍ମାୟିକ ଓ ଉଦ୍ବୃତ ଅମୃତ ଏକାଧାରରେ ସ୍ୱବ୍ୟକ୍ତି ଓ ପାଠ ପଢ଼ାରେ ଧୂରଣ । ତାର ଅଳ୍ପାଳ୍ପ ପରିଶ୍ରମ ତାକୁ ପାଠ ପଢ଼ାରେ ଭଲ ନମ୍ବର ରଖିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରେ । ତାର ସହପାଠୀ ଅଜିତ କିନ୍ତୁ ତା’ଠାରୁ ଭିନ୍ନ । ଅଜିତ ଏକ ଆଭିଜ୍ଞାତ୍ୟ ପରିବାରର ସନ୍ତାନ ।

ତାର ବାପା ସରକାରଙ୍କର ଏକ ବଡ଼ ଅଫିସର । ଅଜିତର ଶ୍ରେଣୀରେ କାହାକୁ ଖାତିର ନ ଥାଏ । ଦଲେ ଗ୍ରନ୍ଥକୁ ଧରି ଝୁଲିଲେ ଯେତେ ପ୍ରକାର ଫାଙ୍କଲମି କରାଯାଇପାରେ, ସବୁଜଥା କରିବାକୁ ତାର ଆଦୌ କୁଣ୍ଡା ନଥାଏ । ଅବନୀଶକୁ ଶ୍ରେଣୀରେ ଏଇ ପିଲଟାକୁ ସବୁବେଳେ ଚାରିଦିନ କରିଥାନ୍ତି । ହେଲେ ଅଜିତ କୌଣସି କଥା ତାଙ୍କର ଶୁଣିନା । ବେପତ୍ରଆଶ୍ରବ ଖାମସିଆଲ ଢଙ୍ଗ ମନଶୋଲ ହସରେ ସେ ଶ୍ରେଣୀକୁ ଆସେ । ପାଠ ପଢ଼ିବା ନ ପଢ଼ିବା ସଙ୍ଗେ ସମାନ । ଅମୃତକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟକରି ଦିନେ ଅବନୀଶବାବୁ ଅଜିତକୁ କହନ୍ତି, “ଭ୍ରମେ ଦେଖନ ଭ୍ରମର ସହପାଠୀ ଅମୃତକୁ । ସେ କେମିତି ତାର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କରୁଛି । ତା ମନରେ ଯେଉଁ ଆଦର୍ଶବାଦର ଶ୍ରବଣା ତାକୁ ସେ ତା ପାଠ ପଢ଼ାରେ ରୂପ ଦେଉଛି ।

ସେ ନନ୍ଦ ଏ ଜାତିର ଗର୍ବ ଓ ଗୌରବ ।” ଠୋ ଠୋ ହସିଉଠେ ଅବନାଶଙ୍କ କଥାରେ ଅଜିତ । ସେ ପରିହାସ କରି କହେ “ଆପଣଙ୍କ ଆଦର୍ଶର ମୂଲ୍ୟ କେତେ ମୋତେ ମାଲୁମ । ଅଥବା ଗୁଡ଼ାଏ ଫମ୍ପା ଉପଦେଶ ଦେବା ଆପଣଙ୍କୁ ଶୋଭା ପାଏନ ।”

ଲଜିତ ହୁଅନ୍ତୁ ଅବନାଶ । କ୍ଲାସ ସାରା ପ୍ରାୟମାନେ ଭୟରେ ମୁହଁକୁ ଚଳକରି ଦିଅନ୍ତୁ । ଅଜିତର ଠୋ ଠୋ ହସ ଆହୁରି ବଢ଼ି ଚାଲେ ।

X X X X

ଗାଡ଼ିଟା ଧୂଳି ଉଡ଼ାଇ ଗାଁ ଦାଣ୍ଡରେ ହର୍ଷ ମାରି ଚାଲିଗଲା । ଗାଡ଼ି ଗୁଡ଼ାକ ଗାଡ଼ିଟାର ଶରୀରେ ପଦା ଛୁଣ୍ଟାଇ ଧାନବଲ ଆଡ଼କୁ ମୁହଁଇଲେ । ଗାଁର ଶେଷ ମୁଣ୍ଡରେ ଥିବା ଅବନାଶବାବୁଙ୍କ ଘର ପାଖରେ କାର୍ ଲାଗିଲା । ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୌମ୍ୟବସୁମାନ ଜଣେ ମଧ୍ୟ ବୟସ୍କ ଭଦ୍ରବ୍ୟକ୍ତି ଗାଡ଼ିରୁ ଓହ୍ଲାଇଲେ । ଡ୍ରାଇଭର ଅତି ସନ୍ତର୍କଷରେ ଗାଡ଼ିର ଦରଜାଟା ଖୋଲିଦେଲା । ହର୍ଷର ଶରୀରେ ଅବନାଶ ବାବୁ ସେତେବେଳକୁ କବାଟ ଖୋଲି ଆସି ଯାଇଥିଲେ ।

ଆଗନ୍ତୁକ ଭଦ୍ରବ୍ୟକ୍ତି ବାରଣ୍ଡାରେ ପାଦଦେବା ପୂର୍ବରୁ ସେ ତାଙ୍କୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ “ମାନ୍ୟତାର ସହିତ ନମସ୍କାର କରି ଘର ଭିତରକୁ ନେଇ ଯାଇଥିଲେ । ପଡ଼ିଥିବା କାଠଗୋଟିକୁ ଝାଡ଼ି ଝୁଡ଼ି ଯଥା କରି ଦେଇଥିଲେ । ସେ । ଭଦ୍ରବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ସେଠାରେ ବସିବାକୁ କହି ସେ ଅତି କାଳ୍ପସ୍ଥ ଭାବରେ ତାଙ୍କ ନିକଟରେ ଠିଆ ହେଲେ । ଆଗନ୍ତୁକ ତାଙ୍କର ଆସିବାର କାରଣ ବ୍ୟକ୍ତି କଲେ ଏବଂ ଏ କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ତାଙ୍କୁ ଅଜସ୍ର ସମ୍ମାନରେ ଭୂଷିତ କରିଥିବ ବୋଲି ହସି ହସି ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦେଲେ । ଅବନାଶବାବୁଙ୍କ ଠାରୁ ବିଦାୟ ନେଇ ଯୁକ୍ତି ଗାଡ଼ିକୁ ଫେରି ଆସିଲେ ଭଦ୍ରବ୍ୟକ୍ତି । କର୍ପୁରେ ତାଙ୍କୁ ପିଇବାକୁ ଦିଆହୋଇଥିବା ଚା’ଟା ସମିତି ଥିଆ ହୋଇଥିଲା । ଥଣ୍ଡା ପଡ଼ିଯାଇ ସର ବାନ୍ଧିଥିଲା । ଗାଡ଼ିର ଦରଜାକୁ ବନ୍ଦ କରି ବିଦାୟ ଦେଇଥିଲେ ତାଙ୍କୁ ଅବନାଶ ଟିପାଠୀ ।

ଅମୃତ ଦିନରୁଟି ଏକାଠି କରି ଦେଇଥିଲା । ତାକୁ ଯେମିତି ହେଲେ ଏ ପରିସ୍ଥାରେ ଭଲ କରିବାକୁ ହେବ । ତା’ ଉପରେ ତାର ଭବିଷ୍ୟତ

ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କରେ । ମା' ଦିନେ ଦିନେ କରନ୍ତି ହୁଅନ୍ତି । ଏବେ ପରିଶ୍ରମ କଲେ ଦେହ ଖରାପ ହେବ ବୋଲି ଚିନ୍ତା କରନ୍ତି । ସେ ମା'କୁ କହେ, “ଆଜ୍ଞା ମାତେ ମୋଟେ । ମୋତେ ପରିଶ୍ରମ କରିଦେଲେ ଆଉ ମୋର ଚିନ୍ତା ରହିବ ନାହିଁ । ଏ ପରୀକ୍ଷାରେ ମୋତେ ସବୁଠାରୁ ଭଲ ନମ୍ବର ରଖିବାକୁ ହେବ ।”

ପରୀକ୍ଷା ଦିନ ପାଖେଇ ଆସିଥିଲା । ପରୀକ୍ଷା ହଲ୍ ଭିତରେ ଅମୃତର ସିଟ୍ ନିକଟରେ ଅଜିତର ସିଟ୍ ଥିଲା । କାରଣ ଦୁହେଁଙ୍କ ସ୍କୋର ନମ୍ବର ତଳ ଉପର । ଅବନୀଶ ସିପାଠୀ ପରୀକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଶ୍ରବଣେ ପ୍ରାୟ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦିନ ସେହି କ୍ଷଣରେ ରହୁଥିଲେ ଏବଂ ଖାତା ସଂଗ୍ରହ କଲବେଳେ ଅମୃତର ପିଠିକୁ ଆକୁଡେଇଁ ଦେଉଥିଲେ । କୃତଜ୍ଞତାରେ ନଇଁ ପଡୁଥିଲା ଅମୃତ ।

ଶବରକାଗଜ ଧରି ଦୌଡୁଥିଲା ସବିଧ ତା ଗାଁ ପିଲା । ଅମୃତର ତଳ ଶ୍ରେଣୀରେ ପଡ଼େ । ଅମୃତକୁ ଭଲ ପାଏ । ଅମୃତକୁ ଦାଣ୍ଡ ପିଣ୍ଡାରେ ଦେଖି ପରୀକ୍ଷା ଫଳ ବାହାରିଛି ବୋଲି କହିଲା । ଲେଉଟାଇଲା କାଗଜର ପୃଷ୍ଠା । ନାଁ ତା ନାଁଟା ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀରେ ନାହିଁ । ଅମୃତର ଚିନ୍ତା ବଢ଼ି ଯାଇଥିଲା । ପ୍ରଥମ ଦଶ ଜଣଙ୍କ ଭିତରେ ଆଇ ପାରେ ବୋଧେ । ପ୍ରଥମ ପୃଷ୍ଠାରେ ଥିବା ନାଁ । ଗୁଡ଼ିକୁ ପଢ଼ିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିବା ମାତ୍ରେ ତମକ ପଡ଼ିଲା ଯେ । ଅଜିତ ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀରେ ପ୍ରଥମ ହୋଇ ତାଙ୍କ ସ୍କୁଲରୁ ପାଶ୍ କରିଛି । ସେ ନିଜ ଆଖିକୁ ବନ୍ଦାସ କରି ପାରୁ ନଥିଲା । ରେଜିଷ୍ଟରେ ତା ନାଁଟି ତୃତୀୟ ଶ୍ରେଣୀରେ ଥିଲା । ଶବରକାଗଜର ପୃଷ୍ଠାକୁ ଓଲଟାଇବାର ଯୌର୍ଯ୍ୟ ନଥିଲା ତାର । ଆଖି ଡବ ଡବ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା ଲୁହରେ ।

ସାଇକେଲ୍ ପେଡ଼ଲ୍ ମାରି ଗାଁ ଦାଣ୍ଡରେ ଚାଲୁଥିଲା ଅମୃତ । ସେ ଅବନୀଶବାବୁଙ୍କ ଘରକୁ ଯାଇ ଯାର୍ଜ୍ ପାଖରେ ତାର ମନକଥା କହିବ । ଆଉ କାହାକୁ କହି ପାରନ୍ତା ବା ! କିଏ ବୁଝିବ ତାର ଏହି ମନର ବେଦନାକୁ । ନରତରରେ ଘୋଷ୍ଟ ଫୁଲ ମାଲଟିଏ ଧରି ଗାଁର ଶେଷ ମୁଣ୍ଡରେ ଥିବା ଅବନୀଶ ସିପାଠୀଙ୍କ ଘରଆଡ଼କୁ ଚାଲୁଥିଲା ଅମୃତ । ଗାଁ ମଝିରେ ଥିବା ଚୁଦୋକାନ ପାଖରେ କାହା ଡାକରେ ଅଟକିଗଲା ଯେ, ତା ସ୍କୁଲର ଭୂଗୋଳ ଶିକ୍ଷକ ରଘୁନାଥ ମଲ୍ଲିକ ଡାକୁଛନ୍ତି । ହାତରେ

ଶବରକାଗଜ । ଅମୃତ ନମସ୍କାର କଲ । ଆଖି ଲୁହ ଛଳ ଛଳ । ଅମୃତକୁ ପାଖକୁ ଡାକି କହିଲେ, “ଅମୃତ ! ଆଜି ଶବରକାଗଜରେ ପଞ୍ଚମୀ ପାଳ ବାହାରିଛି, ନାଛଡ଼ା ଏ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ଦେଖ । ଆମ ଅବନାଶବାବୁ ବିଶିଷ୍ଟ ଶିକ୍ଷକ ଭାବେ ସ୍ୱସ୍ଥପତି ପୁରସ୍କାର ପାଇବା ପାଇଁ ମନୋନୀତ ହୋଇଛନ୍ତି । ରାଜ୍ୟର ଗର୍ବ ଓ ଗୌରବ ଗୁଣ ଅଜିତ ବିଦେଶକୁ ରାଜ୍ୟ ତରଫରୁ ଭ୍ରମଣରେ ଯାଉଛି ।” ହାଃ, ହାଃ, ହସିଉଠିଲେ ରତ୍ନାକର । “ତୁମର ମନେ ଅଛି ଅମୃତ ! ତୁମ ପଞ୍ଚମୀରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦିନ ତୁମ କକ୍ଷର ପଞ୍ଚମୀ ନିର୍ଦ୍ଦର୍ଶକ ଭାବରେ କିଏ ରହୁଥିଲା । ଏହା ତାର ପୁରସ୍କାର ।” ଏତକ କହି ରତ୍ନାକର ଉଠି ସେଠାରୁ ଚାଲିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲେ । ରତ୍ନାକରଙ୍କ ଯିବା ବାଟକୁ ଅନାଇ ଅମୃତ ଆଗକୁ ଯିବାକୁ ଗୋଡ଼ କାଢ଼ିଲା । ସେ ମନ ମନେ ଭାବୁଥିଲା ଅବନାଶ ସାର୍ବଜନ ପଞ୍ଚମୀ ନିର୍ଦ୍ଦର୍ଶକ ରହିବା ସହିତ ଏ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର କ’ଣ ତାପୂର୍ଣ୍ୟ । ଗାଁର ଶେଷମୁଣ୍ଡ ପ୍ରାୟ ଆସି ଯାଇଥିଲା । ଅବନାଶବାବୁଙ୍କ ଘର ଦୁଆରର ଠିଆ ହୋଇଥିବା କାର୍ ନିକଟକୁ ଅଜିତ କାନ୍ଥରେ ହାତ ରଖି ଅବନାଶବାବୁ ଘରଭିତରୁ ବାହାରି ଆସିଲେ । ଗାଡ଼ି ସ୍ଥାପ୍ତ ହେଲା । ଗାଁ ଦାଣ୍ଡ ଦେଇ ଦ୍ରୁତ ଗତିରେ କାର୍ଟି ଚାଲିଗଲା ବେଳେ ମେଞ୍ଚାଏ ଧ୍ବଜ ଅମୃତ ଆଖିରେ ପଶିଗଲା । ତାକୁ ଶୁଭୁଥିଲା ଅଜିତର ଠୋ ଠୋ ହସ ।

ଧୂଳି ପଟଳ ମଧ୍ୟରେ ଚାଲିବାବେଳେ ପଞ୍ଚମୀ ହଲ୍ ଭିତରେ ଅବନାଶ ଶିଳାଠିକର ପଞ୍ଚମୀ ନିର୍ଦ୍ଦର୍ଶକ ଭାବରେ ତାଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟ ପରସ୍ତ ପରସ୍ତ ହୋଇ ତା ଆଖି ଆଗରେ ଭାସି ଯାଉଥିଲା । ହାତରେ ଧରିଥିବା ପୁଲ୍ଲମାଳଟି ତଳେ ପଡ଼ି ଧୂଳିରେ ଲେଟୁଥିଲା ।

ପରବର୍ତ୍ତନ

[ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ କର ଜଣେ ସୁନାମଧନ୍ୟ ଗାଳ୍ପିକ । ‘ଓଡ଼ିଶାର ବହୁ ପ୍ରପଞ୍ଚିକା ତାଙ୍କ ଲେଖାଟିଏ ପାଇବାକୁ ଆଶାୟୀ, ଲେଖକଙ୍କ ପରିସୀମା ସମଗ୍ର ସମାଜରେ ପରିବ୍ୟାପ୍ତ । ସାଧାରଣ ଜନଜୀବନ ସହିତ ଲେଖକ ଦୃଢ଼ ସ୍ୱାଦେ ପରିଚିତ । କାରଣ ଲେଖକ ସାମାଜିକ ସଂସ୍କାର ତଥା ସାମାଜିକ ନ୍ୟାୟ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ପାଇଁ ପ୍ରଗତିଶୀଳ ଆନ୍ଦୋଳନର ଅଂଶିଦାର । ସାଧାରଣ ମଣିଷର ମନକଥା ଲେଖକଙ୍କ ଗଳ୍ପର ମୁଖ୍ୟ ଉପଜୀବ୍ୟ । ସେଥିପାଇଁ ଗଳ୍ପଗୁଡ଼ିକ ଏତେ ବେଶି ଆକର୍ଷଣୀୟ ଓ ମନକୁ ଆକ୍ରାନ୍ତ ।]

ସେଟ ଦିନ ଯେତକ ପାଖେଇ ଆସୁଥିଲା, ନିବାସନ ପ୍ରଭୃତି ସେତେ ଜୋରସୋରରେ ଲାଗିଥିଲା । ମାଇକର ଘନଘନ ଆବାଜରେ ଗାଁ ଦାଣ୍ଡର ଧୂଳିଉଡ଼ି ଗଛଲତାରେ ବହଳ ଆସ୍ରରଣ ପକାଇ ଦେଉଥିଲା । ଏକଶା ଦରଟା ଗାଁ ମୁଣ୍ଡରେ ପଦନ ବୁଡ଼ାର । ଧାଡ଼ି ଧାଡ଼ି ଦରବୁଡ଼ାକ ମହାଲୟର ଗାଁରେ । ଏମୁଣ୍ଡରୁ ସେମୁଣ୍ଡ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପଡ଼ିଥିବା ନାଲିମାଟିର ରସ୍ତା ହମଶ ଧୂଳି ରସ୍ତାରେ ପରିଣତ ହୋଇଯାଇଛି । ସେଇ ଗାଁର ଲୋକ ଓଦନ ନାୟକ । ବୟସ ଅଣିବର୍ଷ ପାଖାପାଖି । ଏକୁଟିଆ ଲୋକ । ଆଜକୁ ଦଶବର୍ଷ ହେବ ସ୍ତ୍ରୀ ତା’ର ମାରି ପଡ଼ିଗଲା । ପାଖରେ ଥିବା ଧୂଆଁ ଟୋକାଟା ଗାଁରେ କାମ ନ ପାଇ ଦୂରକୁ ଚାଲିଯାଇଛି । ମାସକୁ ମାସ ଶହେ ଶହେ ଟଙ୍କା ପଠାଉଛି । ଯେତକ ବୁଡ଼ା ପାଇଁ ଚେର । ଏକୁଟିଆ ମଣିଷ । ଗୋଟେ ଗେଡ଼କୁ ଲୁଣ ଓ ଘାତ ହେଲେ ଚଳିଲା । ଦାଣ୍ଡ ପିଣ୍ଡରେ ବସି ଘୋଡ଼ ଲଢ଼େଇ ଚଳିମିଡ଼ି ଚାଲିଛି ଦେଶେ । ମନେ ମନେ କେତେ କଥା ଭାବେ । ଦେଶ ସ୍ୱାଧୀନ ହେବା ଦିନରୁ ସେ ଘୋଡ଼ ଦେଖି ଆସୁଛି । କେତେ ସରକାର ଗଲେଣି । ମରୁଥିଲେ ଯେ ଘୋଡ଼ କେନ୍ଦ୍ରକୁ ଯାଇ ଘୋଡ଼ ଦେଉଛି । କିଏ କେତେ କଥା କହନ୍ତି । ବହୁଲିଆ, ଟୋକାଟା ପ୍ରଭୃତିରେ ଆସି କହିବେ, “ମଉସା, ଘୋଡ଼ ବଳଦ୍ୱାରା ଦେବ । ଘୋଡ଼ ବଳଦ୍ୱାରା ଦେଶକୁ ସ୍ୱାଧୀନତା

ଆଣି ଦେଇଛି ।” ଦିନାକେତେ ସେ ସେମାନଙ୍କ କଥାରେ ଯୋଡ଼ିବଳଦ୍ୱୟ ଦେଲା । ଗାନ୍ଧି ମହାତ୍ମା ଥିଲେ । ସେ ନିଜ ଆଖିରେ ସେତେବେଳର କଥା ଦେଖିଛି । ଗାଁରେ ଜମିଦାରମାନେ ଲୋକଙ୍କୁ କେମିତି ହଇରାଣ କରୁଥିଲେ, ଗୋରୁ ସରକାର ବେଳେ ଜନସମ୍ମତ ଶସ୍ତା ଥିଲା । ମାତ୍ର ଲୋକମାନଙ୍କ ଉପରେ ଜମିଦାରମାନେ ଅକଥମାୟ ଅତ୍ୟାଚାର କରୁଥିଲେ ।

ଦେଶ ସ୍ୱାଧୀନ ପାଇଁ କେତେ ଲଢ଼େଇ ହେଲା । ଅହିଂସା ଫଗ୍ଗାମ ଗାନ୍ଧୀ ଲୋକମାନଙ୍କୁ “କୁଟି ଖାଅ, କାଟି ପିନ୍ଧ” କହିଲେ । ସେ ସମୟ ଆଉ ନାହିଁ । ପଦନ ନାଏକ ସବୁ ବସି ବସି ଦେଖୁଛି । ଏକଶା ଦରତିରେ ଏମିତି କେତେ ନିର୍ବାଚନ ଦେଖିଲଣି । ଭଲକି ଭଲ ଚିହ୍ନ ସବୁ ଗାଁ ଦାଣ୍ଡମାନଙ୍କରେ ପୋଷ୍ଟରରେ ମରାହେଲଣି । କେତେ ଦୁଆଲୋକ ନେତା ହେବା ପାଇଁ ବାହାରିଲେଣି । ନିର୍ବାଚନ ବେଳେ ନେତାମାନଙ୍କର ଦେଖାଦ୍ରବ୍ୟ । ଦଳବଳ ଧରି ମଟର ସାଇକେଲ, କାର, ଜିପ୍ରେ ଗାଁ ଦାଣ୍ଡକୁ ଉତୁଳାଇ ନେତାମାନେ ସେମାନଙ୍କର କର୍ମୀମାନଙ୍କୁ ଧରି ମାଡ଼ିଆସନ୍ତି । ସତେଅବା ଗୋଟେ ଗୋଟେ ରାଜ୍ୟ ଜୟ ହେଉଛି । ସେମାନେ ଗୁଲିଗଲ୍-ବେଳେ ଗାଁ ଦାଣ୍ଡଟା ଧୁଲରେ ଭରି ହୋଇଯାଏ ! ଏଇମିତି ଦଳେ ଦଳେ ଆସନ୍ତି । ଗାଁର ଟାକାଗୁଡ଼ାକ ସ୍ତଗ ସ୍ତଗ ହୋଇ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦଳରେ ଦେଖାଯାଆନ୍ତି ।

ଏଥରକ ନିର୍ବାଚନ ଖୁବ୍ ଜୋରସୋରରେ ଲାଗିଛି । ପ୍ରତ୍ୟେକ-କ୍ଷିନ ଜିପ୍ ମାଇକ୍ ଧରି ତାଙ୍କ ଗାଁ ଭିତରେ ପଶୁଛି । ତିନି ଗୁରୁଟା ଟାକା ଖୁବ୍‌ଜୋରରେ ଚିତ୍କାର କରୁଛନ୍ତି, “କଂଗ୍ରେସର ପାଞ୍ଚବରଷ, ହତାଶିଆଙ୍କର ପନ୍ଦର ମାସ ।” “ଚନ୍ଦ୍ର ଉଡ଼ିଲା, ପଦ୍ମ ବୁଡ଼ିଲା” “ହାତ ଆମର, ଆମେ ହାତର, କଂଗ୍ରେସ ଦଳ ସାରା ଭାରତର ।” ଧୂଣି କେହି ହିନ୍ଦୀରେ ରଢ଼କରି କହୁଛି, “ନା ଜାତ ପେ ନା ପାତ ପେ, ମୋହର ଲଗେଗି ହାତ ପେ, ଏକ ସାଲମେ ଦୋ ସରକାର, ଆମ ଆଦମୀ କି ସେ ଯୁକାର ।” ଏ ଦଳ ଜିପ୍ ପଛକୁ ଆଉ ଦଳେ ଗାଁ ଦାଣ୍ଡରେ ପଶି ଆସି ମାଇକ୍‌ରେ କହୁଛନ୍ତି, “ଜନ୍ ଜନ୍ କି ଅବ ଏହି ଯୁକାର, ଭଜପା କି ହୋ ସରକାର”, “ସବ୍‌କୋ ରେଟି, ସବ୍‌ କୋ ରାମ, ଭଜପା କା ମିଶାମ”, “ନୟାସବେରା ଲଏକେ,

ଦରଦର କମଳ ଖିଲିଏନେ” “ଗୁଡ଼େଁ ଜିତନା ହୋ ବଳଦାନ, ମନ୍ଦର କା
ନହାଗା ନିର୍ମାଣ” “ଜବ୍ ଜବ୍ ହିନ୍ଦୁ ଜାଗା ହେଁ, ମୁଲ୍ଲ ଦେଶ ସେ
ଗୁଗା ହେଁ ।”

ଗାଁ ଦାଣ୍ଡରେ କିଛି ସମୟ ରହି ହିନ୍ଦୀରେ, ଓଡ଼ିଆରେ ଖୁବ୍
ଗଲ୍ଲନ୍ତି । ଦିନେ ଦିନେ ଦୁଇଙ୍କଠାରୁ ଦି'ଟା କିଛି ଗାଡ଼ି ଆସି ଗାଁ ମଝିରେ
ଠିଆହୋଇ ପରମ୍ପରାକୁ ଆକ୍ଷେପ କରି ସ୍ଥୋଗାନ ଦିଅନ୍ତି । ପଦନିବୁଡ଼ା
ଭାବେ ଗାଁ ଦାଣ୍ଡରେ ଖଣ୍ଡପୁଷ୍ପ ହୋଇଯିବକି ଆଉ । କେହି ସ୍ଥୋଗାନରେ
କହନ୍ତି, “ଦେଶ ପାଇଁ ଗାଆ ଗୁଡ଼ିଲୁ, ସାଲିସ କରିଥିଲେ ପାଞ୍ଚବରଷ ।”
ଦେଶରେ ଆଡ଼ି-ଗ୍ରାନି ଯିବା କାମ ନାଁ କରେ, ରାମକା ନାମ ବଦନାମ ନାଁ
କରେ, ସେ ଦେଶ ହେଁ ରାମ ଦିଓନାନୋକୋ ଆଲ୍ ବେଲେଁ କା,
ମସ୍ତାନୋକା, ଇସ୍ ଦେଶକା, ପ୍ଲାରୋଁ କ୍ୟା କହନା... ।” ଲୁଲ୍ ହିଷ୍ଟ
ଆଡ଼ି-ଗ୍ରାନି, ଭାରତକି ପରେଶାନି, ଜରସି ସାବଧାନା, ଜୀବନଭର
ଆସାନି ।”

ପଦନି ନାଏକ ଦିନ ତମାମ ଏଇକିଛି ଦିନ ହେଲ୍ ଏଇକିଆ
ଶୁଣୁଛି । ଭଲକି ଭଲ ପୋଷ୍ଟର, ଦଳ ଦଳ ଚଟାକା, ଗାଡ଼ି ମଟରର ଧାଡ଼ି ।
ସମସ୍ତେ କହୁଛନ୍ତି ଆମ ଦଳକୁ ଦିଅ । ଆମେ ଦେବୁ ସ୍ଥିର ଓ ଦୃଢ଼
ସରକାର । ଆମେ ଦେବୁ ସାମାଜିକ ନ୍ୟାୟ ଓ ସ୍ଥିରତା । ଲିଫ୍ଟଲଟ୍ ଆଣି
ଦରକୁ ଦର ବାଣି ଦେଉଛନ୍ତି । ଗୁଣ୍ଡେ ଗୁଣ୍ଡେ ପୋଷ୍ଟର ଦୁଆର ମୁହଁରେ
ଲୁଗାଇ ଦେଇ ଗଲେଣି । ପଦନି ବୁଡ଼ା ସବୁ ବୁଝୁଛି । ବର୍ଷକଫର ପୁଣି
ଥରେ ନିର୍ବାଚନ । ଏପରି ନିର୍ବାଚନ ହେବାର ନ ଥିଲା । ରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ମନ୍ଦର
ହେବ ବୋଲି ସରକାର ଭାଙ୍ଗିଲ୍ ବୋଲି ସେ ଶୁଣିଛି ।

ପଦନି ନାଏକ କେତେ ନିର୍ବାଚନ ଦେଖିଲେଣି । ଏଥରକି ନିର୍ବାଚନ
ଦିନ ଯେତକି ପାଖେଇ ଆସୁଛି, ତାକୁ ଲଗୁଛି ଯେମିତି କେଉଁଠି କ'ଣ
ଅଦୃଷ୍ଟ ହେବାକୁ ରହିଛି । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦିନ କେହି ନା କେହି ମରୁଛନ୍ତି ।
କେଉଁଠି କିଏ କାହାକୁ ଗୁଳି କଲେଣି ତ ଅନ୍ୟ କେଉଁଠି ଠେଙ୍ଗାବାଡ଼ିରେ
ହାତାହାତ । ସେଇଠୁ ଆରମ୍ଭ ହେଉଛି ଡାକ୍ତରଖାନା, ଧାନା, ଖବରକାଗଜ
ବିକୃତ । ଅହିଂସା ମାର୍ଗ ଗୁଡ଼ି ହିଂସାର ମଥ ଲୋକମାନେ ଆସବାର

ନେଲେଣି । ପଦନି ନାଏକ ଗାନ୍ଧବୁଡ଼ାର ଅନ୍ଧଂସା କଥାକୁ ମନେ ପକାଉଛି ।

ତା ମନରେ ଅଛି, “କୁମକୁ କେହି ଏ ପାଖରେ ମାରିଲେ, ତାକୁ ଅନ୍ୟ ଗାଲଟା ଦେଖାଇ ଦିଅ ।” ବର୍ତ୍ତମାନ ଗାଲ ଦେଖାଇବାର ବେଳ ନାହିଁ । ଚାରିଆଡ଼େ ନେବଳ ହଂସା, ଅବଶ୍ୟାସ, ଅସଜ୍ଜକତାର ବାତାବରଣ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗାଁ ଦୁଇଭାଗ । ଜଣେ ଶାସକ ଦଳକୁ ସମର୍ଥନ କଲବେଳେ ଅନ୍ୟ ଦଳକୁ ବିରୋଧୀ । ବେଶ୍ କିଛି ପଇସା ଖର୍ଚ୍ଚ ହେଉଛି ଏବାଟେ । ପ୍ରଚାର ଜମୁଛି । ବେକାର ବୁଲୁଥିବା ଟୋକାଏ ମାଡ଼ ଦାଉଛନ୍ତି ଏଥିରେ । ଦିନକୁ ଶେଷ, ପରୁଣ, ପରିଣ, ଦଣି, ଜୋର ନେଇ ଟଙ୍କା । ତା ସାଙ୍ଗକୁ ପାଣିପୁଣାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ।

ନିର୍ବାଚନ ପ୍ରଚାର ଜୋରସୋରରେ ଚାଲୁଛି । ପଦନି ବୁଡ଼ା ଶ୍ଵେତ ଯୁଣି ଦେବ । କାହାକୁ ଦେବ ସେ ଶ୍ଵେତ ? ତା ଶ୍ଵେତ୍ ଖଣ୍ଡିକ ପାଇଲେ ପ୍ରତିନିଧି ନିର୍ବାଚିତ ହେବ । ଦେଶ ଶାସନ କରିବେ । କିଏ ଏମାନେ ଦେଶର କର୍ତ୍ତା । ସିନେମାରେ ପାର୍ଟି ଜିତିଥିବା ଲୋକ, ଚମ୍ପଲର ଡକ୍ଟାୟୁଟ, କଞ୍ଚୁକିର ଇତ୍ୟାଦି ଅନେକ । ନିଜ ନିଜ ଖୋଲପାମାନ ତ୍ୟାଗ କରି ସମସ୍ତେ ଦେଶ ଶାସନ କରିବାକୁ ଆଗଭର । ଲୋକମାନଙ୍କର ସେବା କରିବା ପାଇଁ ନୁହେଁ, ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଶାସନ କରିବା ପାଇଁ । ପଦନି ବୁଡ଼ା ଗାନ୍ଧ କଥାକୁ ମନେ ମକାଇଲା । ଦେଶ ସ୍ଵାଧୀନ ହେଲେ ଲୋକମାନଙ୍କର ସେବା କରିବେ ନିଜର ଲେନେ । ଭାରତ ଧନ୍ୟାନ୍ୟରେ ପୂର୍ବ ଉଠିବ । ଚାଲିବା ବର୍ଷ ବଢ଼ିଗଲା । ତା ଗାଁ ଦାଣ୍ଡରେ ନଳକୂଅଟି ବସିଲା ନାହିଁ । ବିଜୁ ଆଲୁଅ ତା ଗାଁକୁ ଆସିଲା ନାହିଁ । ଲୋକମାନେ ଏଣେତେଣେ ବୁଲି ବୁଲି ମଜୁରୀ କରୁଛନ୍ତି । ତା ଯୁଅଟା କେଉଁ ବିଦେଶରେ ରହି ଟଙ୍କା ରୋଜଗାର କରିବା ପାଇଁ ଲଢ଼କୁ ଲୁହ କରି ଚାଲୁଛି । ସେ ଏଠି ଶ୍ଵେତ ଦେବ । ଟୋକାଗୁଡ଼ାକ କହୁଛନ୍ତି ରାମ ମନ୍ଦିର ଦେବ । କ’ଣ ହେବ ତା’ର ମନ୍ଦିରଟା । ଗାଁ ମୁଣ୍ଡରେ ମନ୍ଦିର । ଗାଁ ଗାଁରେ ମନ୍ଦିର । ଆଜିକୁ ଡିଗ୍ରୀ ବର୍ଷ ହେଲା ସେ ମନ୍ଦିରକୁ ଯାଇନି । ତା ଠାକୁର ତା ମନରେ, ତା ଅନ୍ତରରେ । ଆଉ ଗୋଟିଏ ମନ୍ଦିର କ’ଣ । ଚାଉଳ ଦର ବୃଦ୍ଧିଟଙ୍କା ।

ମୋଟା ବୃତ୍ତ । ଦରଦାମ କମୁନ । ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଟଙ୍କାର ମୁଅ ଛୁଟିଛି । ଦର ବଢ଼ି ବଢ଼ି ଚାଲିଛି । ବୃକ୍ଷ ବର୍ଷ ଧରି ନେତେ ଲୋକକ ସେ ଦେଖିଲଣି । ଅଣି ବରମ ହେଲ, ଗାଁ କଥା, ଦେଶ କଥା ଶ୍ରବଣକୁ ତା'ର ଆଉ ବଳ ନାହିଁ । ସେ ଅନେକଥର ଶ୍ରବଣ, ଗାନ୍ଧି ଅମଳରେ ନିଜେ ଚରଣରେ ସୁତାକାଟି ପିନ୍ଧିଛି । ନିଜେ ନିଜ କାମ କରିବାରେ ଖୁସି ହୋଇଛି । ସେ ସମୟ ଆସେ ଆସେ ବଦଳୁଛି । ଗରବ ଗରବ ହେଉଛି । ଧନୀ-ଧନୀ । ସେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଦେବ ଏଥରକ ଯିଏ ଗରବର ଆଖିରୁ ଜୁହ ପୋଛିବାକୁ ସତରେ ଆଗେଇ ଆସିବ ଭଲ ମଣିଷଟାକୁ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଦେବ । ଡକାୟତକୁ ଦେବନି, କଣ୍ଟ୍ରାକ୍ଟରକୁ ଦେବନି, ସିନେମା ଷ୍ଟାରକୁ ଦେବନି, ବୁଦ୍ଧି ଜାଣକୁ ଦେବନି । ଦେବ, ଯିଏ ଧାର୍ଯ୍ୟ କରି ମଣିଷ ପାଇଁ କିଛି ଜୀବନସାରା କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛି । ଶ୍ରେଷ୍ଠ ନ ଦେଲେ ତା'ର କେହି କିଛି କରିବେ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ସେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଦେଇ ସରକାର ଗଢ଼ିବ ।

ପଦନି ନାଏକ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଦିନ ପାଖରେ ଥିବା ଇଞ୍ଜୁଲ୍ ଘରଆଡ଼କୁ ଆଗେଇଲା । ତାଙ୍କ ଗାଁର ନମ୍ର ପ୍ରାଥମିକ ବ୍ୟାପାରୀ । ବହୁ ପୁରୁଣା ଇଞ୍ଜୁଲ୍ । ସେତେବେଳେ ଗାଁ ଲୋକେ ମିଶି ଏଇ ଘରଟାକୁ ତିଆରି କରିଥିଲେ । ସେଇମିତ ଅଛି ଘରଟା । କିନ୍ତୁ ବଦଳି ନାହିଁ । ମୋଟା ଟଙ୍କାଟିକୁ ହାତରେ ଧରି ଲୁଗା ପିନ୍ଧି ନାଲି ଗାମୁଚା କାନ୍ଧରେ ପକାଇ ଖୁଲ୍ ଘର ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଲା । କେତେ ଲୋକ ଖରରେ ଧାଡ଼ିବାନ୍ଧ ଛୁଡ଼ା ହୋଇଛନ୍ତି । ବରୁଣିଆ ଟୋକାଟେ ଛୁରୁଲେଇ କହିଉଠିଲା, “ଆସିଗଲେ ଗାନ୍ଧି ମହାତ୍ମାଙ୍କ ତେଲ ।” ଦୂରରୁ ଚିହ୍ନିପାରିଲା ନାହିଁ । ଆଗକୁ ମାଡ଼ିଗଲା । ଲମ୍ବା ଧାଡ଼ିରେ ଠିଆ ନ ହୋଇ ପହଞ୍ଚିଗଲା ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବାବୁସ ଘରେ । ସମସ୍ତେ ତାକୁ ଆବା ବାବା ହୋଇ ଶୁଣିଛନ୍ତି । କେତେକଙ୍କୁ ସେ ଚିହ୍ନିଛି, କେତେକ ତା'ର ଅଜଣା । ସେଇ ଗାଁର ଲୋକସବୁ । ନେଲେ ପଦନି ବୁଢ଼ା ହେଲଣି । ଘର ଭିତରେ ସବୁବେଳେ ଏକା ଗାଁର କାହା ସହିତ ବେଶି ସମ୍ପର୍କ ନାହିଁ । ତା ବୟସର ଲୋକମାନେ ଆଉ ନେହିଁ ନାହାନ୍ତି ।

ପଦନି ଟେବୁଲ୍ ପାଖରେ ଠିଆହୋଇ ଶ୍ରେଷ୍ଠ କାଗଜ ମାଗିଲା । ତା ନାଁ ପଚାରିବାରୁ କହିଲା, “ପଦନି ନାଏକ ପି: ଶ୍ରେଷ୍ଠ ନାଏକ ବୟସ

୮° ବର୍ଷ । ଗ୍ରା. ନାହାଳଧୁର । ଗୂର୍ତ୍ତରେ ଶ୍ଵେତ ଅଧିକାଂଶ ତା ନାଁକୁ ଖୋଜିଲେ । ତା ନାଁ କଡ଼ରେ ଠିକ୍ ଚିହ୍ନ ଦିଆହୋଇଛି । ଆଖି ତରୁଣି ଚାହିଁଲେ ଶ୍ଵେତ ଅଧିକାଂଶ । ବ୍ୟାଲଟ୍ ପେପରରେ ଅଛି ଦସ୍ତଖତ । ପଦନ ନାଏକକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ଧୀର କଣ୍ଠରେ କହିଲେ, “ଗୁଡ଼ା ମଉସା, ଆପଣ ତ ଶ୍ଵେତ ଦେଇପାରିଛନ୍ତି । ହେଇ ଦେଖୁନାହାନ୍ତି, ଆପଣଙ୍କ ନାଁ କଡ଼ରେ ଠିକ୍ ଚିହ୍ନ ଦିଆହୋଇଛି । ପୁଣି କ’ଣ ଶ୍ଵେତ ଦେବେ ?” ପଦନ ନାଏକ ଶ୍ଵେତ ଦେଇ ପାରିଛି । ଆଜକୁ ଚାଳିଶବର୍ଷ ହେଲା ନିଜେ ଆସି ଶ୍ଵେତ ଦେଉଥିଲା । ଏପରି ଓକି ହିଁ ତା ନାଁରେ ଶ୍ଵେତ ଦେଇନାହିଁ । ଏଥରକ ସେ ଶ୍ଵେତ ଦେବନି । ସେ ଏଥରକ ଶ୍ଵେତ ଦେଇ ଦେଖିବା ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲା । ଦେଖିବା ବଞ୍ଚାଇବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲା । ତାକୁ ଅଣିବର୍ଷ । ଅଣିବର୍ଷ ଗୁଡ଼ା ହାତରେ ଶକ୍ତି ନାହିଁ । ଶକ୍ତିଥିଲେ ସେ କଷିକରି ଗୁଡ଼ାଏ ଶ୍ଵେତ ଅଧିକାଂଶକୁ ପକାଇଥାନ୍ତା । ଶ୍ଵେତ ବାକ୍ସଟାକୁ ଟେକିଆଣି ଫିଙ୍ଗି ଦେଇଥାନ୍ତା । ପ୍ରଭୁର ଗାଡ଼ଗୁଡ଼ାକୁ ନିଆଁ ଲଗାଇ ଦେଇଥାନ୍ତା, ପ୍ରାଥୀ ହୋଇଥିବା ଲୋକଗୁଡ଼ାକୁ ପିଟିପିଟି ସାବାଡ଼୍ କରିଦେଇଥାନ୍ତା । ସେ ଆଉ ଏବେ ପାରିବ ନାହିଁ । ତା’ର ବୟସ ନାହିଁ । ତମ ଧୂଡ଼ୁଧୂଡ଼ୁ । ଗୁଲିପାରୁନାହିଁ । ଆଖିକୁ ଭଲ ଦେଖାଯାଉନାହିଁ । ପଦନଗୁଡ଼ା ଦେଖିବା ବଦଳାଇବାକୁ ଏବେ ଭାବିଥିଲା । ତା’ ମନରେ ନୂତନ ଅଲୋକ ଦେଖା ଦେଇଥିଲା । ସେ କିନ୍ତୁ ଶ୍ଵେତ ଦେଇପାରିଲା ନାହିଁ । ଶ୍ଵେତର ଲିଷ୍ଟରେ ଥିବା ତା ନାଁରେ କେହି ପଦନ ନାଏକ ଶ୍ଵେତ ଦେଇପାରିଛି । ଏତେ ଥର ଶ୍ଵେତ ଦେଇଥିବା ପଦନ ନାଏକ ଜାଗାରେ କିଏ କାହିଁକି ଶ୍ଵେତ ଦେବ ! ଏ ଗାଁରେ ତା ଛଡ଼ା କିଏ ଅଛି ପଦନ ନାଏକ ।

ଏଇକଥା ଭାବ ଭାଗ ଦୃଢ଼ପୂର୍ବକ, ବିଷୟ ଗତରେ ନଥିବାର ସେଇଠି ବସିପଡ଼ିଲା ପଦନ ନାଏକ । ସେଇଠି ତଳେ ବସିପଡ଼ି ଶ୍ଵେତ ବାକ୍ସକୁ ଚାହିଁଥିଲା । ଶ୍ଵେତ ଚାହିଁଥିଲା । ପଦନ ନାଏକ ଥିଲା ମାରବ, ନିଷ୍ଠୁର ଓ ନିବାକ ।

ତେଲିକା

ନନ୍ଦବଡ଼ିରେ ଭାସି ଆସି ବସ୍ତାଟାଏ ଏକଶାଳଣରେ ଥିବା
ଦାମଦାସର ଘର ପଛ ପାଖରେ ଲାଗିଲା । ବନ୍ଦ ଭାଙ୍ଗିଯିବା ଯୋଗୁ
ନନ୍ଦପାଣି ଗାଁ ଭିତରକୁ ମାଡ଼ିଆସି ଥିଲା । ଖଣ୍ଡିତର ଗାଁଟିର ଗୁରୁ କଡ଼ରେ
ବନ୍ଦ । ଘର ପଛରବର୍ଷ ଧରି ନନ୍ଦବଡ଼ି ନଥିଲା । ଏଥରକ ବଡ଼ି ଅନ୍ୟ
ସବୁ ବର୍ଷକୁ ଟପି ଯାଇଛି । ଘୋ ଘୋ କରି ରାତି ପାହାନ୍ତା ପହରକୁ ପାଣି
ଦାସ ସାହି ଭିତରେ ପଶିଲା । ଦାମ ଦାସ ଘର ଠିକ୍ ପୋଖରୀ ଉପରକୁ ।
ପିଣ୍ଡାଟି ଉଠି । କେବେହେଲେ ପ୍ରାୟ ପାଣି ପିଣ୍ଡା ଉପରକୁ ଉଠେନି ।
ଏଥର କିନ୍ତୁ ପିଣ୍ଡାର ଅଧା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପାଣି ଲାଗି ଯାଇଛି ଏବଂ ନନ୍ଦ ବଡ଼ି
ପାଣି ସୁଅରେ ଭାସି ଭାସି ଆସି ଲାଗିଛି ଅଶା ନସ୍ତାଟି । ଟିକଏ ଟିକଏ ପାଣି
ଘୁଞ୍ଚି ଗଲାରୁ ପରୁ ଦୁର୍ଗନ୍ଧରେ ଫାଟି ପଡ଼ୁଛି ସେ ଗାଁ ଖଣ୍ଡିକ । ଗାଁ
ଭିତରେ ରହି ହେଉନାହିଁ । କେବଳ ପରୁ ଦୁର୍ଗନ୍ଧ ।

ଦାମ ଦାସ ଘରେ କେହି ନାହିଁ । ଠିଆ ହୋଇଛି ଦୋମଲ
ଘରଟା ଗୋଟିଏ ପିରମିଡ଼ ପରି । ପାଖରେ ଲାଗି ରହିଛି ଧୁରୁଣା ଗୁଲ୍‌ଘର ।
ସେ ଘରେ ବାଡ଼ି ଘର ଦେଖା ଶୁଣା କରିବାକୁ ମାଇପେ ମରଦ ହଲେ
ଆଦିବାସୀ ଅଞ୍ଚଳରୁ ଆଣି ଯାଇଛି ଦେଇଛି ସେ । ସେମାନଙ୍କ ଗାଁ
ଲୋକମାନଙ୍କ ସହିତ ସମ୍ପର୍କ ନାହିଁ । କଥା କହିଲେ ସେମାନେ ବୁଝନ୍ତି
ନାହିଁ । ଦାମ ଦାସ ତା ଛୁଆ ପିଲାଙ୍କ ସହିତ ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ରହୁଛି ।
କେତେବେଳେ ଅବେଳ ସବେଳରେ ମାଡ଼ି ଆସେ ଗାଁ ଆଡ଼େ । ପିଲାମାନେ
କିନ୍ତୁ ଗାଁ ଭୁଲି ମା ଡି ନାହିଁ ।

ସକାଳୁ ସକାଳୁ ନରି ଦାସର ବୋହୂ ଝାଡ଼ା ଫେରିବାକୁ ଆସି
ବସ୍ତାଟା ଲାଗିଥିବାର ଦେଖିଲା । ସେତେବେଳେ କିନ୍ତୁ ଦୁର୍ଗନ୍ଧ ହେଉ
ନଥାଏ । ଝାପସା ଝାପସା ଅନ୍ଧାର ଭିତରେ ସେ ପାଣି ଭିତରକୁ ପଶି
ପରିଷ୍କାର ହେବାବେଳେ ଅଶାବସ୍ତାଟି ଭିତରେ ମାଇପିଟିଏ ଥିବାର
ଆବିଷ୍କାର କଲା ।

ହାତ ଦୁଇଟିରୁ ଟିକିଏ ଟିକିଏ ଦେଖାଯାଉଛି । ଗୋଟିଏ ହାତରେ କାତ ଅଛି । ସୁନା କାତ ହୋଇଥିଲେ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବେ ନର ଦାସର ବୋହୂ, ସେ ଅଶାବସ୍ତ୍ରାଟିକୁ ଖୋଲିଥାନ୍ତା । ନାଁ, ସୁନା କାତ ନୁହେଁ । ନର ଦାସ ବୋହୂ ବାହା ହୋଇ ଆସିବା ସେ ଗାଁକୁ ପ୍ରାୟ ପନ୍ଦର ବର୍ଷ ହେଲାଣି । ତା ଘରେ ସବୁଦିନ କିଛି ନା କିଛି କର । ଦିନେ ଖାଇଲେ ଆଉ ଦିନେ ଉପାସ ଯୋଗୁ ବାପଘରୁ ଆସିଥିବା ତାର ସବୁ ସୁନାପାକ ମୁରଲୀ ସାହୁ ଘରେ ପ୍ରଥମେ ବନ୍ଧକ ପଡ଼ି, ବନ୍ଧକ ଶୁଣି ନ ହେବା ଯୋଗୁ ବିନୀ ହୋଇଯାଇଛି । ସେଇ କଥାକୁ ଛୁଟୁଲେଇ ହୋଇ କହିବାରେ ନର ଦାସ ବୋହୂ ଓସ୍ତାଦ । ଗାଁ ସାରାର ଖବର ସଗ୍ରହ କରି ସନ୍ଧ୍ୟା ବେଳକୁ ଭଗବତ ଅଧ୍ୟାୟ ବୋଲିବା ପରି ତାର ବୋଲି ଆରମ୍ଭ ହୋଇଯାଇ ଥାଏ ।

କାନରୁ କାନ ହୋଇ ଖବରଟା ଗାଁ ସାରା ବ୍ୟାପିଗଲା । କେହି କେହି ଲୋକଟା ମଧ୍ୟବୟସ୍କି । ହାତ ଆଙ୍ଗୁଳିରୁ ସୁନ୍ଦର ଚେହେରା ବୋଲି ମନେ ହେଉଛି । ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ଚାକିରି କରିଥିବା ଦେବଦାସ କହି ବୁଲିଲା, “ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକଟାକୁ କେହି ରେପ୍ କରି ମର୍ଡର କରି ଅଶାବସ୍ତ୍ରାରେ ଧୁରାଇ ନଈପାଣିରେ ଛାଡ଼ିଦେଇ ଯାଇଛି । କଥାଟା ଶେଷକୁ ଦାମଦାସ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଲା । ସେ କିଛି ସମୟ ଭୁନ ରହି ଅଶାବସ୍ତ୍ରା ବିଷୟରେ ଥାନାରେ ଖବର ଦେବାକୁ ରତ୍ନକାନ୍ତକୁ କହିଲା, ରତ୍ନକାନ୍ତ ଘର ଦାମ ଦାସ ଠାରୁ ପ୍ରାୟ ଅଧଫର୍ଲଙ୍ଗ ଦୂର । ସବୁକଥା ବିଶଦଭାବରେ ଥାନାରେ କହିବାକୁ ସେ ରତ୍ନକାନ୍ତକୁ ବୁଝାଇଲା କିନ୍ତୁ ରତ୍ନକାନ୍ତ ବା ଅନ୍ୟକେହି ଭରସିକରି ଥାନାକୁ ଯିବାକୁ ସାହସ କରି ପାରୁନଥିଲେ । ମନରେ ଥିଲା ଭୟ । କେତେବେଳେ କେଉଁ କଥା । ପରୁ ଦୁର୍ଗନ୍ଧ ଗାଁ ସାରା ବ୍ୟାପି ଯାଇଥିଲା । ସେତେବେଳକୁ, ନାନା କଥାମାନ ଚାନ୍ଦୋଳାନରେ, ମହାଦେବ ମନ୍ଦିର ପାଖରେ ଶୁଣାଯିବାର ଲାଗିଥିଲା । କେହି କହୁଥିଲା, ଦାମଦାସର ଗୋଟି ରକ୍ଷିତା ଥିଲା । ସେ ଦିନେ ମାଛୁଡ଼ି କାର୍ରେ ତା ସହିତ ଏଠି କି ଆସିଥିଲା । ନଈବର୍ତ୍ତି ଦିନର ଏ ଘଟଣା, ଗଲାବେଳେ କିନ୍ତୁ ଏକା ଫେରିବାର ଲୋକେ ଦେଖିଛନ୍ତି ।” ଏକଥାଟିକୁ ବେଶି ଲୋକ ବିଶ୍ୱାସ କରି ପାରୁ ନ ଥିଲେ ଦାମ ଦାସ ସେ ଗାଁ ଯାଇ ନିଆ ନଥିଲା ।

ଦାମ ଦାସ ଘର ପଛପଟେ ଅଖାବସ୍ତ୍ରାଟାରେ ମଡ଼ଟେ ଲୁଗା ଦାସ
ସାହି ସାର ଦୁର୍ଗନ୍ଧରେ ପୂର୍ ଯାଇଥିଲା । ଖାଇବା ବେଳେ ସେ ଗାଁର
ଲେକମାନେ ନାଳକୁ କିଛି ସମୟ ବନ୍ଦ ରଖିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହେଉଥିଲେ । ନରି
ଦାସର ବୋହୂ ହଠାତ୍ ଦିନେ ମକାକୁ ସେ ପାଖରେ ଝାଡ଼ା ଫେରିବା
ବେଳେ ଭୁତ ଭୁତ କହି ଲଙ୍ଗଳା ମୁକୁଳା ହୋଇ ଦୋଡ଼ିବାକୁ ଆରମ୍ଭ
କରି ଦେଇଥିଲା । ତା ଲୁଗାଟା ଖସି ମାଟିରେ ଓଦା କାଦୁଅ ହୋଇଯାଇ-
ଥିଲା । ତାକୁ ଗୋଟେ ପ୍ରେତ ମାଡ଼ି ବସିଛି ଓ ମେ ପ୍ରେତକୁ ସହ ପୂଜା ନ
କରାଯାଏ, ତେବେ କେବଳ ଦାସ ସାହି କାହିଁକି, ଏ ସମୁଦାୟ ଗାଁଟାର
ସବୁନାଶ କରିବ ବୋଲି ତା ଭିତରେ ପ୍ରତି କହୁଛି । ସେ ପ୍ରେତଟା ବ୍ରାହ୍ମଣ
ଘର ବୋହୂର । ବାହା ହେବାର ଛ'ମାସ ମଧ୍ୟରେ ଯୌତୁକ ଅଧିକ ଆଣି-
ନଥିବା ହେତୁ, ତାକୁ ତାର ଶାଶୁ, ନଣନ୍ଦ ଓ ଦିଅର ମିଶି ଜଅଁନା ଗୋଡ଼
ଦେଇଛନ୍ତି ଏବଂ କରୁଥିବା କୁକର୍ମକୁ ଘୋଡ଼ାଇବା ପାଇଁ ଅଖାବସ୍ତ୍ରାରେ
ଭଣ୍ଡିକରି ନଈକୂଳ ପାଖରେ ପେଲି ଦେଇଛନ୍ତି । ସେ ସ୍ତ୍ରୀ ଲେକଟିର
ଦୁଇମାସର ଗର୍ଭ ଥିଲା ।

ଗାଁ ଟୋକା ଭୁବନ ଦାସ ଘର ଘର ବୁଲି ଚାନ୍ଦା ଆଦାୟ
କରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଦେଇଥାଏ ।

କାହାକୁ କିଛି ନକହିଲେ ବ ଭଲ ମୋଟା ଅଙ୍କର ଚାନ୍ଦା ଆଦାୟ
ହେଉଥାଏ । ଖାଲି ପଡ଼ିଥିବା ଦାମ ଦାସର ଗୁସ୍ତା କଡ଼ ଜାଗାକୁ ସ୍ତ୍ରୀ ଭିତରେ
ସଫାକରି ଦେଇଥାନ୍ତି । ସଞ୍ଜବେଞ୍ଚାର ଆରମ୍ଭ କାର୍ଯ୍ୟ ଖୁବ୍ ଜୋର୍
ଫୋରରେ ଚାଲିଥାଏ । ସରକାରଙ୍କ ରିଲିଫ୍ ଷ୍ଟିଞ୍ଚଲରୁ ବନ୍ଧୁ ଅଣା ସରି-
ଥାଏ । ନୂଆ ସାଇକେଲଟିରେ ଭୁବନ ଦାସ ଗାଁ ସାରା ଚକ୍କର କାଟି
ଚାନ୍ଦା ଖାତାରେ କାଁ ଚଢ଼ାଉଥାଏ । ଭୁତଟା କେବଳ ଦାସ ସାହି ପାଇଁ
ନୁହଁ । ସମଗ୍ର ଗାଁଟି ନିମିତ୍ତ । ଆଜି ନରିଦାସର ବୋହୂକୁ ଧରିଲା, କାଲି
ସାହୁ ଘର ବୋହୂ ଧିଅରେ ନପରିବ କିଏ କହିବ ! ନୂଆ ବାହା
ହୋଇଥିବା ବୋହୂ ଗୁଡ଼ାକ ଗ୍ରାମିଣୀରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ହୋଇଯାଇଥାନ୍ତି ।
ଗୋପାଳ ଗୁଡ଼ିଆ ତା ବୋହୂଟିକୁ ତା ବାପଘରକୁ ପଠାଇବା ପାଇଁ ଚକ୍ଷା
ବାଲକୁ ବଇନା ଦେଇ ଦେଇଥାଏ । ଗାଁରେ ଥିବା ଶିଶୁର ମଳକର ଚକ୍ଷା

ଆଜିକାଲି ଭାରି ଭଡ଼ । ଉଲ୍‌ଫ ମାଲ୍ ଖଲ୍‌ସ କଲ୍‌ବଳକୁ ବସ୍ ସ୍ଥାଣ୍ଡକୁ ନେବା ପାଇଁ ବୋହୂମାନେ ଆଗପଛ ନ ମାନି ଚଢ଼ି ଯାଉଥାନ୍ତି ତା ଉଦ୍‌ସାରେ ।

ଅଗଣିତଆଡ଼ି ବୁଡ଼ା ସକାଳୁ ଉଠି ମା ମଙ୍ଗଳାଙ୍କ ମନ୍ଦିରରେ ଦେବୀ ସ୍ତୋତ୍ର ପଢ଼ିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରଥାଏ । ସା ଦେବୀ.....ଅଧା ଖଣି ଆ ପାଟିରେ ଶ୍ଳୋକଗୁଡ଼ିକ ଏପାଖ ସେପାଖ ହୋଇ ଯାଉଥାନ୍ତି । ତାର ତୃପ୍ତସ୍ଥ ସ୍ତ୍ରୀଟି ଗରକାଳି ଠାରୁ ବେମାର । ଖାଲି ବାଉଳି ଚାଉଳ ହେଉଛି । ଅଗଣିତ ସବୁଦିନ ବର୍ଷ ହେଲଣି । ଗଲ ଦୁଇବର୍ଷ ତଳେ ତା ଦିତୀୟ ସ୍ତ୍ରୀ ମାର ପଡ଼ିଥିବାରୁ ସେ ତାର ତିନି ମାସ ଉପରେ ବରହମ୍‌ପୁର ଆଡ଼ୁ ଗୋଟି ପରଶବର୍ଷର ଟୋଙ୍କାକୁ ବାହା ହୋଇ ଆଣିଛି ।

ସେ ସାହିର ଯେତକ ଟୋକା ତା ପିଣ୍ଡାରେ ତାସ୍ ଖେଳନ୍ତି । ଅଗଣି ବୁଡ଼ା ଅପିମ ଟେଲେ ପକେଇ ନିଜ ଟୋକା ପଣିଆର ବାହାମୋଟି ମାରେ । ଆଜି କିନ୍ତୁ ତା ମନଟା ଉଣା ପଡ଼ିଯାଇଛି । ତା ସ୍ତ୍ରୀଟି ବେମାର । ଖାଲି ବାଉଳି ଚାଉଳ କରୁଛି । ଡାକର ଡାକିବାକୁ ଭରସି ପାରୁନି । ଟୋଙ୍କାଟା ଯେତେବେଳେ...ଯଦି ଟୋକା ଡାକର ହାତରେ ପଡ଼େ...ଆଜିକାଲି ଯୁଗରେ କେଉଁ ଡାକରକୁ ବଞ୍ଚାଏ ଅଛି । କେହି କେହି କହୁଛନ୍ତି ଦାମ ଦାସ ଘର ପଛ ପାଖେ ଲୁହୁଡ଼ିବା ସେଇ ଲୁହୁଟା ଗାଁରେ ଭୁତ ହୋଇ ବୁଲିବା ବେଳେ ଅଗଣି ତଥାପି ଗଜା ଟୋଙ୍କା ମାଇକିନିଆ ଦେହରେ ସବାର ହୋଇଛି ।

ଯଜ୍ଞ ଆରମ୍ଭ ହେବାର ପ୍ରସ୍ତୁତି ଚାଲିଛି । ତନ୍ତ୍ରୀ ସାହିର କାର୍ପଟଦାର ମହନି ନାଥ ତା ଶୀର୍ଷିଆ ଦଳକୁ ଆଣି ସେଠାରେ ଡେଇଁ ପକାଇ ଦେଲେଣି । ଦୋକାନର ଭଡ଼ ଲାଗି ଯାଇଛି । କିଏ କେଉଁଠାରେ ବସିବ, ତାର ଏକ ନକ୍ସା ଭୁବନିଦାସ ତଥାପି କରି, କେତେ ପାଉଣା ପଇଠ କରିବେ, ଖାତାରେ ଲେଖି ଦସ୍ତଖତ ନେଉଛି । ଯାଜପୁର ଟାଉନ୍‌ର ବଡ଼ ଯୋଡ଼ା ଦୋକାନଟା ରସ୍ତାକଡ଼ରେ ଏକ ଲମ୍ବାଥାଡ଼ି ଦୋକାନ ଖୋଲି ଦେଲେଣି । ଦୁଇହଜାର ଟଙ୍କା ଚାନ୍ଦି ସେ ଯଜ୍ଞକୁ ଦେବା ଠିକ୍ କରିଛି ଲୁବନି ।

ପୁରୋହିତ ବେଢ଼ାରେ ମୁରୁଜ ପକାଇବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିଥାନ୍ତି । ଖାଇବା ପାଇଁ ରୋଷେଇ ହେବ, ସେଥିଲାଗି ଚୁଲି ଖୋଲା ଚାଲିଛି । ସମସ୍ତେ ନିଜ ନିଜ କାମ ବାନ୍ଧି ନେଇଛନ୍ତି । ଗାଁଟା ସାରା ରୁଣ୍ଡ ହୋଇଛନ୍ତି ସେଇଠି । ରକ୍ତିକାନ୍ତ ପଣ୍ଡା ଭୁବନେଶ୍ୱର ଯାଇପାରିନି । ଦାମ ଦାସକୁ ଆସିବା ପାଇଁ ଖବର ପଠାଯାଇଥିଲା କିନ୍ତୁ ତାର ସମ୍ଭାବନା ନାହିଁ । ସେ ଗତ କିଛିଦିନ ହେଲା ଭୁବନେଶ୍ୱର ବାହାରକୁ ଅଫିସ୍ କାମରେ ଯାଇଛି ।

ନରିଦାସର ବୋହୂ ଯଜ୍ଞମଣ୍ଡପ ପାଖରେ ଏପାଖ ସେ ପାଖ ଟହଲମାରି ମାଇକିନିଆଁଟା କେମିତି ବନ୍ଧା ହୋଇଛି, ତା' ହାତର ଆଙ୍ଗୁଳି ଗୁଡ଼ିକ କେତେ ଯଥାବ ଫରଫର ଦେଖାଯାଉଛି, ସେଦିନ ସକାଳେ ତାକୁ କେମିତି ମାଡ଼ିବସିଲା ସେନ୍ଧ୍ୟା ଅନ୍ୟ ସାହିର ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକମାନଙ୍କ ଆଗରେ ପ୍ରାଞ୍ଜଳ ଭାବରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଚାଲିଛି । ଯଜ୍ଞ ଆରମ୍ଭ ହେବାକୁ ବାକିଅଛି । ଧୁଳିଆ ଚୌକିଆ ଧଇଁ ସଇଁ ହୋଇ ଦୌଡ଼ୁଥିବାର ଦେଖାଗଲା । ଗାଁ ମୁଣ୍ଡ ସେହି ରାସ୍ତା କଡ଼ରେ ଯଜ୍ଞବେଢ଼ାଠାରେ ନଥିବାର ଆସି ବସିପଡ଼ିଲା । “କ’ଣ” “କ’ଣ” ବୋଲି ପାଞ୍ଚ ଛଅଜଣ ଟୋକା ତାକୁ ଦେଖିଗଲେ । ଚୌକିଆ କହିଲା, ଏସ୍.ପି. ସାହେବ ଖବର ପାଇ ଗୋଟେ ପ୍ଲାଟୁନ୍ ସି.ଆର.ପି. ଧୁଳିସ ଧରି ବର୍ତ୍ତମାନ ଗାଁକୁ ଆସୁଛନ୍ତି । ସେ ସରଜମିନ୍ ତଦନ୍ତ କରିବେ । ଯଦର୍ଥମାନେ ସେହି ଅଣା ବସ୍ତାନେ ବନ୍ଧା ହୋଇଥିବା ଲୁପ୍ ସମ୍ପର୍କରେ ଜାଣିଛନ୍ତି, ସେମାନେ ସାକ୍ଷୀ ଦେବାକୁ ତଦ୍ଦିନ କରିବାପାଇଁ ତାକୁ ପଠାଇଛି । ଧଇଁସଇଁ ହୋଇ ଏତକ କହିବା ମାତ୍ରେ ପାଣି ଗ୍ଲାସଟେ ତା ହାତକୁ କିଏ ଜମିଣ ବଢ଼ାଇଦେଲା । ତକ ତକ କରି ପାଣି ମୁହାକ ପିଇଦେଇ ଏଣେତେଣେ ଆଖି ପକାଇଲା ସେ । ଭୁବନିଦାସ ତା ଆଖିରୁ କ’ଣ ଚୁହୁଲି କେଜାଣି ରୁଁ ଗ୍ଲାସଟେ ତା ହାତକୁ ଟେକିଦେଲା ।

ଧୁଳିସ ଆସିବା କଥା ଶୁଣି ଯଜ୍ଞବେଢ଼ାଠାରେ ଉପସ୍ଥିତ ସବୁ ଲୋକମାନେ ଅଜଣା ଆଶଙ୍କାରେ ଶିହର ଉଠିଲେ । କିଏ ଜାଣେ କାହାକୁ କେମିତି ସନ୍ଦେହ କରିବ ଧୁଳିସ । ପରସ୍ପର ମୁହଁ ଚୁହୁରୁହୁଁ ହେଲେ । ପୁରୋହିତ ଯଜ୍ଞ ଆରମ୍ଭ କରିବାକୁ ଚରତର ଲଗାଇଥିଲେ ବି ସେ ଆଡ଼କୁ

କାହାର ନଜର ନ ଥାଏ । ଶୀର୍ଷିନିଆ ଦଳ ଆରମ୍ଭ କରିବା ସ୍ବର ବନ୍ଦ ହୋଇଯାଇଥାଏ । ଦ୍ବିଜପଣା କିନ୍ତୁ ରେଷେଇ କରିବା ପାଇଁ ପରିବାକଟା ମସଲବଟା, ଜୋର ସୋରରେ ଚାଲୁ ରଖିଥାଏ । ଡାଲି ହାଣ୍ଡିରେ ଡାଲି ଫୁଟିଥାଏ ।

ଆସନ୍ତା ବିପଦକୁ କିପରି ଏଡ଼ାଯାଇ ପାରିବ, ସେଥିଲାଗି କମିଟି ଗଠନ କରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଲେ ଭୁବନିଦାସ । ସେ କିନ୍ତୁ ସେହି କମିଟିରେ ରହିବାକୁ ଅମଙ୍ଗ । ସେତେବେଳକୁ ନରିଦାସର ବୋହୂ ତା ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣକୁ ଅଧା ରଖି ଏଇ ଆଡ଼କୁ ଯିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିଦେଇଥାଏ । ବହୁ ବିଚାର ବିମର୍ଷ ପରେ ପୁଲିସରେ ଜମାନବନ୍ଦୀ ଦେବାପାଇଁ ଗାଁ ତରଫରୁ ଏକ କମିଟି ଗଠନ କରଗଲା ଯାହାର ମୁଖ୍ୟ ରତନାନ୍ତ ପଣ୍ଡା ରହିଲେ । ଭୁବନେଶ୍ବରରେ ରହିବା ଲୋକ, ମନ୍ତ୍ରୀ ଏମ୍. ଏଲ୍. ଏ.ଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ସମ୍ପର୍କ । କିଛି ଭଲ ମନ୍ଦ ହେଲେ ସେ ଧାଁ ଧଉଡ଼ି କରିପାରିବେ । “ଦାମଦାସ ବାଡ଼ିରେ ଅଖାରେ ବନ୍ଧାହୋଇ ଯେହି ଲୁଚା କେମିତି ଆସିଲା, ସେ କଥା କେବଳ ଦାମଦାସକୁ ପଚାରିଲେ କହିପାରିବେ,” ଏ ପ୍ରକାର ଜମାନବନ୍ଦୀ ପୁଲିସ ଆଗରେ ଦେବାର ସ୍ଥିତି ହେଲା ।

ଯଜ୍ଞବେଦୀରେ ସବୁକାମ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ରହିଥାଏ । ଅଗଣିତଆଡ଼ି ମଙ୍ଗଳା ମନ୍ଦିରରେ ପ୍ରୋଥ ପାଠ ଶେଷକରି ଯଜ୍ଞ ବେଦୀରେ ପୁରୋହିତ ଯଜ୍ଞତ ମନ୍ତ୍ର ଧରିବାକୁ ଆସି ପହଞ୍ଚିଯାଇଥାଏ । କିନ୍ତୁ ଅଗଣି ତଥାଡ଼ିର ଟୋଙ୍ଗା ମାଇକନିଆଁଟାକୁ ସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କାବୁକରି ରଖିଥାଏ । ଗାଁ ସାରା ପିଲଗୁଡ଼ିକ ଦୋକାନମାନଙ୍କରେ ଭିଡ଼ ଜମାଇ ଦେଇଥାନ୍ତି । ଗୁପ୍ତ ରୁପ୍ତ, ବାରମଜା, ଆଖୁର ଦୋକାନରେ ଭିଡ଼ ବଢ଼ି ଚାଲିଥାଏ । ଯୋଡ଼ା ଦୋକାନରେ ହିଅବୋହୁମାନେ ନିଜ ନିଜ ଗୋଡ଼ ମାପରେ ଚପଲ କରିବା ପାଇଁ ମୂଲଗୁଲ କରୁଥାନ୍ତି ।

“ଆସିଗଲା, ଆସିଗଲା”, ବୋଲି ହୋ ହଲ୍ଲା ମଧ୍ୟରେ ପୁଲିସ ଜପ୍, କାର୍ ଓ ଭ୍ୟାନ୍ ସେହି ଯଜ୍ଞମଣ୍ଡପ ରସ୍ତା ଉପରେ ଠିଆ ହୋଇଗଲା । ଧଉଧାଉଁ ହୋଇ ସମସ୍ତେ ଓହ୍ଲାଇପଡ଼ିଲେ । ହାତରେ ରଇଫଲ୍, ସ୍ଟେନ୍‌ଗନ୍ । ଏସ୍. ପି. ସାହେବ ସମୁଦାୟ ଗାଁଟିକୁ ଦେଉଥିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ

ଦେଲେ । ଧୁଳିସ ପାଟି ମାର୍ଚ୍ଚକର ଧୁର ଗାଁଟିକୁ ନିଜ କର୍ତ୍ତନ ପରିସରଭୁକ୍ତ କରିଦେଇଥାନ୍ତି । ଏସ୍. ପି. ସାହେବ ଖୁବ୍ ଜୋରରେ ମାଇକ୍ରେ କହିଲେ, “ବନ୍ଧୁଗଣ ! ଆଜି ଏହି କାର୍ଯ୍ୟକୁ ‘ଅପରେସନ୍ ଖରସ୍ରୋତା’ ନାମ ଦିଆଯାଉଛି । ଅଖାରେ ପଶିଥିବା ମେହି ଲୁହଟି ଦାମ ଦାସର ଘର ପାଖରେ ଲାଗିଛି । ହୁଏତ ଏହା ପଛରେ ବିଭିନ୍ନ ଉପପନ୍ଥୀ ଦଳମାନଙ୍କର ହାତ ଥାଇପାରେ । ସେମାନେ ଚାମିଲନାଡୁ କଣ୍ଠୀଟକ, ଆସାମ, କାଶ୍ମୀର, ପଞ୍ଜାବରେ ନିଜର ଆଡ଼ିଆସ୍ଥଳ କରିଛନ୍ତି । କିଏ କହିପାରେ ଓଡ଼ିଶାକୁ ହୁଏତ ସ୍ୱା ଭିତରେ ଅନୁପ୍ରବେଶ କରିସାରିଥିବେ । ରାଜ୍ୟ ସରକାର ମେହି ମର୍ମରେ ଭିତର ଖବର ପାଇଛନ୍ତି । ଓଡ଼ିଶାରେ ଆଡ଼ିଆ ଜମାଇବା ସହଜ ଓ ଖସିଯିବା ମଧ୍ୟ ଆହୁର ସହଜ । ସେମାନଙ୍କ ପାଖରେ ଅତ୍ୟାଧୁନିକ ମାରଣାସ୍ତ୍ର ରହିଛି । ସେଥିପାଇଁ ‘ଅପରେସନ୍ ଖରସ୍ରୋତା’ ସାବଧାନ ସହକାରେ ହେବା ଉଚିତ ।” ଧୁଳିସ୍ମାନଙ୍କୁ ଏପରି ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇ ଏସ୍. ପି. ସାହେବ ଦାସ୍ ସାହିର ମଧ୍ୟସ୍ତରକୁ ଚାଲିଗଲେ । ବହୁ ଦୂରରୁ ଦୁରଗାଣଣ ମନ୍ତ୍ରକାଠି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସ୍ଥାନକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ବହୁ ମଧ୍ୟରେ ହୁଏତ ଲୁହଟି ସହିତ ଟାଇମ୍‌ବମ୍ ରଖାଯାଇ ପାରିଥାଏ । ନିଜ ଜୀବନକୁ ଏତେଟା ବେପରୁଆ କରିପାରୁନଥିଲେ ସେ । ସେ ଆଡ଼ିକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟକରି ଧୁନରାସ୍ ମାଇକ୍ରେ ସମ୍ବୋଧନ କରି କହିଲେ, “କିଏ କେଉଁଠି ଲୁଚିଛି, ନିଜ ନିଜର ସରଞ୍ଜାମମାନ ପକାଇଦେଇ ଆତ୍ମସମର୍ପଣ କର । ଚାଲିକିଛି ଧୁଳିସ ଭୂମିମାନଙ୍କୁ ଦେଖିଯାଇଛନ୍ତି । ରକ୍ଷା ପାଇବାର ଉପାୟ ନାହିଁ ।”

ଅଗଣିତଆଡ଼ିର ଟୋକା ମାଇକନିଆଟା ସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବାଉଳୁରୁଉଳୁ ହେଉଛି । ସଞ୍ଜ ମଣ୍ଡପ ନିକଟରେ ଥିବା ଗାଁର ଲୋକେ, ପିଲୁମାନେ ନିଜ ନିଜ ଘରକୁ ଯାଇ କବାଟ ବନ୍ଦ କରିଦେଲେଣି । କେବଳ ସାକ୍ଷ୍ୟ ଦେବାପାଇଁ ଗଠିତ ଗ୍ରାମ୍ୟ କମିଟି, ଧୁରେହତ, ଅଗଣିତଆଡ଼ି, ରେଷେସ୍, ଦ୍ୱିଜପଣ୍ଡା ଓ ତାର ଟହଲିୟା ସେଠାରେ ଉପସ୍ଥିତ ରହିଛନ୍ତି । ଦ୍ୱିଜପଣ୍ଡା ଟହଲିଆକୁ କୁହାଟମାରି କହୁଛି, “ଡାଲମାରେ ଛୁଙ୍କ ପକା । ବାସ୍, ସବୁ ରେଡ଼ି” ରତ୍ନକାନ୍ତ ପଣ୍ଡା ଏସ୍. ପି. ଆଗରେ କ’ଣ ଜମାନବନ୍ଧୀ ଦେବ, ତାହା ମନେ ମନେ ଘୋଷ୍ଟ ଘୋଷ୍ଟ ପ୍ରାୟ ଭୁଲିଗଲେଣି । କେବଳ ତା ମନରେ “ଦାମ ଦାସ ଘର ପଛପାଖେ ଲାଗିଥିବା ଅଖାବସ୍ତାର ଲୁହ ଟା... ।”

ହଠାତ୍ ଜୋ କରି ଶବ୍ଦଟାଏ ହେଲ ସେହି ଜାଗାରେ । କିଛି ବୁଝିବା ପୂର୍ବରୁ ପୁଲିସ୍‌ର ଲିଗାତର ଗୁଳି ଚାରିଆଡ଼ୁ ସେହି ସ୍ଥାନକୁ ବର୍ଷିବାକୁ ଲାଗିଲା । ଅତ୍ୟନ୍ତ ସାବଧାନର ସହ ଦାମ ଦାସର ଘର ପଛ ପାଖକୁ ଏସ୍. ପି. ପୁଲିସ୍‌ମାନଙ୍କ ଗର୍ଦ୍ଦଶରେ ଆଗେଇଲେ ।

କୁକୁରଟାଏ ପାଣିପାଖରେ ଠିଆହୋଇ ହଠାତ୍ ତା ଭିତରକୁ ଡେଇଁପଡ଼ି ଅଖାବସ୍ତ୍ରାଟିକୁ ଘୋଷାଡ଼ି ଆଣି ଖିନ୍‌ଭିନ୍ କରିଦେଲାବେଳେ, ତା'ଭିତରୁ ମାଛମାନଙ୍କର ଖାଦ୍ୟଯୁକ୍ତଆଗୁଡ଼ିକ ବଣ୍ଟା ବଣ୍ଟା ହୋଇ ଭାସିବାରେ ଲାଗିଲେ । ପୋଲିସ୍‌ର ଗୁଳି କୁକୁର ଦେହରେ ଗଲିଯାଇଥାଏ ।

ନୟ ଡିଆଡ଼ୀର ଭେଣ୍ଟିଗାବଣ୍ଟି ଯୁଅଟି ଅଗଣି ଡିଆଡ଼ୀ ବାଡ଼ିପଟୁ ବାହାର ଚୁପ୍‌ଚୁପ୍ ବାହାର ଯିବାବେଳେ ପୁଲିସ୍ ତାକୁ ଧରପକାଇଥାନ୍ତି । ଅଗଣିଡିଆଡ଼ୀ ସ୍ତ୍ରୀର ବାଉଳୁ ଗୁଡ଼ିକୁ ବନ୍ଦ ହୋଇଯାଇଥାଏ । ପୁଲିସ୍ ସେତେବେଳକୁ ଖର ଦର୍ପରେ ଅପରେସନ ସକ୍ଷେପ୍‌ଟୁଲ ହେବା ଘୋଷଣା କରି ଯଜ୍ଞ ମଣ୍ଡପ ଆଡ଼କୁ ଫେରାଆସିଥାନ୍ତି । ଦ୍ଵିଜପଣ୍ଡା ଓ ଅନ୍ୟମାନେ ସଦ୍ୟ କଟା ହୋଇ ଅଣା ହୋଇଥିବା କଦଳୀ ପତ୍ର ପକାଇ ପରଶିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିଦେଇଥାନ୍ତି । ଚୌକୀରେ ବସି ଏସ୍. ପି. ସାହେବ ଖାଇବା ତାରମ୍ କରୁଥାନ୍ତି । ଭୁବନ ଦାସ ନୂଆ ସାଇକେଲଟାକୁ ଧରି କୁଆଖିଆ ଅଭିମୁଖେ “ସୌଦାଗର” ସିନେମା ଦେଖିବାକୁ ବାହାର ଯାଇଥାଏ ।

ତା ପରଦିନ ଖବରକାଗଜରେ ବଡ଼ ବଡ଼ ଅକ୍ଷରରେ ବାହାରିବାର ଦେଖାଗଲା, “ଖଣ୍ଡି ତରଠାରେ ପୁଲିସ୍ ତରଫରୁ ଅପରେସନ ଖରସ୍ତୋତା । ଉଚ୍ଚପନ୍ଥୀମାନଙ୍କୁ ଧରବା ପାଇଁ ପୁଲିସ୍‌ର ଗୁଳିଚାଲିଲା । ଏସ୍. ପି. ଶ୍ରୀ ସକ୍ଷେପନାଙ୍କୁ ତାଙ୍କର ଏହି ଦୁଃସାହସିକ ଅଭିଯାନ ପାଇଁ ପଚେଦାନ୍ତ ।”

ଦାମ ଦାସ ଆରାମଚୌକୀରେ ବସି ଖବରକାଗଜ ପଢ଼ିବାରେ ଲାଗିଥାଏ ।

